

ROMÂNIA
CURTEA DE APEL PLOIEȘTI
SECȚIA DE CONTENCIOS ADMINISTRATIV ȘI FISCAL

DOSAR NR. 8243/117/2011

DECIZIA NR. 187

Ședința publică din data de 16 februarie 2022

Președinte - Mihaela Luminița Enescu

Judecător – Mirela Malița

Judecător - Vasile Alexandru

Grefier - Nora Zafiu

Pe rol fiind soluționarea recursului declarat de reclamantii **Centrul Independent pentru Dezvoltarea Resurselor de Mediu**, cu sediul în Cluj-Napoca, str. Emil Racoviță, nr. 16, jud. Cluj, **Asociația Aurarilor Alburnus Maior Roșia Montană**, cu sediul în comuna Roșia Montană, str. Principală, nr. 299 (la Gruber Andrei), jud. Alba și **Asociația Salvați Bucureștiul**, cu sediul în București, str. Vișana nr. 3, bl. 3, sc. A, et. 6, ap. 32, sector 4, cu sediul ales în București, str. Mihail Kogălniceanu nr. 10, corp A+B, et. 1, ap. 3D, sector 5, toți recurenții reclamantii cu sediul ales la Harosa și Asociații S.C.P.A., în Cluj-Napoca, str. Ioan Budai Deleanu, nr. 48, jud. Cluj (prin av. Liviu Marius Harosa), **împotriva încheierii din 17 septembrie 2014 și a sentinței nr. 770 din 10 decembrie 2020 pronunțate de Tribunalul Buzău**, în contradictoriu cu intimata pârâtă **Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Alba**, cu sediul în Alba Iulia, str. Regina Maria, nr. 20, jud. Alba și intimații intervenienți accesoriu **Asociația Pro Dreptatea Roșia Montană**, cu sediul în comuna Roșia Montană, sat Roșia Montană, nr. 306, jud. Alba și cu sediul procesual ales la SCA COZMA; STOICA ȘI ASOCIAȚII în București, P-ța Națiunilor Unite nr. 3-5, bl. A, sc. A, et. 5, ap. 37, sector 4, **Asociația Pro Roșia Montană**, cu sediul în comuna Roșia Montană, sat Roșia Montană, nr. 554, jud. Alba, prin Cabinete Asociate de Avocați Bica&Hulea, cu sediile în Roșia Montană, bl. 175A, sc. 2, ap. 9, jud. Alba/Alba Iulia, str. Teilor, nr. 4, jud. Alba și **Sindicatul Viitorul Mineritului**, cu sediul în comuna Roșia Montană, sat Roșia Montană, nr. 554, jud. Alba, prin Cabinete Asociate de Avocați Bica&Hulea, cu sediile în Roșia Montană, bl. 175A, sc. 2, ap. 9, jud. Alba/Alba Iulia, str. Teilor, nr. 4, jud. Alba.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 26 ianuarie 2022, dezbaterile fiind consemnate încheierea de la acea dată, care face parte integrantă din prezenta, când instanța, pentru a da posibilitatea părților să formuleze concluzii scrise și având nevoie de timp pentru studiul actelor și lucrărilor dosarului, a amânat pronunțarea la data de 2 februarie 2022, respectiv 9 februarie 2022, 16 februarie 2022, când a pronunțat următoarea decizie:

CURTEA

Deliberând asupra recursului de față, constată următoarele:

Prin cererea formulată la data de 23.09.2011 și înregistrată la Tribunalul Cluj sub nr. 8243/117/2011, reclamantii Centrul Independent pentru Dezvoltarea Resurselor de Mediu, Asociația Aurarilor Alburnus Maior Roșia Montană și Asociația Salvați Bucureștiul au solicitat, în contradictoriu cu pârâta Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Alba, anularea în totalitate a actului administrativ Certificat de descărcare de sarcină arheologică nr. 9 din 14.07.2011 ca fiind netemeinic și nelegal (filele 2-22 Vol. I Tribunalul Cluj).

În motivarea cererii, reclamantii au arătat, în esență, că Perimetrul Masivului Cârnic, Roșia Montana, Județul Alba a fost protejat începând din anul 2000, ca o zonă cu patrimoniu

arheologic reperat, în considerarea existenței în această zonă a unor galerii miniere romane, galeriile romane ale exploatărilor miniere aurifere (Comuna Roșia Montana, Satul Roșia Montana, Județul Alba) fiind menționate în Anexa III la Legea 5/2000. Conform art. 5, în această anexă sunt prevăzute valorile de patrimoniu cultural de interes național. Galeria din Masivul Cârnic sunt valori de patrimoniu de arhitectură industrială, căi de comunicații.

Cercetările arheologice desfășurate în Masivul Cârnic au fost demarate în anul 2001 ca cercetări arheologice de salvare, așa cum erau definite la art. 2 lit. c din OG 43/2000 în vigoare la acel moment.

În cadrul programului de cercetare Alburnus Maior au fost efectuate cercetări arheologice de o echipă de arheologi români, francezi și germani, coordonată de doamna dr. Beatrice Cauuet. În raportul privind „Studiul topografic, arheologic și geologic al vestigiilor miniere”, realizat sub coordonarea doamnei Cauuet s-a reținut că „după cinci ani de cercetări, Roșia Montana se conturează a fi unul dintre cele mai mari centre ale lumii romane” și s-a propus conservarea valorilor existente, prin lucrări de restaurare, lucrări de conservare in situ a zonei remarcabile pentru vestigiile miniere și amenajarea acestora pentru a putea fi vizitate de către public. S-a mai afirmat că vestigiile găsite sunt „extraordnare și impresionante prin dimensiunile lor mari”.

Au arătat reclamanții că raportul se referă la rezonabilitatea selecționării unor zone remarcabile de a fi conservate in situ, fără însă a formula concluzii decisive privind deciziile administrative a fi luate de către autoritățile competente în privința fiecărui sector din Masivul Cârnic supus cercetării echipei de arheologi.

Au mai arătat că perimetrul Masivului Cârnic, cu excepția sectorului Cârnic Est - Piatra Corbului, a fost inițial descărcat de sarcină arheologică prin Certificatul 4/2004 emis de către Ministerul Culturii și Cultelor-Direcția Monumente Istorice și Muzee, cu avizul pozitiv al Comisiei Naționale de Arheologie din data de 19 decembrie 2003. Prin Certificatul 4/2004 a fost descărcat arheologic sectorul Masivul Cârnic subteran, perimetru identificat în coordonate STEREO 70, cu excepția sectorului Cârnic Est-Piatra Corbului, propusă pentru conservare in situ, cu datele de identificare în coordonate STEREO 70.

Prin Decizia nr. 157/F/CA-Fisc din 26 noiembrie 2007, Curtea de Apel Brașov a anulat certificatul de descărcare arheologică pentru Masivul Cârnic, reținând aspecte de nelegalitate.

Prin Decizia nr. 4607 din 9 decembrie 2008, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursurile declarate împotriva sentinței, pe care a menținut-o în întregime.

Prin Ordinul nr. 2.361/2010 pentru modificarea anexei nr. 1 la Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2.314/2004 privind aprobarea Listei monumentelor istorice, actualizată, și a Listei monumentelor istorice dispărute, Ministerul Culturii și Patrimoniului Cultural Național a actualizat Lista Națională a Monumentelor clasate. Potrivit Legii 422/2001 privind protecția monumentelor istorice, art. 22, (1) Lista monumentelor istorice cuprinde monumentele istorice clasate în grupa A sau B.

În noua listă a monumentelor istorice, la nr.crt. 146 se regăsesc listate „Galeriile din Masivul Cârnic”, sat Roșia Montana, Comuna Roșia Montana, având Cod AB-I-s-A-20329, datare Epoca romană, medievală, modernă.

Au arătat reclamanții că Masivul Cârnic are astfel, începând cu Ordinul nr. 2.361/2010, un statut juridic de protecție nou, toate galeriile din Masivul Cârnic, indiferent de datarea lor - romană, medievală sau modernă - fiind clasate ca monumente istorice clasa A. Categoria de monument istoric înscris în LMI 2010 este sit, deci un ansamblu.

Au apreciat că astfel devin incidente prevederile legale ale O.G. nr. 43/2000 prin protecția zonelor cu patrimoniu cunoscut și cercetat, care la rândul lor fac trimitere la prevederile legale privind protecția monumentelor istorice.

În continuare, reclamanții au prezentat reglementările legale apreciate ca incidente privind protecția patrimoniului arheologic și a monumentelor istorice.

Au redat astfel dispozițiile art. 2 alin.1 lit. h) din O.G. nr. 43/2000, cele ale art. 2 alin.1 lit. b).

Au arătat că, potrivit art. 5 alin (4), regimul de protecție a zonelor cu potențial arheologic cunoscut și cercetat este reglementat de legislația în vigoare privitoare la protejarea monumentelor istorice și a bunurilor mobile care fac parte din patrimoniul cultural național.

Conform Legii nr. 422/2001 privind protecția monumentelor istorice, alin. 2 al art. 1, regimul de monument istoric este conferit prin clasarea acestor bunuri imobile conform procedurii prevăzute în prezenta lege. Pentru fiecare monument istoric se instituie zona sa de protecție, prin care se asigură conservarea integrată a monumentului istoric și a cadrului său construit sau natural.

Categoriile de monumente istorice prevăzute de Legea nr. 422/2001 sunt prevăzute la art. 3, fiind acelea de monument, ansamblu sau sit. Monumentele istorice care se clasează în grupa A sunt monumentele istorice de valoare națională și universală (L. 422/2001, art. 8);

Au mai arătat că incidente sunt și prevederile Legii privind regimul juridic al patrimoniului tehnic și industrial, Legea nr. 6/2008, care reglementează regimul juridic general al patrimoniului tehnic și industrial, precum și protejarea acestuia, ca parte a patrimoniului cultural național. Din patrimoniul tehnic și industrial pot face parte: zone de exploatare și prelucrare a resurselor naturale de subsol sau de suprafață - mine, cariere, amenajări hidroenergetice și altele asemenea (art. 3 lit. c); peisaje culturale industriale, pe arie restrânsă, reprezentând acele teritorii naturale sau urbane în care se conservă componentele esențiale ale procesului de producție al uneia sau mai multor activități industriale (art.3 lit. f). Intervențiile asupra bunurilor de patrimoniu tehnic și industrial clasate se pot realiza numai în condițiile în care nu este afectată integritatea istorică sau autenticitatea acestora (art. 6 alin. 1).

O.G. nr. 43/2000 prevede că descărcarea de sarcină arheologică este procedura prin care se confirmă că un teren în care a fost evidențiat patrimoniul arheologic poate fi redat activităților umane curente (art. 5 alin. 2). Procedura de descărcare de sarcină arheologică este în mod obligatoriu precedată de cercetarea arheologică a sitului/ansamblului/monumentului, realizată în baza unui proiect aprobat de Comisia Națională de Arheologie (art. 2 pct. 6) și concretizată în raportul arheologic elaborat conform standardelor în vigoare (art. 2 pct. 12). La baza stabilirii statutului juridic de protejare a descoperirilor arheologice sau, după caz, a descărcării de sarcină arheologică a zonei stă evaluarea rezultatelor cercetării arheologice (art. 2 pct. 12).

Potrivit „Standardelor și Procedurilor arheologice”, aprobate prin Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2392/06.09.2004, Secțiunea privind Evaluarea teoretică, evaluarea teoretică va determina, atât cât este posibil, din diferitele surse de documentație existente, natura potențialului arheologic dintr-o anumită zonă, folosind toate acele metode, tehnici și practici specifice considerate a fi necesare pentru a obține maximum de informații referitoare la zona afectată. Acestea vor respecta regulile stabilite prin Regulamentul Săpăturilor Arheologice din România și principiile Codului Deontologic al Arheologilor din România, precum și a tuturor celorlalte norme legale aflate în vigoare.

Au mai arătat că, potrivit aceluiași standarde și proceduri arheologice, scopul evaluării teoretice este de a colecta informații despre potențialul arheologic al unei zone delimitate sau al unui sit (inclusiv prezența sau absența acestuia, caracterul, distribuția spațială, datarea, integritatea, starea de conservare și calitatea relativă), pentru a îl putea evalua în context, în vederea: formulării unei strategii de asigurare a înregistrării, conservării, restaurării sau managementului respectivelor resurse arheologice; formulării unei strategii pentru o viitoare cercetare, intruzivă/distruktivă, în cazul în care caracterul sau valoarea potențialului arheologic nu sunt suficient cunoscute pentru a permite o decizie imediată; formulării unor propuneri pentru cercetarea ulterioară, în cadrul unui proiect de cercetare arheologică.

Potrivit Codului Deontologic al Arheologilor din România, arheologul are responsabilitatea de a asigura, cât mai mult posibil, conservarea patrimoniului arheologic (2.1.3).

Au arătat că Metodologia de aplicare a procedurii de descărcare de sarcină arheologică, aprobată prin Ordinul Ministerului Culturii și Cultelor Nr. 2518 din 04.09.2007 prevede în detaliu pașii procedurali de parcurs și documentația obligatorie în fiecare etapă în vederea eliberării certificatului de descărcare de sarcină arheologică, reclamanții făcând referire la dispozițiile art. 3, art. 5, art. 6, realizarea cercetării arheologice preventive în cazurile prevăzute la art. 12 (care trebuie coroborate cu prevederile art. 3 (3) ale O.G. nr. 43/2000), art. 16, art. 22, art. 24, art. 19.

Au arătat reclamantii că, la data de 14 iulie 2011, pârâta Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național a Județului Alba a emis Certificatul 9/2011 prin care s-a descărcat arheologic întreaga suprafață a Masivului Cârnic, cu excepția punctului Piatra Corbului.

Au arătat că documentația care a stat la baza emiterii certificatului de descărcare de sarcină arheologică a cuprins:

- Raportul de Cercetare Arheologică Preventivă - Masivul Cârnic, pentru perioada 1999-2000, 2002-2006, elaborat din colectivul de cercetare format din: Dna Beatrice Cauuet (Responsabil de misiune, Cercetător la CNRS, TRACES-UMR 5608, Universitatea Toulouse 2, Le Mirail, Franța), Dnul Bruno Ancei (Responsabil cu echipa de explorare, Conservator, CCSTI, L'Argentiere-la-Bessee, Franța; cercetător asociat TRACES - Universitatea Toulouse 2 Le Mirail, Franța), Dnul Antoine Constans (Infografician, Cercetător asociat Universitatea Toulouse 2 Le Mirail, Franța); Dnul Calin Tamas (Asistent geologie, Responsabil cu echipa de teren pentru geologie, Universitatea Babes-Bolyai, Facultatea de Biologie-Geologie, Cluj-Napoca, România; Cercetător asociat Universitatea Toulouse 2 Le Mirail, Franța); Dnul Christian Vialaron (Arheolog, Cercetător asociat, TRACES Universitatea Toulouse 2 Le Mirail, Franța); Dnul Paul Damian (Responsabil științific al Programului Național de Cercetare Alburnus Maior) cuprinzând Vol. 1 - Text integral; Ilustrații explorare; Ilustrații geologice; Vol. 2 - Ilustrații arheologice;

- Documentație tehnică pentru identificarea amplasamentului arheologic cercetat, obiect al „Raportului de cercetare arheologică preventivă - Masivul Cârnic, pentru perioada 1999-2000, 2002-2006”;

- Raportul Oxford Archeology privind Proiectul Minier Roșia Montana: „Analiza raportului de mediu cu privire la procesele și procedura din cadrul arheologiei de suprafață”;

- Proiectul tehnic al obiectivului minier Roșia Montana;

- Adresa MCC-DGPCN nr. 610 din 28.06.2010.

În ceea ce privește nelegalitatea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică 9/2011, contestat în prezenta cauză, reclamantii au arătat că aceasta rezidă și în raport de momentul la care s-a desfășurat cercetarea arheologică a Masivului Cârnic. După finalizarea cercetării și întocmirii Documentului final de sinteză în 2009, a intrat în vigoare a noua listă a monumentelor istorice aprobate prin Ordinul 2361/2010, astfel că investitorul ar fi trebuit să obțină un nou certificat de urbanism, care să listeze galeriile romane, medievale și moderne din Masivul Cârnic ca monument istoric, cu necesitatea obținerii avizului Ministerului. Certificatul de urbanism al RMGC conține numai monumentele istorice clasate din Lista monumentelor istorice 2004, aprobată prin Ordinul Ministerului Culturii și Cultelor nr. 2182/2005, iar respectiva listă conținea un singur monument istoric clasat în Masivul Cârnic- galeriile romane din Masivul Cârnic, punct Piatra Corbului, sat Roșia Montana, comuna Roșia Montana, epoca romană (Cod LMI 2004: AB - I - s - A -20329).

Au susținut astfel reclamantii că cercetarea arheologică la finalul căreia s-a întocmit Raportul final nu a fost demarată pornind de la statutul de monument clasat în grupa A a galeriilor din Masivul Cârnic, nu a fost demarată, desfășurată și aprobată în condițiile și în etapele descrise.

Certificatul de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011 a mai fost contestat de către reclamantii sub aspectul nelegalității și prin prisma faptului că acesta a fost emis pe o suprafață necercetată arheologic exhaustiv.

În acest sens, au susținut faptul că lucrările moderne din Masivul Cârnic nu au constituit un obiectiv al cercetărilor arheologice preventive din Masivul Cârnic și nu s-a întreprins o cercetare exhaustivă a lor, redând în susținerea acestui argument fragmente din Volumul 1 al Raportului, Fișa tehnică a cercetării arheologice preventive, pct. 15 și din lucrarea „Expertiză Explorare și Ridicări Topografice Exploratorii”.

Au mai punctat reclamantii și faptul că în Raport se mai arată și că lucrările moderne din Masivul Cârnic nu au fost nici măcar date cu certitudine, citând un fragment din aceeași Fișă tehnică.

Au făcut referire și la lucrările miniere din epoca Renașterii, din nou redând din cuprinsul aceleiași Fișe tehnice.

Au arătat reclamantii că la finalul documentului Fișa tehnică a cercetării arheologice preventive s-a menționat că s-a finalizat programul săpăturilor arheologice preventive ce se pot executa în condiții de securitate în Masivul Cârnic.

Raportul Final, în volumul 2, arată că s-a făcut o explorare și o topografiere a unor niveluri și galerii moderne, ilustrate grafic pe sectoare ale masivului, fiind descrise o serie de reperări de elemente moderne ale unor galerii antice - pereți reluați prin împușcare, găuri de împușcare, consolidări și armări moderne de securitate.

Harta 1 a este extrem de relevantă, căci face referire la zonele moderne ca fiind zone explorate și topografiate și numai la lucrările antice se face referire ca zone cercetate. Din hărțile 2 și 3 se vede că toate galeriile miniere din Masivul Cârnic, cu excepția galeriilor antice din Sectoarele C 11 și 12 din zona Piatra Corbului, au fost propuse spre descărcare.

Au concluzionat astfel reclamantii că nu s-a întreprins o cercetare efectivă, de ansamblu a galeriilor miniere de epocă modernă clasate ca monument istoric din Masivul Cârnic.

Un al doilea aspect invocat de reclamantii în susținerea nelegalității Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011 a fost reprezentat de susținerile acestora conform cărora în raport s-a menționat că zone vaste de lucrările miniere romane nu au fost cercetate pe considerentul că nu vor fi afectate de viitoarea carieră propusă, că se află în afara perimetrului de exploatare propus sau din motive generic denumite „de securitate”, dar, cu toate acestea, au fost descărcate de sarcină arheologică. De asemenea, nici în privința galeriilor miniere antice nu reiese cu certitudine că acestea au fost în totalitate cercetate, ci doar că s-a realizat o explorare și topografiere exhaustivă a lor.

Raportul final descrie în detaliu stadiul cercetărilor și bilanțul acestora în anul lor de încheiere 2006: *„Din anul 2002, săpăturile s-au concentrat în partea sudică a masivului Cârnic, perimetru în care se găsesc majoritatea lucrărilor ce datează din perioada antică sau din epoca Renașterii, secolele XV-XVI la XVII (Harta 1, fig. 129). În anul 2002, săpăturile au avansat semnificativ spre centrul masivului Cârnic în opt sectoare diferite. În anul 2003 s-a desfășurat investigarea sistematică a versantului sudic, însoțită de realizarea ridicărilor topografice ale rețelelor și lucrărilor antice întâlnite. Explorarea și săpăturile arheologice s-au concentrat pe un ansamblu vast de rețele miniere antice, denumit Rețeaua Mare. Aceasta înseamnă șapte ansambluri de lucrări miniere subterane, Cârnic 1-2-3-4-8-9-10, etajate în versantul sudic și legate între ele prin galerii orizontale sau planuri înclinate de legătură.*

[...] Studiul geologic și metalogenetic al lucrărilor miniere din Rețeaua Mare a fost de asemenea finalizat. În plus, între 2004-2006 au fost topografiate și digitizate sectoarele Cârnic 4, Cârnic 9 și Cârnic 10. De altfel, atât explorarea, cât și studiul topografic a zonei estice a sectorului Piatra Corbului au putut fi completate și finalizate în aceeași perioadă. Între anii 2004 și 2006 s-a realizat completarea cercetărilor și a releveelor, acțiuni ce au fost posibile cu suportul echipei de muncitori români, care au pregătit terenul în mai multe puncte pentru echipa franceză. În alta ordine de idei, studiul topografic al rețelelor miniere antice din Masivul Cârnic este în momentul de față finalizat, la fel și reprezentarea lor tridimensională, ceea ce permite în prezent explorarea virtuală 3 D, animată, a Masivului.

Cercetările diverse și studiile topografice subterane au fost încheiate în anul 2006 prin finalizarea studiilor în ultimele cinci sectoare importante din Cârnic 1, Cârnic 3, Cârnic 9 și Cârnic 10”.

Reclamantii au susținut că Raportul este explicit în această secțiune în privința modului cum s-a făcut selectarea zonelor de săpătură: *„Pe baza planurilor topografice generale realizate în etapa exploratorie și în urma vizitării diferitelor spații subterane accesibile de către o echipă lărgită dirijată de Beatrice Cauuet se aleg zonele în care se vor realiza săpături arheologice în toate sectoarele antice care nu prezintă pericol și în câteva sectoare care datează din epoca Renașterii (sec. Al XVI-lea) și din secolele XVII-XIX, care se prezintă în stare de conservare și conțin vestigii de interes arheologic. Săpăturile și studiul arheologic s-au concentrat cu precădere pe lucrările miniere antice aflate în zona de impact a viitorului proiect minier. În acest mod, întregul sector Piatra Corbului, situat în estul Masivului, nu prea a făcut obiectul unor săpături arheologice (doar în Cârnic 7, de exemplu). Sectorul menționat anterior se găsește într-o zonă situată la distanță de cariera prevăzută de proiect în acest masiv. Acest sector*

Est ar trebui, în aceste condiții, să fie conservat și protejat dacă limita carierei rămâne în cele din urmă aceeași cu cea anunțată”.

Astfel, reclamanții au susținut că, deși se apreciază că cercetările întreprinse în galeriile de epocă romană au fost exhaustive, se arată totuși aceea că săpăturile arheologice nu au fost extinse în vaste zone. Cu toate acestea, ele sunt incluse în zona descărcată de sarcină arheologică, făcând referire la unele rețele miniere situate în zona dinspre vârful Masivului Cârnic, în zona delimitată ca Rețeaua Mare, care nu au putut fi realizate prin extinderea săpăturilor din motive de siguranță a cercetătorilor (galeriile din rețeaua Cârnic 4 -sectorul mediu și superior, C4 inferior fiind cercetat-, Cârnic 8 și Cârnic 15).

Au arătat că despre multe alte sectoare descărcate de sarcină arheologică (sectoarele 16-25) raportul nu conține decât referințe lacunare (în secțiunea raportului de „Lucrări antice ridicare topografic detaliat” -pag. 45-47), nu descrie motivele de securitate sau orice alte motive independente de voința cercetătorilor pentru care aceste galerii nu au fost cercetate. Cu toate acestea, au arătat că și ele au fost propuse pentru descărcare de sarcină arheologică. Niciun alt studiu care face parte din Raport nu conține informații în privința acestor sectoare (planuri, hărți, fotografii, descrieri), iar în volumul II de ilustrații arheologice nu există nicio referință despre acestea, așa cum se face pentru alte sectoare: plan de ansamblu, plan de detaliu al șantierelor miniere, secțiunile longitudinale, transversale și stratigrafice ale șantierelor, fotografii din interiorul galeriilor. Sectoarele respective apar numai delimitate pe hărțile Volumului II ale Raportului arheologic, ca făcând parte din zona propusă pentru descărcare de sarcină arheologică.

De asemenea, au arătat și că un ansamblu de galerii antice, localizate în partea nordică a masivului, inclus în zona descărcată de sarcină arheologică, nu a putut fi cercetat din „motive de securitate” (pag 39-41), precizându-se că aceste motive nu au permis nici ridicarea lor topografică, nici săpătura lor arheologică.

Au concluzionat astfel reclamanții că Certificatul de descărcare de sarcină arheologică 9/2011 a fost emis pentru imense zone necercetate, fapt strict prohibit de prevederile legale, susținând că, indiferent care au fost motivele care au împiedicat cercetarea lor arheologică, galeriile respective nu trebuiau descărcate de sarcină. Conform Standardelor și procedurilor arheologice, secțiunea Evaluarea Teoretică, zonele respective ar fi trebuit propuse ca zone în care caracterul sau valoarea potențialului arheologic nu sunt suficient cunoscute pentru a permite o decizie imediată și pentru ele ar fi trebuit formulată o strategie pentru o viitoare cercetare.

Un al motiv de nelegalitate a Certificatului de descărcare de sarcină arheologică 9/2011 invocat de reclamanți a fost cel conform căruia acesta descarcă de sarcină arheologică și o zonă despre care Raportul final arată că a fost cercetată și propusă pentru conservare in situ, anume sectorul Cârnic 7, la pagina 166-167 arătându-se că „această zonă a Masivului Cârnic, denumită și Piatra Corbului, a fost propusă spre protejare și amenajare în scopul unei valorificări muzeistice. În prezent zona este clasată în lista monumentelor istorice (LMI 2004-cod: AB-I-s-A-20329)”.

În hărțile 2 și 3 ale Volumului 2 Ilustrații Arheologice ale Raportului final, care delimitează zona propusă pentru conservare in situ, sectorul Cârnic 7, cu excepția unei porțiuni minuscule, este în afara zonei propuse pentru conservare in situ; o porțiune a sa intră în zona de protecție a zonei de conservare in situ, iar o altă porțiune se află în zona propusă pentru descărcare de sarcină arheologică.

Nelegalitatea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică 9/2011 a mai fost invocată de reclamanți și din perspectiva unei aprecieri eronate a zonei propuse pentru conservare in situ și a zonelor propuse pentru descărcare.

În acest sens, au arătat că Secțiunea finală a Raportului final, intitulată „Concluzii și bilanț actualizat al cercetărilor arheologice miniere” (pag 206-215) cuprinde o serie de concluzii privind tipurile de lucrări majore de lucrări antice din Masivul Cârnic, particularitățile diferitelor sectoare miniere, perspective de punere în valoare a vestigiilor miniere de la Roșia Montana, starea de conservare a vestigiilor miniere din Masivul Cârnic, precum și propuneri de muzeu sit care ar putea fi puse în practică la Roșia Montana.

Au arătat că rezultatele cercetării arheologice nu prezintă absența potențialului arheologic (științifică, ci, din contră, este prezentat ca un sit important, similar cu unele recunoscute internațional ca fiind de valoare universală, cum ar fi Las Medulas, înscris în Lista Patrimoniului

Mondial. Cu toate acestea, criteriile folosite pentru alegerea zonei pentru conservare in situ și pentru descărcare de sarcină arheologică sunt descrise lacunar, fără nicio referire la o serie de standarde acceptate pe plan național și internațional, de practică pentru conservare a arhitecturii și siturilor.

Au arătat în acest sens că zonele propuse pentru descărcare arheologică sunt cele aflate într-o stare de conservare mai precară decât cele propuse spre conservare in situ, apreciind acest criteriu ca nelegal raportat la statutul de protecție al tuturor galeriilor miniere din Masivul Cârnic ca fiind monumente istorice clasate și la prevederile specifice ale Legii 422/2001 privind protecția monumentelor istorice, art. 9, conform căruia „monumentele istorice sunt protejate indiferent de regimul lor de proprietate sau de starea lor de conservare”.

Au mai arătat în plus reclamații și faptul că în zona Piatra Corbului nici nu s-au întreprins cercetări arheologice care să ateste că sectorul este „mai puțin afectat de lucrările miniere recente”.

Au mai susținut și faptul că afectarea lucrărilor antice prin continuarea exploatării în perioadele următoare (medievală și modernă) conferă un plus de valoare acestui sistem de exploatare, nu îi reduce valoarea, susținând că acesta este și motivul pentru care toate galeriile miniere din Masivul Cârnic au fost clasate ca monumente istorice. Situl minier de la Roșia Montana este unul dintre cele mai bogate în stratificație istorică din lume, reclamații făcând trimitere la Carta Internațională pentru Conservarea și Restaurarea Monumentelor și Siturilor (Carta de la Veneția, 1964), art. 11.

Au arătat că unitatea stilistică este un concept dezaprobat de Carta de la Veneția și de practica de restaurare. A fost practică în trecut și e considerată dăunătoare și distructivă. Au arătat astfel că aprecierile Raportului final privind afectarea galeriilor romane de etapele ulterioare și prin aceasta reducerea valorii lor istorice sunt inacceptabile, neprofesioniste și neștiințifice.

În ceea ce privește gradul de repetitivitate ca și criteriu de selectare a zonelor propuse pentru descărcare, au arătat reclamații că același raport arată, în partea de început, că în zona Piatra Corbului nu au fost întreprinse cercetări arheologice care să evidențieze cu exactitate tipul de lucrări antice existente, punctând și faptul că este recunoscut că zeci de monumente își regăsesc valoarea tocmai în atributul „repetitivității”.

Au mai arătat că însuși folosirea termenului de „repetitivitate” excede cadrului unei analize științifice și profesioniste.

Pe de altă parte, au arătat că procedeul repetiției unor elemente cu caracteristici identice sau similare este un atribut al majorității creațiilor umane, exemplificând cu cărămida și sălile hypostile egiptene, templele ionice cu multitudinea de coloane, templele egiptene de la Karnak, „străzile infinite” ale orașelor romane, Binbirdirek de la Constantinopol.

Au arătat că gradul de accesibilitate pentru public a zonelor selectate pentru conservare este invocat pentru a le diferenția valoric față de zonele propuse pentru descărcare.

În combaterea acestor susțineri, reclamații au arătat că scopul final al protejării vestigiilor arheologice nu este cel al restaurării în vederea amenajării accesului publicului, făcând trimitere și la considerentele Curții de Apel Brașov din decizia nr. 157/F/CA-Fisc din 26.11.2007.

Au mai arătat că nu există niciun fel de relație între necesitatea protejării și costurile implicate de aceasta, făcând trimitere la aceeași hotărâre a Curții de Apel Brașov.

Au mai arătat că există nenumărate monumente care nu sunt accesibile publicului, din motive de conservare sau de securitate, exemplificând cu peșterile de la Lascaux și Altamira sau Ghețarul de Scărișoara, care este vizitabil într-o porțiune restrânsă.

S-a arătat în cuprinsul acțiunii că nu există suficiente argumente, informații și date arheologice evaluate în urma unei cercetări exhaustive care să probeze că zona Piatra Corbului propusă spre conservare in situ este mai semnificativă și importantă decât zona propusă spre descărcare de sarcină arheologică.

În acest sens, au arătat că, în conformitate cu Raportul final, zona propusă spre conservare - Cârnic 7, 11 și 12 nu a făcut obiectul unor săpături arheologice, ci numai al explorării și al unui studiu topografic.

Cu privire la sectoarele Cârnic 11 și 12, propuse spre conservare, reclamații au arătat că nu există niciun fel de informație (planuri, harți, fotografii, descrieri) în studiile care formează raportul final, respectiv Studiul Geologic al lucrărilor miniere antice din Masivul Cârnic,

Document de sinteză 1999-2000, 2002-2006 (cercetări de teren) pag 62-105 și nici studiul Cercetări arheologice preventive în Masivul Cârnic 1999,2000, 2002-2006, Ridicări topografice de detaliu - Modelare 3 D, Cercetări pluridisciplinare 2007-2009, pag 111-182.

Zona propusă spre conservare in situ nu a făcut obiectul unor cercetări exhaustive care să ateste că galeriile miniere din acest sector sunt mai puțin desfigurată de lucrările moderne, au un caracter de repetitivitate mai puțin pregnant ca cel al galeriilor din partea central-sudică a Masivului, propuse spre descărcare și, într-un final, că au o valoare istorică superioară celor descărcate de sarcină arheologică. Criteriul ultim de selecție a zonei a fost localizarea sectorului în afara perimetrului carierei de exploatare propuse.

Au susținut, în concluzie, reclamanții că alegerea zonei pentru conservare in situ și a zonelor pentru descărcare de sarcină arheologică s-a făcut pentru a se putea realiza planul exploatării miniere propuse, astfel încât zonele descărcate arheologic să se afle în interiorul perimetrului carierei propuse de exploatare a aurului, iar zona propusă pentru conservare să se afle în afara perimetrului carierei de exploatare. La baza deciziei de descărcare de sarcină arheologică nu a stat criteriul valorii intrinseci din punct de vedere arheologic și istoric al galeriilor miniere romane, medievale și moderne din Masivul Cârnic.

Un ultim argument al reclamanților în susținerea nelegalității Certificatului de descărcare de sarcină arheologică 9/2011 este cel referitor la atestarea arheologilor care au întreprins cercetarea Masivului Cârnic.

În acest sens, reclamanții au arătat că, în conformitate cu prevederile art. 3 (3) ale OG 43/2000, cercetarea arheologică se realizează de către personalul de specialitate atestat și înregistrat în Registrul arheologilor, conform prevederilor Regulamentului săpăturilor arheologice din România.

Raportat la acestea, reclamanții au arătat că o parte dintre autorii Raportului final, care au realizat cercetarea arheologică preventivă a Masivului Cârnic, mai precis din cadrul Unității de Arheologie și Istorie din Toulouse, nu îndeplinesc condițiile legale. Astfel, înscrierea doamnei Dr. Beatrice Cauuet (responsabilul misiunii, cercetător CNRS, UMR 5608) în Registrul Arheologilor din România datează din luna februarie 2011, specializarea domnilor Bruno Ancei, Antoine Constans și Calin Tamas nu este cea de arheologi, iar dnul Christian Vialaron nu este înscris în Registrul Arheologilor din România.

La baza eliberării Certificatului de descărcare de sarcină arheologică 9/2011 a stat, pe lângă Raportul final, Raportul Oxford Archeology privind Proiectul Minier Roșia Montana: „Analiza raportului de mediu cu privire la procesele și procedura din cadrul arheologiei de suprafață”. Referințe la acest raport se fac în Raportul final, la pag 214, reclamanții susținând că Oxford Archeology Unit nu este un corp de experți care să întrunească condițiile amintite privind desfășurarea de cercetări arheologice în România. Nu deține nici atestarea pentru desfășurarea studiilor de analiză a impactului asupra mediului. Oxford Archeology Unit nu ar fi putut astfel redacta o documentație care să stea la baza unei decizii administrative de descărcare de sarcină arheologică.

Au punctat și faptul că titlul raportului („Analiza raportului de mediu cu privire la procesele și procedura din cadrul arheologiei de suprafață”) pare să se refere la evaluarea unor cercetări arheologice de suprafață, departe de caracterul de cercetări arheologice de subteran întreprinse în Masivul Cârnic.

În drept, acțiunea a fost întemeiată pe prevederile art. 8 raportat la art. 2 lit. j) din Legea nr. 554/2004, modificată și republicată, art. 5 și anexa III din Legea nr. 5/2000, art. 2 lit. c), h), j) și art. 5 alin. 4 din O.G. 43/2000 modificată și completată prin Legea nr. 462/2003, Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2361/2010, Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2392/2004, Legea nr. 422/2001, Legea nr. 6/2008.

Pentru dovedirea susținerilor lor, reclamanții au solicitat administrarea probei cu înscrisuri, obligarea pârâtului să depună toată documentația care a stat la baza emiterii Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011, precum și orice altă probă necesară justei soluționări a cauzei.

A depus la dosarul cauzei, în fotocopie, înscrisuri (filele 23-45 Vol. I Tribunalul Cluj).

Pârâta Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național - Alba a formulat întâmpinare, prin care a solicitat respingerea ca netemeinică a cererii de chemare în judecată formulate de către reclamanți, precum și obligarea acestora la plata cheltuielilor de judecată (filele 59-67 Vol. I Tribunalul Cluj), arătând, în esență, următoarele:

Masivul Cârnic a făcut obiectul unei cercetări arheologice preventive în perioada 2000 - 2006, finalizate prin emiterea unui raport semnat de colectivul de cercetare.

Acest raport, intitulat „Raport de cercetare arheologică preventivă - Masivul Cârnic, pentru perioada 1999 - 2000, 2002 – 2006” („Raportul”), a fost analizat și aprobat în ședința Comisiei Naționale de Arheologie din data de 12.07.2011. În urma acestei analize, Comisia Națională de Arheologie a propus acordarea certificatului de descărcare de sarcină arheologică pentru zonele identificate prin coordonate Stereo 70.

La data de 28.06.2010, societatea Roșia Montană Gold Corporation S.A. a transmis pârâtei o cerere de emitere a certificatului de descărcare arheologică pentru masivul Cârnic.

La data de 14.07.2011, a emis Certificatul de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011 („Certificatul nr. 9/2011”) pentru obiectivul „Cercetare arheologică preventivă -Comuna Roșia Montană, județul Alba, sectorul de Exploatare Miniere Roșia Montană -Masivul Cârnic”.

În ceea ce privește argumentele reclamanților, pârâta a susținut că sunt neîntemeiate.

Referitor la momentul la care s-a desfășurat cercetarea arheologică, pârâta a arătat că Certificatul nr. 9/2011 a fost emis în urma analizării întregii documentații depuse de investitor, conform legislației relevante. Certificatul de urbanism nu se numără printre documentele legalmente necesare pentru emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică.

Documentația depusă în cadrul procedurii de emitere a Certificatului nr. 9/2011 a fost evaluată din perspectiva legislației monumentelor istorice în vigoare la data emiterii acestuia, incluzând aici noua listă a monumentelor istorice aprobate prin Ordinul nr. 2361/2010.

Cât privește necesitatea obținerii unui nou certificat de urbanism cu un aviz din partea Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, pârâta a arătat că reclamanții fac confuzie între două proceduri stabilite de lege care au în vedere două ipoteze diferite: (i) procedura autorizării lucrărilor de construcții în zonele supuse unui regim de protecție, caz în care este necesar avizul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național; și (ii) procedura de emitere a certificatului de descărcare de sarcină arheologică.

În primul caz, autorizația de construire este eliberată într-o zonă cu regim de protecție (situație în care avizul Ministerului este necesar), pe când a doua procedură are tocmai scopul de a scoate o anumită zonă de sub asemenea regim de protecție.

Referitor la critica reclamanților privind necesitatea demarării procedurii de cercetare arheologică pornindu-se de la statutul de monument istoric de clasă, a arătat că prevederile Ordonanței Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național clarifică ideea că, în cursul procedurii de cercetare arheologică, gradul de protecție acordat patrimoniului este nerelevant.

În acest sens, a arătat că cercetarea arheologică nu poate diferi în funcție de clasa în care este încadrat monumentului istoric - sit arheologic. Echipa de specialiști cercetează exhaustiv toate elementele cu valoare arheologică identificate în perimetrul cercetat, determinate prin aplicarea Standardelor și Procedurilor Arheologice specifice (art. 2 alin. (1) lit. (e) al O.G. nr. 43/2000).

Singura relevanță pe care o are clasa unui monument istoric este cea dată de art. 6 alin. (5) - alin. (6) al O.G. nr. 43/2000, privind necesitatea obținerii aprobării Comisiei Naționale de Arheologie.

A arătat pârâta că, în speță, această cerință este îndeplinită.

În ceea ce privește critica reclamanților în sensul că Certificatul nr. 9/2011 a fost emis pentru o suprafață cercetată incomplet, pârâta a arătat că este lipsită de suport real.

În analiza care a stat la baza emiterii Certificatului nr. 9/2011 s-a avut în vedere verificarea conformității cercetării arheologice cu legislația relevantă în materie, în special Standardele și Procedurile Arheologice Naționale (aprobat prin Ordinul Ministrul Culturii 2392/2004) și Regulamentul de organizare a săpăturilor arheologice din România (Ordinul Ministrul Culturii 2017/2000). Din evaluarea științifică și tehnică a întregii documentații depuse de

investitor, a rezultat că echipa de arheologi a efectuat o cercetare minuțioasă și completă, cu respectarea tuturor etapelor cercetării arheologice, în conformitate cu standardele, procedurile și regulile consacrate legal la nivel național și internațional.

În acest sens, a arătat că Raportul conține nenumărate referiri la cercetările efectuate asupra galeriilor moderne, fiind redade de către pârâtă fragmente în susținerea acestui argument.

Fișa Tehnică, secțiunea 16-Rezultate din Raport, certifică faptul că „în cadrul sitului Roșia Montană au fost explorați peste 70 km de lucrări miniere subterane de toate epocile, dintre care trei sferturi în masivele Cărnice și Cetate. În masivul Cărnice, prin accesul facilitat de galeriile recente (secolul XX), au putut fi recunoscuți peste 12 km de lucrări miniere moderne, aproape 100m de lucrări ce datează din secolul al XVI-lea (săpate cu unelte) și aproape 4 km de lucrări miniere antice (deschise cu unelte sau prin tehnica focului). Lucrările miniere denumite moderne care au fost deschise prin pușcare cu exploziv sunt databile, între secolele al XVII-lea și începutul secolului XX. Trebuie menționat faptul că mai multe astfel de galerii sunt echipate cu căi de rulare de lemn, mai bine sau mai rău conservate. S-au studiat și câteva șantiere de dimensiuni mici databile între secolele al XV-lea și al XVII-lea, deschise cu ajutorul uneltelor, înainte de introducerea în cadrul lucrărilor miniere a abatajului prin pușcare cu exploziv spre sfârșitul secolului al XVII-lea”.

În ceea ce privește susținerile reclamanților conform cărora zone vaste de lucrări miniere romane nu au fost cercetate pe considerentul că nu vor fi afectate de viitoarea carieră propusă, că se afla în afara perimetrului de exploatare propus sau din motive generic denumite „de securitate”, a arătat pârâtă că limitele cercetării arheologice, indicate în chiar documentația depusă de investitor, au fost de asemenea analizate în contextul emiterii Certificatului nr. 9/2011, fiind apreciate ca fiind conforme și justificate din punct de vedere obiectiv. Respectând regula conform căreia protecția muncii echipei de cercetare este prioritară oricăror probleme de interes arheologic, documentația prezentată de investitor a relevat faptul că, deși s-au folosit cele mai bune tehnici, anumite zone sunt și rămân inaccesibile din rațiuni de securitate.

Zonele inaccesibile din motive de securitate constituie o limitare obiectivă, inerentă arheologiei miniere. Necercetarea acestor zone nu este o opțiune discreționară a coordonatorului echipei de arheologi, ci este rezultatul unei obligații legale de a asigura, cu prioritate integritatea fizică și sănătatea membrilor săi, redând pârâtă dispozițiile art. 3.3.12 din capitolul 3 (Săpătura arheologică) din Standardele și Procedurile Arheologice.

A arătat că legiuitorul român nu a impus obligația efectuării unor cercetări arheologice pe un perimetru total, independent de respectarea oricăror norme de siguranță, drept cerință prealabilă emiterii unui certificat de descărcare arheologică. În acest sens, textul art. 2 alin. (5) al O.G. nr. 43/2000 arată ca finalitatea procedurii de cercetare prealabilă este obținerea de „maximum de informații referitoare la patrimoniul arheologic din zona cercetată.” Interpretarea legală a calificării conținute în acest text clarifică ideea că descărcarea de sarcină impune drept condiție - premisă obținerea tuturor informațiilor posibil a fi obținute în condițiile obiective date de situl în discuție.

Referitor la susținerile reclamanților conform cărora certificatul descarcă de sarcină arheologică și o zonă despre care Raportul final arată că a fost cercetată și propusă pentru conservare in situ, a arătat pârâtă că acestea sunt lipsite de fundament. Documentația tehnică care a stat la baza emiterii Certificatului nr. 9/2011 este neechivocă în ceea ce privește recomandările echipei de experți cu privire la zonele care pot fi redade activităților umane prin descărcare de sarcină arheologică, cele care trebuie conservate in situ și cele în care ar urma să se instituie zone de protecție (pag. 218-223 din Raport). Aceste propuneri au fost aprobate de Comisia Națională de Arheologie și au fost însușite de emitentul Certificatului nr. 9/2011.

Raportul delimitează cu claritate, prin coordonate STEREO 70, zona Piatra Corbului propusă pentru conservare in situ, aceste coordonate fiind acceptate și preluate în Certificatul nr. 9/2011. Prin urmare, nu poate fi susținută o neconcordanță între propunerile Raportului și conținutul Certificatului nr. 9/2011.

În ceea ce privește selectarea zonelor propuse pentru conservare in situ și a celor propuse pentru descărcare de sarcină arheologică, pârâtă a arătat că susținerile reclamanților exced controlul instanței investite cu o acțiune în contencios administrativ. Singura autoritate publică în

drept să aprobe sau să respingă concluziile unui raport de cercetare arheologică preliminar este definită de art. 6 alin. (5) al O.G. nr. 43/2000 ca fiind Comisia Națională de Arheologie.

Acest organism este ținut să realizeze o evaluare științifică a raportului de cercetare arheologică, bazându-se pe aprecierile de specialitate întreprinse de membrii săi, deținători ai unei bogate expertize în domeniu.

Or, pe terenul aprecierii oportunității științifice a emiterii unei astfel de evaluări, decizia autorității publice nu poate fi cenzurată de către o instanță de judecată, pârâta făcând trimiteri la jurisprudența instanței supreme (Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 1941/25.05.2006; Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 585/15.02.2008).

A mai arătat pârâta faptul că susținerile reclamantilor sunt netemeinice și pentru că:

- Clasarea galeriilor Masivului Cârnic ca monument istoric de clasa A nu reprezintă un obstacol legal per se pentru procedura de descărcare de sarcină arheologică. Dimpotrivă, descărcarea de sarcină arheologică este unul din cazurile recunoscute de lege care declanșează procedura de declasare (art. 19 alin. (3) din Legea 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice). Stabilirea regimului de protecție de monument istoric are rolul de a crea cadrul legal pentru prezervarea unui monument istoric, dar aceasta nu împiedică, ci, dimpotrivă, reclamă efectuarea cercetărilor arheologice. Rolul cercetării arheologice descrise de Raport este tocmai acela de a identifica și evalua starea și valoarea acestui patrimoniu arheologic, iar finalizarea cercetărilor conduce la recomandări de protejare și punere în valoare a patrimoniului arheologic identificat sau de redare în circuitul activităților umane curente a terenului care nu mai prezintă interes arheologic. Aceasta este exact procedura respectată în cazul analizat și finalizată prin emiterea Certificatului nr. 9/2011;

- Redactorii Raportului au utilizat corect criteriile pentru stabilirea delimitărilor dintre zona propusă pentru conservare și zona descărcată arheologic. Contraargumentele reclamantilor dovedesc lipsa experienței în domeniu, precum și citarea trunchiată a unor aspecte cuprinse în Raport.

Varietatea stilistică a diferitelor epoci istorice fuzionate pe același areal este protejată de Carta Internațională pentru Conservarea și Restaurarea Monumentelor și Siturilor (Carta de la Veneția, 1964), însă această varietate nu trebuie confundată cu procesul de degradare/distrugere a unei valori de patrimoniu antice în epocile următoare. Nu orice dinamitate minieră din secolul XIX sau XX dă naștere unui tezaur arheologic. Reluările contemporane ale galeriilor vechi au dus la distrugerea fizică (prin exploatare industrială sistematică a acelorași zăcăminte aurifere), reducând sau anulând orice valoare de patrimoniu.

La fel, în ceea ce privește criteriul repetitivității, comparațiile întreprinse de reclamanți cu privire la o serie de construcții monumentale sunt nevalide. În cazul unei exploatare miniere, componenta științifică nu este relevantă de estetica arhitecturală, ci de tehnicile folosite în diferite epoci pentru respectivă muncă de exploatare. Așa fiind, valorificarea moștenirii culturale a zonei este temeinic realizată prin conservarea zonei propuse în cadrul Raportului.

- Descărcarea unei zone arheologice în vederea realizării unei investiții este o ipoteză permisă expres de către legiuitor astfel cum reiese în mod direct din conținutul art. 7 lit. a) al O.G. nr. 43/2000.

Cu privire la susținerile reclamantilor conform cărora o parte din autorii Raportului nu au fost atestați și înregistrați în Registrul arheologilor, pârâta a precizat că cercetarea arheologică a fost efectuată de o echipă de arheologi formată din arheologi români și străini, în conformitate cu autorizațiile de cercetare arheologică emise cu respectarea prevederilor legale. Ea a fost realizată, în parteneriat, de către Unitatea de Arheologie și Istorie din Toulouse, Casa Cercetării - Universitatea Toulouse le Mirail, Muzeul Național de Istorie a României, Universitatea "Babeș-Bolyai" - Facultatea de Biologie și Geologie, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Universitatea Tehnică Munchen, Germania (UTM). Cercetarea a avut la bază avizele emise conform dispozițiilor legale în vigoare și a fost condusă, în calitate de responsabili științifici, de dr. Paul Damian, reprezentant al Muzeului Național de Istorie a României și de dna. Beatrice Cauuet, reprezentant al Universității de Arheologie și Istorie din Toulouse.

Textul art. 6 alin. (3) al O.G. nr. 43/2000 permite în mod expres cooptarea în cadrul procedurilor de cercetare a unor specialiști din exterior. Având în vedere gradul de complexitate al lucrărilor de arheologie minieră pe care le-a presupus cercetarea preventivă, precum și necesitatea unei expertize avansate într-o materie puțin dezvoltată în România, apelul la colaborarea instituției universitare de specialitate din Toulouse a fost pe deplin justificat.

Colectivul de cercetare francez a obținut de la Ministerul Culturii, pe durata lucrărilor, Autorizații de săpătură nominale pentru fiecare din membrii săi (în baza art. 12 d)-fostul art. 10 d)- din O.G. nr. 43/2000), iar echipa coordonată de dr. Beatrice Cauuet are libertatea de a presta în mod neîngrădit activitatea de cercetare arheologică în România, aceasta neputând fi restrânsă, potrivit legii, prin niciun mijloc (art. 16 alin.(3) din O.U.G. nr. 49/2009 privind libertatea de stabilire a prestatorilor de servicii și libertatea de a furniza servicii în România).

În drept, pârâta s-a întemeiat pe dispozițiile art. 2 alin. (1), art. 6 al O.G. nr. 43/2000, art. 16 alin.(3) din O.U.G. nr. 49/2009, art. 19 alin. (3) din Legea 422/2001 și celelalte dispoziții legale citate pe parcursul întâmpinării.

În susținerea întâmpinării, pârâta a solicitat administrarea probei cu înscrisuri și martori, precum și orice altă probă a cărei utilitate, relevanță și concludentă ar reieși din dezbateri.

S.C. ROȘIA MONTANĂ GOLD CORPORATION S.A. a formulat cerere de intervenție accesorie în favoarea pârâtei Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniul Național Alba, prin care a solicitat admiterea în principiu a cererii de intervenție accesorie, iar, în ceea ce privește acțiunea introductivă formulată de reclamant, respingerea ca neîntemeiată a cererii de anulare a certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr.9/14.07.2011 (filele 68-80 Vol. I Tribunalul Cluj).

În esență, cu privire la solicitarea de respingere a cererii de chemare în judecată, intervenienta a arătat următoarele:

Cercetarea arheologică preventivă cu privire la galeriile din masivul Cărnici a fost întreprinsă în perioada 2000 - 2006, fiind completată de cercetări pluridisciplinare în perioada 2007-2009, urmate de redactarea raportului final de sinteză în anul 2009.

A arătat că a înaintat pârâtei Direcția Județeană de Cultură Alba cererea privind emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică cu privire la Masivul Cărnici, împreună cu documentația aferentă, la data de 28.06.2010. Documentația aferentă cererii de emitere a certificatului de descărcare de sarcină arheologică a fost analizată și aprobată de către Comisia Națională de Arheologie la data de 12.07.2011. La data de 14.07.2011, pârâta Direcția Județeană de Cultură Alba a emis certificatul contestat.

A arătat că cercetarea arheologică preventivă are ca obiect patrimoniul arheologic din zona ce face obiectul cercetării, indiferent de înscrierea sa într-o clasă valorică a monumentelor istorice; certificatul de urbanism și avizul MCPN sunt acte ce stau la baza emiterii unei autorizații de construire, iar nu a cercetării arheologice preventive, așa cum în mod nejustificat susțin reclamantii.

A apreciat ca neîntemeiată critica reclamantilor referitoare la faptul că cercetarea arheologică preventivă întreprinsă cu privire la galeriile din masivul Cărnici nu a ținut cont de înscrierea acestora ca monumente istorice de tip A în Lista actualizată a monumentelor istorice aprobată prin Ordinul nr. 2361/2010 emis de ministrul culturii și patrimoniului național.

În acest sens, a susținut că nu există nicio dispoziție legală care să prevadă necesitatea reluării cercetărilor arheologice deja finalizate, în cazul în care unui sit arheologic i se acordă un anumit statut de protecție. Or, având în vedere regula *tempus regit actum*, ar fi trebuit ca, în măsura în care legiuitorul ar fi dorit reluarea cercetărilor arheologice, să existe o prevedere expresă în acest sens. Mai mult, necesitatea refacerii cercetărilor arheologice care fuseseră deja finalizate, din cauza clasării ulterioare a unor situri ca monumente istorice, ar conduce la consecințe absurde, ce ar contraveni dispozițiilor legale.

A apreciat ca nefondată și critica reclamantilor în sensul că documentația ce fusese deja depusă la data publicării Ordinului nr. 2361/2010 nu ar fi putut sta la baza emiterii Certificatului, întrucât galeriile miniere nu fuseseră cercetate din perspectiva statutului de monument istoric de clasă A, arătând în acest sens că reclamantii ignoră dispozițiile OG 43/2000 referitoare la scopul cercetării arheologice, făcând trimitere la prevederile art. 2 alin. (1) lit. (c) și

art. 2 alin. (5), raportat la care gradul de protecție acordat patrimoniului arheologic este indiferent, putând face obiectul cercetării atât patrimoniul arheologic reperat întâmplător, cât și patrimoniul cunoscut și cercetat.

A arătat că lucrările moderne din Masivul Cârnic au fost cercetate, rezultatele fiind evidențiate în Raportul de cercetare arheologică preventivă - Document final de sinteză 2009.

Obiectivul cercetării arheologice preventive îl constituie patrimoniul arheologic din zona ce face obiectul cercetării, conform dispozițiilor OG 43/2000, invocate.

De asemenea, a precizat faptul că „cercetarea” și „explorarea” arheologică nu reprezintă metode distincte, așa cum susțin reclamanții. Dimpotrivă, cercetarea arheologică, reprezentând un ansamblu de măsuri, include, după caz, explorarea sitului, efectuarea de săpături necesare pentru acces, topografierea, etc. Aceste măsuri luate de către echipa de arheologi în cadrul cercetării arheologice preventive din masivul Cârnic sunt explicate pe larg în cuprinsul Raportului.

Echipa de arheologi a cercetat exhaustiv galeriile miniere din masivul Cârnic, rezultatul acestor cercetări fiind consemnat în documentația întocmită, corespunzător valorii științifice a elementelor cercetate, redând din cuprinsul Fișet Tehnice pct. 16. În plus, au fost anexate Raportului hărți și detalii topografice referitoare la galeriile moderne. Detalii cu privire la cercetarea galeriilor miniere sunt cuprinse și în sinteza referitoare la reperare/diagnostic și explorarea speologică întreprinse de echipa de arheologi (Secțiunea Expertiză, Explorare și Ridicări Topografice Exploratorii - Obiective și metode de investigație din Raport). Cercetarea inclusiv a lucrărilor moderne (denumire generică pentru lucrările medievale și moderne, utilizată în Raport) rezultă și din alte capitole ale Raportului, intervenienta prezentând exemple în acest sens.

A arătat și că reclamanții nu indică alte lucrări moderne decât cele indicate în Raport care, deși puteau face obiectul cercetării, nu au fost investigate de către echipa de experți.

A mai arătat că zonele propuse pentru descărcarea de sarcină arheologică au fost cercetate, în măsura permisă de respectarea normelor de protecție a muncii, fiind prezentate motivele pentru care nu au putut fi realizate cercetări în anumite zone.

A precizat că nicio dispoziție legală nu impune efectuarea de cercetări arheologice fără respectarea condițiilor de siguranță. De asemenea, legea nu impune efectuarea unei cercetări arheologice exhaustive, independent de respectarea oricăror norme de siguranță, drept condiție pentru descărcarea de sarcină arheologică, citând prevederile art. 2 alin. (5) din OG nr. 43/2000.

A mai arătat că, potrivit art. 2 alin. (12) din OG 43/2000, rezultatele cercetării arheologice ar trebui să fundamenteze fie acordarea unui statut de protecție, fie descărcarea de sarcină arheologică a sitului. Dacă s-ar admite argumentul invocat de către reclamanți, ar însemna că, în lipsa cercetării arheologice complete a tuturor galeriilor antice, medievale și moderne posibil existente în Masivul Cârnic, acestora nu li se putea acorda statutul de monument istoric de clasă A (clasarea sitului fiind fără respectarea prevederilor legale, în opinia sa).

A susținut, contrar celor arătat de reclamanți, că zona descărcată arheologic prin Certificat nu cuprinde zona propusă prin Raport pentru conservare in situ, aceasta fiind identificată de către experți prin coordonate Stereo 70, iar recomandările experților au fost aprobate de Comisia Națională de Arheologie.

A mai arătat și faptul că dreptul de apreciere asupra calității Raportului de cercetare arheologică și a recomandărilor experților aparține exclusiv Comisiei Naționale de Arheologie și emitentului Certificatului.

Potrivit art. 14 din OG nr. 43/2000, Comisia Națională de Arheologie este un organism științific de specialitate, formată din specialiști în domeniu, conform art. 6 alin. (5) din O.G. nr. 43/2000 fiind singura entitate îndreptățită să aprobe sau să respingă concluziile rapoartelor de cercetare arheologică, pe baza propriilor aprecieri cu privire la cuprinsul acestor rapoarte.

Exercitându-și atribuțiile exclusive de apreciere de care beneficiază potrivit legii, membrii Comisiei Naționale de Arheologie au considerat, cu ocazia dezbaterii în plen asupra Raportului la data de 12.07.2011, că analiza cuprinsă în Raport „este de o calitate excepțională”.

A susținut și faptul că acele critici cu privire la criteriile utilizate în cuprinsul Raportului și recomandările experților, inclusiv în ceea ce privește selecția zonei propuse pentru descărcare, denotă atât lipsa cunoștințelor în materia arheologiei miniere, cât și ignorarea dispozițiilor legii.

A mai susținut că, potrivit O.G. 43/2000 și Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, este permisă descărcarea de sarcină arheologică a siturilor protejate ca monumente istorice, invocând prevederile art. 6 alin. (5) din OG nr.43/2000, art. 19 alin. (3) din Legea nr. 422/2001.

A arătat și faptul că descărcarea de sarcină arheologică în zonele propuse pentru realizarea proiectelor de investiții este chiar ipoteza avută în vedere de către legiuitor, în considerarea căreia a fost reglementată procedura de descărcare. Astfel, principalul scop al descărcării de sarcină arheologică îl reprezintă redarea terenului activităților umane curente; în măsura în care nu se preconizează desfășurarea unor asemenea activități, nu s-ar justifica nici parcurgerea procedurii de descărcare. Această interpretare este susținută și de dispozițiile art. 7 lit. (a) din O.G. nr.43/2000.

A mai precizat că specialiștii care au efectuat cercetările arheologice preventive în urma cărora a fost emis Certificatul îndeplineau condițiile prevăzute de lege.

În acest sens, a arătat că cercetarea arheologică preventivă cu privire la galeriile din masivul Cârnic a fost întreprinsă, în parteneriat, de către CNRS (UMR 5608), UTAH (Unitatea de Arheologie și Istorie din Toulouse), Casa Cercetării - Universitatea Toulouse le Mirail (în prezent Laboratorul TRACES CNRS, Universitatea Toulouse 2 le Mirail), Muzeul Național de Istorie a României, Universitatea "Babeș-Bolyai" - Facultatea de Biologie și Geologie, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Universitatea Tehnică Munchen, Germania (UTM). Cercetarea a avut la bază autorizațiile emise conform dispozițiilor legale în vigoare și a fost condusă, în calitate de responsabili științifici, de dr. Paul Damian, cercetător expert înscris în Registrul Arheologilor, reprezentant al Muzeului Național de Istorie a României și de dna. Beatrice Cauuet, cercetător expert, reprezentant al Laboratorului TRACES, CNRS, Universitatea Toulouse 2 le Mirail (UMR 5608), Franța.

Posibilitatea constituirii unor echipe mixte de specialiști care să participe la lucrările de cercetare arheologică este recunoscută de art. 6 alin. (3) din O.G. nr.43/2000, iar, în cazul cercetărilor de la Roșia Montană, participarea unor arheologi francezi și a altor specialiști în lucrări miniere a fost esențială, dat fiind specificul arheologiei miniere, o disciplină prea puțin dezvoltată în România. Dată fiind complexitatea cercetării în domeniul arheologiei miniere, implicarea unor arheologi cu competențe recunoscute în acest domeniu era esențială pentru efectuarea unor cercetări de calitate.

A mai arătat că participarea experților străini la cercetarea arheologică preventivă întreprinsă în Masivul Cârnic s-a făcut cu respectarea dispozițiilor O.G. 43/2000, acești experți beneficiind de autorizații nominale de săpătură emise de către Ministerul Culturii și Patrimoniului Național (autorizațiile de săpătură arheologică preventivă, respectiv de salvare, nr. 147/2005, 114/2004, nr.284/2004, 140/2003, 109/2003, 92/2002, 146/2002, autorizația de supraveghere arheologică nr. 164/2005). Echipa coordonată de dr. Beatrice Cauuet are dreptul recunoscut de normele naționale și comunitare de a presta liber în România activitatea de cercetare arheologică, aceasta neputând fi restrânsă, potrivit legii, prin niciun mijloc (art. 16 alin.(3) din O.U.G. nr. 49/2009). De altfel, prin atestatul nr.158 E/2011 și înregistrarea dr. Beatrice Cauuet în Registrul Arheologilor s-a procedat la o recunoaștere, cu efect retroactiv, a calificării sale profesionale obținute în Franța, calificare în temeiul căreia dr. Beatrice Cauuet a prestat servicii de specialitate.

În drept, cererea a fost întemeiată pe dispozițiile art. 28 alin. (1) din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ coroborat cu art. 49 alin. (3) Cod proc. civ., precum și pe dispozițiile legale expres indicate în cuprinsul cererii.

În dovedirea susținerilor sale, intervenienta a precizat că înțelege să se folosească de proba cu înscrisuri, martori și expertiză tehnică, precum și orice altă probă a cărei necesitate ar reieși din dezbateri.

La termenul de judecată din data de 23.04.2012, Tribunalul Cluj a admis cererea de intervenție accesorie formulată de S.C. ROȘIA MONTANĂ GOLD CORPORATION S.A.

La același termen, s-a admis cererea reclamanților în sensul de a se solicita părâtei să depună la dosar întreaga documentație care a stat la baza emiterii certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011, precum și autorizația de săpături arheologice, fiind prorogată discutarea și încuviințarea altor probe (fila 88 Vol. I Tribunalul Cluj).

Acestea au fost depuse la dosar la filele 91-338 Vol. I Tribunalul Cluj, Vol. II Tribunalul Cluj și filele 1-86 Vol. III Tribunalul Cluj.

La termenul de judecată din data de 10.09.2012, reclamantii au depus „Întregire acțiune”, reprezentantul pârâtei invocând excepția de tardivitate (fila 115 Vol. III Tribunalul Cluj), acordându-se termen în vederea studierii întregirii de acțiune.

Prin înscrisul „**Întregire acțiune**” (filele 89-114 Vol. III Tribunalul Cluj), reclamantii CENTRUL INDEPENDENT PENTRU DEZVOLTAREA RESURSELOR DE MEDIU, ASOCIAȚIA AURARILOR ALBURNUS MAIOR ROȘIA MONTANĂ și ASOCIAȚIA SALVAȚI BUCUREȘTIUL au arătat că, în urma analizării documentelor depuse în probațiune de pârâtă la termenul anterior (majoritatea fiind necunoscute anterior prezentării în instanță), în interpretarea art. 129 și 132 Cod pr.civ., completează elementele de fapt cuprinse în cererea inițială, precizând că nu schimbă obiectul cererii de chemare în judecată (așa cum este privit în art. 112 alin. Cod pr.civ.), care rămâne același, și anume anularea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr.9/2011.

Au reluat aspectele de nelegalitate invocate și în cuprinsul cererii de chemare în judecată referitoare la momentul la care s-a realizat descărcarea de sarcină arheologică.

Cu privire la susținerile intervenientei accesorii SC Roșia Montana Gold Corporation SA în sensul că, la momentul publicării Ordinului nr. 2361/2010 prin care s-a aprobat lista actualizată a monumentelor istorice, cercetarea arheologică cu privire la masivul Cârnic fusese finalizată, reclamantii au arătat că, atâta timp cât situația juridică a Masivului Cârnic a fost modificată, în mod firesc cercetarea arheologică efectuată anterior este inoperantă, caducă.

Au reluat și criticile de nelegalitate referitoare la faptul că suprafața descărcată de sarcină arheologică nu a fost cercetată exhaustiv.

Au susținut reclamantii că relevantă ar fi și Decizia civilă nr. 2571/2011 pronunțată în dosarul cu nr. 7774/117/2011 în care Curtea de Apel Cluj a ținut cont și de îndrumările Curții de Justiție a Comunităților Europene, statuând că această evaluare trebuie concepută în așa fel încât *„autoritățile competente să poată dobândi certitudinea că un plan sau proiect este lipsit de efecte negative asupra integrității sitului respectiv, dat fiind că atunci când subsistă o incertitudine cu privire la absența unor astfel de efecte autoritățile respective sunt obligate să refuze autorizația solicitată”*.

În ceea ce privește susținerile pârâtei potrivit cărora zonele inaccesibile din motive de securitate constituie o limitare obiectivă, inerentă arheologiei miniere, respectiv faptul că protecția muncii echipei de cercetare este prioritară oricăror probleme de interes arheologic, reclamantii au susținut că această situație nu justifică încălcarea actelor normative în vigoare, iar această direcție de acțiune contravine flagrant îndrumărilor Curții de Justiție Europene.

Au susținut reclamantii că trebuie să se țină cont și de interesul public, care întotdeauna primează față de cel privat în raporturile ce privesc sfera dreptului public. Toate zonele din Roșia Montană care conțin situri arheologice, monumente de arhitectură și monumente istorice, precum și zonele de protecție, trebuie protejate pentru vestigiile arheologice de valoare națională excepțională pe care le găzduiesc și anume galeriile romane. Scopul final al protejării vestigiilor arheologice nu este cel al restaurării în vederea amenajării accesului publicului, neexistând niciun fel de relație între necesitatea protejării unor situri și costurile implicate de aceasta, reclamantii făcând referire la considerentele din sentința Curții de Apel Brașov nr. 157/F/CA-Fisc din 26.11.2007.

Tot cu privire la nelegalitatea certificatului, reclamantii au reiterat criticile conform cărora acesta descarcă de sarcină arheologică și o zonă din sectorul Cârnic 7 despre care Raportul final arată că a fost cercetată și propusă pentru conservare in situ, cele privind selectarea zonei propuse pentru conservare in situ și a zonelor propuse pentru descărcare, cele privind atestarea arheologilor care au întreprins cercetarea arheologică a Masivului Cârnic.

Au mai făcut trimitere și la art. 17 al 2) din Ordinul 2494/2010 pentru aprobarea Metodologiei privind atestarea personalului de specialitate din domeniul cercetării arheologice și înscrierea sa în Registrul arheologilor, susținând că persoanele menționate ar fi trebuit să fie înscrise în Registrul Arheologilor, acest lucru presupunând eliberarea unui atestat din partea Ministerului Culturii și Patrimoniului Național anterior derulării oricărei cercetări.

În susținerea argumentelor prezentate, reclamantii au redat dispozițiile din Metodologia din 26 August 2010 privind atestarea personalului de specialitate din domeniul cercetării arheologice și înscrierea în Registrul Arheologilor, publicat în Monitorul Oficial cu 631 din data de 8 septembrie 2010 (art. 1, art. 7, art. 8), susținând că aceste condiționări legale nu au fost respectate.

Au reiterat susținerile conform cărora doamna dr. Beatrice Cauuet a fost înscrisă în Registrul Arheologilor ulterior finalizării cercetării arheologice preventive.

Au mai arătat că procedura din 4 octombrie 2010 de acordare a autorizațiilor pentru cercetarea arheologică, publicată în Monitorul Oficial 768 din data de 17 noiembrie 2010 arată la art. 1 că cercetarea arheologică se realizează numai pe baza autorizațiilor emise de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, prin direcția de specialitate, astfel că o recunoaștere ulterioară, chiar și cu efect retroactiv, a calității de arheolog atestat a doamnei dr. Beatrice Cauuet nu poate conduce la eludarea prevederilor legale, nulitățile în materia dreptului administrativ fiind absolute și neputând astfel a fi acoperite sau confirmate ulterior.

Au mai arătat reclamantii că, deși art. 6 alin. 3 din OG 43/2000 evocă posibilitatea colaborării cu specialiști din exterior, acest text legal nu poate fi extrapolat în sensul în care o cercetare arheologică preventivă de o asemenea anvergură ar putea fi condusă în calitate de responsabili științifici de către persoane care nu dețin specialitatea de arheolog expert în conformitate cu legislația în materie (ori de arheolog atestat) astfel cum se poate desprinde din interpretarea art. 4 din Metodologia din 26 August 2010 privind atestarea personalului de specialitate din domeniul cercetării arheologice și înscrierea în Registrul Arheologilor („Art. (4) *Competențele conferite de atestarea în una dintre categoriile prevăzute la art. 2 se stabilesc după cum urmează:*

a) arheolog debutant - are dreptul de a fi membru al unui colectiv de cercetare arheologică;

b) arheolog specialist - are dreptul de a conduce un sector din cadrul unui șantier arheologic sistematic sau preventiv ori din cadrul șantierelor de restaurare a monumentelor istorice. în anumite cazuri, Biroul executiv al Comisiei Naționale de Arheologie poate aproba conducerea unei cercetări preventive de către un arheolog specialist;

c) arheolog expert - are dreptul de a fi responsabil de șantier arheologic sistematic sau preventiv și de a conduce cercetări în cadrul șantierelor de restaurare a monumentelor istorice.”)

Au arătat că dna. Cauuet, pe lângă faptul că a fost înregistrată în Registrul Arheologilor după ce cercetarea arheologică a fost finalizată, a deținut calitatea de responsabil științific, conducând activitatea întregului șantier.

Cu privire la susținerile pârâtei raportate la prevederile OUG 49/2009 privind libertatea de stabilire a prestatorilor de servicii și libertatea de a furniza servicii în România de către echipa condusă de către dna. Cauuet, au arătat reclamantii faptul că, înainte de toate, era necesară înscrierea în Registrul Arheologilor și a persoanelor atestate ca arheologi cu drept de liberă practică în unul din statele membre ale UE, iar această procedură a înscrierii se poate face doar ca urmare a unei astfel de solicitări, însoțită de copii ale documentelor de atestare, emise de autoritățile și instituțiile competente, în conformitate cu prevederile legale în vigoare în statul membru respectiv.

Reclamantii au reiterat susținerile din cererea de chemare în judecată cu privire la faptul că la baza eliberării Certificatului de descărcare de sarcină arheologică 9/2011 a stat, pe lângă Raportul final, Raportul Oxford Archeology privind Proiectul Minier Roșia Montana: „Analiza raportului de mediu cu privire la procesele și procedura din cadrul arheologiei de suprafață”.

În completarea motivelor de nelegalitate invocate prin cererea de chemare în judecată, reclamantii au mai arătat că nelegalitatea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică 9/2011 este necesar a fi analizată și din perspectiva rolului Comisiei Naționale de Arheologie.

Astfel, au arătat că, printre atribuțiile acestei comisii, se numără analizarea solicitărilor privind eliberarea autorizațiilor de săpături arheologice, indiferent de sursa de finanțare, stabilirea criteriilor și avizarea atestării specialiștilor și experților din domeniul cercetării

arheologice, înscrisi în Registrul arheologilor; avizarea studiilor de fundamentare pentru definirea, instituirea și delimitarea zonelor protejate care cuprind patrimoniul arheologic, etc.

Componența nominală a Comisiei trebuie aprobată prin ordin al ministrului culturii și cultelor, din rândul specialiștilor în domeniu, propuși în conformitate cu prevederile art. 13 din OG 43/2000.

Au arătat că certificatul de descărcare arheologică este nul întrucât decizia de aprobare a raportului de cercetare de către Comisia Națională de Arheologie este nulă.

În susținerea acestui argument, reclamanții au invocat dispozițiile art. 5 și 6 din OG 43/2000 care prevăd obligativitatea aprobării de către Comisia Națională de Arheologie a raportului de cercetare arheologică.

În cauză, conform reclamanților, nu există decizie validă de aprobare a raportului de cercetare întrucât nu exista Regulament de funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie aprobat prin Ordin al ministrului culturii și publicat în Monitorul Oficial, făcând trimitere la dispozițiile art. 14 alin. (4) din OG 43/2000 care condiționează funcționarea Comisiei Naționale de Arheologie de funcționarea în baza unui regulament aprobat prin ordin al ministrului culturii.

Au mai arătat că Legea 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative condiționează intrarea în vigoare a ordinelor ministrului culturii de publicarea în Monitorul Oficial.

Cu referire la art. 1 alin. (1) din HG 90/2010 privind organizarea și funcționarea Ministerului Culturii și Patrimoniului Național au arătat că ministrul culturii este conducătorul unui organ de specialitate al administrației publice centrale.

Regulamentul de funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie este un act normativ întrucât reglementează statutul, ariile de competență, regimul actelor emise de un organism ce funcționează pe lângă Ministerul Culturii și fundamentează acte administrative emise de structuri aflate în subordonarea Ministerului Culturii. Funcționarea acestui organism este aplicabilă unui număr indeterminat de situații, în mod abstract și în raport exclusiv cu funcția îndeplinită de acele persoanele ce intră în componența sa nominală. Prin urmare, Regulamentul de Funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie nu poate intra în vigoare decât după publicarea sa în Monitorul Oficial al României.

Au arătat că Regulamentul de Organizare și Funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie a fost aprobat prin Ordinul Ministrului Culturii nr. 2127/2005, însă nici acest ordin, nici un alt ordin care să reglementeze funcționarea Comisiei Naționale de Arheologie nu sunt publicate în Monitorul Oficial al României.

Au concluzionat reclamanții în sensul că funcționarea Comisiei Naționale de Arheologie este afectată de nelegalitate, întemeindu-se pe un act normativ care nu produce efecte juridice întrucât această Comisie nu există de iure, neputând emite acte administrative legale, este nulă aprobarea pentru descărcarea de sarcină arheologică a Masivului Cârnic, emisă în ședința din 12.07.2011.

Un al doilea argument al reclamanților în susținerea criticii conform căreia aprobarea Comisiei Naționale de Arheologie este lovită de nulitate s-a întemeiat pe practica administrativă, susținând că această practică a Ministerului Culturii este în sensul de a numi prin Ordin publicat în Monitorul Oficial regulamentul de funcționare al unor Comisii al căror statut este similar cu al Comisiei Naționale de Arheologie. Au exemplificat reclamanții cu Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei de Avizare a Lăcașurilor de Cult aprobat prin Ordinul Ministrului Culturii nr. 2830 din 29 octombrie 2003, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 791 din 10 noiembrie 2003, Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice aprobat prin Ordinul Ministrului Culturii nr. 2043 din 11 aprilie 2002, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 360 din data de 29 mai 2002.

De asemenea, reclamanții au arătat că și conform practicii judiciare, actul normativ nepublicat în Monitorul Oficial nu are efecte juridice, iar actele administrative emise în baza acestuia sunt nule, redând în acest sens din considerentele sentinței civile nr. 170 din 2 iulie 2008 pronunțată de Curtea de Apel Timișoara, Secția contencios administrativ și fiscal.

Au mai susținut reclamanții că decizia de aprobare a raportului de cercetare este nelegală întrucât nu întrunește condiții minimale privind forma și motivarea în drept.

Cu privire la aceste susțineri, reclamanții au arătat că au solicitat a se depune la dosar avizul Comisiei Naționale de Arheologie din data de 12.07.2011, când s-a dezbătut și aprobat documentația „Raport de cercetare arheologică preventivă - Masivul Cârnic pentru perioada 1999-2000, 2002-2006” și s-a propus acordarea certificatului de descărcare de sarcină arheologică pentru zonele identificate prin coordonatele STEREO 70.

Fata de această solicitare, pârâta și intervenienta SC Roșia Montana Gold Corporation au depus: adresa Direcției Patrimoniului Cultural din cadrul Ministerului Culturii, semnată de Director Mircea Angelescu, către Direcția pentru Cultură și Patrimoniul Național Alba nr. 1718/13.07.2011 prin care i se comunică faptul că documentația a fost analizată în ședința Comisiei Naționale de Arheologie din 12.07.2011 care a aprobat emiterea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică pentru zona delimitată în Raport prin coordonate St.1970; tabel distribuție documentație Raport cercetare arheologică preventivă Masivul Cârnic, Roșia Montana, Document final de sinteză 2009 întocmit la 28.01.2011; un document care nu poartă niciun antet sau semnătură, intitulat „Documentație Raport cercetare arheologică preventivă pentru Masivul Cârnic, Roșia Montana. Document final de sinteză 2009”; un document intitulat „Comisia Națională de Arheologie. Prezenta. 12.07.2011” cuprinzând lista nominală a membrilor Comisiei în dreptul numelor cărora se afla semnăturile celor prezenți la ședința din 12.07.2011.

Raportat la actele depuse, reclamanții au precizat că ultimele trei acte sunt documente care emană de la Comisia Națională de Arheologie în privința aprobării date de acest organism pentru emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică atacat, al doilea și al patrulea nu pot fi acorduri, iar al treilea nu îndeplinește condițiile minime privind forma și temeiul de drept pentru a reprezenta acordul Comisiei Naționale de Arheologie.

Cu referire la acest din urmă act, reclamanții au arătat că nu cuprinde mențiuni esențiale privind emitentul și numărul de înregistrare la emitent (nu există niciun element al actului care să ateste că acesta provine de la Comisia Națională de Arheologie sau că întâlnirea a avut loc la data de 12.07.2011); actul este nesemnat; actul nu cuprinde temeiul de drept în baza căruia a fost întocmit; actul nu cuprinde data emiterii și dovada prezenței.

În drept, reclamanții s-au întemeiat pe prevederile art. 8, raportat la art. 2, lit. j) din Legea nr. 554/2004, modificată și republicată, art. 5 și anexa III din Legea nr. 5/2000, art. 2 lit. c), h), j) și art. 5 alin. 4 din O.G. 43/2000 modificată și completată prin Legea nr. 462/2003, Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2361/2010, Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2392/2004, Legea nr. 422/2001, Legea nr. 6/2008, actele normative la care a făcut referire.

La termenul de judecată din data de 15.10.2012, pârâta Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniul Național - Alba a depus „Poziție scrisă” cu privire la întregirea acțiunii, iar intervenienta S.C. ROȘIA MONTANĂ GOLD CORPORATION S.A. a depus „Răspuns la întregirea de acțiune”, acordându-se termen în continuare pentru ca reclamanții să ia cunoștință de acestea (fila 140 Vol. III Tribunalul Cluj).

Prin „**poziția scrisă**” depusă (filele 117-122 Vol. III Tribunalul Cluj), pârâta a solicitat în principal, respingerea ca tardivă a completării de acțiune, în subsidiar, înlăturarea ca inadmisibile a susținerilor invocate în cadrul secțiunii referitoare la nelegalitatea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică 9/2011 din perspectiva rolului Comisiei Naționale de Arheologie și, în subsidiar, respingerea ca neîntemeiate a argumentelor aduse în cadrul completării de acțiune.

În ceea ce privește solicitarea formulată în principal, pârâta a arătat că această completare a fost depusă ulterior primei zile de înfățișare astfel cum este definită de art. 134 C. pr. civ.

Tot cu privire la solicitarea formulată în principal, a arătat pârâta că această completare a fost depusă ulterior termenului de 6 luni prevăzut de art. 11 alin. (1) al Legii nr. 554/2004, invocând dispozițiile art. 11 alin. (1) lit. a din această lege.

A arătat astfel că invocarea noilor temeiuri de nelegalitate ale actului administrativ atacat se petrece la 1 an de la momentul comunicării răspunsului la plângerea prealabilă. Or, în materia contenciosului administrativ, textul legal oprește o parte reclamantă de a lărgi învestirea instanței cu noi temeiuri de drept material ulterior termenului de 6 luni.

A susținut și că a permite invocarea unor noi temeiuri de nelegalitate ale unui act administrativ după termenul de decădere impus de art. 11 alin. (1) lit. a) al Legii nr. 554/2004 ar

duce la lipsirea de eficiență legală a respectivului termen întrucât părțile interesate ar putea ocoli termenul de decădere după bunul plac, formulând acțiuni nemotivate sau sumar motivate, pentru a și le completa ulterior. Această interpretare contrazice atât rațiunea edictării termenului legal în discuție, cât și principiul celerității în soluționarea cauzelor de contencios administrativ (art. 17 alin. (1) al Legii nr. 554/2004).

A mai arătat că argumentele reclamanților privind imposibilitatea de a accesa documentația care a stat la baza emiterii certificatului nu corespund realității, precizând că a transmis acestora copia actului administrativ atacat, indicând totodată faptul că restul documentației, extrem de amplă, poate fi studiat la sediul pârâtei. A susținut că simpla lectură a cererii introductive dovedește luarea la cunoștință de către reclamanți a întregului dosar aferent Certificatului, inclusiv a documentelor pe care își bazează noile apărări.

În ceea ce privește temeiurile noi de drept material invocate în completarea de acțiune, pârâta a arătat că sunt inadmisibile.

În acest sens, a susținut că o condiție prealabilă a investirii instanței de contencios administrativ cu cercetarea unui pretins temei de nelegalitate al actului administrativ atacat este invocarea acestui temei pe calea plângerii prealabile formulate în fața autorității publice emitente, invocând prevederile art. 8 alin. (1) al Legii nr. 554/2004.

În consecință, admisibilitatea unui temei de drept material în sprijinul unei acțiuni în contencios administrativ este dependentă de o dublă condiție: acest temei să fi fost invocat în etapa recursului administrativ în fața autorității publice; reclamanta să fie nemulțumită de modul în care autoritatea publică a răspuns temeiului invocat.

A susținut astfel pârâta că se impune înlăturarea temeiurilor noi de drept material invocate prin completarea de acțiune (Secțiunea VI - „Nelegalitatea certificatului de descărcare de sarcină arheologică 9/2011 din perspectiva rolului Comisiei Naționale de Arheologie”) ca fiind inadmisibile.

În subsidiar, a arătat că temeiurile noi de drept material invocate în completarea de acțiune sunt nefondate.

A precizat în acest sens că argumentul reclamanților conform căruia însăși funcționarea Comisiei Naționale de Arheologie este afectată de nelegalitate întrucât Regulamentul său de funcționare nu ar fi fost publicat niciodată în Monitorul Oficial al României este neîntemeiat. Existența, componența și atribuțiile CNA sunt stabilite printr-un act normativ cu forță de lege, anume OG nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național (art. 14 - 16).

A mai susținut că este criticabilă și opinia reclamanților privitoare la eventuala vocație a CNA de a emite acte administrative. Prevederile art. 14 ale O.G. nr. 43/2000 statuează în mod clar lipsa personalității juridice și rolul pur consultativ pe care CNA îl îndeplinește pe lângă Ministerul Culturii și Cultelor. O astfel de entitate juridică nu are, deci, calitatea unei autorități publice, care să acționeze în regim de putere publică, în conformitate cu cerințele art. 2 alin. (1) lit. c) al Legii nr. 554/2004 privitoare la noțiunea de „act administrativ”.

A arătat și faptul că, pe de altă parte, calificarea Regulamentului de funcționare al CNA ca act normativ este și ea eronată. Astfel, actul analizat nu reprezintă o regulă de aplicare repetată și impersonală, condiție necesară pentru calificarea sa ca act de sorginte normativă. Dimpotrivă, acest act se aplică unei singure situații juridice, fiind expres dedicat a reglementa modalitatea de funcționare a unei anume entități juridice. În aceste condiții, este evident că Regulamentul de funcționare reprezintă un act administrativ cu caracter individual, nefiind necesară publicarea sa în Monitorul Oficial.

Cu privire la susținerea reclamanților conform căreia decizia CNA de aprobare a raportului de cercetare arheologică privind masivul Cărnice este nelegală întrucât nu întrunește condiții minimale privind forma și motivarea în drept, pârâta a precizat că aprobarea de către CNA a raportului de cercetare nu reprezintă un act administrativ întrucât Comisia, entitate lipsită de personalitate juridică, nu reprezintă o autoritate publică în sensul prevederilor art. 2 alin. (1) lit. b) al Legii nr. 554/2004 și nu emite acte în regim de putere publică, în sensul prevederilor art. 2 alin. (1) lit. c) al aceleiași legi.

Caracterul pur consultativ al deciziei CNA de aprobare a raportului de cercetare reprezintă o dovadă a caracterului de operațiune material tehnică al acestui act, relevant doar pentru procedura prealabilă în care organul emitent al unui viitor act administrativ caută să strângă cât mai multe informații cu privire la coordonatele actuale ale situației care ar putea impune emiterea, în regim de putere publică, a acestui din urmă act.

Forma scrisă, motivarea în drept reprezintă cerințe formale aplicabile doar în evaluarea legalității unui act administrativ, nicidecum a unei operațiuni material-tehnice.

Îndeplinirea de către CNA a operațiunii de aprobare a raportului de cercetare este atestată de adresa nr. 1718/13.07.2011 a Direcției Patrimoniu Cultural din cadrul Ministerului Culturii, prin care se comunică aprobarea de către Comisie, în ședința din 12.07.2011, a raportului de cercetare privind masivul Cărnăc. Acest document este semnat chiar de către secretarul CNA, care participase în această calitate la ședința respectivei entități din 12.07.2011. Existența unui document emanat de la secretarul Comisiei, prin care se atestă acordul dat de această entitate fără personalitate juridică față de un anume act, constituie o dovadă evidentă a îndeplinirii operațiunii administrative a aprobării, operațiune care nu este supusă unor rigori de formă aplicabile actelor administrative.

Prin „**Răspunsul la întregirea de acțiune**” (filele 123-139 Vol. III Tribunalul Cluj), intervenienta S.C. ROȘIA MONTANĂ GOLD CORPORATION S.A. a solicitat, pe cale de excepție, în principal admiterea excepției tardivității completării de acțiune, iar, în subsidiar, admiterea excepției inadmisibilității temeiurilor de drept material invocate în Secțiunea a VI-a a completării de acțiune; pe fond, în măsura în care instanța ar trece peste excepțiile invocate, respingerea ca neîntemeiate a noilor critici aduse de reclamantii Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011.

În esență, referitor la tardivitatea cererii completatoare de acțiune, intervenienta a arătat că întregirea de acțiune nu adaugă doar o serie de completări descriptive ale situației de fapt expuse inițial, ci aduce noi critici de nelegalitate la adresa actului administrativ atacat, fără ca temeiurile legale invocate să aibă vreo legătură cu aspectele incluse în cererea introductivă.

A arătat că este lipsit de relevanță că reclamantii nu și-au completat capetele de cerere ale contestației inițiale, atâta vreme cât au înțeles, în cadrul întregirii de acțiune, să invoce cu totul alte temeiuri de nelegalitate ale actului administrativ contestat. Aceste noi temeiuri reprezintă o modificare a investiției instanței de judecată, care este solicitată să analizeze eventualul caracter fondat al acestora, să ceară autorității publice să prezinte un punct de vedere cu privire la acestea, să le pună în discuția celorlalți participanți.

În acest context, a arătat că întregirea de acțiune atrage incidența rigorilor impuse de art. 132 C. pr. civ., text legal invocat, de altfel, chiar de reclamantii.

A arătat astfel că respectiva completarea de acțiune a fost depusă ulterior primei zile de înfățișare care, în conformitate cu art. 134 C. pr. civ., este aceea în care părțile, legal citate, pot pune concluzii. Prima zi de înfățișare a fost reprezentată de termenul din data de 20.04.2012, când părțile au pus concluzii asupra probelor ce urmau a fi administrate în cauză, toate părțile fiind legal citate și având vocația de a pune concluzii asupra oricărei chestiuni deduse judecății.

Completarea de acțiune este depusă la două termene distanță de acest moment, fiind evident tardivă.

Intervenienta a mai arătat că respectiva completare de acțiune a fost depusă cu depășirea termenului de 6 luni impus de art. 11 alin. (1) al Legii nr. 554/2004.

În acest sens, a arătat că momentul comunicării răspunsului la plângerea prealabilă a fost data de 16.09.2011, iar întregirea de acțiune la interval de un an (la termenul din data de 14.09.2012).

A susținut că termenul de 6 luni este aplicabil și motivării în drept a unei acțiuni în contencios administrativ, acordarea permisiunii părții reclamante de a-și completa oricând acțiunea sa în contencios fiind incompatibilă cu garanțiile de celeritate impuse de procedura contenciosului administrativ. Invocarea de noi temeiuri de drept material ulterior termenului de 6 luni impus de lege atrage necesitatea solicitării punctului de vedere al autorității publice, punerea lor în discuția celorlalți participanți în dispută, necesitatea discutării unor noi probațiuni, ducând la o întârziere a disputei care nu este permisă de principiul celerității aplicabile contenciosului administrativ.

Mai mult, admiterea unei asemenea conduite lipsește de orice efecte termenul imperativ de 6 luni stipulat de art. 11 al Legii nr. 554/2004.

A mai susținut că este lipsită de concludență și argumentarea reclamanților cu privire la faptul că nu ar fi avut la dispoziție mai devreme integralitatea documentației ce a stat la baza actului atacat, arătând că pârâta a transmis reclamanților copia Certificatului, indicând totodată faptul că restul documentelor, foarte voluminoase, pot fi consultate la sediul pârâtei. Or, din motivarea cererii introductive de instanță este evident că reclamanții au studiat raportul de cercetare, ceea ce înseamnă că au avut acces la tot dosarul aferent Certificatului, așadar și la documentele pe care se întemeiază noile apărări (adresa de la Ministerul Culturii, lista de prezență etc). Așadar, reclamanții nu au luat cunoștință de conținutul acestor documente de la dosarul cauzei, așa cum pretend.

A mai arătat că o asemenea poziție neagă însăși esența instituției juridice a acțiunii în contencios administrativ, transformând-o într-o structură cu plenitudine de control a administrației publice. Instanța de contencios administrativ nu este însă un organ de control, ci unul de jurisdicție, astfel încât ei nu îi poate fi impus rolul de instrument al părților interesate de a studia documentația publică ce stă la baza unui act administrativ și de a identifica eventuale noi temeiuri de contestații.

În ceea ce privește inadmisibilitatea temeiurilor noi de drept material invocate în cuprinsul cererii completatoare de acțiune, intervenienta a arătat că, față de dispozițiile art. 8 alin. (1) al Legii nr.554/2004, pentru ca temeiurile care stau la baza unei acțiuni în contencios administrativ să fie admisibile este necesar ca, în prealabil, acestea să fi fost aduse în atenția autorității publice prin plângerea prealabilă, iar refuzul autorității de a le admite să fie supus cenzurii instanței judecătorești.

A arătat că, în prezenta cauză, temeiurile de drept material invocate în cadrul secțiunii a VI-a a completării la acțiune („Nelegalitatea certificatului de descărcare de sarcină arheologică 9/2011 din perspectiva rolului Comisiei Naționale de Arheologie”) nu au fost ridicate pe calea plângerii prelabile formulate în fața pârâtei, astfel că nu au fost examinate în cadrul procedurii recursului grațios.

Invocarea unor temeiuri de drept material noi direct în cadrul acțiunii în contencios administrativ este inadmisibilă întrucât astfel s-ar realiza eludarea unei etape preliminare impuse prin dispozițiile imperative ale art. 7 al Legii nr. 554/2004. Într-un asemenea scenariu, nimic nu ar opri partea să formuleze o plângere prealabilă împotriva actului administrativ fără o motivare concretă ori cu o motivare sumară, pentru a expune motivele substanțiale direct în fața instanței de contencios administrativ. O asemenea ipoteză ar goli de conținut rațiunea dispozițiilor art. 7, care impune ca autoritatea publică să beneficieze de vocația de a analiza eventualele temeiuri de contestare ale actului administrativ prealabil sesizării instanței de judecată.

Pe fond, intervenienta a solicitat respingerea ca neîntemeiate a noilor critici aduse de reclamanți Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011.

În acest sens, a arătat că reclamanții invocă drept nou motiv de nelegalitate nulitatea deciziei Comisiei Naționale de Arheologie privind aprobarea raportului de cercetare arheologică, însă criticile formulate sunt neîntemeiate.

Cu privire la critica vizând nepublicarea în Monitorul Oficial, Partea I, a Ordinului Ministrului Culturii și Cultelor prin care s-a aprobat regulamentul de organizare și funcționare al Comisiei, intervenienta a precizat că este lipsită de temei legal și ignoră atât prevederile Ordonanței Guvernului nr.43/2000, cât și principiile aplicabile actelor administrative.

Potrivit Art.14 alin.(1) din Ordonanța Guvernului nr.43/2000, Comisia Națională de Arheologie este un organism științific, fără personalitate juridică, care îndeplinește un rol consultativ pe lângă Ministerul Culturii și Patrimoniului Național. Funcționarea Comisiei Naționale de Arheologie este asigurată de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, astfel cum prevede art.14 alin.(4) din Ordonanța Guvernului nr.43/2000. Atât componența, cât și atribuțiile Comisiei Naționale de Arheologie sunt expres prevăzute de art. 15 și 16 din Ordonanța Guvernului nr.43/2000. Rezultă astfel, fără echivoc, că această comisie este legal înființată și funcționează în temeiul legii (Ordonanța Guvernului nr.43/2000), fără a mai fi necesară adoptarea vreunui act normativ care să asigure „existența” sa, așa cum susțin reclamanții (pct. 54 din cererea de întregire a acțiunii).

A mai arătat că aceste critici au la bază opinia eronată potrivit căreia această Comisie este o autoritate publică îndreptățită să emită acte administrative, interpretare care contravine flagrant prevederilor exprese ale art.14 -16 din Ordonanța Guvernului nr.43/2000, dispozițiilor Hotărârii Guvernului nr.90/2010 privind organizarea și funcționarea Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, cât și prevederilor art. 2 alin.(1) lit.(b) din Legea nr.554/2004. Comisia Națională de Arheologie este un organism științific, fără personalitate juridică și care îndeplinește un rol pur consultativ în cadrul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, nu este un organ de stat care să acționeze în regim de putere publică, deci nu este o autoritate publică în sensul art. 2 alin.(1) lit.(b) din Legea nr.554/2004.

Nefiind o autoritate publică, Comisia Națională de Arheologie nu are capacitatea de a emite acte administrative.

Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei Naționale de Arheologie este un act cu caracter individual, ce reglementează intern funcționarea unei comisii de specialitate din cadrul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național și care, date fiind dispozițiile exprese ale art.14-16 din Ordonanța Guvernului nr.43/2000, nu afectează înființarea legală și funcționarea acesteia. Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2127/2005 prin care s-a aprobat regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei Naționale de Arheologie este un act administrativ cu caracter individual, deoarece este aplicabil unui număr limitat de subiecte de drept - membrilor desemnați ai acestei comisii, iar nu unui număr nedeterminat de persoane, sau unei varietăți de situații juridice, așa cum se întâmplă în cazul actelor administrative cu caracter normativ. Prin urmare, acest act se comunică subiectelor de drept interesate.

Potrivit dispozițiilor art.45 din Legea nr.90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, organizarea structurilor din cadrul ministerelor se stabilește prin ordin al ministrului. Aplicând criteriile pe baza cărora doctrina și practica judiciară disting între acte administrative cu caracter individual și acte administrative cu caracter normativ, rezultă fără putință de tăgadă caracterul individual al ordinelor prin care miniștrii aprobă organizarea și funcționarea compartimentelor interne ori a comisiilor de specialitate ce funcționează pe lângă ministere.

Simpla publicare în Monitorul Oficial al României, Partea I, a unui ordin al ministrului culturii și patrimoniului național prin care se aprobă regulamentul de organizare și funcționare a unei comisii similare - respectiv Comisia Națională a Monumentelor Istorice - nu este un argument de natură să schimbe caracterul individual al acelui ordin și nici statutul Comisiei Naționale de Arheologie și principiile aplicabile în materia dreptului administrativ. A arătat și faptul că regulamentele de organizare și funcționare ale altor comisii sau organisme de specialitate ce funcționează pe lângă Ministerul Culturii și Patrimoniului Național -spre exemplu Comisia Națională a Muzeelor și Colecțiilor, Comisia Națională pentru Monumentele de For Public, Institutul Național al Patrimoniului - nu au fost publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Comisia Națională de Arheologie, în calitatea sa de organism științific fără personalitate juridică și cu rol consultativ, și-a îndeplinit în mod constant atribuțiile ce îi revin potrivit legii, încă din anul 2000, când a fost reorganizată. Această comisie a aprobat rapoartele de cercetare arheologică și emiterea certificatelor de descărcare de sarcină arheologică în cazul tuturor proiectelor de investiții realizate pe terenuri în care s-a identificat patrimoniu arheologic, inclusiv în cazul proiectelor de infrastructură de transport de interes național. Capacitatea Comisiei Naționale de Arheologie de a-și îndeplini atribuțiile ce îi revin potrivit Ordonanței Guvernului nr.43/2000 nu a fost niciodată contestată.

A mai arătat intervenienta că aprobarea de către Comisia Națională de Arheologie a raportului de cercetare arheologică nu are natura juridică a unui act administrativ, ci reprezintă o măsură premergătoare emiterii unui act administrativ.

Astfel, aprobarea raportului de cercetare arheologică de către Comisia Națională de Arheologie, prevăzută de art. 6 alin. (5) din Ordonanța Guvernului nr.43/2000, presupune îndeplinirea unei operațiuni tehnice, iar nu emiterea unui act administrativ

Ordonanța Guvernului nr.43/2000 - singurul act normativ care descrie procedura de emiterie a certificatului de descărcare de sarcină arheologică - nu prevede obligația Comisiei Naționale de Arheologie de a emite vreun aviz sau vreun acord cu privire la rapoartele de cercetare

arheologică. Este greșită așadar critica reclamanților referitoare la lipsa „avizului” sau a „acordului” Comisiei Naționale de Arheologie.

Având în vedere terminologia utilizată de Ordonanța Guvernului nr.43/2000 - „aprobarea rapoartelor de cercetare arheologică” de către Comisia Națională de Arheologie - rezultă că această aprobare este o operațiune prealabilă emiterii certificatului de descărcare de sarcină arheologică, operațiune care nu are natura juridică a unui act administrativ, fiind doar o acțiune preparatorie emiterii actului administrativ - certificatul de descărcare de sarcină arheologică.

În continuare, intervenienta a arătat că actele depuse la dosar dovedesc faptul că raportul de cercetare arheologică referitor la Masivul Cărnici a fost aprobat de către Comisia Națională de Arheologie.

La data de 12.07.2011 Comisia Națională de Arheologie, întrunită în ședință, a aprobat raportul de cercetare arheologică cu votul tuturor celor 13 membri prezenți.

Îndeplinirea acestei operațiuni tehnice este atestată de către Direcția Patrimoniului Cultural - compartiment al Ministerului Culturii și Patrimoniului Național cărui Comisia Națională de Arheologie îi acordă consultanță de specialitate - prin adresa nr.1718/13.07.2011.

Acest document este semnat de secretarul Comisiei Naționale de Arheologie, care, în această calitate, participă la lucrările Comisiei. Totodată, secretarul Comisiei Naționale de Arheologie este și membru al compartimentului de specialitate al Ministerului Culturii și Patrimoniului Național (respectiv Direcția Patrimoniului Cultural) și are calitatea de funcționar public (funcția de inspector este asimilată funcțiilor publice de execuție, potrivit Legii nr.188/1999 privind Statutul funcționarilor publici). Fiind în prezența unui act semnat de funcționari publici - directorul Direcției Patrimoniului Cultural și inspector în cadrul aceleiași direcții -, prin care se face referire la o operațiune tehnică îndeplinită în prezența a cel puțin unuia dintre semnatari (în calitatea acestuia de secretar al Comisiei Naționale de Arheologie), și având în vedere faptul că funcționarii publici, în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu ce le revin, acționează sub autoritatea statului și în realizarea puterii publice, adresa nr. 1718/13.07.2011 prin care se atestă aprobarea raportului de cercetare arheologică de către Comisia Națională de Arheologie are o forță probantă similară actelor autentice.

În ceea ce privește reluarea și suplimentarea criticilor formulate de către reclamanți prin cererea de anulare a certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr.9/2011, intervenienta a arătat următoarele:

Referitor la faptul că cercetarea arheologică întreprinsă nu a avut în vedere statutul de monument clasat în grupa A al galeriilor romane, moderne și contemporane din Masivul Cărnici (conform noii liste a monumentelor istorice aprobate prin Ordinul nr. 2361/2010), atunci când fac referire la pretinsa lipsă a unui certificat de urbanism și a unui aviz al Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, reclamanții fac referire la cerințe inexistente ale legii, respectiv la dispoziții inaplicabile, Ordonanța Guvernului nr.43/2000 neprevăzând necesitatea obținerii unui certificat de urbanism drept condiție pentru emiterea unui certificat de descărcare de sarcină arheologică.

În plus, dispozițiile art.2 alin.(9) și (10) din Ordonanța Guvernului nr.43/2000, invocate de către reclamanți, nu au relevanță în speță, fiind aplicabile doar în cadrul procedurii de emiterie a acordurilor de mediu.

În ceea ce privește pretinsa caducitate a cercetării arheologice întreprinse, intervenienta a apreciat argumentele prezentate de către reclamanți ca neîntemeiate, întrucât ignoră caracteristicile cercetării arheologice, făcând trimitere la dispozițiile art. 2 alin. (1) lit. (c), alin. (5) din Ordonanța Guvernului nr. 43/2000, susținând că pentru scopul cercetării arheologice, gradul de protecție acordat patrimoniului arheologic este indiferent, cercetarea trebuind să privească patrimoniul arheologic în integralitatea lui, indiferent de statutul de protecție acordat.

În ceea ce privește susținerea referitoare la includerea galeriilor din Masivul Cărnici pe lista UNESCO, intervenienta a arătat că nu există nicio decizie legal adoptată în acest sens, afirmația reclamanților fiind pur tendențioasă, cu referire la acțiuni lipsite de efecte juridice.

În ceea ce privește susținerea conform căreia cercetările arheologice nu au fost efectuate exhaustiv, critica este o simplă alegație, reclamanții neindicând care dintre galeriile miniere cu patrimoniu arheologic au făcut obiectul unei cercetări incomplete.

Referitor la susținerea reclamanților conform căreia zone vaste de lucrări miniere romane nu au fost cercetate pe considerentul că nu vor fi afectate de viitoarea carieră propusă sau din motive de securitate, dar au fost totuși descărcate de sarcina arheologică, deși există obligația protejării și păstrării bunurilor aflate în domeniul public al statului, intervenienta a mai arătat că statutul de bunuri publice supuse unui regim de protecție, aplicabil galeriilor miniere din Masivul Cârnic, nu interzice descărcarea de sarcină arheologică a acestora.

Referitor la susținerea reclamanților conform căreia este descărcată de sarcină arheologică și o zonă care, prin Raportul final, a fost propusă pentru conservare in situ, intervenienta a mai arătat că Raportul și documentația care a stat la baza emiterii Certificatului nr. 9/2011 sunt neechivoce în ceea ce privește recomandările echipei de experți cu privire la zonele care pot fi redactate activităților umane prin descărcare de sarcină arheologică, cele care trebuie conservate in situ și cele în care ar urma să se instituie zone de protecție (pag. 218-223 din Raport). Aceste zone au fost identificate de către experți prin coordonate Stereo 70, iar recomandările experților au fost aprobate de Comisia Națională de Arheologie. Critica reclamanților este generată de o confuzie cu privire la reprezentarea în plan a proiecției galeriilor miniere din subteran și este lipsită de temei.

În ceea ce privește susținerea reclamanților conform căreia emiterea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr.9/2011 se datorează unei erori manifeste de apreciere privind selectarea zonei propuse pentru conservare in situ și a zonelor propuse pentru descărcare, intervenienta a arătat că reclamanții nu iau în considerare constatările experților, evidențiate în Raport, potrivit cărora reluările contemporane ale galeriilor vechi au dus la distrugerea fizică (prin exploatare industrială sistematică a acelorași zăcăminte aurifere), reducând sau anulând orice valoare de patrimoniu. De asemenea, argumentele referitoare la repetitivitate, ca element ce conferă valoare unui ansamblu, ignoră specificul arheologiei miniere.

A mai arătat că reclamanții citează dispoziții cu caracter principial din documente internaționale, fără efecte juridice și aplicabile altor situații decât celei din speță.

A subliniat din nou faptul că singurul organism care are competența legală să evalueze calitatea unui raport de cercetare arheologică este Comisia Națională de Arheologie.

În ceea ce privește susținerile conform cărora specialiștii care au efectuat cercetările arheologice preventive în urma cărora a fost emis Certificatul nr.9/2011 nu îndeplineau condițiile prevăzute de lege, intervenienta a arătat că cercetarea arheologică este o activitate deosebit de complexă, care presupune utilizarea unor tehnici și practici diverse, menite să asigure obținerea cât mai multor informații referitoare la patrimoniul arheologic cercetat, reluând argumentele anterior prezentate în combaterea susținerilor reclamanților.

Posibilitatea constituirii unor echipe mixte de specialiști care să participe la lucrările de cercetare arheologică este recunoscută de lege potrivit art. 6 alin. (3) din O.G. nr.43/2000. În cazul cercetărilor de la Roșia Montană, participarea unor arheologi francezi și a altor specialiști în lucrări miniere a fost esențială, dat fiind specificul arheologiei miniere, o disciplină prea puțin dezvoltată în România. Dată fiind complexitatea cercetării în domeniul arheologiei miniere, implicarea unor arheologi cu competențe recunoscute în acest domeniu (dna. dr. Beatrice Cauuet) și a altor specialiști (geologi, topografi, etc.) era esențială pentru efectuarea unor cercetări de calitate.

A mai arătat că participarea experților străini la cercetarea arheologică preventivă întreprinsă în Masivul Cârnic s-a făcut cu respectarea dispozițiilor O.G. 43/2000.

La termenul de judecată din data de 19.11.2012, instanța a respins excepția tardivității completării de acțiune și excepția inadmisibilității, invocate de pârâtă și de intervenientă (filele 209-210 Vol. III Tribunalul Cluj).

La același termen, reclamanții, prin reprezentant, au invocat **excepția puterii de lucru judecat**, raportat la decizia nr. 4607/09.12.2008 a ÎCCJ pronunțată în dosarul nr. 434/64/2006 având ca obiect anularea certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 4/15.01.2004.

Această excepție a fost calificată de instanță ca fiind o apărare pe fondul cauzei, nereprezentând o veritabilă excepție în sensul art. 136 și urm. C.pr.civ.

Instanța a admis cererea în probațiune a reclamanților având ca obiect depunerea de către pârâtă a hârtiilor 2 și 3 și precizarea posibilității de a se depune la dosar și proiectele aprobate de Comisia Națională de Arheologie în baza cărora s-au realizat etapele cercetării arheologice a

Masivului Cârnic, prorogându-se pronunțarea cu privire la efectuarea unei expertize topografice, solicitată de reclamanți.

Pârâta a răspuns solicitărilor instanței prin adresa de la fila 214 Vol. III Tribunalul Cluj.

La termenul de judecată din data de 18.03.2013, s-a depus la dosar cerere de intervenție accesorie în favoarea pârâtei Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Alba de către Asociația Pro Dreptatea Roșia Montană, Asociația Pro Roșia Montană și Sindicatul „Viitorul Mineritului” (filele 223-234 Vol. III Tribunalul Cluj), solicitându-se admiterea în principiu a cererii de intervenție accesorie, iar, în ceea ce privește acțiunea introductivă formulată de reclamanți, respingerea ca neîntemeiată a cererii de anulare a Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/14.07.2011.

În ceea ce privește admisibilitatea cererii de intervenție accesorie, au fost invocate prevederile art. 49 alin. (1) și (3) C. proc. civ.

Pornind de la aceste dispoziții, Asociația Pro Dreptatea Roșia Montană, Asociația Pro Roșia Montană și Sindicatul „Viitorul Mineritului” au susținut că interesul acestora de a interveni în litigiul având ca obiect anularea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/14.07.2011 este justificat de faptul că acestea, în calitate de organizații non-guvernamentale înființate în vederea apărării și promovării intereselor economice ale comunității locale, urmăresc desfășurarea în condiții de legalitate și cu celeritate a procedurilor administrative de obținere a autorizațiilor și a avizelor necesare în vederea implementării proiectului minier de la Roșia Montană.

În ceea ce o privește pe Asociația Pro Dreptatea Roșia Montană, s-a arătat că are interesul să intervină în cauză în calitate de organizație non-guvernamentală constituită în vederea promovării și sprijinirii proiectelor de investiție minieră în localitatea Roșia Montană, interesul fiind determinat de interesul pentru implementarea proiectului minier de la Roșia Montană și reluarea activității de minerit.

S-a arătat că blocarea proiectului minier ar afecta semnificativ interesele comunității locale care are nevoie de reluarea activității de minerit întrucât aceasta reprezintă singura sursă de venit accesibilă comunității în vederea atingerii unui nivel de trai decent.

Intervenția sa în cauză se impune întrucât reprezintă tocmai modalitatea de exercitare a obiectului de activitate, o modalitate de a proteja interesele economice ale membrilor comunității Roșia Montană.

În ceea ce o privește pe Asociația Pro Roșia Montană, s-a arătat că Roșia Montană este o localitate cu o activitate monoindustrială, majoritatea locuitorilor fiind mineri, profesiune de bază de pe urma căreia aceștia își câștigă existența, iar singura șansă de continuare a activității miniere reprezintă o investiție pentru revigorarea mineritului și reducerea șomajului din zonă.

Minele din zona Roșia Montană au fost declarate nerentabile în anul 1990 de către Statul Român, alături de alte 400 de mine din țară, cu consecința sporirii ratei șomajului în zonă la 90%.

Încă de la momentul constituirii (anul 2001), Asociația Pro Roșia Montană a avut ca scop și activitate protejarea intereselor membrilor comunității locale, militând pentru crearea unor locuri de muncă pentru locuitorii din zonă, reducerea șomajului și ajutorarea familiilor sărace, având în vedere disponibilizarea masivă a muncitorilor de la întreprinderea minieră din Roșia Montană. S-a făcut trimitere la prevederile art. 7 din Statutul asociației.

S-a susținut astfel că, în calitate de reprezentantă a comunității din Roșia Montană, are interesul de a apăra proiectul minier propus de Roșia Montană Gold Corporation SA, proiect de care depinde supraviețuirea zonei.

În ceea ce îl privește pe Sindicatul „Viitorul mineritului”, s-a arătat că interesul acestuia este caracterizat de faptul că reprezintă o organizație afiliată la Confederația Sindicală Națională „Meridian”, având drept unic scop promovarea intereselor salariaților aparținând comunității miniere locale din zona în care urmează a se dezvolta proiectul minier Roșia Montană; localitatea Roșia Montană este o localitate preponderent minieră, mineritul reprezentând încă din cele mai vechi timpuri activitatea predilectă a locuitorilor acestei zone, iar declararea ca nerentabile, în anul 1990, a minelor din zonă, împreună cu alte 400 de exploatări miniere din țară, a dus la o

creștere galopantă a șomajului în regiune, rata acestuia atingând în unele localități chiar și 90%; în combaterea șomajului, Roșia Montană Gold Corporation SA a angajat, în medie, pe durata unui an 300 - 350 de persoane, ajungând chiar în anumite intervale (perioadele de vară) să contracteze serviciile a peste 700 de persoane; acțiunile în justiție introduse de o serie de organizații non-guvernamentale străine de comunitate și de interesele sale fac parte dintr-o tentativă sistematică de a tergiversa dezvoltarea proiectului minier propus de Roșia Montană Gold Corporation SA.; o hotărâre nefavorabilă pronunțată în cauză ar compromite interesele membrilor Sindicatului, prin împiedicarea reluării unei activități susținute de minerit în zona Roșia Montană.

În ceea ce privește solicitarea de respingere ca neîntemeiată a cererii de anulare a Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/14.07.2011, Asociația Pro Dreptatea Roșia Montană, Asociația Pro Roșia Montană și Sindicatul „Viitorul Mineritului” au susținut că Certificatul a fost emis cu respectarea dispozițiilor legale.

a) Certificatul a fost emis în mod legal în baza documentației prevăzute de lege

În acest sens, au arătat că, potrivit legislației monumentelor istorice, certificatul de urbanism nu se numără printre actele necesare în vederea emiterii certificatelor de descărcare de sarcină arheologică.

De asemenea, nu era necesar nici obținerea unui aviz din partea Ministerului Culturii, așa cum în mod greșit susțin reclamanții. Un astfel de aviz ar fi fost necesar doar în măsura în care ar fi urmat să se autorizeze efectuarea de lucrări în zonele supuse unui regim de protecție potrivit legislației monumentelor istorice. Or, procedura descărcării de sarcină arheologică este diferită de procedura de autorizare a lucrărilor de construire în zonele protejate, având un alt regim juridic.

Referitor la susținerile reclamanților în legătură cu statutul de monument istoric de clasă A al Masivului Cârnic, au arătat că, în conformitate cu O.G. nr. 43/2000, cercetarea arheologică se desfășoară la fel, indiferent de gradul de protecție acordat monumentelor.

b) Certificatul a fost emis în baza unui raport de cercetare arheologică complet, întocmit în conformitate cu prevederile legale

În acest sens, au arătat că, din documentația în baza căreia a fost emis Certificatul, reiese în mod evident faptul că echipa de arheologi a efectuat o cercetare completă, cu respectarea întocmai a standardelor și procedurilor naționale și internaționale în materie de cercetare arheologică.

În documentația de specialitate se precizează în mod expres faptul că lucrările miniere moderne au făcut obiectul cercetării arheologice, fiind „recunoscuți peste 12 km de lucrări miniere moderne”, chiar reclamanții citând în cererea introductivă extrase din raportul final în care sunt descrise în detaliu lucrările miniere moderne, descrieri ce nu ar fi fost posibile dacă lucrările miniere moderne nu ar fi fost cercetate.

În ceea ce privește galeriile romane, au arătat că susținerile reclamanților reprezintă o alegație lipsită de temei. Au susținut în acest sens că cercetarea arheologică nu poate fi efectuată dacă acest fapt ar presupune punerea în pericol a vieții sau integrității corporale a persoanelor care efectuează cercetarea. Deși s-au folosit cele mai moderne tehnici, anumite zone ale galeriilor din Masivul Cârnic au fost și rămân inaccesibile cercetătorilor din rațiuni de securitate.

Limitele cercetării arheologice în cazul Masivului Cârnic au fost analizate cu ocazia întocmirii raportului final, fiind apreciate de autoritățile competente ca justificate.

Au precizat și că, potrivit legislației relevante în materie, certificatele de descărcare arheologică pot fi emise chiar și în măsura în care există zone inaccesibile ce nu pot fi cercetate. Astfel, conform OG nr. 43/2000, cercetarea trebuie să asigure obținerea maximului de informații referitoare la patrimoniul arheologic din zonele care pot fi cercetate.

c) Certificatul a fost emis cu respectarea întocmai a indicațiilor specialiștilor care au efectuat cercetarea arheologică

Au arătat că, la emiterea Certificatului, pârâta a respectat întocmai recomandările experților care au efectuat cercetarea arheologică și au întocmit documentația de specialitate, astfel cum aceste recomandări au fost aprobate de către Comisia Națională de Arheologie, precum și că prevederile Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice sunt foarte clare, ele reglementând în mod expres posibilitatea declanșării din oficiu a procedurii de declasare a

monumentelor istorice situri arheologice în ipoteza descărcării de sarcină arheologică conform avizului Comisiei Naționale de Arheologie.

Au apreciat criticile formulate de reclamanți cu privire la raportul final de cercetare și la restul documentației de specialitate ca nefondate întrucât nu sunt susținute de nicio probă, instanța trebuind să cenzureze criticile formulate cu privire la concluziile experților, câtă vreme nu există nici măcar o singură opinie de specialitate în sens contrar. Singurul organism care, potrivit legii, avea atribuții să verifice din punct de vedere științific corectitudinea concluziilor și recomandărilor experților care au efectuat cercetarea arheologică, Comisia Națională de Arheologie, a aprobat fără rezerve raportul final de cercetare.

d) Certificatul a fost emis în baza unui raport întocmit de persoanele competente, potrivit legii

La cercetarea arheologică au participat atât arheologi români, cât și arheologi străini, iar, având în vedere gradul complex al analizelor efectuate, la cercetare au participat și alți experți de renume internațional. Conform OG nr. 43/2000, cooptarea unor specialiști din exterior în cadrul procedurilor de cercetare este permisă. În plus, echipa de cercetători francezi a obținut de la Ministerul Culturii, pe durata lucrărilor, autorizații nominale pentru fiecare din membrii săi.

Referitor la cererea de întregire a acțiunii, au arătat că susține admiterea excepțiilor invocate de pârâta DJCPN Alba privind tardivitatea și inadmisibilitatea acesteia.

În ceea ce privește temeinicia noilor motive de nelegalitate invocate de reclamanți prin întregirea la acțiunea, au arătat că acestea sunt nefondate.

Astfel, criticile de nelegalitate care vizează faptul că unii dintre autorii raportului final nu ar fi avut calitatea de arheologi sunt neîntemeiate pentru că, potrivit dispozițiilor art. 6 alin. (3) din OG nr. 43/2000, la cercetarea arheologică pot fi folosiți și specialiști în alte domenii. Or, având în vedere caracterul complex al cercetării arheologice necesare pentru întocmirea raportului, este evident faptul că la cercetare a trebuit să participe și specialiști în alte domenii decât arheologia - geologi, topografi etc. Câtă vreme însă, cercetarea arheologică s-a desfășurat sub supravegherea și îndrumarea unor persoane specializate în arheologie, nu se poate considera că nu ar fi fost respectate dispozițiile OG nr. 43/2000.

Au apreciat ca fiind făcute cu rea-credință criticile cu privire la unii dintre specialiștii care au participat la cercetarea arheologică, reclamanții contestând, fără a prezenta vreo dovadă, valoarea științifică a opiniei unor arheologi și specialiști de renume mondial. Reclamanții contestă de plano opiniile de specialitate, fără însă a aduce vreo dovadă cu privire la caracterul pretins nefundamentat al opiniilor exprimate. Or, în lipsa unor opinii de specialitate contrare, emise de specialiști care să se bucure de același grad de recunoaștere în lumea academică precum cei contestați, nici instanța și nicio altă autoritate nu este îndreptățită să pună sub semnul întrebării valoarea științifică sau corectitudinea concluziilor raportului de cercetare arheologică.

În ceea ce privește criticile cu privire la Comisia Națională de Arheologie, au susținut că funcționarea comisiei nu este afectată de nelegalitate, ci este reglementată în mod expres de OG nr. 43/2000, reclamanții neaducând nicio dovadă că prin modul în care comisia își desfășoară activitatea s-ar fi încălcat dispozițiile OG nr. 43/2000.

Referitor la nepublicarea în Monitorul Oficial a Ordinului Ministrului Culturii și Cultelor prin care a fost aprobat regulamentul de organizare și funcționare al comisiei, au arătat că dispozițiile Legii nr. 24/2000 nu sunt aplicabile în speță întrucât ordinul respectiv nu este un act normativ, neexistând astfel obligația publicării sale în Monitorul Oficial.

Decizia comisiei de aprobare a raportului de cercetare arheologică nu este act administrativ, instanța neputând să constate nulitatea acestuia. De altfel, aprobarea raportului de cercetare de către comisie se rezumă exclusiv la aspecte de ordin științific, decizia comisiei de aprobare nefiind nici măcar act juridic (doar persoanele pot avea manifestări de voință apte să producă efecte juridice) întrucât, conform dispozițiilor art. 14 alin. (1) din OG nr. 43/2000, comisia nu are personalitate juridică.

Având în vedere caracterul de opinie științifică de specialitate al deciziei comisiei, este evident că aceasta nu este supusă condițiilor privind forma sau motivarea în drept aplicabile actelor administrative.

Au mai arătat și că reclamanții nu aduc nici măcar o singură critică opiniei științifice a Comisiei Naționale de Arheologie, solicitând însă cu rea-credință desconsiderarea unei lucrări științifice de o amploare deosebită pentru considerente exclusiv formale.

În drept, cererea a fost întemeiată pe dispozițiile art. 28 alin. (1) din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ coroborat cu art. 49 alin. (3) Cod proc. civ., precum și pe dispozițiile legale indicate în cuprinsul acesteia.

Sub aspect probatoriu, intervenienții au solicitat proba cu înscrisuri, precum și orice altă probă a cărei necesitate ar reieși din dezbateri.

Au atașat statutele fiecăruia dintre intervenienți (filele 235-258 Vol. III Tribunalul Cluj).

La termenul de judecată din data de 08.04.2013 (filele 279-280 Vol. III Tribunalul Cluj), instanța a încuviințat în principiu cererea de intervenție accesorie formulată de către Asociația Pro Dreptatea Roșia Montană, Asociația Pro Roșia Montană și Sindicatul „Viitorul Mineritului”.

La același termen, au fost depuse „Note scrise” și „Note de probe” de către intervenienta SC Roșia Montana Gold Corporation. După ascultarea părților, instanța a încuviințat proba cu expertiza topo cu obiectivele așa cum au fost formulate atât de către reclamanți, cât și de către intervenienta SC Roșia Montana Gold Corporation, proba cu efectuarea unei lucrări de specialitate de către un specialist în istoria antică și istoria medievală.

În ceea ce privește proba cu expertiza topo, Tribunalul Cluj a desemnat expert pe Popescu Ilie Dumitru (filele 317-318 Vol. III Tribunalul Cluj).

În ceea ce privește efectuarea lucrării de specialitate, s-a luat act că părțile s-au înțeles cu privire la numirea dlui prof. dr. Pop Ioan – Aurel pentru a răspunde întrebărilor referitoare la istoria medievală, prorogând-se numirea specialistului în istorie antică, precum și a întrebărilor la care urma a se răspunde prin intermediul acestei probe (filele 317-318 Vol. III Tribunalul Cluj).

La termenul de judecată din data de 17.06.2013, Tribunalul Cluj l-a numit pe dl. prof. dr. Bărbulescu Mihai în calitate de specialist în istorie antică, la același termen fiind formulată oral cerere de recuzare a acestuia de către reprezentantul reclamanților (filele 46-47 Vol. IV Tribunalul Cluj).

La același termen, s-a prorogată din nou discutarea întrebărilor la care urma a se răspunde prin intermediul lucrării de specialitate de către un specialist în istoria antică și istoria medievală și s-a pus în vedere reclamanților să depună în scris solicitarea privind efectuarea lucrării de specialitate de către experți universitari în restaurare și conservare de la Universitatea I. Mincu și Universitatea de Arhitectură.

La termenul de judecată din data de 30.09.2013, Tribunalul Cluj a respins excepția tardivității solicitării de participare a unor specialiști în restaurare și conservare, excepție invocată de pârâtă și intervenientă și s-a reținut că, numai după stabilirea întrebărilor la care urmează a se răspunde, se poate aprecia asupra oportunității solicitărilor reclamanților (filele 128-129 Vol. IV Tribunalul Cluj).

La următorul termen de judecată din data de 18.11.2013, ca urmare a încheierii nr. 7086/05.11.2013 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție prin care s-a admis cererea de strămutare și cauza a fost strămutată la Tribunalul Buzău, Tribunalul Cluj a scos cauza de pe rol și a înaintat-o Tribunalului Buzău (fila 150 Vol. IV Tribunalul Cluj).

Urmare strămutării, **cauza a fost înregistrată pe rolul Tribunalului Buzău la data de 03.12.2013.**

La termenul de judecată din data de 10.02.2014, instanța a admis cererea de înlocuire formulată de dl. prof. dr. Bărbulescu Mihai, s-a luat act că cererea de recuzare a acestuia a rămas fără obiect, s-a dispus ca lucrarea de specialitate în istorie antică să fie întocmită de dl. prof. univ. dr. Lukacs Antal, fiind încuviințate întrebările formulate de reclamanți și de intervenienta SC Roșia Montana Gold Corporation (filele 120-123 Vol. I Tribunalul Buzău).

La termenul de judecată din data de 18.03.2014, printre altele, a fost respinsă cererea reclamanților în sensul participării la întocmirea lucrărilor de specialitate în istorie antică și medievală a unui expert în conservare (filele 218-220 Vol. I Tribunalul Buzău).

Prin încheierea din data de 17.09.2014 a fost admisă excepția tardivității cererii completatoare a reclamantelor ASOCIAȚIA AURARILOR ALBURNUS MAIOR ROȘIA

MONTANĂ și CENTRUL INDEPENDENT PENTRU DEZVOLTAREA RESURSELOR DE MEDIU, excepție invocată de pârâta DIRECȚIA JUDEȚEANĂ PENTRU CULTURĂ ȘI PATRIMONIU NAȚIONAL ALBA și intervenienta ROȘIA MONTANĂ GOLD CORPORATION S.A. și s-a respins cererea completatoare având ca obiect introducerea în cauză în calitate de pârâtă a ROȘIA MONTANĂ GOLD CORPORATION S.A. (filele 149-150 Vol. III Tribunalul Buzău).

Prin încheierea din data de 28.10.2014 s-a respins excepția inadmisibilității cererii de chemare în judecată, invocată de intervenienta ROȘIA MONTANĂ GOLD CORPORATION S.A. (filele 288-290 Vol. III Tribunalul Buzău).

Prin încheierea din data de 25.11.2014 s-a respins excepția de inadmisibilitate a excepției de nelegalitate a Ordinului ministrului culturii și patrimoniului național nr. 2361/2010, invocată din oficiu (filele 116-118 Vol. IV Tribunalul Buzău), iar prin încheierea din data de 17.02.2015 s-a dispus suspendarea judecării în temeiul dispozițiilor art. 244 alin.1 pct. 1 din vechiul Cod de procedură civilă întrucât pe rolul Curții de Apel București - Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal se afla înregistrată sub nr. 7352/2/2014 cererea formulată de S.C. ROȘIA MONTANĂ GOLD CORPORATION S.A. prin care a solicitat obligarea pârâților Institutul Național al Patrimoniului și Ministrul Culturii să rectifice erorile materiale cuprinse în LMI 2010 Anexa 1 la Ordinul nr. 2314/2004, erori vizând inclusiv galeriile din Masivul Cârnic (filele 264-265 Vol. IV Tribunalul Buzău).

La data de 29.10.2015, S.C. ROȘIA MONTANĂ GOLD CORPORATION S.A. a solicitat repunerea cauzei pe rol și a arătat că renunță la judecată cu privire la cererea de intervenție accesorie în favoarea pârâtei (fila 279 Vol. IV Tribunalul Buzău), cererea de repunere pe rol fiind respinsă prin încheierea din data de 19.11.2015 (filele 1-2 Vol. V Tribunalul Buzău).

La data de 10.06.2016, reclamanții au solicitat din nou repunerea cauzei pe rol (fila 15 Vol. V Tribunalul Buzău), cererea fiind admisă prin încheierea din data de 11.10.2016 (fila 50 Vol. V Tribunalul Buzău).

Prin încheierea din data de 27.10.2015 s-a luat act de cererea de renunțarea la judecată formulată de intervenienta S.C. ROȘIA MONTANĂ GOLD CORPORATION S.A., apreciindu-se că s-a renunțat implicit și la excepția de nelegalitate a Ordinului ministrului culturii și patrimoniului național nr. 2361/2010, excepție invocată de intervenientă (filele 56-57 Vol. V Tribunalul Buzău). Urmare renunțării la judecată, s-a reținut prin aceeași încheiere că obiectivul propus de către această intervenientă și încuviințat de Tribunalul Cluj ca obiect al expertizei topografice, precum și întrebările formulate de către intervenientă și admise de Tribunalul Buzău ca și întrebări în vederea efectuării lucrării de specialitate în istoria antică și medievală (fila 311-Vol. III Tribunalul Cluj) nu mai sunt susținute.

De asemenea, la același termen s-a pus în discuție cererea de înlocuire formulată de dl. prof. univ. dr. Lukacs Antal, instanța încuviințând-o și dispunând înlocuirea cu dna prof. univ. Monica Chicideanu.

La data de 24.11.2016, dna prof. univ. Monica Chicideanu a formulat cerere de înlocuire (fila 65 Vol. V Tribunalul Buzău), admisă prin încheierea din data de 24.11.2016, fiind înlocuită cu dna prof. dr. Mihaela Marcu.

Prin încheierea din data de 08.12.2016, s-a solicitat dnei dr. arh. Monica Mărgineanu Cârstoiu un punct de vedere în raport de întrebările încuviințate anterior.

La data de 16.01.2017, dl. prof. univ. dr. Ioan – Aurel Pop a depus la dosar a depus la dosar răspuns la întrebările de specialitate în istoria medievală denumit „Extras din raportul de expertiză elaborat în 2015” (filele 82-96 Vol. V Tribunalul Buzău), ulterior, la solicitarea instanței, depunând „Raportul de expertiză” integral (filele 116-124 Vol. V Tribunalul Buzău).

La data de 09.03.2017 dna dr. arh. Monica Mărgineanu Cârstoiu a depus lucrarea cuprinzând răspunsurile la întrebările încuviințate de instanță (filele 128-139 Vol. V Tribunalul Buzău).

Ca urmare a faptului că, deși au fost emise adrese în mod constant către expertul în topografie Popescu Ilie Dumitru, desemnat de Tribunalul Cluj, pentru a depune raportul de expertiză, acesta nu a procedat în consecință, la termenul de judecată din data de 06.06.2017 s-a dispus citarea acestuia cu mandat de aducere (filele 186-187 Vol. V Tribunalul Buzău).

La data de 06.06.2017 s-a depus la dosar și raportul dlui prof. dr. Ioan Piso, în calitate de expert – parte pentru reclamant (filele 192-199 Vol. V Tribunalul Buzău).

Prezent la termenul din data de 22.06.2017, dl expert Popescu Ilie Dumitru a precizat că nu are experiență în domeniul topo minier, fapt pentru care reprezentantul intervenienților Sindicatul Viitorului Mineritului și Asociația Pro Roșia Montana a solicitat înlocuirea (filele 29-30 Vol. VI Tribunalul Buzău).

La termenul de judecată din data de 12.09.2017, cererea de înlocuire a expertului în specialitatea topografie a fost admisă, fiind desemnată să întocmească respectiva expertiză dna. Florea Leana (filele 74-75 Vol. VI Tribunalul Buzău).

La același termen de judecată, reprezentantul intervenienților Sindicatul Viitorului Mineritului și Asociația Pro Roșia Montana a arătat că punctul de vedere exprimat în scris de dna dr. arh. Monica Mărgineanu Cârstoiu nu aparține unui profesor universitar specialist în istoria antică, astfel cum s-a dispus de Tribunalul Cluj.

Aspectele referitoare la valoarea probatorie a lucrării întocmite de dna dr. arh. Monica Mărgineanu Cârstoiu au fost discutate în ședința publică din data de 10.10.2017 (filele 83-84 Vol. VI dosar Tribunalul Buzău), concluzionându-se de către instanță că, întrucât probatoriul admis a fi administrat a vizat efectuarea unei lucrări de specialitate de către specialiști în istoria antică și medievală, iar dna. dr. arh. Monica Mărgineanu Cârstoiu are ca specializare arheologia, nu istoria antică, lucrarea întocmită de aceasta nu răspunde cerinței probatoriului admis, astfel că lucrarea de specialitate în istoria antică nu a fost efectuată.

Prin încheierea din data de 02.10.2017 s-a admis cererea de înlocuire formulată de dna. expert Florea Leana, fiind desemnat să întocmească expertiza topografică dl. expert Coman Sever (filele 79-80 Vol. VI Tribunalul Buzău).

Pentru termenul de judecată din data de 07.11.2017, dna prof. dr. Mihaela Marcu a precizat în scris că specializarea sa nu îi permite să răspundă întrebărilor încuviințate de instanță. Ca urmare, instanța a solicitat Universității București - Facultatea de Istorie o listă cu profesori universitari specializați în istoria antică (istoria veche a României) (filele 89, 94 Vol. VI Tribunalul Buzău), cererea de înlocuire fiind admisă ulterior, la termenul din data de 06.08.2018.

Răspunsul Universității București - Facultatea de Istorie s-a depus la dosar abia la data de 08.02.2018 (fila 121 Vol. VI Tribunalul Buzău).

În raport de susținerile părților conform cărora niciunul dintre profesorii universitari nominalizați în răspunsul Universității București - Facultatea de Istorie nu ar putea efectua lucrarea de specialitate în istorie antică întrucât au fost anterior implicați în campaniile de cercetare vizând Roșia Montana, la termenul de judecată din data de 22.02.2018 instanța a dispus emiterea unei adrese către Ministerul Educației Naționale pentru a comunica profesorii universitari din România specializați în istoria antică (istoria veche a României), iar, în măsura în care nu se pot furniza aceste relații, să comunice universitățile din România la care există catedră de istorie și la care sunt încadrați profesori universitari (filele 140-141 Vol. VI Tribunalul Buzău).

Relațiile solicitate au fost depuse la dosar la data de 20.03.2018 (filele 146-149 Vol. VI Tribunalul Buzău), iar, în raport de acestea, la termenul de judecată din data de 22.03.2018 instanța a dispus instanța emiterea unor adrese către Universitatea 1 Decembrie 1918 Alba Iulia, Universitatea Ovidius din Constanța, Universitatea din Craiova, Universitatea Dunărea de Jos din Galați, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, Universitatea din Oradea, Universitatea din Pitești, Universitatea Lucian Braga din Sibiu, Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava, Universitatea Valahia din Târgoviște, Universitatea Constantin Brâncuși din Târgu. Jiu, Universitatea Petru Maior din Târgu Mureș, Universitatea de Vest din Timișoara, Universitatea Hyperion din București și Universitatea de Vest Vasile Goldiș din Arad, ca până la termenul următor, să depună la dosar o listă cu profesori universitari specializați în istoria antică (istoria veche a României) (filele 153-154 Vol. VI Tribunalul Buzău).

La termenul de judecată din data de 06.08.2018, după comunicarea relațiilor de către toate instituțiile de învățământ, inclusiv a răspunsurilor la precizările suplimentare solicitate de instanță, instanța a pus în discuția părților desemnarea unui profesor universitar specializat în istoria antică a României care să răspundă întrebărilor încuviințate. S-a constatat că doar doi dintre cei nominalizați în listele comunicate de instituțiile de învățământ ar avea specializarea necesară și în

persoana acestora nu ar exista impedimente generate de o participare anterioară la cercetările arheologice desfășurate la Roșia Montana (dl. prof. univ. Marius Grec și dl. prof. univ. Nelu Zugravu). Ca urmare, pentru a evita situația ca cel desemnat prin tragere la sorți să comunice că nu poate efectua lucrarea, au fost comunicate ambilor obiectivele la care ar urma să răspundă, urmând ca, în funcție de poziția acestora, să se procedeze ulterior la tragerea la sorți (filele 24-25 Vol. VI Tribunalul Buzău).

Față de adresa dl. prof. univ. Nelu Zugravu prin care a precizat că specialitatea pe care o deține nu îi permite a răspunde întrebărilor (filele 31-32 Vol. VI Tribunalul Buzău), prin încheierea din data de 20.09.2018 a fost desemnat dl. prof. univ. Marius Grec să efectueze lucrarea de specialitate în istorie antică (filele 41-42 Vol. VI Tribunalul Buzău).

Față de adresa dl. prof. univ. Marius Grec prin care a precizat că specialitatea pe care o deține nu îi permite a răspunde întrebărilor (fila 47 Vol. VI Tribunalul Buzău), prin încheierea din data de 18.10.2018, întrucât părțile au obiectat cu privire la desemnarea în cauză a dl. prof. univ. Sever Dumitrașcu doar pentru faptul că acesta are o vârstă înaintată, s-a dispus emiterea unei adrese către acesta la Universitatea din Oradea, solicitându-i-se să precizeze dacă specializarea dumnealui îi permite să răspundă întrebărilor, iar, în caz afirmativ, termenul în care ar putea efectua respectiva lucrare (fila 54 Vol. VI Tribunalul Buzău).

La data de 14.11.2018, dl. prof. univ. Sever Dumitrașcu a răspuns în sensul că specializarea nu îi permite să răspundă (fila 56 Vol. VI Tribunalul Buzău).

Termenele ulterioare de judecată au fost acordate în vederea identificării unui specialist în istoria antică a României care să nu fie neapărat profesor universitar, având în vedere că nu s-a putut identifica niciun profesor universitar care să întocmească lucrarea în istorie antică, precum și pentru a se depune la dosar raportul de expertiză topografică.

La termenul de judecată din data de 21.03.2019, față de listele comunicate de către instituțiile de învățământ, persoanele care au titlu de conferențiar universitar și specializarea fiecăreia, instanța a dispus emiterea de adrese tuturor acestora, comunicându-le, în copie, întrebările și solicitându-le să precizeze dacă specializarea dumnealor le permite să răspundă acestora, iar în caz afirmativ termenul în care ar putea efectua respectivele lucrări (filele 123-135 Vol. VII Tribunalul Buzău).

Cu excepția dlui. prof. conferențiar univ. dr. Emilian Alexandrescu, toți ceilalți au răspuns solicitărilor instanței, dar, ca urmare a cererii formulate de reclamanți la data de 02.07.2020 prin care au arătat că înțeleg a renunța la administrarea acestei probe (lucrarea în istorie antică) (filele 50-51 Vol. VIII Tribunalul Buzău), la termenul de judecată din data de 08.10.2020 s-a luat act de această cerere (fila 75 Vol. VIII Tribunalul Buzău).

La același termen de judecată s-a luat act și de renunțarea reclamanților la administrarea probei cu expertiză topografică (filele 216-217 Vol. VII Tribunalul Buzău și fila 73 Vol. VIII Tribunalul Buzău).

Prin sentința nr. 770 din data de 10 decembrie 2020, Tribunalul Buzău a respins acțiunea formulată de reclamanții Centrul Independent pentru Dezvoltarea Resurselor de Mediu, Asociația Aurarilor Alburnus Maior Roșia Montană și Asociația Salvați Bucureștiul, în contradictoriu cu pârâta Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniul Național Alba și a admis cererea de intervenție accesorie în favoarea pârâtei, formulată de către Asociația Pro Dreptatea Roșia Montană, Asociația Pro Roșia Montană și Sindicatul Viitorul Mineritului.

De asemenea, având în vedere dispozițiile art. 451 alin. 1 și 453 alin. 1 din Codul de procedură civilă, potrivit cărora cheltuielile de judecată constau în taxele judiciare de timbru și timbru judiciar, onorariile avocaților, iar partea care pierde procesul va fi obligată, la cererea părții care a câștigat, să îi plătească acesteia cheltuieli de judecată, instanța de fond a dispus obligarea reclamanților, solidar, la plata către pârâta Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniul Național Alba a sumei de 3.000 lei reprezentând cheltuieli de judecată – onorariu avocat conform facturilor depuse la dosar.

Pentru a se pronunța astfel, Tribunalul Buzău a reținut că la data de 14.07.2011, pârâta Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniul Național Alba a emis Certificatul de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011 pentru obiectivul „Cercetare arheologică preventivă -

Comuna Roșia Montană, județul Alba, sectorul de Exploatare Miniere Roșia Montană -Masivul Cârnic” (filele 38-43 Vol. I dosar Tribunalul Cluj).

Documentația avută în vedere la emiterea acestuia a fost reprezentată de:

- Raportul de cercetare arheologică preventivă - Masivul Cârnic, pentru perioada 1999-2000, 2002-2006, elaborat din colectivul de cercetare format din: dna Beatrice Cauuet (Responsabil de misiune, Cercetător la CNRS, TRACES-UMR 5608, Universitatea Toulouse 2, Le Mirail, Franța), dnul Bruno Ancel (Responsabil cu echipa de explorare, Conservator, CCSTI, L'Argentiere-la-Bessee, Franța; Cercetător asociat TRACES - Universitatea Toulouse 2 Le Mirail, Franța), dnul Antoine Constans (Infografician, Cercetător asociat Universitatea Toulouse 2 Le Mirail, Franța), dnul Călin Tămaș (Asistent geologie, Responsabil cu echipa de teren pentru geologie, Universitatea Babes-Bolyai, Facultatea de Biologie-Geologie, Cluj-Napoca, România; Cercetător asociat Universitatea Toulouse 2 Le Mirail, Franța), dnul Christian Vialaron (Arheolog, Cercetător asociat, TRACES Universitatea Toulouse 2 Le Mirail, Franța), dnul Paul Damian (Responsabil științific al Programului Național de Cercetare Alburnus Maior);

- Documentație tehnică pentru identificarea amplasamentului arheologic cercetat, obiect al „Raportului de cercetare arheologică preventivă - Masivul Cârnic, pentru perioada 1999-2000, 2002-2006”;

- Raportul Oxford Archeology privind Proiectul Minier Roșia Montana: „Analiza raportului de mediu cu privire la procesele și procedura din cadrul arheologiei de suprafață”;

- Proiectul tehnic al obiectivului minier Roșia Montana;

- Adresa MCC-DGPCN nr. 610 din 28.06.2010.

Instanța de fond a constatat că reclamanții au formulat plângere prealabilă împotriva Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011, soluționată conform adresei din data de 16.09.2011 (filele 31-33 Vol. I dosar Tribunalul Cluj) prin care s-a concluzionat în sensul netemeinicii acesteia.

A reținut instanța de fond că, prin acțiunea ce constituie obiectul prezentei cauze, reclamanții au solicitat anularea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011, invocând aspecte de nelegalitate.

Având în vedere trimerile la opinia unui specialist în istorie ce urmează a se realiza în cuprinsul considerentelor, instanța de fond a arătat că în cauză au fost depuse următoarele lucrări: „Raportul de expertiză” (filele 116-124 Vol. V Tribunalul Buzău) întocmit de către dl. prof. univ. dr. Ioan – Aurel Pop (desemnat de către instanță), „Răspunsurile la întrebările încuviințate de instanță” (filele 128-139 Vol. V Tribunalul Buzău) întocmite de către dna dr. arh. Monica Mărgineanu Cârstoiu și „Raportul de expertiză” întocmit de dl. prof. dr. Ioan Piso, în calitate de expert – parte pentru reclamanți (filele 192-199 Vol. V Tribunalul Buzău).

Referitor la valoarea probatorie a lucrării întocmite de dna dr. arh. Monica Mărgineanu Cârstoiu, astfel cum reiese din încheierea din data de 10.10.2017 (filele 83-84 Vol. VI dosar Tribunalul Buzău), instanța a concluzionat că, întrucât probatoriul admis a fi administrat a vizat efectuarea unei lucrări de specialitate de către specialiști în istoria antică și medievală, iar dna. dr. arh. Monica Mărgineanu Cârstoiu are ca specializare arheologia, nu istoria antică, lucrarea întocmită de aceasta nu răspunde cerinței probatoriului admis. Ca urmare, instanța nu se va raporta la răspunsurile furnizate de către dna dr. arh. Monica Mărgineanu Cârstoiu, nefiind o probă admisă în cauză.

Referitor la „Raportul de expertiză” întocmit de dl. prof. dr. Ioan Piso, în calitate de expert – parte pentru reclamanți, instanța a constatat că răspunsurile oferite de acesta întrebărilor încuviințate conduc la concluzii diferite de cele oferite prin răspunsurile dlui. prof. univ. dr. Ioan – Aurel Pop. Astfel, instanța reține în primul rând faptul că dl. profesor dr. a avut calitatea de expert-parte pentru reclamanți, precum și că, lecturând răspunsul la întrebarea nr. 7, se constată convingerea dumnealui că motivele care au stat la baza deciziei de descărcare de sarcină arheologică au fost exclusiv de natură politică și economică. Or, ceea ce instanța a urmărit a obține prin răspunsurile adresate a fost o opinie pur obiectivă, de natură științifică, cu privire la activitățile de cercetare concretizate în Raportul care a stat la baza descărcării de sarcină arheologică.

Ca urmare, instanța de fond a apreciat că referirile din cuprinsul prezentelor considerente se vor realiza doar prin prisma răspunsurilor oferite de dl. prof. univ. dr. Ioan – Aurel Pop.

A. Un prim aspect de nelegalitate invocat a vizat momentul la care s-a desfășurat cercetarea arheologică preventivă a Masivului Cârnic, susținând, în esență, că, după finalizarea acesteia, toate galeriile din Masivul Cârnic au fost clasate ca monument istoric clasa A. Beneficiind astfel de un regim de protecție nou, era necesar a se urma o procedură diferită de cercetare, investitorul trebuind să obțină un nou certificat de urbanism, care să listeze galeriile romane, medievale și moderne din Masivul Cârnic ca monumente istorice, cu necesitatea obținerii avizului Ministerului Culturii și Patrimoniului Cultural Național.

Instanța de fond a reținut că, prin Ordinul nr. 2.361/2010 pentru modificarea anexei nr. 1 la Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2.314/2004 privind aprobarea Listei monumentelor istorice, actualizată și a Listei monumentelor istorice dispărute, la nr.crt. 146 se regăsesc listate „Galeriile din Masivul Cârnic”, sat Roșia Montana, Comuna Roșia Montana, având Cod AB-I-s-A-20329 și datare „Epoca romană, medievală, modernă”.

Conform art. 2 alin.1 lit. c din Ordonanța nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, „*prin cercetare arheologică se înțelege ansamblul de măsuri având caracter științific și tehnic, menite să asigure prospectarea, identificarea, decopertarea prin săpături arheologice, investigarea, recoltarea, înregistrarea și valorificarea științifică, inclusiv publicarea, patrimoniului arheologic*”.

„Patrimoniul arheologic” este definit la lit. b ca fiind reprezentat de „*ansamblul bunurilor arheologice care este format din:*

1. siturile arheologice înscrise în Repertoriul arheologic național, cu excepția celor distruse ori dispărute, și siturile clasate în Lista monumentelor istorice, situate suprateran, subteran sau subacvatic, ce cuprind vestigii arheologice: așezări, necropole, structuri, construcții, grupuri de clădiri, precum și terenurile cu potențial arheologic reperat, definite conform legii;

2. bunurile mobile, obiectele sau urmele manifestărilor umane, împreună cu terenul în care acestea au fost descoperite.”

Conform literei e, „*cercetările arheologice preventive sunt: 1. determinate de lucrările de construire, modificare, extindere sau reparare privind căi de comunicație, dotări tehnico-edilitare, inclusiv subterane și subacvatice, excavări, exploatare de cariere, construcția de rețele magistrale, amenajări pentru îmbunătățiri funciare, rețele de telecomunicații, amplasarea de relee și antene de telecomunicații, lucrări de cercetare și de prospectare a terenurilor - foraje și excavări - necesare în vederea efectuării studiilor geotehnice, amplasarea balastierelor și a sondelor de gaze și petrol, precum și orice alte lucrări care afectează suprafața solului și subsolul, în zonele cu patrimoniu arheologic reperat, indiferent dacă se execută în intravilanul sau extravilanul localităților și indiferent de forma de proprietate a terenului; 2. întreprinse în zonele cu patrimoniu arheologic cunoscut și cercetat, precum și cele care sunt determinate de lucrările de restaurare parțială sau totală a monumentelor istorice, desfășurate potrivit legislației în vigoare privitoare la protejarea monumentelor istorice*”.

Tot art. 2 alin. 1 din O.G. nr. 43/2000 definește la lit. h și j noțiunile de „zonă cu patrimoniu arheologic cunoscut și cercetat” și „zonă cu patrimoniu arheologic reperat” („**h**) prin zonă cu patrimoniu arheologic cunoscut și cercetat se înțelege terenul în care, ca urmare a cercetării arheologice, au fost descoperite bunuri din categoria celor prevăzute la lit. b)”; „**j**) prin zonă cu patrimoniu arheologic reperat se înțelege terenul delimitat conform legii, în care urmează să se efectueze cercetări arheologice pe baza informațiilor sau a studiilor științifice care atestă existența subterană ori subacvatică de bunuri de patrimoniu arheologic, susceptibile să facă parte din patrimoniul cultural național; până la finalizarea cercetării arheologice și luarea măsurilor corespunzătoare de protecție și punere în valoare a descoperirilor arheologice, zonele de protecție a siturilor arheologice sau istorice, instituite conform legii, sunt totodată și zone cu potențial arheologic reperat”).

În raport de situația din prezenta cauză, din coroborarea celor de mai sus, instanța de fond a apreciat că reiese faptul că cercetarea arheologică preventivă se poate realiza atât în zone cu patrimoniu arheologic cunoscut și cercetat (așadar, în care au fost descoperite bunuri arheologice

clasate în Lista monumentelor istorice), cât și în zone cu patrimoniu arheologic reperat (cu privire la care informațiile sau studiile științifice atestă posibilitatea identificării unor bunuri susceptibile a face parte din patrimoniul arheologic).

Însă, indiferent că este vorba de una sau alta dintre zonele la care s-a făcut referire mai sus, cercetarea arheologică (ca ansamblu de măsuri științifice și tehnice) nu implică modalități, proceduri diferite de desfășurare, singura excepție vizând etapa ulterioară cercetării arheologice propriu-zise și fiind prevăzută de art. 6 alin. 5 din OG nr. 43/2000: „În vederea emiterii certificatului prevăzut la art. 5 alin. (5)” (certificatul de descărcare de sarcină arheologică), „pentru siturile aflate în zone de interes arheologic prioritar, siturile clasate în grupa A din Lista monumentelor istorice și pentru toate investițiile, cu excepția locuințelor particulare aflate în alte zone, rapoartele de cercetare se trimit spre aprobare Comisiei Naționale de Arheologie.”

Conform adresei nr. 1718/13.07.2011 (fila 189 Vol. I dosar Tribunalul Cluj) reiese că raportul de cercetare arheologică preventivă a fost analizat de către Comisia Națională de Arheologie în ședința din data de 12.07.2011, fiind aprobată emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică astfel că se constată îndeplinirea condiției prevăzute de dispozițiile art. 6 alin. 5 din OG nr. 43/2000 în considerarea clasării respectivului sit ca monument istoric clasa A.

De menționat sunt și dispozițiile art. 2 alin. 5 din aceeași ordonanță referitoare la modalitatea de realizare și scopul urmărit de cercetarea arheologică, fără a face diferența între zonele cercetate, așadar și în cazul în care aceste zone cuprind monumente clasa A, cât și în cazul în care nu cuprind astfel de monumente. Conform acestor prevederi, „Toate etapele cercetării arheologice, constând în inventariere, diagnostic, săpătură, supraveghere și intervenții asupra materialului arheologic, vor fi întreprinse folosindu-se toate acele metode, tehnici și practici specifice, considerate necesare pentru a obține maximum de informații referitoare la patrimoniul arheologic din zona cercetată.”

Au susținut reclamanții faptul că, urmare clasării Masivului Cârnic în Lista monumentelor istorice, prin Ordinul nr. 2.361/2010, investitorul trebuia să obțină cu nou certificat de urbanism.

Instanța de fond a considerat că nu poate reține ca întemeiate aceste susțineri. Astfel, pe de o parte, așa cum s-a arătat deja, cercetarea arheologică (preventivă sau nu) nu diferă în raport de bunurile situate în zonele cercetate, iar, pe de altă parte, dispozițiile invocate de reclamanți nu sunt aplicabile în modalitatea susținută de aceștia.

Astfel, este adevărat că Metodologia de aplicare a procedurii de descărcare de sarcină arheologică aprobată prin Ordinul nr. 2518/2007 al ministrului culturii și cultelor prevede la art. 3 că „Pentru zonele cu patrimoniu arheologic din Lista Monumentelor Istorice sau Repertoriul Arheologic Național, cuprinse sau nu în documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism, autoritățile publice locale emit Certificatul de urbanism, cu specificarea necesității obținerii avizului din partea Ministerului Culturii și Cultelor, înainte de eliberarea autorizației de construire.”

Însă, aceste dispoziții au în vedere situația în care se solicită certificatul de urbanism ca și document prealabil emiterii autorizației de construire. Conform art. 6 alin. 1 din Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, „Certificatul de urbanism este actul de informare prin care autoritățile prevăzute la art. 4 și la art. 43 lit. a):

a) fac cunoscute solicitantului informațiile privind regimul juridic, economic și tehnic al terenurilor și construcțiilor existente la data solicitării, în conformitate cu prevederile planurilor urbanistice și ale regulamentelor aferente acestora ori ale planurilor de amenajare a teritoriului, după caz, avizate și aprobate potrivit legii;

b) stabilesc cerințele urbanistice care urmează să fie îndeplinite în funcție de specificul amplasamentului;

c) stabilesc lista cuprinzând avizele/acordurile necesare în vederea autorizării executării lucrărilor de construire;

c¹) indică nominal operatorii de rețele tehnico-edilitare care vor emite respectivele avize/acorduri; avizele se vor solicita doar de la posesorii de rețele supraterane și subterane care afectează suprafața de teren și/sau construcțiile pentru care se solicită certificate de urbanism, cu consultarea bazei de date urbane constituite în condițiile legii;

d) încunoștințează investitorul/solicitantul cu privire la obligația de a contacta autoritatea competentă pentru protecția mediului, în scopul obținerii punctului de vedere și, după caz, al actului administrativ al acesteia, necesare în vederea autorizării.”

Art. 10 lit. a din aceeași Lege prevede că „pentru lucrări de construcții care se execută la toate categoriile de monumente istorice prevăzute de Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, conform Listei monumentelor istorice actualizată, inclusiv la anexele acestora identificate în același imobil - teren și/sau construcții, în zona de protecție a monumentelor istorice și în zone construite protejate, la construcții amplasate în zone de protecție a monumentelor și în zone construite protejate, stabilite potrivit legii, ori la construcții cu valoare arhitecturală sau istorică deosebită, stabilite prin documentații de urbanism aprobate, autorizațiile de construire/desființare se emit cu avizul conform al autorității administrației publice centrale ori județene, după caz, competentă în domeniul protejării patrimoniului cultural.”

Art. 3 din Ordinul nr. 2518/2007 al ministrului culturii și cultelor nu reprezintă decât o punere în aplicare a prevederilor actului normativ cu forță superioară reprezentat de Legea nr. 50/1991.

În plus, faptul că certificatul de urbanism de care fac vorbire reclamantii nu constituie o condiție prealabilă emiterii certificatului de descărcare arheologică reiese și din modul în care este structurată susmenționata Metodologie. Astfel, cercetarea arheologică preventivă este reglementată la punctul III din Metodologie care, la art. 11-17, stabilește condițiile în care se realizează cercetarea arheologică preventivă și care se finalizează prin întocmirea unui Raport. Nici punctul III, nici punctul IV al Metodologiei (intitulat „Emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică”) nu obligă la emiterea unui certificat de urbanism ca și condiție prealabilă emiterii certificatului de descărcare de sarcină arheologică.

B. Instanța fondul a mai reținut că un alt motiv de nelegalitate al certificatului contestat, invocat de reclamantii, a fost faptul că acesta a fost emis pe o suprafață necercetată arheologic exhaustiv, cu referire la faptul că a). lucrările moderne nu au constituit un obiectiv al cercetării arheologice și nu au fost nici măcar datate cu certitudine; b). zone vaste de lucrări miniere romane nu au fost cercetate pe considerentul că nu vor fi afectate de viitoarea carieră propusă, că se află în afara perimetrului de exploatare sau din motive de securitate.

a). Cu privire la lucrările moderne, reclamantii doar au reprodus fragmente din Fișa tehnică pct. 15 (filele 202 verso Vol. I dosar Tribunalul Cluj) și din lucrarea „Expertiză Explorare și Ridicări Topografice Exploratorii” (fila 213 Vol. I dosar Tribunalul Cluj), fără a preciza, în concret, care ar fi acele lucrări moderne, altele decât cele evidențiate în Raport, care, deși ar fi putut fi cercetate, au fost omise de către arheologi.

Lecturând Fișa tehnică, instanța fondului a constatat că cea mai mare parte a lucrărilor miniere recunoscute în masivul Cârnic aparțin epocii moderne (peste 12 km), prezentându-se rezultatele cercetării arheologice ale acestor lucrări moderne, inclusiv pe sectoare (filele 36-38, 55-57 din Raport). Așa cum se reține în Raport, la pag. 29, în partea sudică a masivului au fost explorate 11,5 km de lucrări moderne („în această parte a masivului explorarea a fost practic exhaustivă”), iar în partea nordică a masivului, s-au explorat aproximativ 8,5 km de lucrări moderne.

De asemenea, s-a constatat că Raportul cuprinde și hărți, inclusiv 3D, care prezintă și lucrări moderne din diverse sectoare ale Masivului Cârnic.

Astfel, instanța de fond a reținut că, în măsura în care lucrările moderne nu ar fi fost cercetate, o descriere amănunțită, o topografiere a acestora astfel cum au fost realizate în cuprinsul Raportului nu ar fi fost posibilă.

Cu privire la modul de cercetare a lucrărilor moderne din Masivul Cârnic a fost solicitată și opinia unui specialist, anume a dl. prof. univ. dr. Ioan – Aurel Pop (filele 116-124 Vol. V Tribunalul Buzău).

S-a arătat de către acesta faptul că activitatea de cercetare în Masivul Cârnic s-a realizat cu respectarea standardelor și procedurilor arheologice, Raportul Arheologic cuprinzând concluziile cercetărilor efectuate.

S-a arătat de către dl. prof. univ. dr. Ioan – Aurel Pop la răspunsul la întrebarea nr. 9 că „Potrivit Raportului Arheologic (Tabelul 1, pag. 60) lungimea totală a lucrărilor miniere moderne existente în masivul Cărnic este de aprox. 20 km. Marea majoritate a acestor lucrări miniere (numite moderne) au fost identificate inițial prin consultarea planurilor miniere vechi (Posepny, 1868, Ghițulescu și Socolescu, 1941), confruntate apoi cu realitatea din teren.

Nu am identificat nici un element din care să rezulte că în Masivul Cărnic există tronsoane de lucrări moderne care să nu fi fost cercetate de către echipa de arheologi (fără a include aici zonele în care accesul a fost limitat din motive de siguranță).

Din cuprinsul Raportului Arheologic înțelegem că multe dintre lucrările miniere moderne au fost reluate în cursul secolului al XX-lea prin reprofilare (lărgire), ceea ce a dus la distrugerea caracterelor originare. Cu toate acestea, ele au fost contabilizate ca lucrări miniere moderne. Altele au putut fi confirmate doar prin compararea dintre planurile cu lucrări miniere recente, efectuate de Exploatarea Minieră Roșia Montană în a doua parte a secolului al XX-lea, și hărțile mai vechi. Cercetările au pus în evidență un singur tronson de galerie modernă (finalul secolului al XVII-lea) care și-a păstrat caracterele originare, inclusiv calea de rulare în lemn (șină de lemn). Rezultatele cercetării galeriilor moderne sunt consemnate în Raportul Arheologic; trebuie avut în vedere și faptul că, spre deosebire de galeriile din epoca romană, informații mai cuprinzătoare cu privire la caracteristicile și metodele de exploatare minieră utilizate în epoca modernă sunt cuprinse și în alte surse documentare, ori au fost obținute în urma cercetărilor efectuate în perimetrul minier Cătălina Monulești.

Spre deosebire de Masivul Cărnic, în zona protejată Centrul Istoric Roșia Montană, respectiv perimetrul minier Cătălina Monulești, cercetările arheologice miniere au pus în evidență peste 1700 m de lucrări miniere moderne neafectate de reluări miniere recente. Aceste lucrări miniere moderne sunt și în prezent echipate cu șinele de lemn originale pe o lungime de peste 1500 m. Conform specialiștilor francezi, acest ansamblu reprezintă cel mai lung și mai bine păstrat tronson de șină de lemn utilizat în epoca modernă în minele din Europa, el conținând inclusiv sistemele de macaz (3 macazuri în sectoare diferite). La acestea se adaugă și alte echipamente miniere moderne din lemn, conservate in situ, spre ex. armături, poduri de lemn, scări.”

De asemenea, la întrebarea nr. 10 s-a arătat că „...pe parcursul redactării prezentului raport, nu am identificat nici un element din care să rezulte că în zona ce a făcut obiectul cercetării arheologice ar fi existat și alte lucrări moderne care să nu fi fost studiate de către echipa de cercetători - autori ai Raportului Arheologic.”

Judecătorul fondului a concluzionat ca fiind netemeinice susținerile reclamantilor în sensul că lucrările moderne nu ar fi constituit un obiectiv al cercetării arheologice.

Se impune a se menționa și faptul că, prin răspunsul oferit de către dl. prof. univ. dr. Ioan – Aurel Pop la întrebarea nr. 5, s-a arătat că „...cercetarea arheologică, așa cum este definită de lege, este o activitate care este în mod obiectiv limitată de condițiile existente în teren. **Scopul cercetării arheologice este acela de a se obține maximul de informații referitoare la patrimoniul arheologic existent într-o anumită zonă. Acest „maxim” nu este însă absolut, ci se referă la informațiile posibil a fi obținute în funcție de realitățile existente în teren.** Printre aceste „realități” se numără și condițiile referitoare la securitatea participanților la activitatea de cercetare. Nicăieri, în nici un program de cercetare, **nu se poate garanta că au fost obținute toate informațiile referitoare la patrimoniul arheologic dintr-o anumită zonă; nici un arheolog nu poate garanta caracterul exhaustiv, absolut, al cercetărilor.**

Ceea ce se poate și trebuie făcut este ca arheologii să încerce să obțină informațiile posibil a fi înregistrate la momentul cercetării. Analizând Raportul Arheologic, consider că acest obiectiv al cercetării a fost îndeplinit.”

Cu privire la susținerile reclamantilor conform cărora lucrările moderne nu au fost date cu certitudine, instanța de fond a reținut că s-a menționat în raport că „pentru a se obține informații pertinente în acest sens ar trebui efectuate studii de fond **în arhive**”, așadar descărcarea de sarcină arheologică nu împiedică în niciun fel datarea acestora.

b). Referitor la susținerile reclamantilor conform cărora zone vaste de lucrări miniere romane nu au fost cercetate pe considerentul că nu vor fi afectate de viitoarea carieră propusă, că se

află în afara perimetrului de exploatare sau din motive de securitate, instanța fondului a arătat următoarele:

Conform art. 14 alin. 2 din O.G. nr. 43/2000, „Comisia Națională de Arheologie este formată din specialiști în domeniu, care își desfășoară activitatea în institutele de profil arheologic, muzee, precum și în alte instituții”.

Instanța de fond a avut în vedere că raportul de cercetare arheologică preventivă, cuprinzând sectoarele propuse pentru descărcare de sarcină arheologică, dar și motivele pentru care anumite sectoare nu au fost cercetate („inaccesibilitatea lucrărilor (prea multe prăbușiri și prea mult rambleu, inexistența zonelor de depozitare a rambleului din săpătură), instabilitatea pereților care fac dificilă săpătura din motive de securitate (zone faliate care se pot deschide și prăbuși odată cu deplasarea rambleului, rambleu instabil situat deasupra zonelor de acces), zone situate în exteriorul limitei viitoareii cariere, cum este cazul sectorului estic Pietra Corbului, sectoare cu mici lucrări izolate, dispersate, fără coerență, sau chiar foarte alterate de reluările moderne” – pag. 219 verso Vol. I dosar Tribunalul Cluj), a fost aprobat de susmenționata Comisie, organism științific de specialitate, fără personalitate juridică, cu rol consultativ în domeniul patrimoniului arheologic.

Și cu privire la lucrările antice s-a solicitat dl. prof. univ. dr. Ioan – Aurel Pop să prezinte punctul de vedere prin intermediul întrebărilor nr. 5-7.

Astfel, în considerarea mențiunilor din Raport conform cărora pentru sectoare de galerii miniere antice - rețeaua Cârnic 4 (sectorul mediu și superior), Cârnic 8 și Cârnic 15, Cârnic 24, Cârnic 25, dar și pentru un ansamblu de galerii antice, localizate în partea nordică a masivului, nu s-au putut realiza săpături arheologice din motive de siguranță a cercetătorilor, prin intermediul întrebării nr. 5 s-a urmărit a se obține punctul de vedere cu privire la posibilitatea de a fi descărcate de sarcină arheologică.

A precizat dl. prof. univ. dr. Ioan – Aurel Pop faptul că este posibilă descărcarea de sarcină arheologică și în cazul zonelor în care nu s-au putut face săpături, dacă cercetarea nu s-a putut realiza din motive obiective, menționându-se că respectarea siguranței arheologilor și a altor participanți la activitățile de cercetare este un principiu fundamental al desfășurării cercetărilor arheologice.

A arătat că „cercetarea arheologică este o activitate care este în mod obiectiv limitată de condițiile existente în teren. Scopul cercetării arheologice este acela de a se obține maximul de informații referitoare la patrimoniul arheologic existent într-o anumită zonă. Acest „maxim” nu este însă absolut, ci se referă la informațiile posibil a fi obținute în funcție de realitățile existente în teren. Printre aceste „realități” se numără și condițiile referitoare la securitatea participanților la activitatea de cercetare. Nicăieri, în nici un program de cercetare, nu se poate garanta că au fost obținute toate informațiile referitoare la patrimoniul arheologic dintr-o anumită zonă; nici un arheolog nu poate garanta caracterul exhaustiv, absolut, al cercetărilor.

Ceea ce se poate și trebuie făcut este ca arheologii să încerce să obțină informațiile posibil a fi înregistrate la momentul cercetării. Analizând Raportul Arheologic, consider că acest obiectiv al cercetării a fost îndeplinit.

Analizând cuprinsul Raportului Arheologic, rezultă că echipa implicată în cercetare a înregistrat, și în cazul galeriilor în care nu s-au putut efectua săpături din motive de siguranță, toate datele care au putut fi colectate prin alte metode. Astfel, la pag.42-47 din Raportul Arheologic sunt cuprinse informațiile care au putut fi obținute de arheologi și cu privire la galeriile în care nu s-au putut face săpături din motive de siguranță. Deci, o evaluare a potențialului arheologic a fost făcută și pentru zonele în care nu s-au putut efectua săpături, din motive de siguranță.

La pag. 206 a Raportului Arheologic se menționează: „Acest Document Final de Sinteză este rezultatul unei cercetări arheologice finale și complete în masivul Cârnic. Toate zonele cu potențial arheologic și vestigiile descoperite au fost cercetate, analizate și valorificate, conform standardelor științifice. Cele câteva zone menționate în raport la care, din motive de securitate, echipa noastră nu a avut acces, sunt niște locuri inaccesibile, imposibil de cercetat. Din păcate, imposibilitatea este absolută, întrucât nici noi (reamintim că am avut la dispoziție mijloace moderne de cercetare), dar nicio altă echipă nu și-ar putea deschide acces spre acele zone deosebit

de periculoase. Cu atât mai puțin s-ar putea valorifica acele zone din punct de vedere științific (cercetare propriu-zisă) sau turistic.”

Nu există nici un motiv pentru a pune la îndoială afirmațiile echipei de cercetare referitoare la imposibilitatea obiectivă de efectuare a unor săpături. Eu, ca istoric și cunoscător în domeniul arheologiei, nu pot pune la îndoială competența specialiștilor arheologi și a celor care au lucrat în domeniul minier. Respectarea condițiilor de siguranță și securitate a muncii, în timpul cercetărilor arheologice, este o obligație capitală. În plus, trebuie să nu uităm faptul că vorbim despre cercetarea unor galerii miniere, iar nu despre o simplă săpătură arheologică. Desfășurarea muncii de cercetare în aceste zone, afectate de prăbușiri, atmosferă de gaze toxice și de pericolul permanent de surpare, este supusă unor cerințe stricte de securitate, iar deciziile echipei de arheologi nu pot fi puse la îndoială.”

Judecătorul fondului a constatat că s-a punctat faptul că, deși motivele de securitate au împiedicat efectuarea de săpături, în Raport au fost descrise și zonele respective în cazul în care acestea au fost accesibile.

A arătat și că obiectul cercetării a fost reprezentat de galerii miniere, cărora specific le este caracterul repetitiv, astfel că informațiile care eventual ar fi putut fi culese ar fi fost însemnate doar din punct de vedere cantitativ, nicidecum calitativ.

„Condiții ideale nu sunt însă niciodată întâlnite în practică și în toate cazurile cercetările arheologice sunt limitate de condițiile specifice existente în sit. Mai mult, fiind vorba despre galerii miniere afectate de prăbușiri, este de asemenea rezonabil să se considere că eventualul patrimoniu arheologic existent a fost distrus odată cu prăbușirea galeriilor respective.

Având în vedere conținutul Raportului Arheologic și motivele prezentate mai sus, opinia mea este că s-a obținut maximul de informații referitoare la patrimoniul arheologic din zona investigată, ținând cont de limitările impuse de condițiile tehnico-miniere și de starea de conservare a vestigiilor. În aceste condiții, având în vedere și specificul șirului - galerii miniere - consider că descărcarea de sarcină arheologică chiar și a zonelor în care nu s-au putut face săpături din motive de siguranță era posibilă, decizia de descărcare fiind justificată.”

A mai reținut instanța de fond ca fiind ca pertinente și susținerile conform cărora descărcarea de sarcină arheologică nu înseamnă că eventualele elemente de patrimoniu ar fi definitiv pierdute, ci, așa cum s-a arătat de către dl. prof. univ. dr. Ioan – Aurel Pop, executarea unor lucrări de construcții ar putea avea ca rezultat chiar deschiderea unor căi de acces, iar, atât timp cât astfel de lucrări nu se pot efectua decât sub supraveghere arheologică, elementele de patrimoniu vor putea fi astfel cercetate.

Referitor la sectoarele de galerii antice Cârnic 16-25 (cu privire la care reclamanții au arătat că, deși în Raport nu se prezintă niciun motiv pentru care nu au fost cercetate, au fost descărcate de sarcină arheologică), dl. prof. univ. dr. Ioan – Aurel Pop a arătat că Raportul este „un document deosebit de complex, iar informațiile obținute de echipa de arheologi și cercetători sunt impresionante“, „decizia de sarcină arheologică ... este o decizie de specialitate luată de către membrii Comisiei Naționale de Arheologie, care sunt singurii îndreptățiți să facă asemenea judecăți profesionale, pe baza rapoartelor de cercetare care le sunt prezentate.“ A mai precizat că cercetarea arheologică preventivă presupune „salvarea patrimoniului arheologic prin înregistrare (raport tehnic, publicații, relocarea artefactelor și expunere publică/muzeistică), fiind în mod obișnuit urmată de redarea terenului respectiv activităților curente. În cazul cercetării din Masivul Cârnic, consider că acest scop al cercetării - de salvare prin înregistrare - a fost îndeplinit.“

C. Instanța de fond a mai reținut că un alt motiv de nelegalitate a Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011, invocat de reclamanți, vizează faptul că descarcă de sarcina arheologică și o zonă despre care Raportul final arată că a fost cercetată și propusă pentru conservare in situ și a opinat că nu poate reține ca întemeiate aceste susțineri.

Astfel, a constatat că este adevărat că, astfel cum reiese din hărțile 2 și 3 (filele 221-222 Vol. III Tribunalul Cluj), zona propusă pentru conservare in situ (marcată cu culoare verde închis) și cea de protecție (marcată cu verde deschis) nu cuprind întreaga suprafață a sectorului Cârnic 7, însă fragmentele citate de reclamanți nu sunt interpretate în conformitate cu întreg Raportul final.

În concret, la pagina 166 - 167 se arată despre **Rețeaua** Cârnic 7 că „Această zonă a masivului Cârnic, denumită și Piatra Corbului, a fost propusă spre protejare și amenajare în scopul unei valorificări muzeistice. În prezent zona este clasată în lista monumentelor istorice (LMI 2004-cod: AB-I-s-A-20329)”.

Aceasta nu înseamnă însă că întreg sectorul Cârnic 7 a fost propus pentru conservare in situ, concluzie care reiese din următoarele:

- Se arată la fila 15 din Raport că rețelele miniere cercetate au fost regrupate în ansambluri spațiale cărora li s-a atribuit un nume de sector, iar în cadrul fiecărui mare sector lucrările au fost denumite printr-o literă și o cifră (litera C atribuindu-se camerelor). La filele 166-167 la care reclamanții au făcut referire sunt descrise descoperirile din Rețeaua Cârnic 7, respectiv două șantiere din epoca romană (Ch14 și Ch9).

- La pag. 37 din raport, „Abordarea pe sectoare”, referindu-se la sectorul Piatra Corbului, echipa de arheologi îl prezintă ca având o densitate mare de lucrări moderne, fiind departajate 16 porțiuni de lucrări vechi.

Cu alte cuvinte, „sectorul” nu este similar cu „rețeaua”, pe de o parte, iar, pe de altă parte, ceea ce interesează din punct de vedere arheologic în Rețeaua Cârnic 7 din sectorul Piatra Corbului sunt aceste două șantiere.

- Propunerea de conservare făcută de echipa de arheologi în chiar finalul pag. 167 se regăsește și partea denumită „Aviz științific privind descărcarea de sarcină arheologică” (fila 11 verso – 13 verso Vol. II Tribunalul Cluj), de această dată făcând-se o delimitare spațială concretă prin indicarea coordonatelor STEREO 70 atât a zonei propuse pentru conservare in situ, cât și a zonei de protecție și a zonei ce se propune a fi descărcată de sarcină arheologică. De menționat, în acord cu cele expuse și mai sus, că ceea ce s-a propus pentru conservare in situ a fost reprezentat de *o parte a sectorului Piatra Corbului*, delimitat, și nu, astfel cum reclamanții au susținut, *întreg sectorul Piatra Corbului*.

Atât timp cât în cuprinsul Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011 a descărcat de sarcină doar o zonă care nu cuprinde nici sectorul propus spre conservare in situ, nici cel care constituie zona de protecție, iar coordonatele STEREO pentru delimitare sunt exact cele ce se regăsesc și în avizul științific, judecătorul fondului a concluzionat că, în speță, critica formulată de către reclamanți este neîntemeiată.

D. Instanța de fond a constatat că, o altă critică de nelegalitate adusă de reclamanți actului contestat este reprezentată de susținerile acestora, conform cărora în mod eronat s-a apreciat cu privire la zona propusă pentru conservare in situ și zonele propuse pentru descărcare de sarcină arheologică, deși din cuprinsul Raportului reiese importanța deosebită a sitului cercetat, similar altora a căror valoare universală este recunoscută. În concret, a constatat că reclamanții au punctat faptul că nu au fost avute în vedere criteriile conforme standardelor acceptate pe plan național și internațional, de practică pentru conservare a arhitecturii și siturilor: zonele propuse pentru descărcare arheologică au fost cele aflate într-o stare de conservare mai precară decât cele propuse spre conservare in situ, iar repetitivitatea unor lucrări sau gradul de accesibilitate a publicului au fost avute în vedere ca și criteriile pentru descărcare, nu sunt suficiente elemente arheologice care să justifice importanța zonei propuse pentru conservare în detrimentul celei propuse a fi descărcată de sarcină.

Instanța de fond a apreciat că nu poate reține aceste susțineri ca întemeiate. Astfel, stabilirea valorii istorice, științifice, arheologice a unui sit/monument/zona cu patrimoniu arheologic cunoscut și cercetat ori doar reperat/zona cu potențial arheologic evidențiat întâmplător este apanajul specialiștilor în domeniu. Tocmai în considerarea stabilirii acestei valori, a protejării și conservării sale, prevederile legale (în special O.G. nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național și Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice) stabilesc reguli și obligații în sarcina tuturor persoanelor fizice sau juridice, autorităților publice sau instituțiilor cu atribuții în domeniu.

Astfel cum s-a mai arătat de către prima instanță, cercetarea arheologică, ca și modalitate științifică și tehnică, este singura în măsură „să asigure prospectarea, identificarea, decopertarea prin săpături arheologice, investigarea, recoltarea, înregistrarea și valorificarea științifică, inclusiv publicarea, patrimoniului arheologic.” (art. 2 alin. 1 lit. c din OG nr. 43/2000).

Or, în prezenta cauză, instanța de fond a constatat că decizia de descărcare de sarcină arheologică a fost luată nu în mod arbitrar de către pârâtă, ci ca urmare a unei cercetări arheologice complexe, derulată pe parcursul mai multor ani, de o echipă complexă, finalizată printr-un raport aprobat ulterior și de către Comisia Națională de Arheologie.

Instanța de fond a mai reținut că este adevărat, astfel cum au susținut reclamantii, că art. 10 din Legea nr. 422/2001 prevede că „*Monumentele istorice sunt protejate indiferent de regimul lor de proprietate sau de starea lor de conservare.*”, însă dispozițiile art. 19 alin. 3 din aceeași lege permit declasarea monumentelor istorice, urmându-se aceeași procedură ca cea prevăzută pentru clasare și se declanșează din oficiu în cazul descărcării de sarcină arheologică, în cazul siturilor arheologice, conform avizului Comisiei Naționale de Arheologie.

Protejarea patrimoniului arheologic constituie obiect al reglementării O.G. nr. 43/2000, reglementare care prevede și posibilitatea descărcării de sarcină arheologică a unui teren în care a fost evidențiat patrimoniul arheologic și care, astfel, poate fi redat activităților umane curente.

Astfel, având în vedere dispozițiile legale sus-menționate, instanța fondului a reținut că descărcarea de sarcină arheologică a unui teren nu este în contradicție cu obligația de protejare a monumentelor istorice cu atât mai mult cu cât, în situația dedusă judecării, astfel cum s-a arătat, decizia privind valoarea descoperirilor din zona Masivului Cărnic a aparținut unei echipe complexe de specialiști, iar descărcarea de sarcină arheologică a urmat procedura legală.

A mai reținut instanța de fond și faptul că, astfel cum a arătat și dl. prof. univ. dr. Ioan – Aurel Pop în lucrarea întocmită în cauză, valoarea unor descoperiri arheologice nu poate fi apreciată în raport de criterii standard, ci trebuie raportată la fiecare caz în parte, în funcție de datele concrete ce se impun a fi avute în vedere.

Raportul care a stat la baza emiterii certificatului de descărcare arheologică analizat în cauza de față cuprinde criteriile avute în vedere, fiind apreciate de dl. prof. univ. dr. Ioan – Aurel Pop ca „pertinente”.

A mai arătat acesta și faptul că „*În primul rând, trebuie avut în vedere faptul că, așa cum am arătat, scopul cercetării arheologice este de salvare prin înregistrare; cu alte cuvinte, odată realizată înregistrarea informațiilor relevante de elementele de patrimoniu arheologic, recuperarea artefactelor și analizarea complexă a contextului istoric al vestigiilor, scopul pentru care a fost instituit regimul de protecție al unui sit a fost atins, iar păstrarea aceluși regim de protecție se justifică doar în cazuri excepționale.*”

În cazul Masivului Cărnic, așa cum rezultă din Raportul Arheologic, informațiile au fost înregistrate și interpretate de către specialiști, iar vestigiile analizate - galerii miniere - au caracter de repetitivitate. Galeria miniere sunt rezultatul unei activități industriale, nu reprezintă lucrări de artă; cercetarea lor este relevantă pentru a cunoaște tehnicile și uneltele folosite, ceea ce poate da informații suplimentare despre organizarea societății în anumite epoci, dar galeriile miniere nu sunt lucrări a căror valoare să fie sporită de repetitivitate.

În cazurile în care au fost descoperite tipuri de lucrări ce nu au fost identificate în alte sectoare miniere ale șirului Roșia Montană, specialiștii au propus fie conservarea in situ, fie crearea unor replici (conform Raportului, pag. 210) la scara 1:1 (facsimil/replică) într-un viitor Muzeu al Mineritului de la Roșia Montană, aceasta fiind o modalitate utilizată pe scară largă și preferată în cele mai cunoscute muzee ale spațiului subteran (ex. Killhope, Scoția; Lascaux și Cosquer, Franța), pentru a putea oferi condiții de securitate garantată turiștilor.

Firește, toate acestea nu rezolvă problemele existente și nu reprezintă o soluție ideală, ci una realistă, în condițiile în care, altminteri, aceste urme ale trecutului ar rămâne, pentru un viitor impredictibil, inaccesibile publicului.

În adoptarea unor decizii de descărcare de sarcină arheologică sunt avute în vedere și informațiile științifice obținute în urma cercetărilor întreprinse (dacă s-a înregistrat sau nu un progres în raport cu perioada precedentă și dacă păstrarea nealterată a șirului ar permite obținerea unor informații suplimentare), perspectivele reale ale unui sit de a fi cu adevărat protejat și pus în valoare și istoricul evoluției unor șiruri culturale de la noi aflate într-o situație similară sau apropiată.”

Cu referire la criteriile de apreciere a valorii unor descoperiri arheologice care ar trebui să stea la baza unei propuneri de conservare in situ, s-a arătat nu doar că nu există astfel de criterii general valabile, ci și că „*se conservă vestigiile cele mai vechi, iar dintre acestea au prioritate cele cu aspect de unicitate sau de raritate. Din câte am înțeles, în conformitate cu rezultatele cercetărilor efectuate până acum (finalizate pentru masivele Cetate, Cârnic, Jig și în curs de desfășurare în masivul Orlea), s-a luat decizia conservării in situ și punerii în valoare a numeroase zone cu lucrări miniere vechi, precum și a patrimoniului imobil, inclusiv în scopuri turistice.*”

În ceea ce privește susținerile reclamanților în sensul comparării cu situl Las Medulas, dl. prof. univ. dr. Ioan – Aurel Pop a arătat că decizia de protejare a acestuia nu poate fi aplicată tale-quala, existând elemente specifice fiecăruia dintre acestea, cel la care reclamanții au făcut referire reprezentând un sit minier legat de o cu totul altă tehnologie decât cea folosită în Masivul Cârnic (exploatare minieră a aluviunilor, printr-o tehnică romană particulară de exploatare a aluviunilor - ruina montium: ruina muntelui prin intermediul acțiunii forței erozionale a apei conduse în lucrări miniere subterane executate în scopul subminării rezistenței mecanice a unei porțiuni de masiv -, sit care nu a suferit niciun efect distructiv din momentul încetării activității în epoca romană până în prezent).

Pentru tipul de exploatare evidențiat în Masivul Cârnic (tehnica minieră obișnuită: abatarea cu unelte și abatajul cu focul în cazul în care roca devenea foarte dură) a arătat dl. prof. univ. dr. Ioan – Aurel Pop că există numeroase exemple pe teritoriul Imperiului Roman, precum și pe teritoriul României, în plus, lucrările fiind afectate de reluările miniere ulterioare care au denaturat ori distrus vestigiile antice. A exemplificat cu alte situri care prezintă lucrări miniere similare, situate chiar pe teritoriul României: Bucium Frasin, Vâlcoi-Corabia, Deva, Gura Barza (Ruda Brad), Băița Crăciunești, Căraci, Almașu Mare.

Fiind vorba de opinia unui specialist în materia analizată, a mai reținut instanța fondului ca elocvente opiniei contrare reclamanților și precizările dl. prof. univ. dr. Ioan – Aurel Pop referitoare la existența în lume a altor galerii care conțin mărturii privind mineritul pe parcursul unei perioade îndelungate de timp: în Peninsula Iberică (Rio Tinto, Aljustrel, Tres Minas), Marea Britanie (Britannia), fosta provincie Dalmatia/Iliria, principalele provincii miniere ale Imperiului Roman, alături de Dacia Romană, diferența fiind că la Roșia Montana s-au desfășurat cercetări arheologice de o amploare ridicată, ceea ce a condus la cunoașterea detaliată a șirului, în timp ce în restul siturilor miniere cercetările au avut anvergură mai redusă.

De asemenea, instanța de fond a apreciat că se impune a fi evidențiată și susținerea conform căreia „*Lucrările miniere din Masivul Cârnic sunt similare cu altele (aflate chiar într-o stare de conservare mai bună, fiind mai puțin afectate de reluările miniere moderne și recente) din situl Roșia Montană, aflate la Cătălina Monulești, Pietra Corbului și Păru Carpeni. Cercetările desfășurate în rețeaua Cătălina Monulești au pus în evidență lucrări miniere romane spectaculoase, în conexiune directă pe aproximativ 400 m lungime, neafectate de reluări miniere moderne. Aceste lucrări miniere conțin și artefacte miniere din lemn, rare sau unice în lume: roți hidraulice in situ, cu conservarea in situ și a axului de rotire, ce se cuvin neapărat puse în valoare. În plus, în perimetrul Cătălina Monulești, aflat în zona protejată și propus spre amenajare muzeală „in situ”, se găsește în stare aproape perfectă de conservare cea mai lungă cale de rulare pe șine de lemn cu macazuri de schimbare a direcției de factură modernă în minele din Europa, în cadrul a peste 1700 m de lucrări miniere moderne de o varietate deosebită, incluzând de fapt toate tipurile de lucrări miniere orizontale, verticale și înclinate (galerii, puțuri, abataje, camere de exploatare, suitori, planuri înclinate).*”

A mai arătat instanța de fond și faptul că referirile reclamanților la Convenția europeană de la Valetta nu împiedică a se aprecia în cauza dedusă judecării că descărcarea de sarcină arheologică ar fi fost o decizie nejustificată. În opinia primei instanțe, având în vedere toate argumentele prezentate mai sus, nu se încalcă recomandările Convenției de păstrare a patrimoniului arheologic „*ca sursă a memoriei colective europene și ca instrument de studiu istoric și științific*”. A reiterat instanța de fond un aspect punctat anterior, anume faptul că executarea unor lucrări de exploatare în perimetrul Masivului Cârnic ar putea avea ca rezultat chiar deschiderea unor noi căi de acces la zone inaccesibile în acest moment sau despre a căror existență nu s-a putut cunoaște, iar,

atât timp cât astfel de lucrări nu se pot efectua decât sub supraveghere arheologică, elemente noi de patrimoniu vor putea fi astfel cercetate și cunoscute nu doar de generațiile viitoare, ci și de cele prezente.

De asemenea, păstrarea în situ a tuturor descoperirilor făcute de-a lungul timpului a fost, în opinia instanței de fond, un demers care cel puțin ar fi temporizat progresul omeniirii, impunându-se a se asigura un echilibru responsabil, fundamentat științific, cu nevoia de cunoaștere.

E. Instanța de fond a mai reținut că au mai invocat reclamanții nelegalitatea certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011 în raport de atestarea arheologilor care au întreprins cercetarea preventivă în Masivul Cârnic, precum și în raport de faptul că la baza eliberării Certificatului de descărcare de sarcină arheologică 9/2011 a stat și Raportul Oxford Archeology privind Proiectul Minier Roșia Montana, deși Oxford Archeology Unit nu este un corp de experți care să întrunească acele condiții legale privind desfășurarea de cercetări arheologice în România.

Instanța de fond a arătat că, în conformitate cu dispozițiile O.G. nr. 43/2000, pentru descărcarea de sarcină arheologică este necesar a se efectua în prealabil o cercetare arheologică preventivă, concretizată într-un raport care, pentru siturile aflate în zone de interes arheologic prioritar, siturile clasate în grupa A din Lista monumentelor istorice și pentru toate investițiile, este necesar a fi aprobat de către Comisia Națională de Arheologie în conformitate cu prevederile art. 6 alin. 5.

Instanța de fond a constatat că în cauza analizată acest raport a fost semnat de dr. Beatrice Cauuet, Bruno Ancel, Antoine Constans, Călin Tămaș, Christian Vialaron, dr. Paul Damian.

Au susținut reclamanții că, față de dispozițiile art. 3 alin. 3 din O.G. nr. 43/2000 conform cărora „*Cercetarea arheologică se realizează, în condițiile prezentei ordonanțe, de către personalul de specialitate atestat și înregistrat în Registrul arheologilor, conform prevederilor Regulamentului săpăturilor arheologice din România, precum și cu respectarea normelor privind standardele și procedurile arheologice și în acord cu principiile Codului deontologic al arheologilor din România.*”, dr. Beatrice Cauuet a fost înscrisă în Registrul Arheologilor din România în luna februarie 2011 (ulterior finalizării cercetării preventive și redactării Raportului), Bruno Ancel, Antoine Constans, Călin Tămaș nu au specializarea de arheologi, iar Christian Vialaron nu este înscris în Registrul Arheologilor din România.

Judecătorul fondului a opinat că un prim aspect ce se impune a fi punctat este faptul că cercetarea arheologică în Masivul Cârnic era necesar a fi una complexă, laborioasă, nu doar în considerarea suprafeței de cercetat, ci și a importanței respectivei zone.

În ceea ce-l privește pe dr. Paul Damian, instanța de fond a reținut că reclamanții nu au contestat calitatea acestuia de arheolog înscris în Registrul Arheologilor din România. Pe de altă parte, instanța de fond a reținut că acesta a fost director științific al Muzeului Național de Istorie a României și responsabilul științific al Programului național de cercetare Alburnus Maior, program instituit prin Ordinul MCC nr. 2504 din 07.03.2001, coordonat de către Muzeul Național de Istorie a României, în colaborare cu Serviciul Arheologie din cadrul Direcției Generale a Patrimoniului Cultural.

Contrar celor susținute de reclamanți, judecătorul fondului a constatat că responsabilul științific al cercetării arheologice a fost nu dr. Beatrice Cauuet, ci dr. Paul Damian, în persoana acestuia fiind îndeplinită și condiția menționată de reclamanți în întregirea la acțiune, desprinsă din interpretarea prevederilor art. 4 din Metodologia privind atestarea personalului de specialitate din domeniul cercetării arheologice, anume aceea ca responsabilul științific să dețină atestat de arheolog expert (Paul Cristian Damian se regăsește înscris în Registrul Arheologic cu această categorie de atestat).

Instanța de fond a mai reținut că cercetarea arheologică nu a fost realizată doar de persoanele nominalizate în cererea de chemare în judecată, ci de o echipă mult mai numeroasă, indicată în partea de început a Raportului (fila 198 Vol. I Tribunalul Cluj).

Astfel, echipa de arheologi a fost compusă și din Romică Pavel și Decebal Vleja, ambii înscriși în Registrul Arheologilor din România.

Faptul că, alături de aceștia, au participat și arheologi – speologi minieri francezi, geologi francezi, germani, români, dendrocronologi, specialiști datări radiocarbon, specialiști de mediu nu poate conduce la concluzia că cercetarea arheologică s-a realizat prin încălcarea prevederilor legale. Fiind o activitate complexă, instanța de fond a constatat că era evident că se impunea participarea unor specialiști din domenii diferite, chiar dispozițiile O.G. nr. 43/2000 prevăzând la art. 2 alin. 5 că *„Toate etapele cercetării arheologice, constând în inventariere, diagnostic, săpătură, supraveghere și intervenții asupra materialului arheologic, vor fi întreprinse folosindu-se toate acele metode, tehnici și practici specifice, considerate necesare pentru a obține maximum de informații referitoare la patrimoniul arheologic din zona cercetată.”*, cercetarea arheologică fiind definită de același act normativ la art. 2 alin. 1 lit. c ca fiind *„ansamblul de măsuri având caracter științific și tehnic, menite să asigure prospectarea, identificarea, decopertarea prin săpături arheologice, investigarea, recoltarea, înregistrarea și valorificarea științifică, inclusiv publicarea, patrimoniului arheologic.”*

De asemenea, a mai reținut că art. 6 alin. 3 a stabilit faptul că *„Instituțiile organizatoare pot folosi și alți specialiști pentru efectuarea de cercetări, studii sau alte lucrări, care își vor desfășura activitatea pe bază de contract încheiat în condițiile Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările și completările ulterioare; contractul conține clauze cu privire la termenul de predare a raportului de cercetare, precum și cu privire la cesionarea dreptului de autor asupra rezultatelor științifice ale cercetării, studiului sau lucrării efectuate.”*

În punctul de vedere al dl. prof. univ. dr. Ioan – Aurel Pop, judecătorul fondului a constatat că s-a arătat că arheologia minieră este un domeniu particular al arheologiei, existând un număr redus de specialiști pe plan european. *„Prin formarea lor profesională și prin experiența acumulată pe parcursul a mai multor decenii de practică arheologică minieră, inclusiv în domeniul conservării, restaurării și punerii în valoare a patrimoniului minier, cercetătoarea CNRS dr. Beatrice Cauuet și muzeograful Bruno Ancel, care au participat la cercetarea din Masivul Cărnice, sunt specialiști recunoscuți pe plan mondial în domeniul conservării și restaurării din cadrul arheologiei miniere precum și a posibilităților de valorificare turistică.*

... Angajarea dnei Cauuet în programul de cercetare a fost un demers necesar, deoarece în România nu erau, la acea dată, arheologi specializați în arheologie minieră - ramură a arheologiei antice. În absența unui astfel de specialist, care să cunoască tehnicile de exploatare minieră și care să dețină o serie de competențe conexe arheologiei (geologice, tehnice șamd) nu s-ar fi putut valorifica informațiile extrase în cursul cercetărilor arheologice în subteran; mai mult, arheologia românească ar fi fost lipsită de posibilitatea de formare a unor tineri specialiști români în domeniu, formare care, din fericire, s-a întâmplat.”

Față de toate cele de mai sus, instanța de fond a concluzionat în sensul că cercetarea arheologică a fost realizată de arheologi atestați, înscriși în Registrul Arheologilor din România, alături de care au participat și alți specialiști în conformitate cu prevederile OG nr. 43/2000.

În ceea ce privește invocarea prevederilor O.U.G. nr. 49/2009 privind libertatea de stabilire a prestatorilor de servicii și libertatea de a furniza servicii în România, față și de cele expuse mai sus, instanța de fond a apreciat că nu prezintă relevanță în prezenta cauză.

În ceea ce privește faptul că la baza eliberării Certificatului de descărcare de sarcină arheologică 9/2011 a stat și Raportul Oxford Archeology privind Proiectul Minier Roșia Montana, iar Oxford Archeology Unit nu este un corp de experți care să întrunească acele condiții legale privind desfășurarea de cercetări arheologice în România, instanța de fond a reținut următoarele:

Astfel cum s-a arătat și anterior, în conformitate cu dispozițiile O.G. nr. 43/2000, în vederea descărcării de sarcină arheologică a unui sit clasat în grupa A din Lista monumentelor istorice este necesară cercetarea arheologică preventivă, iar raportul întocmit este necesar a fi aprobat de către Comisia Națională de Arheologie.

În cauză, a constatat că aceste dispoziții s-au concretizat în efectuarea cercetării arheologice preventive și în întocmirea Raportului de cercetare arheologică preventivă - Masivul Cărnice, pentru perioada 1999-2000, 2002-2006 (filele 195 Vol. I – 86 Vol. III dosar Tribunalul Cluj), raport aprobat de către Comisia Națională de Arheologie în ședința din data de 12.07.2011.

Raportul Oxford Archeology, deși menționat în partea introductivă a Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011 la secțiunea privind documentația, nu reprezintă un raport ce se impunea a fi efectuat și, în lipsa căruia, nu s-ar fi putut emite Certificatul. De altfel, în Certificat se menționat că, în raport de prevederile art. 5 alin. 1-3, art. 6 alin. 5 și art. 13 lit. d din O.G. nr. 43/2000 și având în vedere conținutul și concluziile Raportului de cercetare arheologică, serviciul public deconcentrat al Ministerului Culturii și Cultelor cu atribuții în domeniu (pârâta din prezenta cauză) a realizat descărcarea de sarcină arheologică.

Astfel, atât timp cât Raportul Oxford Archeology nu reprezenta un raport cerut de prevederile legale, iar pârâta nu a realizat descărcarea de sarcină arheologică în considerarea acestuia, instanța de fond a concluzionat că susținerile reclamanților raportat la acest Raport nu prezintă relevanță din perspectiva analizei legalității Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011.

F. Instanța de fond a mai reținut că un alt motiv de nelegalitate invocat de reclamanți în privința Certificatului contestat l-a constituit cel referitor la Comisia Națională de Arheologie. Astfel, în esență, reclamanții au arătat că regulamentul de funcționare a acestei comisii nu a fost aprobat prin Ordin al ministrului culturii, publicat în Monitorul Oficial, iar decizia acestei comisii de aprobare a Raportului de cercetare arheologică este lovită de nulitate întrucât nu întrunește condiții minimale de formă și de fond.

Prima instanță a respins ca neîntemeiate aceste susțineri în considerarea celor ce urmează:

Conform art. 14 alin. 4 din O.G. nr. 43/2000, „Comisia Națională de Arheologie are 21 de membri și funcționează în conformitate cu regulamentul său de organizare și funcționare, aprobat prin ordin al ministrului culturii și cultelor.”

Regulamentul de organizare și funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie a fost aprobat prin Ordinul nr. 2127/2005, nepublicat în Monitorul Oficial.

Conform art. 12 alin. 1 și 2 din Legea nr. 24/2000, „În vederea intrării lor în vigoare, legile și celelalte acte normative adoptate de Parlament, hotărârile și ordonanțele Guvernului, deciziile primului-ministru, actele normative ale autorităților administrative autonome, precum și ordinele, instrucțiunile și alte acte normative emise de conducătorii organelor administrației publice centrale de specialitate se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(2) Nu sunt supuse regimului de publicare în Monitorul Oficial al României:

a) deciziile primului-ministru clasificate, potrivit legii;

b) actele normative clasificate, potrivit legii, precum și cele cu caracter individual, emise de autoritățile administrative autonome și de organele administrației publice centrale de specialitate.”

Astfel, condiția publicării în Monitorul Oficial în vederea intrării în vigoare este prevăzută lege doar în privința ordinelor (acte administrative) cu caracter normativ.

Actele administrative normative sunt cele care conțin reglementări cu caracter general, impersonale, care produc efecte erga omnes, în timp ce actele individuale sunt acelea care produc efecte, de regulă, față de o persoană, sau uneori față de mai multe persoane, nominalizate expres în conținutul acestor acte.

Astfel, instanța de fond a reținut că, pentru a concluziona în sensul caracterului individual sau normativ al unui act administrativ, este necesar a se avea în vedere întinderea efectelor juridice pe care le produce.

Or, contrar celor susținute de reclamanți, prima instanță a constatat că este mai mult decât evident că Ordinul prin care a fost aprobat Regulamentul de organizare și funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie nu produce efecte erga omnes.

Faptul că regulamentul de funcționare a altor comisii din Ministerul Culturii a fost aprobat prin ordin publicat în Monitorul Oficial nu prezintă relevanță, atât timp cât, astfel cum s-a arătat, în cazul concret dedus judecării, Ordinul nr. 2127/2005 a fost apreciat de instanța de fond ca fiind un act administrativ cu caracter individual.

Mai mult decât atât, instanța de fond a arătat și faptul că, în conformitate cu prevederile art. 14 alin. 1 din O.G. nr. 43/2000, Comisia Națională de Arheologie funcționează ca

organism științific de specialitate, fără personalitate juridică, cu rol consultativ în domeniul patrimoniului arheologic, pe lângă Ministerul Culturii și Cultelor

A mai constatat că această Comisie nu funcționează nici în subordinea, nici sub autoritatea Ministerului Culturii și nici în coordonarea ministrului culturii și patrimoniului național, nefiind prevăzută în anexa nr. 2 a Hotărârii nr. 90/2010 privind organizarea și funcționarea Ministerului Culturii.

Astfel cum reiese în mod clar din dispozițiile O.G. nr. 43/2000, Comisia Națională de Arheologie este un organism științific, fără personalitate juridică, având un rol consultativ în domeniul patrimoniului arheologic. Ca urmare, Comisia nu poate fi considerată o autoritate publică, fie ea și asimilată: „*organ de stat sau al unităților administrativ-teritoriale care acționează, în regim de putere publică, pentru satisfacerea unui interes legitim public; ... persoanele juridice de drept privat care, potrivit legii, au obținut statut de utilitate publică sau sunt autorizate să presteze un serviciu public, în regim de putere publică*” (art. 2 alin. 1 lit. b din Legea contenciosului administrativ).

Nefiind autoritate publică, judecătorul fondului a opinat că această Comisie nu emite acte administrative. Ca urmare, o analiză a legalității aprobării de către Comisia Națională de Arheologie a Raportului de cercetare arheologică preventivă nu se poate efectua prin prisma condițiilor de formă și fond cerute pentru un act administrativ.

A mai reținut instanța de fond că operațiunea de aprobare a raportului de cercetare este atestată de adresa nr. 1718/13.07.2011 a Direcției Patrimoniu Cultural din cadrul Ministerului Culturii, prin care se comunică aprobarea de către Comisie, în ședința din 12.07.2011, a raportului de cercetare privind Masivul Cârnic. Acest document a fost semnat de secretarul Comisiei, care a participat în această calitate la ședința respectivei entități din 12.07.2011. Existența unui document prin care se atestă acordul Comisiei Naționale de Arheologie constituie o dovadă a îndeplinirii operațiunii administrative a aprobării.

De altfel, judecătorul fondului a constatat că reclamanții nu au contestat faptul că Raportul a fost aprobat de către Comisie, ci au prezentat argumente ce vizau aspecte formale ale modului de lucru al Comisiei și de materializare în scris a deciziei acesteia. Or, atât timp cât nu există niciun dubiu că a avut loc ședința în care s-a prezentat Raportul și în urma căreia acesta a fost aprobat, atât timp cât argumentele reclamanților se circumscriu actelor administrative, iar Comisia Națională de Arheologie nu este o autoritate publică, ci un organism științific de specialitate, fără personalitate juridică, cu rol consultativ în domeniul patrimoniului arheologic analizat în prezenta cauză, instanța de fond a concluzionat că susținerile reclamanților nu sunt de natură a conduce la constatarea nelegalității Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011 ca și consecință a nelegalității modului de materializare a aprobării prealabile a Comisiei Naționale de arheologie.

G. În ceea ce privește excepția puterii de lucru judecat în raport de Decizia nr. 4607/09.12.2008 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de Contencios Administrativ și Fiscal, invocată de reclamanți la termenul de judecată din data de 19.11.2012 (filele 209-210 Vol. III dosar Tribunalul Cluj), și apreciată de instanța investită la acel moment ca apărare pe fondul cauzei, instanța de fond a reținut următoarele:

Astfel, a constatat că prin Decizia susmenționată (filele 158-189 Vol. III dosar Tribunalul Cluj), s-au respins recursurile declarate de Ministerul Culturii și Cultelor și SC „Roșia Montană Gold Corporation” SA împotriva sentinței civile nr. 157/CA din 26.11.2007 pronunțată de Curtea de Apel Brașov – Secția de contencios administrativ și fiscal prin care a fost anulat Certificatul de descărcare de sarcină arheologică nr. 4/2004 emis de Ministerul Culturii și Cultelor.

Din modul în care a fost invocată de către reclamanți, fără a fi dezvoltată până la închiderea dezbaterilor, instanța de fond a reținut că excepția puterii de lucru judecat a fost analizată prin prisma efectului său pozitiv, fiind evident că, în cauza precedentă, finalizată cu o hotărâre judecătorească irevocabilă, tripla identitate de părți, obiect și cauză nu se regăsește.

Astfel, invocat fiind efectul pozitiv al judecății precedente, instanța de fond a analizat dacă în prezenta cauză sunt aduse în discuție chestiuni litigioase care să aibă legătură cu ceea ce s-a soluționat anterior, astfel încât acestea să nu poată fi contrazise.

A constatat instanța de fond că reclamantii au invocat excepția puterii de lucru judecat fără a preciza în concret care sunt aspectele litigioase apreciate ca definitiv judecate.

Astfel, din cuprinsul Deciziei nr. 4607/09.12.2008 reiese că anularea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 4/2004 s-a dispus, în esență, pentru următoarele considerente:

- Raportul privind „Studiul topografic, arheologic și geologic al vestigiilor miniere” întocmit în urma cercetărilor efectuate în perioada 1999-2003 în Masivul Cârnic nu propune anumite zone pentru conservare și altele pentru descărcare de sarcină arheologică, rezumându-se la descrierea cercetărilor efectuate, a metodelor utilizate, a vestigiilor găsite, la aprecieri de ordin științific, la propuneri de conservare, neexistând referiri la identificări topografice supraterane, nerealizându-se o corespondență între hărțile galeriilor miniere romane, descoperite în subteran, cu date topografice de identificare;

- Analiza documentelor de către Comisia Națională de Arheologie în ședința din 19.12.2003 a fost una superficială;

- Nu s-a redactat raportul final de către responsabilul de șantier arheologic, teritoriul cuprins în certificatul contestat fiind identificat cu date stereo sub forma unui inventar de coordonate, fără o ilustrare grafică;

- Raportul nu prezintă o delimitare în teren sau suprapunerea lucrărilor subterane cercetate pe un plan;

- Coordonatele stereo au valorile axelor X și Y inversate;

- Există o zonă lipsă care nu fusese nici descărcată arheologic, nici propusă pentru conservare in situ;

- Cercetările arheologice nu erau încă finalizate la data emiterii Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 4/2004, iar Raportul final nu era întocmit, certificatul fiind prematur emis.

În prezenta cauză însă, instanța de fond a reiterat aspectele prezentate anterior în considerarea cărora concluzionează că excepția invocată nu a fost întemeiată.

Astfel, Certificatul de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011, contestat în prezent, a fost emis *după* finalizarea cercetării preventive, *desfășurate și ulterior emiterii Certificatului nr. 4/2004 și după întocmirea unui raport final (denumit „Document final de sinteză 2009”)*, fiind avute în vedere rezultatele acestei ultime cercetări, nu a celei precedente.

Omisiunile identificate de către instanța de judecată în precedenta cauză au fost raportate la stadiul cercetărilor și la mențiunile cuprinse în raportul anterior ori la procedura de descărcare arheologică urmată până la data descărcării de sarcină în anul 2004. Or, atât timp cât cercetările arheologice preventive au continuat și le-au completat, aprofundat pe cele anterioare, iar procedura urmată ulterior și finalizată în anul 2011 nu a fost afectată de vreun viciu de legalitate constat în precedent, prima instanță a apreciat că nu se poate reține că respectivele omisiuni reprezintă chestiuni litigioase de natură a produce efectele lucrului definitiv judecat în prezenta cauză.

Împotriva sentinței nr. 770 din data de 10 decembrie 2020 și a încheierii de ședință din data de 17 septembrie 2014 pronunțate de Tribunalul Buzău – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, au formulat recurs reclamantii CENTRUL INDEPENDENT PENTRU DEZVOLTAREA RESURSELOR DE MEDIU, ASOCIAȚIA AURARILOR ALBURNUS MAIOR ROȘIA MONTANĂ, ASOCIAȚIA SALVAȚI BUCUREȘTIUL, în temeiul art. 1 alin. 1 și al art. 20 alin. 1 al Legii nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ cu modificările și completările ulterioare și a solicitat admiterea recursului, casarea în integralitate a încheierii și a sentinței recurată, admiterea cererii introductivă de instanță și a acțiunii completatoare așa cum au fost formulate și, pe cale de consecință, să se dispună Anularea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9 din 14.07.2011 (denumit în continuare Certificatul).

Recurenții au arătat că în fapt, prin sentința civilă nr. 770/10.12.2020 pronunțată de Tribunalul Buzău - Secția a II-a civilă, de Contencios administrativ și Fiscal, a fost respinsă acțiunea, admitându-se cererile de intervenție accesorii Asociației Pro Dreptatea Roșia Montană, Asociația Pro Roșia Montană, Sindicatul Viitorul Mineritului.

Totodată, prin încheierea pronunțată la data de 17.09.2014, Tribunalul Buzău a admis excepția tardivității cererii completatoare a reclamantelor (subscrierile recurente), excepție

invocată de pârâta Direcția Județeană Alba pentru Cultură și Patrimoniu și de intervenienta accesorie.

Au mai arătat că la data de 14.07.2011 a fost emis actul administrativ Certificatul de Descărcare de Sarcină Arheologică nr. 9/2011 de către Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național a Județului Alba prin care a fost descărcată arheologic întreaga suprafață a Masivului Cârnic, cu excepția punctului Piatra Corbului, fiind descărcate astfel de sarcina arheologică toate celelalte galerii miniere din Masivul Cârnic, de epocă romană, medievală și modernă.

A. În ceea ce privește încheierea de ședință pronunțată în data de 17.09.2014 prin care Tribunalul Buzău – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a fost admisă excepția tardivității cererii completatoare a reclamantelor, recurentele au apreciat că sentința civilă nr. 770/10.12.2020 a Tribunalului Buzău este criticabilă sub două aspecte:

- în primul rând, prin încheierea pronunțată la data de 19.11.2012 de către Tribunalul Cluj (anterior strămutării cauzei de către Înalta Curte de Casație și Justiție), a fost respinsă excepția tardivității completării de acțiune și excepția inadmisibilității cererii precizatoare, invocate de către pârâta Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Alba, respectiv de intervenienta accesorie Roșia Montană Gold Corporation S.A. (filele 209-210 Vol III. Tribunalul Cluj).

Recurentele au învederat că încheierea de ședință prin care excepția a fost soluționată este o încheiere interlocutorie potrivit art. 235 Cod procedură civilă, iar încheierile interlocutorii leagă instanța, în sensul că judecătorii nu mai pot reveni asupra lor, iar la pronunțarea hotărârii vor trebui să țină cont de problemele rezolvate prin aceste încheieri.

Au mai arătat că prin încheierea de strămutare nr. 7086/05.11.2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a dispus strămutarea cauzei la Tribunalul Buzău, însă nu s-a dispus asupra eliminării actelor procedurale efectuate anterior în cauză (art. 135 alin. 2 Cod procedură civilă), așa încât încheierea de ședință a Tribunalului Cluj a fost păstrată.

Prin urmare, recurentele au considerat că excepția discutată la data de 17.09.2014 de către Tribunalul Buzău este nelegală prin prisma încălcării efectelor încheierii interlocutorii pronunțate de către Tribunalul Cluj, anterior judecării cererii de strămutare.

Mai mult, deși Tribunalul Buzău a admis excepția tardivității cererii completatoare, recurentele au menționat că în motivarea sa, instanța de fond s-a referit la puncte de argumentație inserate de către recurente în aceasta și, prin urmare, deși a fost respinsă ca tardivă această cerere completatoare, instanța de fond s-a pronunțat asupra ei.

- în al doilea rând, recurentele au arătat că încheierea Tribunalului Buzău este criticabilă și nelegală prin prisma greșitei analize a momentului procesual în care o cerere completatoare poate fi introdusă.

Referitor la încheierea de ședință din 17.09.2014, raportat la pretinsa încălcare a dispozițiilor art. 132 Cod procedură civilă, recurentele au menționat că obiectul cererii de chemare în judecată delimitează cadrul procesual în care se va desfășura judecata, cu privire la acel obiect, instanța fiind ținută asupra acestuia, în sensul că acesta reprezintă un criteriu de apreciere al situațiilor de minus, plus sau ultra petita.

Însă, așa cum s-a consacrat în doctrina de specialitate, recurentele au precizat că, în arătarea motivelor de fapt, reclamantul trebuie să indice împrejurările de ordin substanțial din care derivă pretenția sa. Astfel că, obiectul cererii nu trebuie confundat cu motivele de fapt, respectiv motivele de drept ale cererii.

Din prevederile art. 132 Codul de procedură civilă, legiuitorul a distins două categorii de cereri: de întregire și de modificare a cererii inițiale, iar în doctrină și jurisprudență se regăsesc criteriile pentru ca diferențierea dintre cele două categorii de cereri să fie clară și ușor de făcut. Astfel, cererile de întregire au ca obiect completarea lipsurilor din cuprinsul cererii inițiale, cum ar fi, *exempli gratia*, prezentarea unor elemente suplimentare pentru identificarea bunurilor sau pentru completarea elementelor de fapt. Dimpotrivă, cererile de modificare sunt acelea prin care reclamantul urmărește să schimbe unele elemente importante ale cererii de chemare în judecată, precum: părțile, obiectul cererii sau temeiul juridic al acesteia.

Recurentele au învederat că distincția dintre cele două cereri este extrem de importantă din perspectiva aplicării corecte a dispozițiilor art. 132, respectiv art. 134 Cod pr. civ.

Astfel, interpretând prevederile art. 132 și art. 134 C. proc. civ. cererea modificatoare a „acțiunii nu poate fi primită, fără acordul celorlalte părți, decât la prima zi de înfățișare, nu și cererea întregitoare, care nu tinde la schimbarea unor elemente importante ale cererii cum ar fi obiectul, temeiul juridic sau părțile.

Recurentele au menționat că la termenul de judecată din data de 10.09.2012, au depus o întregire de acțiune prin care au adus o completare a elementelor de fapt cuprinse în cererea inițială relativ la obiectul cererii – anularea actului administrativ Certificat de descărcare de sarcină arheologică nr. 9 din 14.07.2011. Prin urmare, prin aprofundarea motivelor de nulitate invocate anterior, recurentele au arătat că nu au urmărit să schimbe obiectul cererii, ci doar au înțeles să completeze anumite lipsuri din cererea inițială, în acest sens, pronunțându-se și Înalta Curte, reținând că atitudinea procesuală a reclamantului generată de depunerea unor probe relevante în sensul de a-și completa elementele de fapt, nu este de natură a schimba obiectul cererii de chemare în judecată.

În speța la care au făcut referire, intimata reclamantă, în toate ciclurile procesuale, a solicitat anularea certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 4/14 ianuarie 2004, sub acest aspect Înalta Curte reținând că obiectul cererii a rămas același, chiar dacă intimata a invocat motive suplimentare de nulitate-relativă la același obiect al cererii. Se poate lesne observa că starea de fapt din speța prezentată este aproape similară cu starea de fapt din prezenta cauză.

În explicitarea problematicii admiterii cererii de întregire în cuprinsul căreia se invocă motive suplimentare raportat la constatarea nulității actului administrativ, Curtea a statuat în sensul că doar a motivare corectă și completă a actului administrativ poate garanta un control judiciar cu adevărat eficient și o percepție corectă a celor cărora li se adresează, lipsa unei astfel de motivări putând duce prin ea însăși până la anularea actului administrativ.

Mai mult, recurenții au subliniat un aspect foarte important consacrat în practica instanțelor cu privire la motivele de nulitate din cuprinsul cererii de întregire, în măsura în care motivele invocate sunt de nulitate absolută, invocarea lor este imprescriptibilă. Astfel, având în vedere că motivele suplimentare invocate se referă la nulitatea actului administrativ Certificat de descărcare de sarcină arheologică nr. 9 din 14.07.2011, iar acestea sunt de o vădită nulitate absolută, recurenții au apreciat că se impune ca instanța să țină seama de acestea și să fie analizate ca atare.

De asemenea, au mai arătat că, în speță, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a atras atenția în mod constant asupra faptului că dreptul la un proces echitabil, garantat de paragraf 6 alin. 1 din Convenție, include, printre altele, și dreptul părților de a prezenta observațiile pe care le consideră pertinente pentru cauza lor, întrucât Convenția nu are drept scop garantarea unor drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective, acest drept nu poate fi considerat efectiv decât dacă aceste observații sunt în mod real "ascultate", adică în mod corect examinate de către instanța sesizată.

Au mai arătat că art. 6 implică mai ales în sarcina "instanței" obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și al elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța.

Având în vedere principiul ocrotirii interesului public în dreptul administrativ, judecătorul este chemat să verifice legalitatea actului administrativ sub toate aspectele, astfel că este evident că legea contenciosului administrativ se completează, în măsura compatibilității, cu Codul de procedură civilă conform art. 28 alin 1.

Rolul activ al judecătorului statuat de art. 129 Cod procedură civilă este accentuat de aceea că este vorba de un litigiu de contencios administrativ, în care nu operează distincția între regimul juridic al nulității relative și cel al nulității absolute decelate în dreptul comun. Litigiul de contencios administrativ are ca obiect un act administrativ emis în aplicarea sau organizarea legii.

Au mai arătat că litigiul de contencios administrativ pune în cauză autoritatea publică, interesul public, care sunt în conflict cu un drept sau interes legitim personal. De vreme ce rațiunea principală de a fi a administrației publice o reprezintă emiterea de acte administrative prin care se organizează executarea legii sau se face aplicarea legii la cazuri concrete, conflictul care are ca obiect actul administrativ este un conflict care vizează nu numai drepturile și interesele legitime ale părților, ca subiecte de drept privat, ci și modul de exercitare a competenței de către autoritățile

publice, ca subiecte de drept public. Recurente au opinat că, în cauză, conflictul ce are ca obiect actul administrativ este, așadar, un conflict și de ordine publică.

Instanța poate reține, pentru pronunțarea unei soluții care să reflecte adevărul judiciar și care tinde la înlăturarea unei vătămări aduse interesului public în sensul arătat mai sus, orice împrejurare de fapt sau de drept în privința căreia la dosarul cauzei există probe și care a fost pusă în discuția contradictorie a părților, invocând în acest sens cu titlu de practică judiciară decizia nr. 2548 din 03.11.2011 a Curții de Apel București pronunțată în dosarul nr. 33719/3/2011.

Recurente au precizat că noile motive de nelegalitate invocate reies din administrarea unei probe legale, cea a depunerii documentației care a stat la baza emiterii actului administrativ

Astfel, pe de-o parte, motivele invocate ținesc la dovedirea vătămării unui interes public printr-un act lovit de nulitate absolută, iar pe de altă parte, reclamantul se află oarecum într-o poziție de inferioritate față de pârât și de actul în cauză. Actul în cauză este prezumat ca fiind legal, așadar pârâtul nu trebuie să facă proba legalității sale, iar reclamantul este cel care are în sarcină răsturnarea prezumției de legalitate a actului, prin toate mijloacele legale de probă.

Reclamantul nu cunoaște de la începutul cauzei întreaga documentație care a stat la baza emiterii actului, neexistând nicio procedură de publicare din oficiu a actului, de către autoritatea emitentă, încă de la emiterea sa, împreună cu toată documentația care a stat la baza emiterii actului. Reclamantul are cunoștință de întreaga documentație care a stat la baza emiterii actului numai după introducerea acțiunii la instanță și deci numai atunci poate pe deplin critica actul pentru toate viciile sale de nelegalitate.

Mai mult decât atât, recurente au învederat că, în speță, cele două pârâte nu au înțeles să depună, până la prima zi de înfățișare, documentația completă care a stat la baza emiterii celor două acte administrative.

În acest sens, recurente au învederat că numai la termenul din 18.06.2012 pârâta și intervenienta au depus documentația care a stat la baza emiterii actului atacat, instanța acordând termen pentru studiul documentației depuse.

Numai de la acel termen, în considerarea principiului „egalității de arme”, reclamantele și-au putut întări și detalia motivele pentru apărarea cererii lor de anulare a actului administrativ, motive arătate în detaliu la termenul din 10.09.2012.

Recurenții au apreciat că sentința civilă este netemeinică sub aspectul analizării probelor administrate. Deși la dosarul cauzei au fost depuse trei lucrări, instanța de fond, fără o motivare consistentă, a respins două lucrări pe motive străine de obiectul cauzei.

Astfel, în dosarul de fond există "Raportul de expertiză" depus de dl. Prof. univ. dr. Ioan-Aurel Pop - specialist în istorie medievală, "Răspunsurile la întrebările încuviințate de instanță" întocmite de dna dr. Arheolog Monica Mărgineanu Cârstoiu, precum și "Raportul de expertiză" redactat de prof. univ. dr. Ioan Piso - specialist în istorie antică, expert parte.

Recurenții au precizat că în mod criticabil instanța de fond a înlăturat ca probe două dintre lucrări (lucrarea Monica Mărgineanu Cârstoiu, respectiv Ioan Piso), motivarea acestora fiind că prima lucrare este redactată de un specialist în arheologie, iar a doua că se constată că convingerea expertului parte Ioan Piso legată de considerentele exclusiv de natură politică și economică, ce au stat la baza descărcării de sarcină arheologică.

Recurenții au subliniat că deși erau necesare, prin probele admise de Tribunalul Cluj, opinii ale specialiștilor în istorie antică și medievală, instanța fondului a eliminat pentru motive străine pricinii opinia unui specialist reputat în istorie antică, dl. prof. univ. Ioan Piso, fostul director al Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei, reputat arheolog de asemenea, și a permis altui specialist, în istorie medievală, să se pronunțe asupra părților și întrebărilor legate de perioada dacică și romană. Mai mult, au mai arătat că deși a fost respinsă opinia dnei arheolog Monica Mărgineanu Cârstoiu, instanța de fond a preluat considerentele referitoare la arheologie și la cum se desfășoară o cercetare arheologică de la un distins doctrinar, care nu este din păcate arheolog.

Au învederat că instanța de fond nu a ținut cont de faptul că dna Monica Mărgineanu Cârstoiu este un reputat arheolog, cercetător științific I (grad similar celui de profesor universitar) la Institutul de Arheologie Dumitru Pârvan, care s-a specializat pe arheologie antică, perioada greco -

romană și epigrafie și care a dobândit recunoașterea națională și internațională pe baza lucrărilor având ca subiect zona Roșia Montană.

Pe de altă parte, recurenții au mai arătat că instanța fondului nu a ținut cont de excepționala lucrare efectuată de către un colectiv de renumiți profesori universitari, considerați somități mondiale în domeniile istoriei, și anume dl Prof. Andrew Wilson, Institutul de Arheologie al Universității Oxford, prof David Mattingly, Universitatea Leicester, Școala de Arheologie și Istorie Antică, prof. Michael Dawson, sub egida Universității din Oxford, intitulată "Luare de poziție privind importanța Masivului Cârnic, Roșia Montană, jud. Alba, România", lucrare comandată de Ministrul Culturii, fiind de remarcat că nu se discută despre Raportul Oxford Archeology Unit, care este o lucrare comandată de RMGC, beneficiarul descărcării de sarcină arheologică. Recurenții au menționat că acest ultim raport nu este întocmit de un corp de experți care să întrunească condițiile legale privind desfășurarea de cercetări arheologice din România.

Recurenții au precizat că Oxford Archeology Unit nu este, cu toate acestea, un corp de experți care să întrunească condițiile prevăzute de lege privind desfășurarea de cercetări arheologice în România și nu deține nici atestarea pentru desfășurarea studiilor de analiză a impactului asupra mediului. Oxford Archeology Unit nu ar fi putut astfel redacta o documentație care să stea la baza unei decizii administrative de descărcare de sarcină arheologică.

Mai mult decât atât, așa cum o arată titlul raportului amintit - „Analiza raportului de mediu cu privire la procesele și procedura din cadrul arheologiei de suprafață” - recurenții au opinat că acesta pare să se refere la evaluarea unor cercetări arheologice de suprafață, departe de caracterul de cercetări arheologice de subteran întreprinse în Masivul Cârnic.

Referitor la evoluția statutului de protecție a Masivului Cârnic, Roșia Montană, recurenții au arătat că perimetrul Masivului Cârnic, Roșia Montană, Județul Alba a fost protejat începând din anul 2000, ca o zonă cu patrimoniu arheologic reperat, în considerarea existenței în această zonă a unor galerii miniere române. Galeria romane ale exploatărilor miniere aurifere - Comuna Roșia Montană, Satul Roșia Montană, Județul Alba, au fost menționate în Anexa III la Legea nr. 5/2000. Conform art. 5, în această anexă au fost prevăzute valorile de patrimoniu cultural de interes național, iar Galeria din Masivul Cârnic sunt valori de patrimoniu de arhitectură industrială, căi de comunicații.

Au mai arătat că cercetările arheologice desfășurate în Masivul Cârnic au fost demarate în anul 2001 ca cercetări arheologice de salvare, așa cum erau definite la art. 2 lit. C) din O.G. nr. 43/2000 în vigoare la acel moment.

Recurenții au arătat că în cadrul programului de cercetare Alburnus Maior au fost efectuate cercetări arheologice de o echipă de arheologi români, francezi și germani, coordonată de Doamna Dr. Beatrice Cauuet, iar în raportul privind „Studiul topografic, arheologic și geologic al vestigiilor miniere” realizat sub coordonarea Doamnei Cauuet, raport referitor la cercetările efectuate în perioada 1999 - 2003 în zona Roșia Montană - Masivul Cârnic, s-a reținut că "după cinci ani de cercetări, Roșia Montana se conturează a fi unul dintre cele mai mari centre ale lumii romane" și s-a propus conservarea valorilor existente, prin lucrări de restaurare, lucrări de conservare „in situ” a zonei remarcabile pentru vestigiile miniere și amenajarea acestora pentru a putea fi vizitate de către public. Vestigiile găsite se afirmă că sunt „extraordinare și impresionante prin dimensiunile lor mari”. În concluziile sale, raportul discuta despre rezonabilitatea selecționării unor zone remarcabile de a fi conservate „in situ”, fără însă a formula concluzii decisive privind deciziile administrative a fi luate de către autoritățile competente în privința fiecărui sector din Masivul Cârnic supus cercetării echipei de arheologi amintite.

Perimetrul Masivului Cârnic, cu excepția sectorului Cârnic Est - Piatra Corbului, a fost inițial descărcat de sarcină arheologică prin certificatul 4/2004 de descărcare de sarcină arheologică emis de către Ministerul Culturii și Cultelor - Direcția Monumente Istorice și Muzeu, cu avizul pozitiv al Comisiei Naționale de Arheologie din data de 19 decembrie 2003. Prin certificatul 4/2004 s-a arătat aceea că, în conformitate cu art. 5 alin. 1, 2 și 3 din O.G. nr. 43/2000, modificată prin Legea nr. 462/2003, pe baza documentației de săpătură, conținând rezultatele cercetărilor arheologice desfășurate în perioada mai - octombrie 2003, în situl arheologic Alburnus Maior - Roșia Montană, pe terenul aflat în localitatea Roșia Montană, comuna Roșia Montană, Județul Alba, se descarcă arheologic sectorul Masivul Cârnic subteran, perimetru identificat în coordonate stereo

70, cu excepția sectorului Cârnic Est - Piatra Corbului, propusă pentru conservare in situ, cu datele de identificare în coordonate Stereo 70.

Recurenții au menționat că documentația de săpătură arheologică, pe baza căreia s-a eliberat certificatul, a fost semnată de arheolog Paul Damian, coordonatorul Programului Național de Cercetare „Albumus Maior” și certificatul s-a întemeiat pe interpretările și concluziile date rezultatelor obținute, de către Domnul Paul Damian.

Recurenții au mai arătat că, prin Decizia nr. 157/F/CA - Fisc din 26 noiembrie 2007, Curtea de Apel Brașov a anulat certificatul de descărcare arheologică pentru Masivul Cârnic, reținând următoarele aspecte de nelegalitate ale actului administrativ amintit:

- Analiza documentelor prezentate Comisiei Naționale de Arheologie în vederea emiterii avizului sau consultativ „a fost superficială, nebazându-se pe o bună aprofundare a tuturor materialelor, bazându-se în special pe Nota de fundamentare”;

- „Nu s-a redactat raportul final de către responsabilul de șantier arheologic. Teritoriul cuprins în certificatul de descărcare de sarcină arheologică 4/2004 este identificat cu date stereo sub forma unui inventar de coordonate, fără o ilustrare grafică. Teritoriul cuprins în raportul de săpătură arheologică, de asemenea, este fără un inventar de coordonate, nu există o delimitare în teren sau suprapunerea lucrărilor subterane cercetate pe un plan (harta supraterană)”.

- „Masivul Cârnic nu poate fi încă redat activităților umane curente. Cercetările arheologice nu sunt încă finalizate. Subsolul zonei prezintă un interes arheologic deosebit, fiind unul dintre cele mai mari centre miniere antice ale lumii romane descoperite”[...] aceste aspecte sunt confirmate și de cercetările și descoperirile arheologice ulterioare din zona Masivului Cârnic (Autorizație de cercetare preventivă nr. 17/2006, Proiectul de cercetare arheologică 2006, etc) care, deși sunt ulterioare emiterii certificatului de descărcare de sarcină arheologică verificat, atestă netemeinicia Notei de Fundamentare, care a stat la baza votului comisiei și a emiterii actului administrativ și că începerea unor lucrări miniere în zonă (activitate curentă cu folosirea inclusiv a explozibililor, ar conduce la alterarea vestigiilor arheologice supuse protejării[...] la data emiterii certificatului de descărcare de sarcină arheologică, cercetările nu erau finalizate, raportul final nu era întocmit, iar identificarea exactă a zonelor ce se impune a fi protejate și conservate nu era finalizată”.

- „România și-a asumat anumite obligații prin ratificarea Convenției Europene pentru Protecția Patrimoniului Arheologic de la La Valetta, prin Legea nr. 150/1997. Statul trebuie să constituie rezervații arheologice, chiar fără vestigii vizibile la suprafață, pentru conservarea unor mărturii materiale care să poată fi studiate de către generațiile viitoare (art. 2). De asemenea, prin art. 5 și art.7, se prevăd obligațiile statelor semnatare în vederea amenajării, conservării, protejării și punerii în valoare a zonelor care reprezintă un interes arheologic”.

- „Exploatarea unei părți din Masivul Cârnic este incompatibilă cu obligația de protejare a galeriilor miniere romane descoperite în zonă. Integritatea lor ar fi afectată, iar emiteria certificatului de descărcare de sarcina arheologică pentru o parte din masiv, doar pentru considerentul că s-au identificat mai puține vestigii ca în alte zone cercetate, sau că lucrările de conservare ar fi costisitoare, nu se justifică”.

De asemenea, au mai arătat că, prin Decizia nr. 4607 din 9 decembrie 2008, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursurile declarate împotriva sentinței mai sus citate, pe care a menținut-o în întregime.

Recurenții au învederat că prin Ordinul nr. 2.361/2010 pentru modificarea anexei nr. 1 la Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2.314/2004 privind aprobarea Listei monumentelor istorice, actualizată, și a Listei monumentelor istorice dispărute, Ministerul Culturii și Patrimoniului Cultural Național a actualizat Lista Națională a Monumentelor clasate. Potrivit Legii nr. 422/2001 privind protecția monumentelor istorice, art. 22, (1) Lista monumentelor istorice cuprinde monumentele istorice clasate în grupa A sau B și în noua listă a monumentelor istorice, la nr. crt. 146 se regăsesc listate „Galeriile din Masivul Cârnic”, sat Roșia Montană, Comuna Roșia Montană, având Cod AB-I-s-A-20329, datare Epoca romană, medievală, modernă.

A mai arătat că Masivul Cârnic are astfel, începând cu această dată, un statut juridic de protecție nou și toate galeriile din Masivul Cârnic, indiferent de datarea lor - romana, medievala

sau modernă - au fost clasate ca monument istoric clasa A. Categoria de monument istoric înscris în LMI 2010 este sit, deci un ansamblu.

Recurenții au opinat că incidente devin astfel prevederile legale ale O.G. nr. 43/2000 prin protecția zonelor cu patrimoniu cunoscut și cercetat, care, la rândul lor, fac trimitere la prevederile legale privind protecția monumentelor istorice, fiind de remarcat că, prin efectul hotărârii definitive pronunțate în dosarul civil nr. 7352/2/2014 al Curții de Apel București, excepția de nelegalitate ridicată de intervenienta accesorie RMGC a fost respinsă, astfel încât actul juridic asupra căruia s-a formulat respectiva excepție de nelegalitate, și anume Ordinul Ministrului Culturii și al Patrimoniului Național nr. 2361/2010, este în vigoare și produce efecte, de care instanța fondului nu a ținut cont.

Pe de altă parte, au mai arătat că o asemenea excepție de nelegalitate, cu exact aceleași motivări, a fost ridicată de RMGC în dosarul nr. 8318/117/2012 aflat pe rolul Curții de Apel Brașov, (din care s-a desprins dosarul 28/64/2015) în calea de judecată a recursului împotriva hotărârii Tribunalului Covasna nr. 28/64/2015, prin care s-a anulat actul administrativ Decizia ARPM Sibiu nr. 2849/07.03.2011 de a emite Avizul de Mediu pentru "Modificare Plan Urbanistic Zonal - zona de dezvoltare Industrială Roșia Montană" (denumit în continuare Decizia).

Au subliniat că aceeași excepție de nelegalitate, ridicată în dosarul nr. 8318/117/2011, a fost respinsă prin Hotărârea nr. 54 din data de 28.05.2015 al Curții de Apel Brașov pronunțată în dosar nr. 28/64/2015.

Recurenții au arătat că actualizarea listei din anul 2010 cu privire la galeriile romane din Masivul Camic a presupus introducerea unor precizări, nu a unor noi poziții, precizări impuse de creșterea gradului de cunoaștere a acestor galerii și de evoluția litigiului privind descărcarea de sarcină arheologică a Masivului Cărnăc, iar mențiunile suplimentare din LMI 2010 față de cea din 2004, se referă la aceleași bunuri individual determinate, care nu și-au schimbat statutul juridic în niciun mod, fiind deja considerate monumente istorice, motiv față de care nu se mai impunea demararea procedurii de clasare a acestora. Prin urmare, pe lista în discuție recurenții au menționat că nu au fost încorporate alte bunuri decât cele nominalizate pe listele anterioare, ci s-a procedat doar la o delimitare mai riguroasă a acestora, nefiind oportună în acest caz parcurgerea procedurii de clasare la cerere sau din oficiu. Pentru niciunul din punctele de localizare a galeriilor de pe teritoriul Roșiei Montana nu s-a emis anterior includerii lor în LMI 2004 un ordin individual de clasare ca monument istoric.

În ceea ce privește extinderea zonei în care se regăsesc monumentele istorice, recurenții au învederat că acestea reprezintă doar instituirea unei zone de protecție a acestora, conform celor prevăzute în art. 9 din Legea nr. 422/2001, vizându-se punerea în valoare a monumentului istoric și a cadrului său construit sau natural. Deschiderea unui dosar de clasare este necesar doar în cazul în care se are în vedere conferirea regimului de monument istoric unui bun imobil care nu deține acest statut, sens în care se emite ulterior un ordin de clasare. Or, în cazul de față, recurenții au opinat că nu se pune problema unor alte bunuri, ci a unei delimitări mai precise a monumentelor istorice atunci existente.

Recurenții au mai arătat că nu este de omis faptul că Roșia Montană a fost declarată sit protejat, iar în anexa 3 punct 1 lit. 1 din Legea nr. 5/2000 au fost calificate drept patrimoniu de interes național galeriile romane ale exploatărilor miniere aurifere din satul Roșia Montană, comuna Roșia Montană. Dovezile despre mineritul roman de la Cărnăc sunt parte dintr-o serie de complexuri miniere subterane foarte extinse și de mare importanță din cadrul Imperiului Roman. Așa cum se subliniază în sentința nr. 151/F/CA/26.11.2007 a Curții de Apel Brașov «exploatarea unei părți din Masivul Cărnăc este incompatibilă cu obligația de protejare a galeriilor miniere romane, subsolul zonei prezentând un interes arheologic deosebit, nejustificându-se emiterea unor certificate de descărcare arheologică pentru o parte din masiv doar pentru considerentul că s-au identificat mai puține vestigii ca în alte zone cercetate sau că lucrările de conservare ar fi costisitoare.».

De asemenea, au mai arătat că cercetarea arheologică întreprinsă nu a avut în vedere statutul de monument clasat în grupa A al galeriilor din Masivul Cărnăc

Pentru început, recurenții au menționat faptul că prin Ordinul nr. 2361/2010 pentru modificarea anexei nr. 1 la Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2314/2004 privind aprobarea Listei monumentelor istorice, actualizată și a Listei monumentelor istorice dispărute, Ministerul

Culturii și Patrimoniului Cultural național a actualizat Lista națională a Monumentelor clasate. Astfel că, începând cu această dată Masivul Cârnic a dobândit un nou statut juridic, prin ordinul ministrului mai sus menționat, galeriile din Masivul Cârnic, indiferent de datarea lor - romană, medievală, sau modernă, fiind clasate ca monument istoric clasa A. Monumentul istoric a fost înscris în listă ca sit, referindu-se astfel la toate grupările din Masivul Cârnic.

În același sens, recurenții au menționat faptul că O.U.G. nr. 195/2005 actualizată privind protecția mediului prevede la art. 70: *Pentru asigurarea unui mediu de viață sănătos, autoritățile administrației publice locale, precum și, după caz, persoanele fizice și juridice au următoarele obligații: [...] e) să respecte regimul de protecție specială [...] a monumentelor istorice, a ariilor protejate și a monumentelor naturii. Sunt interzise amplasarea de obiective și desfășurarea unor activități cu efecte dăunătoare în perimetrul și în zonele de protecție a acestora.* Or, în mod evident, în cauză, recurenții au menționat că acest regim special de protecție nu a fost nici pe departe respectat.

Totodată, recurenții au arătat că certificatul atacat face referire la numai monumentele istorice clasate din Lista monumentelor istorice din 2004, acea listă conținând doar un singur monument istoric clasat în Masivul Cârnic și anume Piatra Corbului, fapt care arată că Certificatul a fost emis cu nerespectarea dispozițiilor legale. Din nou, recurenții au opinat că minime considerente de legalitate și oportunitate impuneau elaborarea unei documentații complete, măcar superficial actualizate, înainte de emiterea unui act de administrativ de o asemenea importanță.

Revenind, ca urmare a intrării în vigoare a acestei noi liste, recurenții au apreciat că investitorul ar fi trebuit să obțină un nou certificat de urbanism care să listeze galeriile din Masivul Cârnic ca un monument istoric, cu necesitatea obținerii avizului Ministerului. Cu privire la acest aspect, au arătat faptul că potrivit art. 2 alin. 9 și 10 din O.G. nr. 43/2000, cercetarea arheologică prealabilă este obligatorie în toate cazurile de emitere a acordurilor de mediu pentru zone cu patrimoniu arheologic, iar emiterea acordului de mediu ce face numai după emiterea avizului Ministerului Culturii și Cultelor.

În sfârșit, recurenții au mai opinat că certificatul este nelegal, deoarece un act administrativ inferior trebuia să respecte dispozițiile actului administrativ superior, în speță Ordinul Ministrului mai sus arătat. Având în vedere scopul în care ordinul a fost emis, acela de a proteja și conserva aceste zone, recurenții au considerat că prin înseși schimbarea produsă listei întocmite în anul 2004, Ministerul Culturii și Cultelor și-a reconsiderat poziția, acordând de această dată o protecție sporită galeriilor din Masivul Cârnic.

Mai mult, raportat la susținerile intervenientei accesorii SC Roșia Montană Gold Corporation SA, recurenții au precizat că, deși intervenienta a susținut faptul că la momentul publicării Ordinului nr. 2361/2010 prin care s-a aprobat lista actualizată a monumentelor istorice, cercetarea arheologică cu privire la masivul Cârnic fusese finalizată, prin urmare, noua legislație ar fi practic lipsită de importanță în concepția intervenientului, au arătat că aceste alegații nu sunt pertinente întrucât atâta timp cât situația juridică a Masivului Cârnic a fost modificată, prin urmare, în mod firesc, cercetarea arheologică efectuată anterior este inoperantă, caducă.

Acordarea unui statut de protecție special masivului Cârnic atrăgea necesarmente efectuarea unei noi cercetări arheologice, de astă dată contemporană noului context juridic, astfel cum a fost stabilit prin intermediul Ordinului nr. 2361/2010.

În condițiile arătate, recurenții au învederat faptul că masivul Cârnic nu poate fi încă redat activităților umane curente, prin urmare, este neîndoielnic faptul că Certificatul este vădit nelegal, motiv pentru care au solicitat admiterea sub acest aspect a recursului formulat.

Recurenții au mai arătat că instanța de fond nu a constatat nelegalitatea certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011 ca fiind emis pe o suprafață necercetată arheologic exhaustiv.

Un alt aspect esențial ce trebuie precizat este faptul că raportul final pe care se bazează Certificatul arată că lucrările modrne din Masivul Cârnic nu au constituit un obiectiv al cercetărilor arheologice preventive din Masivul Cârnic și nu s-a întreprins o cercetare exhaustivă a lor, un exemplu elocvent în această privință ar fi faptul că aceste lucrări nu au fost nici măcar datate cu certitudine - niciun element de datare nu permite să se atribuie acestor lucrări o vârstă mai

precisă între secolul al XVII-lea și începutul secolului al XX-lea. Prin urmare, având în vedere cele expuse, recurenții au opinat că reiese fără urmă de îndoială faptul că cercetarea arheologică nu a fost realizată exhaustiv, ci, dimpotrivă, într-o manieră incompletă și arbitrară.

Recurenții au considerat că relevantă este și Decizia civilă nr. 2571/2011 pronunțată în dosarul cu nr. 7774/117/2011, unde Curtea de Apel Cluj a ținut cont și de îndrumările Curții de Justiție a Comunităților Europene. Curtea a statuat că această evaluare trebuie concepută în așa fel încât autoritățile competente să poată dobândi certitudinea că un plan sau proiect este lipsit de efecte negative asupra integrității sitului respectiv, dat fiind că atunci când subzistă o incertitudine cu privire la absența unor astfel de efecte autoritățile respective sunt obligate să refuze autorizația solicitată.

De asemenea, au precizat faptul că zone vaste de lucrări miniere romane care nu au fost cercetate pe considerentul că nu vor fi afectate de viitoarea carieră propusă sau din motive de securitate, au fost totuși descărcate de sarcină arheologică. Astfel, o bună parte din lucrările miniere nu au fost cercetate pe considerentul că nu vor fi afectate de viitoarea carieră propusă, că se află în afara perimetrului de exploatare propus sau din motive generice denumite de securitate, cu toate acestea ele au fost descărcate de sarcină arheologică. Ca atare, indiferent de ce pot să ascundă aceste situri, autoritatea emitentă a ales varianta cea mai simplă și a descărcat și aceste zone de sarcină arheologică, în loc să demareze un proiect sau strategie care confirme existența sau inexistența unor valori patrimoniale naționale în subteran.

În ceea ce privește susținerile părții potrivit căreia zonele inaccesibile din motive de securitate constituie o limitare obiectivă, inerentă arheologiei miniere, respectiv faptul că protecția muncii echipei de cercetare este prioritară oricăror probleme de interes arheologic, recurenții au subliniat că deși, în mod cert siguranța echipei de cercetare este prioritară determinării oricărei chestiuni de ordin arheologic, în mod cert această situație nu justifică încălcarea de către Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Alba a actelor normative în vigoare. Mai mult, au învederat faptul că această direcție de acțiune contravine flagrant îndrumărilor Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Totodată, recurenții au apreciat că trebuie să se țină cont și de interesul public, care întotdeauna va prima față de cel privat în raporturile ce privesc sfera dreptului public. Toate zonele din Roșia Montană care conțin situri arheologice, monumente de arhitectură și monumente istorice, precum și zonele de protecție, trebuie protejate pentru vestigiile arheologice de valoare națională excepțională pe care le găzduiesc și anume galeriile romane. *„Bunurile, fiind proprietate publică, trebuie conservate și transmise generațiilor viitoare, trebuie puse în valoare, întrucât interesul public înseamnă și interesul generațiilor viitoare” statua Tribunalul Timiș”.*

Scopul final al protejării vestigiilor arheologice nu este cel al restaurării în vederea amenajării accesului publicului. Așa cum s-a menționat și în Sentința Curții de Apel Brașov "România și-a asumat anumite obligații prin ratificarea Convenției Europene pentru Protecția Patrimoniului Arheologic de la La Valleta, prin Legea nr. 150/1997. Statul trebuie să constituie rezervații arheologice, chiar fără vestigii vizibile la suprafață, pentru conservarea unor mărturii materiale care să poată fi studiate de către generațiile viitoare (art. 2)".

Recurenții au arătat că nu există, de asemenea, niciun fel de relație între necesitatea protejării unor situri și costurile implicate de aceasta. Așa cum de asemenea a reținut Curtea de Apel Brașov prin sentința mai sus menționată, "emiterea certificatului de descărcare de sarcina arheologică pentru o parte din masiv, doar pentru considerentul că s-au identificat mai puține vestigii ca în alte zone cercetate, sau că lucrările de conservare ar fi costisitoare, nu se justifică."

În virtutea celor enunțate anterior, recurenții au concluzionat faptul că imensele zone necercetate - din diferite considerente - nu trebuiau descărcate de sarcină. Acest lucru e prevăzut și în "Standardele și procedurile arheologice, secțiunea Evaluare Teoretică", ce prevede faptul că zonele în care caracterul sau valoarea potențialului arheologic nu sunt suficient cunoscute pentru a permite o decizie imediată ar trebui, pentru acele zone, formulată o strategie pentru o viitoare cercetare.

Recurenții au precizat că certificatul descarcă de sarcină arheologică și o zonă despre care Raportul Final arată că a fost cercetată și propusă pentru conservare in situ.

În privința sectorului Cârnic 7, există informații și o descriere aferentă numai în studiul "Cercetări arheologice preventive în Masivul Cârnic 1999, 2000, 2002-2006. Ridicări topografice de detaliu - Modelare 3 D. Cercetări pluridisciplinare 2007-2009", mai precis la pagina 166 -167. Se arată despre Rețeaua Cârnic 7 că „această zonă a Masivului Cârnic, denumită și Piatra Corbului, a fost propusă spre protejare și amenajare în scopul unei valorificări muzeistice. În prezent zona este clasată în lista monumentelor istorice (LMI 2004-cod: AB-I-s-A-20329)".

Recurenții au considerat că nu este deloc surprinzătoare această referire la Lista monumentelor istorice din 2004, având în vedere că acest raport a fost întocmit în anul 2009, deși a stat la baza unei decizii administrative de descărcare de sarcină arheologică în anul 2011. Ceea ce este în schimb demn de observat este aceea că în cele două hărți 2 a și 3 a ale Volumului 2 Ilustrații Arheologie ale raportului final, care delimitează zonă propusă pentru conservare „in situ”, sectorul Cârnic 7, cu excepția unei porțiuni minuscule, este în afara zonei propuse pentru conservare „in situ”; o porțiune a sa intră în zona de protecția a zonei de conservare „in situ”, iar o altă porțiune se află în zona propusă pentru descărcare de sarcină arheologică.

În ceea ce privește nelegalitatea certificatului de descărcare de sarcină arheologică 9/2011 din perspectiva erorii manifeste de apreciere privind selectarea zonei propuse pentru conservare in situ și a zonelor propuse pentru descărcare, recurenții au arătat că Secțiunea finală a Raportului Final, intitulată „Concluzii și bilanț actualizat al cercetărilor arheologice miniere” (pag. 206 - 215) cuprinde o serie de concluzii privind tipurile de lucrări majore de lucrări antice din Masivul Cârnic, particularitățile diferitelor sectoare miniere, perspective de punere în valoare a vestigiilor miniere de la Roșia Montană, starea de conservare a vestigiilor miniere din Masivul Cârnic, precum și propuneri de muzeu sit care ar putea fi puse în practică la Roșia Montană. Rezultatele cercetării arheologice nu prezintă absența potențialului arheologic (științific), ci, din contră, este prezentat ca un sit important, similar cu unele recunoscute internațional ca fiind de valoare universală, cum ar fi cetatea la Las Medulas, înscris în Lista Patrimoniului Mondial. Cu toate acestea, criteriile folosite pentru alegerea zonei pentru conservare in situ și pentru descărcare de sarcină arheologică au fost descrise lacunar, fără nicio referire la o serie de standarde acceptate pe plan național și internațional, de practică pentru conservare a arhitecturii și siturilor.

S-a apreciat, înainte de toate, că zonele propuse pentru descărcare arheologică sunt într-o stare de conservare mai precară decât cele propuse spre conservare „in situ”. „Cercetările realizate în masivul Cârnic au demonstrat că marea majoritate a lucrărilor antice se găsesc concentrate în versantul sudic, însă lucrările miniere antice nu sunt repartizate într-o manieră uniformă. Partea centrală a versantului reunește aproape 80% din rețelele antice identificate. Este vorba de un ansamblu alcătuit din șapte rețele antice denumit Rețeaua Mare. În cadrul acestor rețele, vestigiile miniere sunt în bună parte într-o stare de conservare bună, însă într-o manieră fragmentară. Mai precis, marea majoritate a lucrărilor vechi au fost revizitate și parțial reexploatare de minierii care s-au succedat de-a lungul secolelor. Din această cauză o bună parte din lucrările vechi sunt desfigurare de reluările moderne executate cu exploziv începând cu secolul al XVII -lea, perioada ce marchează introducerea pușcării cu exploziv în minele din Europa. Ca urmare, planul general al lucrărilor miniere antice poate fi reconstituit doar grafic și numai luând în considerare resturile de pereți antici, ce se mai păstrează în tavanul sau vatra lucrărilor. Astfel, datorită gradului avansat de degradare a unei mari părți din lucrări nu este posibilă punerea în valoare și conservarea întregului ansamblu” (pag 212-213). Față de această stare precară de conservare a vastei rețele de galerii romane din centrul Masivului Cârnic, propuse pentru descărcare, se apreciază că sectorul mai redus ca suprafața din zona Piatra Corbului, propus pentru conservare, este „aprioric mai puțin afectat de lucrările miniere recente” (pag. 214). Amintind însă statutul de protecție al tuturor galeriilor miniere din Masivul Cârnic ca fiind monumente istorice clasate și invocând prevederile specifice ale Legii 422/2001 privind protecția monumentelor istorice, art. 9, care prevede aceea că „monumentele istorice sunt protejate indiferent de regimul lor de proprietate sau de starea lor de conservare”, recurenții au apreciat argumentul mai sus invocat ca fiind nelegal și nevalid.

Pe de o parte, recurenții au arătat că în zona Piatra Corbului nici nu s-au întreprins cercetări arheologice care să ateste că sectorul este „mai puțin afectat de lucrările miniere recente”.

Pe de altă parte, au arătat că afectarea lucrărilor antice prin continuarea exploatării în perioadele următoare (medievală și modernă) conferă un plus de valoare acestui sistem de

exploatare și nu îi reduce valoarea, acesta fiind și motivul pentru care toate galeriile miniere din Masivul Cârnic au fost clasate ca monumente istorice.

Au mai arătat că situl minier de la Roșia Montana este astfel unul dintre cele mai bogate în stratificație istorică din lume, potrivit Cartei Internaționale pentru Conservarea și Restaurarea Monumentelor și Siturilor (Carta de la Veneția, 1964).

Recurenții au menționat că unitatea stilistică este un concept dezaprobat de Carta de la Veneția și de practica de restaurare de la aceasta până în prezent; a fost practică în trecut și a fost considerată dăunătoare și distructivă. Din perspectiva articolului invocat, recurenții au arătat că aprecierile Raportului Final privind afectarea galeriilor romane de etapele ulterioare și prin aceasta reducerea valorii lor istorice sunt inacceptabile, neprofesioniste și neștiințifice.

Au subliniat că gradul de repetitivitate caracteristic ansamblului de rețele miniere din Masivul Cârnic pare un următor criteriu în selecționarea a numai un sector redus în vederea conservării „in situ”. Se arată la pagina 213 a raportului „*Chiar dacă ansamblul de rețele miniere în conexiune din partea central sudică a masivului Cârnic reprezintă un ansamblu interesant, ele nu au caracter de originalitate întrucât același tip de lucrări miniere există în mai multe puncte ale acestui ansamblu. Prin urmare se observă o anumită repetitivitate în acest spațiu minier. După cum s-a menționat anterior, o bună parte din aceste tipuri de lucrări se regăsesc în sectoarele ce vor fi protejate de impactul proiectului minier, cum este cazul zonelor Cos, Paru-Carpeni și Piatra Corbului, ce vor fi amenajate pentru vizitare turistică*”. Dacă același raport care conține această apreciere arată, la începutul său, că în zona Piatra Corbului nu au fost întreprinse cercetări arheologice care să evidențieze cu exactitate tipul de lucrări antice existente, afirmația referitoare la gradul de repetitivitate caracteristic galeriilor din Cârnic este cu atât mai neprofesionistă cu cât este recunoscut faptul că zeci de monumente își regăsesc valoarea tocmai în atributul „repetitivității”.

În primul rând, chiar folosirea termenului de „repetitivitate” excede cadrul unei analize științifice și profesioniste. Repetiția monotonă la care au făcut probabil aluzie autorii Raportului Final este o premisă falsă deoarece congruența tipologică a unor elemente nu înseamnă repetiție monotonă. Realizat prin acțiuni repetate poate fi socotit, așa cum este și firesc, modul de exploatare, dar nu și galeriile înseși - rezultatul exploatarei, pentru că acestea urmăresc mereu și sunt direct influențate de configurația geologică și topografică particulară. Se poate spune că ansamblul galeriilor romane este un exemplu de unitate în diversitate, și nu de repetiție înțeleasă ca monotonie.

Au mai arătat că gradul de accesibilitate pentru public a zonelor selectate pentru conservare a fost invocat, în continuare, pentru a le diferenția valoric față de zonele propuse pentru descărcare. Astfel, se arată la pagina 214 a raportului „În perspectiva punerii în valoare a lucrărilor miniere antice de la Roșia Montană, este de luat în considerare concentrarea mijloacelor tehnice și financiare asupra unui sector mai redus ca suprafață, aprioric mai puțin afectat de reluările miniere recente și situat într-o zonă a sitului ce se găsește mai aproape de alte monumente istorice care vor fi puse în valoare, cum este de exemplu centrul istoric al satului Roșia Montană. În această optică, rețeaua antică Cătălina Monulești, situată în inima masivului Cos și rețelele antice Piatra Corbului și Păru Carpeni sunt foarte bine adaptate unei astfel de perspective comparativ cu marile rețele imbricate și traversate de lucrările miniere moderne ce se cunosc în sudul masivului Cârnic”. Acest raționament vine din nou în contradicție cu dispozițiile Convenției Europene pentru Protecția Patrimoniului Arheologic de la La Valetta, ratificate prin Legea nr. 150/1997. Astfel, statul trebuie să constituie rezervații arheologice, chiar fără vestigii vizibile la suprafață, pentru conservarea unor măturii materiale care să poată fi studiate de către generațiile viitoare (art. 2).

Recurenții au apreciat că nu există niciun fel de relație între necesitatea protejării unui sit și costurile implicate de aceasta.

Cu titlu de precizare în privința accesibilității pentru public, recurenții au menționat faptul că există nenumărate monumente care nu sunt accesibile publicului, din motive de conservare sau de securitate - ex. peșterile de la Lascaux și Altamira sau Ghețarul de Scărișoara, care este vizitabil într-o porțiune "Marele Zid Chinezesc sau Zidul lui Hadrian sunt monumente pentru care dimensiunile impresionante și repetarea unor elemente stau la baza argumentației valorii lor restrânsă -, dar care cu siguranță nu justifică descărcarea lor de sarcină arheologică și redarea lor activităților umane curente.

Recurenții au apreciat că nu există, într-un final, suficiente argumente, informații și date arheologice evaluate în urma unei cercetări exhaustive care să probeze aceea că zona Piatra Corbului propusă spre conservare in situ este mai semnificativă și importantă decât zona propusă spre descărcare de sarcina arheologică.

Astfel, cu titlu exemplificativ, conform „Raportului Final”, zona propusă spre conservare - Cârnic 7, 11 și 12 se arată a nu fi făcut obiectul unor săpături arheologice, ci numai al explorării și al unui studiu topografic. Se arată la pagina 24 a „Raportului Final” aceea că „săpăturile și studiul arheologic s-au concentrat cu precădere pe lucrările miniere antice aflate în zona de impact a viitorului proiect minier. În acest mod, întregul sector Piatra Corbului, situat în estul Masivului, nu prea a făcut obiectul unor săpături arheologice (doar în Cârnic 7, de exemplu).

Recurenții au precizat că zona propusă spre conservare in situ nu a făcut obiectul unor cercetări exhaustive care să ateste aceea că galeriile miniere din acest sector, sunt mai puțin desfigurate de lucrările moderne, au un caracter de „repetitivitate” mai puțin pregnant ca cel al galeriilor din partea central-sudică a Masivului, propuse spre descărcare și într-un final că au o valoare istorică superioară celor descărcate de sarcină arheologică. Criteriul ultim de selecție a zonei a fost localizarea sectorului în afara perimetrului carierei de exploatare propuse.

În ceea ce privește nelegalitatea certificatului de descărcare de sarcină arheologică 9/2011 din perspectiva atestării arheologilor care au întreprins cercetarea arheologică a Masivului Cârnic, recurenții au arătat că potrivit art. 3 din Legea nr. 150/1997, privind ratificarea Convenției europene pentru protecția patrimoniului arheologic, adoptată la La Valleta (16.01.1992), au fost instituite măsurile ce trebuie întreprinse pentru ocrotirea patrimoniului arheologic. Astfel, s-a stipulat că este esențial ca săpăturile și alte tehnici potențial distructive să nu fie practicate decât de persoane calificate și abilitate în acest scop.

Coroborând aceste dispoziții cu cele ale O.G. nr. 43/2000, respectiv art. 3 alin. 3, care dispun că cercetarea arheologică se realizează de către personalul de specialitate atestat și înregistrat în Registrul arheologilor, se poate observa prin consultarea Registrului Arheologilor din România, că o parte din autorii Raportului Final, care au realizat cercetarea arheologică preventivă a masivului Cârnic, nu au specializarea de arheologi.

Astfel, recurenții au arătat că Bruno Ancel, Antoine Constand și Călin Tamaș nu dețineau această specializare; de asemenea, dnul Christian Vialaron nu este înscris în registrul Arheologilor din România, iar doamna dr. Beatrice Cauuet figurează în registrul Arheologilor numai din luna februarie 2011. Or, având în vedere momentul la care cercetarea arheologică preventivă a fost realizată, faptul că aceasta a fost realizată de către persoane neatestate și înregistrate ca arheologi în condițiile legii, recurenții au concluzionat că cercetarea arheologică preventivă a fost realizată de persoane care nu dețineau competența și specializarea legală necesară, iar în consecință, pe baza acesteia a fost emis certificatul de descărcare de sarcină arheologică vizat de prezenta cauză.

În aceeași ordine de idei, recurenții au precizat că potrivit art. 17 alin. 2) din Ordinul 2494/2010 pentru aprobarea Metodologiei privind atestarea personalului de specialitate din domeniul cercetării arheologice și înscrierea sa în Registrul arheologilor „atestatul eliberat de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național are ca efect înscrierea titularului în Registru”, prin urmare persoanele mai sus menționate, ar fi trebuit să fie înscrise în Registrul Arheologilor, acest lucru presupunând eliberarea unui Atestat din partea Ministerului Culturii și Patrimoniului Național anterior derulării oricărei cercetări.

Recurenții au apreciat că sentința instanței de fond este criticabilă sub aspectul motivării sale, deoarece, în goana de a salva de nulitate actele realizate cu încălcarea Ordinului nr. 2494/2000, s-a făcut referire la doi arheologi care au avut un rol minor (domnii Romică Pavel și Decebal Vleja), neparticipând direct la săpături sau la redactarea raportului, evocând în acest sens dispozițiile metodologiei din 26 August 2010 privind atestarea personalului de specialitate din domeniul cercetării arheologice și înscrierea în Registrul arheologilor, Publicat în Monitorul Oficial cu numărul 631 din data de 8 septembrie 2010.

Or, în speță, recurenții au arătat că aceste condiționări legale nu au fost respectate, în aceeași manieră arbitrară în care se încadrează întreaga operațiune de emitere a Certificatului expusă anterior.

De asemenea, recurenții au precizat că dna. Cauuet a fost înscrisă în Registrul Arheologilor ulterior finalizării cercetării arheologice preventive, aspect cu totul incalificabil. De altfel, procedura din 4 octombrie 2010 de acordare a autorizațiilor pentru cercetarea arheologică, publicată în Monitorul Oficial cu numărul 768 din data de 17 noiembrie 2010, arată în cuprinsul art. 1 faptul că cercetarea arheologică se realizează numai pe baza autorizațiilor emise de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, prin direcția de specialitate. Or, în acest context, chiar și o recunoaștere ulterioară, chiar și cu efect retroactiv a calității de arheolog atestat a dnei Cauuet nu poate conduce la eludarea prevederilor legale în materie.

Regula în materie de nulități în perimetrul dreptului administrativ este nulitatea absolută, care, prin definiție, nu poate fi acoperită sau confirmată ulterior.

În plus, recurenții au menționat faptul că deși art. 6 alin. 3 din O.G. nr. 43/2000 evocă posibilitatea colaborării cu specialiști din exterior, cu siguranță acest text legal nu poate fi extrapolat în sensul în care o cercetare arheologică preventivă de o asemenea anvergură ar putea fi condusă în calitate de responsabili științifici de către persoane care nu dețin specialitatea de arheolog expert în conformitate cu legislația în materie (ori de arheolog atestat), astfel cum se poate desprinde din interpretarea art. 4 din metodologia din 26 August 2010 privind atestarea personalului de specialitate din domeniul cercetării arheologice și înscrierea în Registrul arheologilor.

Au învederat că dna. Cauuet, pe lângă faptul că a fost înregistrată în registrul arheologilor abia după ce cercetarea arheologică a fost finalizată, aceasta a deținut calitatea de responsabil științific, conducând activitatea întregului șantier.

În lumina celor expuse, recurenții au concluzionat că până acum se poate lesne constata că procedura impusă de legiuitor nu a fost respectată (unii dintre preținși specialiști nu sunt înscriși nici astăzi în registrul stipulat de către legiuitor, iar dna Cauuet care a condus cercetarea în calitate de responsabil științific a fost înscrisă în Registrul arheologic ulterior finalizării cercetării în integralitatea sa).

De asemenea, recurenții au precizat faptul că deși pârâta a invocat prevederile O.U.G. nr. 49/2009 privind libertatea de stabilire a prestatorilor de servicii și libertatea de a furniza servicii în România de către echipa condusă de către dna. Cauuet, au precizat faptul că, înainte de toate era necesară înscrierea în Registrul arheologilor și a persoanelor atestate ca arheologi cu drept de liberă practică în unul din statele membre ale UE, iar această procedură a înscrierii se poate face doar ca urmare a unei astfel de solicitări, însoțită de copii ale documentelor de atestare corespunzătoare pentru una dintre cele trei categorii: arheolog debutant, specialist ori expert, emise de autoritățile și instituțiile competente, în conformitate cu prevederile legale în vigoare în materie în statul membru respectiv. Ca atare, recurenții au considerat că în vederea prestării de servicii, echipa dnei Cauuet trebuia să urmeze procedura de recunoaștere mai sus amintită, aspect ce nu contravine libertății de a presta servicii pe teritoriul României.

În ceea ce privește nelegalitatea certificatului de descărcare de sarcină arheologică 9/2011 din perspectiva rolului Comisiei Naționale de Arheologie, recurenții au arătat că un rol esențial în emiterea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică 1-a avut Comisia Națională de Arheologie, denumită în continuare Comisia, care este un organism științific de specialitate, fără personalitate juridică, cu rol consultativ în domeniul patrimoniului arheologic, care funcționează pe lângă Ministerul Culturii și Cultelor, sub autoritatea științifică a Academiei Române.

Printre atribuțiile sale deloc negliabile, se numără, printre altele, analizarea solicitărilor privind eliberarea autorizațiilor de săpături arheologice, indiferent de sursa de finanțare, stabilirea criteriilor și avizarea atestării specialiștilor și experților din domeniul cercetării arheologice, înscriși în Registrul arheologilor; avizarea studiilor de fundamentare pentru definirea, instituirea și delimitarea zonelor protejate care cuprind patrimoniul arheologic, etc.

Componența nominală a Comisiei trebuie aprobată prin ordin al ministrului culturii și cultelor, din rândul specialiștilor în domeniu, propuși în conformitate cu prevederile art. 13 din O.G. nr. 43/2000, publicat în Monitorul Oficial.

Recurenții au apreciat că certificatul de descărcare arheologică este nul, întrucât decizia de aprobare a raportului de cercetare de către Comisia Națională de Arheologie este nulă.

Descărcarea de sarcină arheologică și deci emiterea actului în cauză este reglementată de articolele 5 și 6 din O.G. nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic.

Recurenții au învederat că în textul actului administrativ atacat se arată că această etapă procedurală a fost îndeplinită de Comisia Națională de Arheologie în ședința din 12.07.2011.

Recurenții au opinat că aprobarea Comisiei Naționale de Arheologie este lovită de nulitate, întrucât nu există decizie validă de aprobare a raportului de cercetare, întrucât nu există Regulament de funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie aprobat prin Ordin al Ministrului Culturii și Publicat în Monitorul Oficial

Articolul 14 alin. (4) din O.G. nr. 43/2000 condiționează funcționarea Comisiei Naționale de Arheologie de funcționarea în baza unui regulament aprobat prin ordin al Ministrului Culturii; această prevedere este absolut normală, neexistând un alt act normativ care să prevadă cvorumul de ședință și procedura de vot în cadrul Comisiei.

Recurenții au mai arătat că Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative condiționează intrarea în vigoare a ordinelor Ministrului Culturii de publicarea în Monitorul Oficial.

Regulamentul de funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie este un act normativ întrucât reglementează statutul, ariile de competență, regimul actelor emise de un organism ce funcționează pe lângă Ministerul Culturii și fundamentează acte administrative emise de structuri aflate în subordonarea Ministerului Culturii. Funcționarea acestui organism este aplicabilă unui număr indeterminat de situații, în mod abstract și în raport exclusiv cu funcția îndeplinită de acele persoane ce intră în componența sa nominală.

Prin urmare, regulamentul de funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie nu poate intra în vigoare decât după publicarea sa în Monitorul Oficial al României.

După cum au arătat anterior, recurenții au precizat că potrivit site-ului Ministerului Culturii, Regulamentul de Organizare și Funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie a fost aprobat prin Ordinul Ministrului Culturii nr. 2127/2005. Nici acest ordin, niciun alt ordin care să reglementeze funcționarea Comisiei Naționale de Arheologie nu au fost publicate în Monitorul Oficial al României.

Prin urmare, recurenții au concluzionat că funcționarea Comisiei Naționale de Arheologie este afectată de nelegalitate, întemeindu-se pe un act normativ, care nu produce efecte juridice, întrucât Comisia Națională de Arheologie nu există de iure, neputând emite acte administrative legale, fiind nulă aprobarea pentru descărcarea de sarcină arheologică a Masivului Cărnăc, emisă în ședința din 12.07.2011.

Recurenții au învederat că decizia de aprobare a raportului de cercetare este nelegală, întrucât nu întrunește condiții minimale privind forma și motivarea în drept.

Astfel, conform articolului 6 al O.G. nr. 43/2000, Comisia Națională de Arheologie emite o aprobare, act care fundamentează și condiționează emiterea actului administrativ final certificat de descărcare de sarcină arheologică și, în aceste condiții, chiar dacă ar fi apreciat ca un act premergător emiterii actului administrativ final, aprobarea Comisiei Naționale de Arheologie este ținută să îndeplinească cerințe minimale de formă, care să-i ateste valabilitatea.

Au mai arătat că au solicitat prin punctul 7 al Cererii în probațiune depusă la termenul din 20.04.2012 avizul Comisiei Naționale de Arheologie din data de 12.07.2011, dată la care Comisia Națională de Arheologie a dezbătut și aprobat documentația „Raport de cercetare arheologică preventivă - Masivul Cărnăc pentru perioada 1999-2000, 2002-2006” și s-a propus acordarea certificatului de descărcare de sarcină arheologică pentru zonele identificate prin coordonatele STEREO 70.

Față de această solicitare a reclamantelor, pârâta și intervenienta SC Roșia Montana Gold Corporation au depus:

a) Adresa Direcției Patrimoniu Cultural din cadrul Ministerului Culturii, semnată de Director Mircea Angelescu, către Direcția pentru Cultura și Patrimoniu National Alba nr. 1718/13.07.2011, prin care i se comunica faptul că documentația a fost analizată în ședința Comisiei Naționale de Arheologie din 12.07.2011 care a aprobat emiterea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică pentru zona delimitată în Raport prin coordonate St. 1970;

b) tabel distribuie documentație Raport cercetare arheologică preventivă Masivul Cărnăc, Roșia Montană, Document final de sinteză 2009 întocmit la 28.01.2011;

c) un document care nu poartă niciun antet sau semnătură, intitulat „Documentație Raport cercetare arheologică preventivă pentru Masivul Cârnic, Roșia Montană, Document final de sinteză 2009”;

d) un document intitulat „Comisia Națională de Arheologie. Prezentă. 12.07.2011” cuprinzând lista nominală a membrilor Comisiei în dreptul numelor cărora se află semnăturile celor prezenți la ședința din 12.07.2011.

Având în vedere solicitarea reclamantelor și actele depuse de pârâtă, recurențele au plecat de la premisa că actele b), c) și d) sunt toate documente care emană de la Comisia Națională de Arheologie în privința aprobării date de acest organism pentru emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică atacat.

În mod evident, recurențele au apreciat că actele b) și d) nu pot fi acorduri, iar actul c) nu îndeplinește condițiile minimale privind forma și temeiul de drept pentru a reprezenta acordul Comisiei Naționale de Arheologie.

De asemenea, recurenții au arătat că actul nu cuprinde mențiuni esențiale privind emitentul și numărul de înregistrare la emitent, neexistând niciun element al actului care să ateste că acesta provine de la Comisia Națională de Arheologie. De asemenea, nu există niciun element care să ateste că întâlnirea a avut loc la data de 12.07.2011.

Totodată, recurenții au mai arătat că actul este nesemnat.

Astfel, în ipoteza în care actul la care s-a făcut referire reprezintă acordul Comisiei Naționale de Arheologie, acesta ar trebui să conțină semnătura fiecăruia dintre membrii comisiei care au votat pentru aprobarea raportului de cercetare. La limită, este posibilă semnarea actului doar de către persoana care l-a întocmit, cu condiția ca persoana care l-a întocmit să fi fost delegată de comisie pentru acest fapt, printr-un regulament sau printr-un act anterior al comisiei și actul să fie validat ulterior de comisie în întregul ei. Actul în cauză nu este semnat.

Recurenții au mai arătat că actul nu cuprinde temeiul de drept în baza căruia a fost întocmit; actul emis de Comisia Națională de Arheologie nu cuprinde nicio mențiune privind temeiul de drept în baza căruia a avut loc întrunirea comisiei și s-a desfășurat votul acesteia.

De asemenea, au mai arătat că actul nu cuprinde data emiterii și dovada prezenței.

Astfel, au arătat că nu există un act al Ministerului Culturii sau al Comisiei Naționale de Arheologie, care să conțină procesul verbal al Comisiei Naționale de Arheologie din 12.07.2011. Nu există în cuprinsul actului nicio mențiune care să ateste că relatează discuțiile din ședința din 12.07.2011. Prin urmare, recurenții au învederat că nu cunosc numele membrilor Comisiei care au luat parte la dezbateri și la vot. Chiar dacă s-ar admite că dezbaterile a avut loc în 12.07.2012, recurenții au arătat că nu există dovada că persoanele care au semnat documentul de prezență au luat parte la toate punctele de pe ordinea de zi a Comisiei, deci și la cea în cauză.

Pornind de la aceste aspecte, recurenții au subliniat din nou modul cu totul nelegal, arbitrar și neprofesionist în care Certificatul de descărcare de sarcină arheologică a fost emis.

În ceea ce privește valoarea răspunsurilor oferite de către expertul parte, dl. Prof. univ. Dr. Ioan Piso, recurenții au arătat că, instanța fondului, fără un temei concret, a înlăturat analiza efectuată de dl. expert parte Ioan Piso în răspunsurile sale la întrebările Tribunalului.

Astfel, în răspunsul la întrebarea nr. (3), dl. expert arată „*„Explorarea” (perieghză, evaluare de teren, diagnostic, documentare) nu se poate substitui cercetării. Ea creează doar impresii, care urmează a fi confirmate sau infirmate în cursul cercetării. Nicio concluzie valabilă nu poate fi formulată în urma unei simple „explorări”. Pentru asta este imperios necesară o cercetare preventivă completă, care nu a fost făcută pentru numeroase porțiuni din galeriile antice și pentru totalitatea exploatărilor miniere din epoca modernă; a se vedea Document final de sinteză 2009, p. 55: „aceste lucrări moderne nu au făcut obiectul unei investigații speciale, cu excepția căii de rulare din lemn dintr-o galerie din Piatra Corbului”. Faptul că lucrări miniere de o asemenea amploare nu pot fi datate decât foarte larg între secolele XVII (XVIII) - XIX dovedește că există o mare lacună în cercetare.*

La întrebarea nr. 4, dl. profesor a menționat: *„Nu, „explorarea”, care nu oferă decât rezultate prealabile sau impresii, precede o cercetare serioasă și nu i se substituie. Concluziile unei „explorări” nu pot fi luate în serios atunci când în joc este un monument de importanța Muntelui Cârnic”.*

(5) *Zone necercetate indiferent din ce motive nu pot fi descărcate în mod legal de sarcină arheologică. „Repetitivitatea” galeriilor romane este un argument neconvingător, având în vedere extraordinara complexitate a lucrărilor romane din Masivul Cârnic. Se mai pune apoi problema materialului arheologic. Cum bine se știe, în secolele XVIII și XIX în galeriile romane ale Roșiei Montane au fost găsite circa 50 de tăblițe cerate, dintre care s-au păstrat 25. Ele cuprind contracte de vânzare-cumpărare sau protocoalele ședințelor unor colegii. întreaga lume științifică este conștientă de faptul tăblițele cerate reprezintă unul dintre izvoarele dreptului roman, poate cea mai importantă moștenire pe care lumea romană a lăsat-o lumii moderne. Putem fi siguri că în galeriile necercetate nu se află și alte asemenea comori?*

Se pune apoi problema epocii dacice. întreaga toponimie antică din zonă este dacică (Alburnus, Ampelum, Deusara, Immenosum) și, pe de altă parte, cunoaștem bogăția în aur a dacilor. Analiza brățărilor dacice recuperate în ultimii ani a scos la iveală faptul că în ele a fost folosit nu numai aur aluvionar, ci și din galerii. Echipa franceză a procedat la analiza cu carbon C14 a lemnului din galeriile romane. Rezultatul a fost că unele bârne sunt databile în secolul I p. Chr., adică în perioada Daciei libere. Cum galeriile sunt de factură romană, este foarte posibil ca regii daci să fi adus specialiști în minierii din Imperiul Roman, tot așa cum au adus specialiști în construirea zidurilor sau în aducțiunea apei. Nicio așezare dacică nu este însă cunoscută în zona auriferă. Toată lumea susține o activitate dacică acolo, dar cercetările sunt insuficiente atât în galerii, cât și în afara lor.

Descărcarea de sarcină arheologică a unor galerii necercetate sfidează nu numai legislația actuală, ci și bunul simț. Pe de altă parte, lipsa de securitate se datorează și grabei cu care a fost făcută cercetarea. în condiții normale, adică în timp și cu folosirea unor mijloace tehnice specifice, cercetarea va fi posibilă.

Au mai arătat că la întrebarea nr. 18, dl expert a răspuns: Masivul Cârnic cuprinde cele mai spectaculoase galerii descoperite până în prezent la Roșia Montană. Ele însumează o lungime totală apreciată la 70 km, dintre care galeriile romane ar măsura între 7 și 10 km. Chiar și numai aceste cifre sunt impresionante. Tehnica de sculptare cu dalta a galeriilor romane, forma trapezoidală a acestora sunt perfecte. Acest lucru a fost posibil datorită unei roci dure, care s-a lăsat modelată, prezentând totodată condiții de siguranță. Insist asupra complexității acestor galerii. Ele sunt dispuse pe mai multe nivele, legate între ele prin trepte, folosesc instalații de aeraj, cum se zice în minierit, păstrează lăcașuri pentru opaițe și, fără îndoială, mai ascund multe surprize. Apoi, Masivul Cârnic este reprezentativ pentru un minierit de 2000 de ani. Va trebui continuată cercetarea, de data aceasta prin eforturile statului român și fără a se avea în vedere distrugerea, ci conservarea sitului pentru generațiile viitoare. Va trebui cercetat restul galeriilor romane, vor trebui căutate vestigii chiar mai vechi, va trebui să i se acorde importanța cuvenită epocilor medievale și moderne. Masivul Cârnic reprezintă foarte mult pentru știința europeană, iar pentru noi un fel de carte de istorie.

Recurenții au apreciat că instanța fondului nu a luat în calcul opiniile raportului întocmit de experții britanici angajați de Ministrul Culturii, dl Kelemen Hunor.

Potrivit raportului redactat de către prof. Andrew Wilson, D. Mattingly în "Luarea de poziție privind importanța Obiectivului", Masivul Câmnic de la Roșia Montană constituie o parte mai amplă a peisajului cultural de mare importanță, comparabil, ca amploare, cu criteriile de "Valoare universală excepțională" din Statutul Patrimoniului Mondial UNESCO. Dovezile despre minierit roman de la Cârnic sunt parte dintr-o serie de complexuri miniere subterane foarte extinse și de mare importanță din cadrul Imperiului Roman. Din acest punct de vedere, este unic.

"Încă de la început, autorii au plecat de la premisa că prezenta Luare de poziție privind Importanța Obiectivului se va concentra, asemenea demersurilor RMGC, în principal asupra dovezilor din perioada romană. Inspectarea sitului, atât la suprafață, cât și în subteran, a reliefat însă imediat faptul că Roșia Montană reprezintă un peisaj de o complexitate, cel mai probabil, inegalabilă, de o mare importanță istorică și pentru alte perioade. în văile Coma și Roșia Montană, precum și în Munții Cârnic, Cetate, Cârnicel și Jig-Văidoaia, minele romane, medievale, de sc. XVIII și XIX, precum și galeriile și instalațiile perioadei post-comuniste, au creat împreună un palimpsest unic al exploatării. Mai mult, fazele Daciei pre-romane și post-romane nu au fost

cercetate și studiate deloc. Chiar și la nivelul actual de înțelegere, ele reprezintă o resursă de importanță unică"

"Concluzionăm că peisajul cultural de la Roșia Montană este de o importanță unică. (...) Confruntată cu setul de criterii pentru stabilirea valorii universale excepționale (dintre care numai unul trebuie satisfăcut pentru ca un sit să fie eligibil pentru statutul de sit al Patrimoniului Mondial), regiunea Roșia Montană întrunește în mod evident următoarele patru criterii:

- arată o relație importantă de schimb al valorilor umane (...) în ceea ce privește dezvoltarea (...) tehnologiei...

- poartă o mărturie unică sau cel puțin excepțională a unei tradiții culturale sau al unei civilizații

- este un exemplu deosebit pentru un anumit tip de ansamblu sau peisaj arhitectural sau tehnologic

- este un exemplu deosebit pentru o așezare umană tradițională.

A mai arătat că reputeții autori au conchis "... înainte de toate este esențial să recunoaștem că semnificația totală a peisajului minier ca ansamblu este mai mare decât suma părților sale. Permitearea descărcării arheologice a unui dintre aceste situri ar constitui un prejudiciu ireparabil adus integrității peisajului minier ca ansamblu".

Pe fondul cauzei, intimata a arătat că își menține toate motivele de nelegalitate înfățișate în faza de fond.

Summa summarum, pentru toate motivele de mai sus, a solicitat admiterea recursului, casarea sentinței recurate și rejudecând, admiterea acțiunii introductivă de instanță așa cum a fost modificată, dispunând anularea în întregime a Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9 din 14 iulie 2011 emis de intimata Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniul Național Alba.

În drept, recurenții și-au întemeiat prezentul recurs pe prevederile Legii nr. 554/2004 modificată și republicată, art. 6 alin (1) din Legea nr. 50/1991, art. 29 din Legea nr. 350/2001, precum și pe toate celelalte dispoziții normative indicate în cuprinsul prezentului recurs.

În probațiune, recurenții au solicitat încuviințarea probei cu înscrieri, precum și orice altă probă a cărei necesitate de administrare va rezulta din mersul dezbaterilor.

La data de 15 octombrie 2021, intimata Asociația Pro Roșia Montană a formulat întâmpinare, prin care a solicitat respingerea recursului împotriva sentinței civile nr. 770/2020 pronunțată de Tribunalul Buzău, respectiv împotriva încheierii de ședință din data de 17.09.2014 pronunțată de Tribunalul Buzău, în principal ca fiind tardiv formulat, iar în subsidiar ca nefondat.

În ceea ce privește excepția tardivității recursului, intimata a arătat că sentința recurată a fost comunicată reclamantelor-recurente la sediul social al acestora în data de 23 martie 2021, iar recursul a fost declarat de către acestea abia la data de 14.07.2021, fiind depășit termenul de recurs de 15 zile prevăzut de art. 20 din Legea nr. 554/2004, aplicabil în speță.

Astfel, a apreciat că, în mod corect instanța de fond a dispus comunicarea sentinței la sediul social al reclamantelor-recurente, în condițiile în care cererea formulată de acestea la data de 02.07.2020, în care se solicita ca pe viitor actele procesuale să le fie comunicate la sediul SCA Harosa și Asociații nu îndeplinea condițiile prevăzute de art. 93 din Codul de procedura civilă 1895, nefiind indicată persoana însărcinată cu primirea actelor de procedură.

De altfel, a mai arătat că nici în cererea de recomunicare a sentinței formulată de reclamantele-recurente la data de 22.06.2021 nu a fost indicată persoana însărcinată cu primirea actelor de procedură, solicitându-se doar ca sentința să fie comunicată din nou la sediul SCA Harosa și Asociații și abia la momentul declarării recursului a fost observată de reclamantele-recurente omisiunea din cererile anterioare, fiind indicate ca persoane însărcinate cu primirea corespondentei Daiana Popescu, Gavril Matis, Ioana Metesan.

Or, intimata a învederat că în mod constant în practica judiciară generată atât de prevederile art. 93 din Codul de procedură civilă 1895, cât și de art. 158 din Noul Cod de procedură civilă s-a arătat că „obligația indicării persoanei însărcinate cu primirea actelor de procedură subzistă și dacă partea își alege domiciliul la un cabinet de avocatură, unde pot lucra mai multe persoane (N.N cu atât mai mult la o Societate civilă de avocatură cum este cazul în speță), întrucât este necesar a se cunoaște persoanele care pot primi actele de procedură", invocând în acest sens

Decizia nr. 57/2020 pronunțată de ICCJ - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (pct. 55-62), precum și decizia nr. 141 din data de 25 martie 2020 pronunțată de Curtea de Apel Ploiești – Secția I Civilă.

Având în vedere considerentele expuse mai sus, intimata a solicitat respingerea recursului ca tardiv.

În ceea ce privește netemeinicia recursului, intimata a formulat următoarele considerații:

1. Referitor la criticile aduse de reclamantele-recurente încheierii de ședință din data de 17.09.2014, intimata a apreciat că acestea au la bază o gravă eroare în care se află reclamantele-recurente cu privire la conținutul acestei încheieri de ședință.

Astfel, a arătat că în mod greșit reclamantele-recurente au susținut că prin încheierea de ședință din 17.09.2014 Tribunalul Buzău ar fi respins ca tardivă cererea completatoare depusă de acestea la data de 10.09.2012, întrucât, în realitate, excepția tardivității cererii completatoare a fost respinsă de Tribunalul Cluj prin încheierea de ședință din data de 19.12.2012, iar Tribunalul Buzău nu a revenit asupra acestei chestiuni, ci a soluționat excepția tardivității cererii de introducere în cauză a SC Roșia Montana Gold Corporation SA, în calitate de pârâtă, pe care a admis-o prin încheierea criticată de reclamantele-recurente.

De altfel, a precizat că aspectele cuprinse în cererea completatoare din 10.09.2012 au fost analizate de Tribunalul Buzău cu ocazia soluționării fondului cauzei.

Prin urmare, intimata a opinat că toate considerentele aduse de reclamantele-recurente în sprijinul motivului de recurs privind încheierea de ședință din data de 17.09.2014 sunt eronate și străine de natura pricinii.

2. De asemenea, intimata a mai arătat că instanța de fond a efectuat o justă analiză a probatoriului administrat în cauză, întemeindu-și hotărârea pe lucrarea de specialitate efectuată de prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop, președintele Academiei Romane.

Prin încheierea de ședință din data de 04.04.2013 a fost admisă proba cu efectuarea unor lucrări de specialitate de către profesori universitari specialiști în istorie antică și istorie medievală, iar lucrarea de specialitate în domeniul istorie medievală a fost efectuată de reputatul prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop, președintele Academiei Romane.

Intimata a învederat că, în pofida diligențelor depuse de instanța de fond, prin repetate cereri comunicate universităților din România, nu a fost identificat niciun profesor universitar specialist în istorie antică în vederea efectuării lucrării de specialitate, iar în cele din urmă reclamantele au renunțat la această probă.

În ceea ce privește lucrările efectuate de prof. univ. dr. Ioan Piso - expert parte propus de reclamante - și de dr. arh. Monica Magineanu Cârstoiu (de asemenea, propusă de reclamante), așa cum rezultă din înscrisurile depuse la dosarul cauzei aceste lucrări nu conțin puncte de vedere obiective, fiind efectuate de persoane cu un istoric cunoscut de luări de poziție împotriva proiectului minier de la Roșia Montană.

Mai mult, a mai arătat că doamna dr. arh. Monica Margineanu Cârstoiu nici măcar nu deținea calitatea de profesor universitar specialist în istorie antică, astfel că în mod corect instanța de fond a reținut că lucrarea efectuată de aceasta la solicitarea reclamantelor nu reprezintă o probă admisă în cauză.

În ceea ce privește înscrisul intitulat „Luare de poziție privind importanța Masivului Carnic, Roșia Montană, jud. Alba România”, intimata a arătat că, la simpla lecturare a acestuia, se poate observa că acesta cuprinde opinii ale autorilor cu caracter eminent teoretic, fără a fi întemeiat pe o cercetare arheologică efectivă. Contrar susținerilor reclamantelor - recurente, acest document nu a fost solicitat de autoritățile Statului Român în legătură cu procedura de descărcare de sarcină arheologică pentru Masivul Cârnic, fiind întocmit la solicitarea personală și pentru uzul fostului ministru al culturii, dl. Kelemen Hunor. Autorii englezi nu au efectuat propriile cercetări în zonele vizate din Masivul Cârnic și nu au avut în vedere cerințele legislației române la elaborarea raportului.

3. Referitor la susținerea reclamantelor-recurente privind faptul că cercetarea arheologică preventivă întreprinsă cu privire la galeriile din masivul Cârnic nu ar fi ținut cont de

înscrierea acestora ca monumente istorice de tip A în Lista actualizată a monumentelor istorice aprobată prin Ordinul nr. 2361/2010 emis de ministrul culturii și patrimoniului național.

Intimata a precizat că cercetarea arheologică preventivă are ca obiect patrimoniul arheologic din zona ce face obiectul cercetării, indiferent de înscrierea sa într-o clasă valorică a monumentelor istorice; certificatul de urbanism și avizul MCPN sunt acte ce stau la baza emiterii unei autorizații de construire, iar nu a cercetării arheologice preventive, așa cum în mod nejustificat au susținut reclamantele-recurente.

Astfel, a învederat că la data publicării Ordinului nr. 2361/2010, prin care s-a aprobat Lista actualizată a monumentelor istorice, cercetarea arheologică cu privire la masivul Cârnic fusese finalizată, iar procedura de descărcare de sarcină arheologică deja deschisă.

Intimata a apreciat că în mod greșit reclamantele-recurente au susținut că documentația ce fusese deja depusă la data publicării Ordinului nr. 2361/2010 nu ar fi putut sta la baza emiterii Certificatului, întrucât galeriile miniere nu fuseseră cercetate din perspectiva statutului de monument istoric de clasă A.

Potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) lit. (c) din O.G. nr. 43/2000, cercetarea arheologică constă în măsuri cu caracter științific și tehnic, având drept scop identificarea, decodarea, investigarea, înregistrarea și valorificarea științifică a patrimoniului arheologic. Potrivit art. 2 alin. (5) din același act normativ, „toate etapele cercetării arheologice (...) vor fi întreprinse folosindu-se de acele metode, tehnici și practici specifice considerate necesare pentru a obține maximul de informații referitoare la patrimoniul arheologic din zona cercetată”. Astfel, în accepțiunea legiuitorului, obiectul cercetării arheologice îl constituie patrimoniul arheologic, definit ca ansamblu al bunurilor arheologice ce cuprinde atât siturile arheologice și terenurile cu potențial arheologic reperat, cât și bunurile mobile aferente acestora. Pentru scopul cercetării arheologice, gradul de protecție acordat patrimoniului arheologic este indiferent, putând face obiectul cercetării atât patrimoniul arheologic reperat întâmplător, cât și patrimoniul cunoscut și cercetat (Art. 2 alin. (1) lit. (e) din O.G. nr. 43/2000). Mai mult legea nu prevede o procedură specială pentru efectuarea cercetării arheologice preventive cu privire la siturile arheologice clasate ca monumente istorice de clasă A, ci doar o procedură specială pentru emiterea certificatelor de descărcare de sarcină arheologică cu privire la aceste situri. Astfel, potrivit art. 6 alin. (5) din O.G. nr. 43/2000, rapoartele de cercetare arheologică referitoare la siturile clasate în grupa A a monumentelor istorice trebuie aprobate, în vederea emiterii certificatelor de descărcare de sarcină arheologică, de către Comisia Națională de Arheologie și această condiție a fost îndeplinită în speță, certificatul fiind emis ca urmare a aprobării raportului final de sinteză 2009 cu privire la masivul Cârnic de către Comisia Națională de Arheologie.

Intimata a opinat că la fel de nefondată este și critica reclamantelor-recurente referitoare la așa-zisa necesitate a emiterii unui nou certificat de urbanism. Dispozițiile legale invocate de reclamantele-recurente, referitoare la necesitatea obținerii unui aviz din partea Ministerului Culturii și Patrimoniului Național privesc procedura de autorizare a executării lucrărilor de construcții, iar nu procedura de descărcare de sarcină arheologică. Nu există însă nici o prevedere legală care să prevadă obligația obținerii unui certificat de urbanism în cadrul procedurii de cercetare arheologică, ori al celei de emiterie a certificatului de descărcare de sarcină arheologică, motiv pentru care susținerile reclamantelor-recurente sunt neîntemeiate.

4. Referitor la susținerea reclamantelor-recurente privind faptul că lucrările moderne din masivul Cârnic nu au constituit un obiectiv al cercetării arheologice preventive întreprinse și nu au fost cercetate exhaustiv, intimata a apreciat că, contrar acestei susțineri, echipa de arheologi a cercetat exhaustiv galeriile miniere din masivul Cârnic, rezultatul acestor cercetări fiind consemnat în documentația întocmită, corespunzător valorii științifice a elementelor cercetate.

Astfel, a învederat că în Fișa Tehnică pct. 16 - Rezultate din Raport, s-a precizat faptul că „în cadrul sitului Roșia Montană au fost explorați peste 70 km de lucrări miniere subterane de toate epocile, dintre care trei sferturi în masivele Cârnic și Cetate. În masivul Cârnic, prin accesul facilitat de galeriile recente (secolul XX), au putut fi recunoscuți peste 12 km de lucrări miniere, moderne, aproape 100 m de lucrări ce datează din secolul al XVI-lea (săpate cu unelte) și aproape 4 km de lucrări miniere antice (deschise cu unelte sau prin tehnica focului). Lucrările miniere denumite moderne care au fost deschise prin pușcare cu exploziv sunt databile,

între secolele al XV-lea și începutul secolului XX. Trebuie menționat faptul că mai multe astfel de galerii sunt echipate cu căi de rulare de lemn, mai bine sau mai rău conservate. S-au studiat și câteva șantiere de dimensiuni mici databile între secolele al XV-lea și al XVII-lea, deschise cu ajutorul uneltelor, înainte de introducerea în cadrul lucrărilor miniere a abatajului prin pușcare cu exploziv spre sfârșitul secolului al XVII-lea". În plus, au fost anexate Raportului hărți și detalii topografice referitoare la galeriile moderne, iar detalii cu privire la cercetarea galeriilor miniere au fost cuprinse și în sinteza referitoare la reperare/diagnostic și explorarea speologică întreprinse de echipa de arheologi (Secțiunea Expertiză, Explorare și Ridicări Topografice Exploratorii - Obiective și metode de investigație din Raport. Cercetarea inclusiv a lucrărilor moderne (denumire generică pentru lucrările medievale și moderne, utilizată în Raport) rezultă și din alte capitole ale Raportului, respectiv : secțiunea intitulată „Date generale despre masivul Cărnice”; secțiunea dedicată „Lucrărilor Moderne”; secțiunea din Raport dedicată Ridicărilor topografice de detaliu; în secțiunea intitulată „Concluzii și bilanț al cercetărilor arheologice miniere”.

Având în vedere datele cuprinse în Raport, intimata a opinat că este evident că afirmația reclamantelor-recurente potrivit căreia „lucrările moderne nu au fost investigate exhaustiv” nu are niciun temei, deoarece reclamantele nu au indicat alte lucrări moderne decât cele indicate în Raport care, deși puteau face obiectul cercetării, nu au fost investigate de către echipa de experți.

De altfel, susținerile reclamantelor au fost contrazise și de expertiza efectuată în cauză de Prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop, președintele Academiei Române: "Nu am identificat nici un element din care să rezulte că în Masivul Cărnice există tronsoane de lucrări moderne care să nu fi fost cercetate de către echipa de arheologi (fără a include aici zonele în care accesul a fost limitat din motive de siguranță)".

5. Referitor la susținerea reclamantelor-recurente privind faptul că Certificatul ar fi nelegal, întrucât zona descărcată de sarcină arheologică cuprinde și secțiuni ce nu au fost cercetate din motive de securitate, ori secțiuni care nu au fost cercetate, deoarece nu vor fi afectate de viitoarea exploatare minieră, intimata a arătat că în cuprinsul Raportului - secțiunea intitulată „Expertiză Explorare și Ridicări Topografice Exploratorii” au fost prezentate motivele pentru care nu au putut fi realizate cercetări în anumite zone:

- inaccesibilitatea lucrărilor (prea multe prăbușiri și prea mult rambleu, inexistența zonelor de depozitare a rambleului din săpătură),

- instabilitatea pereților care fac dificilă săpătura din motive de securitate (zone faliate care se pot deschide și prăbuși odată cu deplasarea rambleului, rambleu instabil situat deasupra zonelor de acces),

- zone situate în exteriorul limitei viitoarei cariere, cum este cazul sectorului estic Piatra Corbului,

- sectoare cu mici lucrări izolate, dispersate, fără coerență, sau chiar foarte alterate de reluările moderne".

Or, intimata a subliniat că nicio dispoziție legală nu impune efectuarea de cercetări arheologice fără respectarea condițiilor de siguranță. De altfel, legea nu impune efectuarea unei cercetări arheologice exhaustive, independent de respectarea oricăror norme de siguranță, drept condiție pentru descărcarea de sarcină arheologică. Potrivit art. 2 alin. (5) din O.G. nr. 43/2000, scopul cercetării arheologice este acela de a obține "maximum de informații referitoare la patrimoniul arheologic din zona cercetată". Mai mult, intimata a învederat că potrivit art. 2 alin. (12) din O.G. nr. 43/2000, rezultatele cercetării arheologice ar trebui să fundamenteze fie acordarea unui statut de protecție, fie descărcarea de sarcină arheologică a sitului. Dacă s-ar admite argumentul invocat de către reclamantele-recurente, intimata a apreciat că ar însemna că, în lipsa cercetării arheologice complete a tuturor galeriilor antice, medievale și moderne posibil existente în masivul Cărnice, acestora nu li se putea acorda statutul de monument istoric de clasă A.

Și de această dată intimata a făcut trimitere la expertiza efectuată în cauză de prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop, președintele Academiei Române: „În primul rând, trebuie subliniat faptul că cercetarea arheologică, așa cum este definită de lege, este o activitate care este în mod obiectiv limitată de condițiile existente în teren. Scopul cercetării arheologice este acela de a se obține maximum de informații referitoare la patrimoniul arheologic existent într-o anumită zonă. Acest

„maxim” nu este însă absolut, ci se referă la informațiile posibil a fi obținute în funcție de realitățile existente în teren. Printre aceste „realități” se numără și condițiile referitoare la securitatea participanților la activitatea de cercetare. (...) Respectarea condițiilor de siguranță și securitate a muncii, în timpul cercetărilor arheologice, este o obligație capitală. În plus, trebuie să nu uităm faptul că vorbim despre cercetarea unor galerii miniere, iar nu despre o simplă săpătură arheologică. Desfășurarea muncii de cercetare în aceste zone, afectate de prăbușiri, atmosfera de gaze toxice și de pericolul permanent de surpare, este supusă unor cerințe stricte de securitate, iar deciziile echipei de arheologi nu pot fi puse la îndoială.

(...) Având în vedere conținutul Raportului Arheologic și motivele prezentate mai sus, opinia mea este că s-a obținut maximul de informații referitoare la patrimoniul arheologic din zona investigată, ținând cont de limitările impuse de condițiile tehnico-miniere și de starea de conservare a vestigiilor. În aceste condiții, având în vedere și specificul sitului - galerii miniere - consider că descărcarea de sarcină arheologică chiar și a zonelor în care nu s-au putut face săpături din motive de siguranță era posibilă, decizia de descărcare fiind justificată.

Trebuie să adaug faptul că descărcarea de sarcină arheologică a zonelor cu galerii miniere inaccesibile nu înseamnă pierderea posibilității de a avea acces la eventualele elemente de patrimoniu arheologic care ar mai putea exista. Descărcarea de sarcină arheologică înseamnă că, în viitor, se vor putea executa lucrări de construcții. Conform legii, aceste lucrări se desfășoară cu supraveghere arheologică. Este posibil ca, prin deschiderea unor lucrări de la suprafață, să se deschidă și alte căi de acces în subteran, iar prin supravegherea arheologică se asigură ca orice eventuale elemente de patrimoniu vor fi cercetate (conform legii, în cazul descoperirii de patrimoniu arheologic, lucrările de construire se suspendă până la finalizarea noilor cercetări). ”

6. Referitor la susținerea reclamantelor-recurente în sensul că zona descărcată arheologic prin Certificat nu cuprinde zona propusă prin Raport pentru conservare in situ, intimata a apreciat că și această critică formulată de către reclamantele-recurente este neîntemeiată, raportul și documentația care au stat la baza emiterii Certificatului nr. 9/2011 fiind neechivoce în ceea ce privește recomandările echipei de experți cu privire la zonele care pot fi redacte activităților umane prin descărcare de sarcină arheologică, cele care trebuie conservate in situ și cele în care ar urma să se instituie zone de protecție (pag. 218 - 223 din Raport). Aceste zone au fost identificate de către experți prin coordonate Stereo 70 și indicate în Hărțile 2 și 3 din Raport, iar recomandările experților au fost aprobate de Comisia Națională de Arheologie.

7. Referitor la susținerea reclamantelor-recurente privind faptul că emiterea Certificatului s-a datorat unei „erori manifeste de apreciere privind selectarea zonei propuse pentru conservare in situ și a zonelor propuse pentru descărcare”, intimata a arătat că în calitate sa de organism științific de specialitate și pe baza competenței exclusive ce îi este acordată potrivit art. 6 alin. (5) din O.G. nr. 43/2000, Comisia Națională de Arheologie este singura entitate îndreptățită să aprobe sau să respingă concluziile rapoartelor de cercetare arheologică, pe baza propriilor aprecieri cu privire la cuprinsul acestor rapoarte. Acest drept exclusiv este acordat membrilor Comisiei Naționale de Arheologie în considerarea calității lor de specialiști recunoscuți în domeniu.

A mai arătat că exercitându-și atribuțiile exclusive de apreciere de care beneficiază potrivit legii, membrii Comisiei Naționale de Arheologie au considerat, cu ocazia dezbaterii în plen asupra Raportului la data de 12.07.2011, că analiza cuprinsă în Raport „este de o calitate excepțională”, de aceeași părere fiind și prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop, președintele Academiei Romane, care în raportul de expertiză efectuat în cauză arăta că: „Raportul Arheologic este un document deosebit de complex, iar informațiile obținute de echipa de arheologi și cercetători sunt impresionante. Nu se poate pune la îndoială competența acestora, ori caracterul complet al rezultatelor consemnate. Am observat inclusiv faptul că autorii Raportului Wilson, Mattingly Dawson au considerat că munca echipei româno-franceze a fost ”excepțională, impunându-se ca un nou standard neutru arheologia minieră de subteran” (pag. 39 Raportul Wilson Mattingly Dawson).

(...)

Modul de organizare a cercetărilor, amploarea săpăturilor, dimensiunea și competența echipei, metodele moderne de cercetare folosite (datare carbon radioactiv,

aerofotografie, contextualizare locală și regională arheologică și istorică, reconstituiri 3D, folosirea minerilor), modul de inventariere, clasificare, păstrare și comunicare a rezultatelor cercetării, ne determină să calificăm cercetările efectuate la Roșia Montană ca fiind un progres incontestabil pentru știința românească.”

Intimata a subliniat faptul că, în considerarea calității sale de organism științific investit de legiuitor cu atribuții exclusive în ceea ce privește aprobarea rapoartelor de cercetare, Comisia Națională de Arheologie se bucură, în limitele legii, de o putere discreționară în îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin.

Având în vedere aceste atribuții. Intimata a considerat că toate criticile formulate de către reclamante cu privire la criteriile propuse de experți și concluziile Raportului sunt neavenite, iar în lipsa unor atribuții care să le fi fost conferite de către legiuitor, aprecierile reclamantelor-recurente cu privire la calitatea și profesionalismul unor experți, nu reprezintă motive susceptibile să atragă invalidarea unor acte administrative emise cu respectarea dispozițiilor legii.

Pe de altă parte, intimata a mai arătat că, în cauză, criticile formulate de către reclamantele-recurente cu privire la criteriile utilizate în cuprinsul Raportului și recomandările experților, inclusiv în ceea ce privește selecția zonei propuse pentru descărcare - respectiv situarea acesteia în cadrul perimetrului propus pentru exploatare - denotă atât lipsa cunoștințelor în materia arheologiei miniere, cât și ignorarea dispozițiilor legii. Astfel, au precizat că reclamantele-recurente au considerat că „afectarea lucrărilor antice prin continuarea exploatării în perioadele medievală și modernă conferă un plus de valoare acestui sistem de exploatare”, precum și că repetitivitatea lucrărilor miniere ar fi fost un argument ce subliniază importanța patrimoniului arheologic. Intimata a mai precizat că reclamantele-recurente nu au luat însă în considerare constatările experților, evidențiate în Raport, potrivit cărora reluările contemporane ale galeriilor vechi au dus la distrugerea fizică (prin exploatare industrială sistematică a acelorași zăcămintă aurifere) reducând sau anulând orice valoare de patrimoniu. De asemenea, argumentele referitoare la repetitivitate, ca element ce conferă valoare unui ansamblu, ignoră specificul arheologiei miniere.

În acest sens, intimata a învederat că Prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop a arătat în cuprinsul expertizei că: *„În cazul Masivului Cârnic, așa cum rezultă din Raportul Arheologic, informațiile au fost înregistrate și interpretate de către specialiști, iar vestigiile analizate - galerii miniere - au caracter de repetitivitate. Galeriile miniere sunt rezultatul unei activități industriale, nu reprezintă lucrări de artă; cercetarea lor este relevantă pentru a cunoaște tehnicile și uneltele folosite, ceea ce poate da informații suplimentare despre organizarea societății în anumite epoci, dar galeriile miniere nu sunt lucrări a căror valoare să fie sporită de repetitivitate.*

(...)

Un sit este cu atât mai valoros cu cât cuprinde vestigii mai vechi intacte, neafectate de intervenții ulterioare, indiferent de perioada în care au avut loc acestea. (...)

Deprecierea valorii sitului este evidentă, dacă ne gândim că o galerie pre-existentă este complet desfigurată prin lungirea ei, ceea ce duce la dispariția pereților originali, la înălțarea tavanului sau la adâncirea tălpii. În urma acestor suprapuneri de lucrări, caracterele originale ale lucrărilor sunt șterse, eventualul inventar este pierdut, iar tehnologia de realizare este extrem de greu de determinat. În plus, exploatarea prin perforare-puşcare, generalizată la scara sitului începând cu finalul secolului al XVII-lea, a determinat o destabilizare pronunțată a lucrărilor miniere mai vechi, ce și-au pierdut echilibrul inițial. Pentru specialiști, este evident că aceste vestigii miniere subterane se găsesc într-un proces accelerat de deteriorare/distrugere din cauze naturale. Opinia nespécialiștilor, conform cărora aceste lucrări vor putea rezista încă sute de ani sau chiar milenii este nerealistă, în condițiile în care multe galerii vechi se surpă sub ochii noștri, așa cum s-a întâmplat și în secolele și deceniile mai recente (lucrări consemnate de surse, relatate de martori oculari, care nu mai pot fi identificate în teren). În cazul galeriilor miniere, suprapunerea lucrărilor în anumite epoci a avut ca efect distrugerea, în cea mai mare măsură, a vestigiilor, nicidecum sporirea valorii acestora.”

În fine, în ceea ce privește obligația protejării monumentelor istorice indiferent de gradul lor de conservare, care, în opinia reclamantelor-recurente, exclude posibilitatea descărcării de sarcină arheologică, intimat a subliniat faptul că, potrivit O.G. nr. 43/2000 și Legii nr. 422/2001

privind protejarea monumentelor istorice, este permisă descărcarea de sarcină arheologică a siturilor protejate ca monumente istorice. Astfel:

- potrivit art. 6 alin. (5) din O.G. nr. 43/2000, rapoartele de cercetare referitoare la siturile clasate în grupa A din Lista monumentelor istorice se trimit spre aprobare Comisiei Naționale de Arheologie, în vederea emiterii certificatelor de descărcare de sarcină arheologică,

- conform art. 19 alin. (3) din Legea nr. 422/2001, procedura de declarare a monumentelor istorice - situri arheologice se declanșează din oficiu în cazul descărcării de sarcină arheologică, potrivit avizului Comisiei Naționale de Arheologie.

8. Referitor la susținerea reclamanțelor-recurente privind faptul ca specialiștii care au efectuat cercetările arheologice preventive în urma cărora a fost emis Certificatul nu îndeplinesc condițiile prevăzute de lege, intimata a arătat că posibilitatea constituirii unor echipe mixte de specialiști care să participe la lucrările de cercetare arheologică este recunoscută de lege. Astfel, potrivit art. 6 alin. (3) din O.G. nr. 43/2000, instituțiile organizatoare de cercetări arheologice, pot folosi și alți specialiști pentru efectuarea de cercetări, studii sau alte lucrări". În cazul cercetărilor de la Roșia Montană, participarea unor arheologi francezi și a altor specialiști în lucrări miniere a fost esențială, dat fiind specificul arheologiei miniere, o disciplină prea puțin dezvoltată în România. Așa cum se arată și în Raport, *„arheologia minieră este o specialitate a arheologiei, la graniță cu mai multe domenii de cercetare. Este vorba de o abordare pluridisciplinară care implică aportul științelor pământului, fizica și chimia, ecologia și științele umane, respectiv istoria, în special istoria tehnicii, istoria economiei, toponimia și arheologia de suprafață și subterană. În ceea ce privește arheologia, practicarea acestei discipline în mediul minier implică tehnici de explorare și de săpare adaptate mediului subteran, preluate parțial din speologie”*.

Dată fiind complexitatea cercetării în domeniul arheologiei miniere, intimata a apreciat că implicarea unor arheologi cu competențe recunoscute în acest domeniu (doamna Beatrice Cauuet și a altor specialiști (geologi, topografi, etc.) era esențială pentru efectuarea unor cercetări de calitate.

Participarea experților străini la cercetarea arheologică preventivă întreprinsă în masivul Cărnic s-a făcut cu respectarea dispozițiilor O.G. nr. 43/2000, acești experți beneficiind de autorizații nominale de săpătură emise de către Ministerul Culturii și Patrimoniului Național (autorizațiile de săpătură arheologică preventivă, respectiv de salvare, nr. 147/2005, 114/2004, nr. 284/2004, 140/2003, 109/2003, 92/2002, 146/2002, autorizația de supraveghere arheologică nr. 164/2005). A mai arătat că echipa coordonată de dr. Beatrice Cauuet avea dreptul recunoscut de normele naționale și comunitare de a presta liber în România activitatea de cercetare arheologică, aceasta neputând fi restrânsă, potrivit legii, prin niciun mijloc (art. 16 alin. (3) din O.U.G. nr. 49/2009). De altfel, prin atestatul nr. 158 E/2011 și înregistrarea dr. Beatrice Cauuet în Registrul Arheologilor s-a procedat la o recunoaștere, cu efect retroactiv, a calificării sale profesionale obținute în Franța, calificare în temeiul căreia dr. Beatrice Cauuet a prestat servicii de specialitate, aceste aspecte fiind analizate pe larg în expertiza efectuată de prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop.

9. Referitor la susținerile reclamanțelor-recurente privind Comisia Națională de Arheologie, intimata a învederat că funcționarea acestei comisii s-a desfășurat în condiții de legalitate, conform O.G. nr. 43/2000, reclamanțele neaducând nicio dovadă că prin modul în care aceasta și-a desfășurat activitatea s-ar fi încălcat legea.

Astfel, intimata a precizat că, în speță, Comisia Națională de Arheologie este un organism științific, fără personalitate juridică înființată în temeiul Ordonanței Guvernului nr. 43/2000, fără a mai fi necesară adoptarea vreunui alt act normativ în acest sens.

Conform prevederilor art. 45 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, organizarea structurilor din cadrul ministerelor se stabilește prin ordin al ministrului.

În speță, intimata a învederat că Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2127/2005 prin care s-a aprobat regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei Naționale de Arheologie este un act administrativ cu caracter individual, iar nu un act normativ, astfel că nu era necesară publicarea în Monitorul Oficial a acestui ordin.

Nefiind o autoritate publică, ci doar un organism științific, fără personalitate juridică, ce acordă Ministerului Culturii și Patrimoniului Național consultanță de specialitate în legătură cu

patrimoniul arheologic, intimata a precizat că, în speță, Comisia Națională de Arheologie nu are capacitatea de a emite acte administrative.

Prin urmare, a apreciat că decizia comisiei de aprobare a raportului de cercetare arheologică nu este act administrativ, instanța neputând să constate nulitatea acestuia. Aprobarea raportului de cercetare de către comisie se rezumă exclusiv la aspecte de ordin științific, decizia comisiei nefiind act juridic (conform dispozițiilor art. 14 alin. (1) din O.G. nr. 43/2000, comisia nu are personalitate juridică).

Având în vedere considerentele expuse mai sus, intimata a solicitat respingerea recursului împotriva sentinței civile nr. 770/2020 pronunțată de Tribunalul Buzău în dosarul civil nr. 8243/117/2021, respectiv împotriva încheierii de ședință din data de 17.09.2014 pronunțată de Tribunalul Buzău în același dosar, în principal ca fiind tardiv formulat, iar în subsidiar ca nefondat.

În drept, intimata și-a întemeiat cererea pe dispozițiile art. 308 alin. 2 Cod procedură civilă 1865.

La data de 15 octombrie 2021, intimata Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniul Național Alba a formulat întâmpinare, prin care a solicitat respingerea recursului declarat împotriva sentinței civile nr. 770/2020 și împotriva încheierii de ședință din data de 17.09.2014 pronunțate de Tribunalul Buzău, precum și obligarea recurentelor la plata cheltuielilor de judecată ocazionate de prezentul demers procedural.

În principal, intimata a apreciat că recursul este tardiv formulat, întrucât de la data comunicării sentinței civile nr. 770/2020 către recurente (23.03.2021) și până la data declarării recursului (14.07.2021) au trecut mai mult de 15 zile.

Referitor la momentul la care a început să curgă termenul de recurs, intimata a considerat că nu poate fi avută în vedere cererea de recomunicare a sentinței formulate de recurente la data de 22.06.2021, întrucât nu au fost respectate prevederile art. 93 din Codul de procedura civilă de la 1865, potrivit cărora:

A precizat că în cererea de recomunicare a sentinței formulate de recurente la data de 22.06.2021 s-a solicitat expres „recomunicarea hotărârii civile nr. 770/2020 pronunțată la data de 10.12.2020 în prezentul dosar la sediul procesual ales al subscrisei: Mun. Cluj Napoca, Strada Ioan Budai Deleanu, nr. 48, jud. Cluj”

De asemenea, a mai arătat că în cererea formulată de recurente la data de 02.07.2020, exista doar mențiunea: „(...) toate cu sediul procesual în Municipiul Cluj Napoca, Strada Ioan Budai Deleanu nr. 48 jud. Cluj, unde solicităm în mod respectuos să se efectueze întreaga procedură de citare și comunicare”.

Așa cum se poate observa, intimata a menționat că în niciuna din cele două cereri sus-menționate nu a fost indicată persoana însărcinată cu primirea actelor de procedură, astfel că a apreciat că singura comunicare valabilă a sentinței este cea făcută la sediul reclamantelor în data de 23.03.2021, dată de la care a început să curgă termenul de recurs.

Intimata a învederat că în jurisprudență s-a statuat că în justa interpretare a prevederilor art. 93 din Codul de procedura civilă 1865 (art. 158 Nouul cod de procedură civilă), neindicarea persoanei însărcinate cu primirea corespondenței este „sanționată” cu comunicarea actelor de procedură la domiciliul/sediul părții: „iar în lipsa unei asemenea arătări, la domiciliul părții.” și, în acest sens, a invocat Decizia nr. 556 din 18 septembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea 1, nr. 1.047 din 10 decembrie 2018, prin care Curtea Constituțională a respins, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 158 alin. (1) din Codul de procedură civilă (menționate la pct. VIII și IX):

Pe fondul cauzei, intimata a apreciat că recursul este nefondat.

Astfel, a învederat că, împotriva susținerilor recurentelor, prin încheierea de ședință din 17.09.2014, Tribunalul Buzău nu respins ca tardivă cererea completatoare depusă de acestea la data de 10.09.2012, ci cererea de introducere în cauză, în calitate de pârâtă a SC Roșia Montană Gold Corporation SA și, având în vedere această împrejurare, a solicitat a se observa că argumentele aduse de recurente cu privire la legalitatea încheierii de ședință din 17.09.2014 nu au legătură cu obiectul cauzei.

Intimata a apreciat că în mod corect instanța de fond a avut în vedere la soluționare cauzei raportul de expertiză efectuat de prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop, înlăturând lucrările efectuate de prof. univ. dr. Ioan Piso și dr. arh. Monica Magineanu Carstoiu.

Astfel, a opinat că lucrarea efectuată de prof. univ. dr. Ioan Piso este una lovită în mod vădit de subiectivism, acesta fiind de altfel expert parte propus de reclamante, imparțialitatea acestuia fiind discutabilă prin prisma opiniilor exprimate și acțiunile întreprinse de-a lungul timpului împotriva proiectului minier de la Roșia Montană.

Pe de altă parte, a mai arătat că lucrarea efectuată de dr. arh. Monica Mărgineanu Cârstoiu nu a putut fi luată în considerare de către instanța de fond atât timp cât proba încuviințată viza efectuarea unei lucrări de specialitate de către un profesor universitar specialist în istorie antică, iar dr. arh. Monica Mărgineanu Cârstoiu nu deține această calitate.

Intimata a menționat că prin acțiunea introductivă și recursul formulat s-a susținut că cercetarea arheologică nu a fost demarată pornind de la statutul de monument clasat în grupa A a galeriilor din Masivul Cârnic (statut dobândit, conform reclamantelor/recurentelor, prin efectul publicării noii liste a monumentelor istorice aprobate prin Ordinul nr. 2361/2010) și ca urmare, s-a considerat că „investitorul ar fi trebuit să obțină un nou certificat de urbanism, care să listeze galeriile romane, medievale și moderne din masivul Cârnic ca monument istoric, cu necesitatea obținerii avizului Ministerului [Culturii și Patrimoniului Național]”.

Intimata a opinat că această critică este nefondată, întrucât Certificatul nr. 9/2011 a fost emis în urma analizării întregii documentații depuse de investitor, conform legislației relevante, iar Certificatul de urbanism nu se numără printre documentele legalmente necesare pentru emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică.

De asemenea, a mai arătat că documentația depusă în cadrul procedurii de emitere a Certificatului nr. 9/2011 a fost evaluată din perspectiva legislației monumentelor istorice în vigoare la data emiterii acestuia, incluzând aici noua listă a monumentelor istorice aprobate prin Ordinul nr. 2361/2010.

Cât privește pretinsa necesitate a obținerii unui nou certificat de urbanism cu un aviz din partea Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, așa cum a arătat și în fața instanței de fond, intimata a menționat că se face o confuzie între două proceduri stabilite de lege care au în vedere două ipoteze diferite: (i) procedura autorizării lucrărilor de construcții în zonele supuse unui regim de protecție, caz în care este necesar avizul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național și (ii) procedura de emitere a certificatului de descărcare de sarcină arheologică.

Intimata a precizat că, în primul caz, autorizația de construire este eliberată într-o zonă cu regim de protecție (situație în care avizul Ministerului este necesar), pe când a doua procedură are tocmai scopul de a scoate o anumită zonă de sub asemenea regim de protecție.

A apreciat că și critica recurentelor privind necesitatea demarării procedurii de cercetare arheologică pornindu-se de la statutul de monument istoric de clasă A este neîntemeiată. Prevederile Ordonanței Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național clarifică ideea că, în cursul procedurii de cercetare arheologică, gradul de protecție acordat patrimoniului este nerelevant.

Astfel, a învederat că cercetarea arheologică nu poate fi diferită în funcție de clasa în care este încadrat monumentul istoric - sit arheologic, iar echipa de specialiști cercetează exhaustiv toate elementele cu valoare arheologică identificate în perimetrul cercetat, determinate prin aplicarea Standardelor și Procedurilor Arheologice specifice (art. 2 alin. (1) lit. (e) al O.G. nr. 43/2000).

Intimata a precizat că singura relevanță pe care o are în speță clasa unui monument istoric este cea dată de art. 6 alin. (5) - alin. (6) al O.G. nr. 43/2000, privind necesitatea obținerii aprobării Comisiei Naționale de Arheologie: „(5) în vederea emiterii certificatului prevăzut la art. 5 alin. (5), pentru siturile aflate în zone de interes arheologic prioritar, siturile clasate în grupa A din Lista monumentelor istorice și pentru toate investițiile, cu excepția locuințelor particulare aflate în alte zone, rapoartele de cercetare se trimit spre aprobare Comisiei Naționale de Arheologie. (6) Certificatele de descărcare de sarcină arheologică emise în lipsa aprobării Comisiei Naționale de Arheologie sunt nule de drept”.

În speța dată, intimata a opinat că această cerință este în mod evident îndeplinită.

Intimata a mai arătat că recurențele au susținut prin citate extrase din Raportul de Cercetare arheologică preventivă - Masivul Cârnic, Roșia Montană, România - Document Final de Sinteză 2009 („Raportul”) faptul că lucrările moderne din Masivul Cârnic nu ar fi fost cercetate în mod exhaustiv, apreciind și această critică ca fiind lipsită de suport real.

A învederat că, în analiza care a stat la baza emiterii Certificatului nr. 9/2011 s-a avut în vedere verificarea conformității cercetării arheologice cu legislația relevantă în materie, în special Standardele și Procedurile Arheologice Naționale (aprobate prin Ordinul Ministrul Culturii 2392/2004) și Regulamentul de organizare a săpăturilor arheologice din România (Ordinul Ministrul Culturii 2017/2000), iar din evaluarea științifică și tehnică a întregii documentații depuse de investitor, a rezultat că echipa de arheologi a efectuat o cercetare minuțioasă și completă, cu respectarea tuturor etapelor cercetării arheologice, în conformitate cu standardele, procedurile și regulile consacrate legal la nivel național și internațional.

Intimata a precizat că aceste aspecte au fost confirmate și de reputatul profesor universitar doctor Ioan Aurel Pop, președintele Academiei Române, care, în Raportul de expertiza efectuat în cauză, cu referire la cercetarea arheologică a lucrărilor miniere moderne din masivul Cârnic a arătat că: *„Nu am identificat nici un element din care să rezulte că în Masivul Cârnic există tronsoane de lucrări moderne care să nu fi fost cercetate de către echipa de arheologi (fără a include aici zonele în care accesul a fost limitat din motive de siguranță). Din cuprinsul Raportului Arheologic înțelegem că multe dintre lucrările miniere moderne au fost reluate în cursul secolului al XX-lea prin reprofilare (lărgire), ceea ce a dus la distrugerea caracterelor originare. Cu toate acestea, ele au fost contabilizate ca lucrări miniere moderne. Altele au putut fi confirmate doar prin compararea dintre planurile cu lucrări miniere recente, efectuate de Exploatarea Minieră Roșia Montană în a doua parte a secolului al XX-lea, și hărțile mai vechi. Cercetările au pus în evidență un singur tronson de galerie modernă (finalul secolului al XVII-lea) care și-a păstrat caracterul originare, inclusiv calea de rulare în lemn (șină de lemn). Rezultatele cercetării galeriilor moderne sunt consemnate în Raportul Arheologic; trebuie avut în vedere și faptul că, spre deosebire de galeriile din epoca romană, informații mai cuprinzătoare cu privire la caracteristicile și metodele de exploatare minieră utilizate în epoca modernă sunt cuprinse și în alte surse documentare, ori au fost obținute în urma cercetărilor efectuate în perimetrul minier Cătălina Monulești.”*

De altfel, intimata a precizat că, așa cum a arătat și în cuprinsul întâmpinării formulată în fața instanței de fond, Raportul conține nenumărate referiri la cercetările efectuate asupra galeriilor moderne:

- „Lucrările moderne (20 km), sunt prin definiție săpate cu exploziv fiind posterioare mijlocului secolului al XVII-lea (fig. g). Galeriile sunt în general sinuoase, de înălțimea unui om și relativ înguste (80 cm). Există și galerii principale mai drepte, mai late și în general echipate cu căi de rulare din lemn. Porțiunile susținute în lemn s-au prăbușit repede. Exploatarea filoanelor a dus la apariția unor excavații planare cu înclinări diverse. Porțiunile rambleiate sunt în general surpate ca urmare a cedării platformelor de lemn. Exploatarea stockwerk-urilor a dus la apariția unor săli foarte mari (corânzi). La suprafață, marea majoritate a haldelor galeriilor menționate în planurile vechi sunt încă identificabile.” (pag 36 din Raport);

- „Galerii [...] sectoarele cu lucrări moderne au permis transportul materialelor și unele conțin resturi de șine de lemn sau fier” (pag. 36 din Raport);

- „Puțuri [...] în lucrările moderne acestea sunt mai rare și uneori mai apar scări monoxile (de tipul Kletterbaum)” (pag. 36 din Raport);

- „planurile înclinate [...] Planurile înclinate sunt foarte frecvente în lucrările vechi, dar sunt rare în lucrările moderne” (pag. 36 din Raport);

- „șantierelor pe filoane [...]. Șantierelor moderne au cel puțin în lățime” (pag. 36 din Raport);

- „șantierelor pe stockwerk-uri indică două metode de exploatare. În cazul lucrărilor moderne, întreaga masă de minereu a fost exploatată, ceea ce a dus la formarea unor săli denumite Corandă” (pag. 37 din Raport);

- în Sub-capitolul Abordare pe Sectoare (pag. 37 din Raport) se fac referiri punctuale la cercetarea lucrărilor moderne pe fiecare sector: Piatra Corbului, Glam-Ranta, Unguri, Nalopeon, Corhuri, Căntăliște.

Mai mult, a mai arătat că Fișa Tehnică, secțiunea 16 - Rezultate din Raport, a certificat faptul că „în cadrul sitului Roșia Montană au fost explorați peste 70 km de lucrări miniere subterane de toate epocile, dintre care trei sferturi în masivele Cârnic și Cetate. În masivul Cârnic, prin accesul facilitat de galeriile recente (secolul XX), au putut fi recunoscuți peste 12 km de lucrări miniere moderne, aproape 100 m de lucrări ce datează din secolul al XVI-lea (săpate cu unelte) și aproape 4 km de lucrări miniere antice (deschise cu unelte sau prin tehnica focului). Lucrările miniere denumite moderne care au fost deschise prin pușcare cu exploziv sunt databile, între, secolele al XVII-lea și începutul secolului XX. Trebuie menționat faptul că mai multe astfel de galerii sunt echipate cu căi de rulare de lemn, mai bine sau mai rău conservate. S-au studiat și câteva șantiere de dimensiuni mici databile între secolele al XV-lea și al XVII-lea, deschise cu ajutorul uneltelor, înainte de introducerea în cadrul lucrărilor miniere a abatajului prin pușcare cu exploziv spre sfârșitul secolului al XVII-lea" (subl. noastră).

În același timp, intimata a învederat că recurențele-reclamante au acuzat faptul că „zone vaste de lucrări miniere romane nu au fost cercetate pe considerentul că nu vor fi afectate de viitoarea carieră propusă, că se află în afara perimetrului de exploatare propus sau din motive generic denumite „de securitate”.

Intimata a mai învederat că limitele cercetării arheologice, indicate în chiar documentația depusă de investitor (i.e. zonele inaccesibile din motive de securitate) au fost de asemenea analizate în contextul emiterii Certificatului nr. 9/2011, fiind apreciate ca fiind conforme și justificate din punct de vedere obiectiv. Respectând regula conform căreia protecția muncii echipei de cercetare este prioritară oricăror probleme de interes arheologic, documentația prezentată de investitor a relevat faptul că, deși s-au folosit cele mai bune tehnici, anumite zone sunt și rămân inaccesibile din rațiuni de securitate.

Zonele inaccesibile din motive de securitate constituie o limitare obiectivă, inerentă arheologiei miniere. Necercetarea acestor zone nu este o opțiune discreționară a coordonatorului echipei de arheologi, ci este rezultatul unei obligații legale de a asigura, cu prioritate integritatea fizică și sănătatea membrilor săi. Conform Art. 3.3.12 din capitolul 3 (Săpătura arheologică) din Standardele și Procedurile Arheologice, „regulamentele de protecția muncii nu pot fi ignorate, indiferent cât de imperativă este nevoia de a obține informații arheologice. Protecția muncii va fi prioritară oricăror probleme de interes arheologic. Toți arheologii care participă la lucrări de teren trebuie să fie instruiți pentru protecția muncii și trebuie să se supună Procedurilor și practicilor muncii în siguranță.”

Tocmai ținând cont de cele de mai sus, intimata a arătat că legiuitorul român nu a impus obligația efectuării unor cercetări arheologice pe un perimetru total, independent de respectarea oricăror norme de siguranță, drept cerință prealabilă emiterii unui certificat de descărcare arheologică. În acest sens, textul art. 2 alin. (5) al O.G. nr. 43/2000 arată ca finalitatea procedurii de cercetare prealabilă este obținerea de „maximum [subl. ns.] de informații referitoare la patrimoniul arheologic din zona cercetată.” Intimata a apreciat că interpretarea legală a calificării conținute în acest text a clarificat ideea că descărcarea de sarcină impune drept condiție - premisă obținerea tuturor informațiilor posibil a fi obținute în condițiile obiective date de situl în discuție.

În acest sens, a menționat că în Raportul de expertiza efectuat de prof. universitar dr. Ioan Aurel Pop s-a arătat că: „Existența unor limitări, de natură științifică, materială, legală sau metodologică este specifică arheologiei, în orice dimensiune a sa. În principal arheologul se confruntă cu limitări de ordin legal și limitări de ordin științific, la care se adaugă în cele mai multe cazuri, limitările de ordin material. Din acest motiv, atunci când a stabilit scopul cercetărilor arheologice preventive, legiuitorul a precizat că trebuie „Urmărită obținerea unui „maxim” de informații (art. 2 alin. 6 din O.G. nr. 43/2000), iar nu toate informațiile despre patrimoniul arheologic. Referirea la „maxim” de informații înseamnă recunoașterea existenței unor limite obiective în posibilitatea efectuării de cercetări arheologice. Aceste limitări se întâlnesc în toate cazurile în care se efectuează cercetări și diferă de la sit la sit, în funcție de caracteristicile acestora.

Raportat la cazul concret al Roșiei Montana, am înțeles din Raportul Arheologic că limitările întâlnite de echipa de cercetători au constat în imposibilitatea obiectivă de a avea acces în anumite galerii, dată fiind obligația legală de a respecta cerințele de securitate a muncii în subteran și suprateran); alte limite au fost de ordin științific, determinate de starea de conservare, gradul de păstrarea în forma originală, semnificație științifică, documentarea anterioară a obiectivelor cercetate, repetitivitate tipologică șamd.) Astfel de limitări concură la luarea deciziilor de natură științifică și organizațională, responsabilul săpăturilor fiind dator să se asigure, în egală măsură, de îndeplinirea obiectivelor științifice și de respectarea tuturor prevederilor legale din domeniu și din domenii conexe săpăturilor preventive arheologice. Evident, inaccesibilitatea unor lucrări, determinată de gradul de pericolozitate al acestora, cu efect direct asupra securității muncii, constituie o limitare majoră și obiectivă. Expunerea conștientă a unui angajat, oricare ar fi specializarea sa, la riscuri de securitate, mai ales în zonele subterane, este inacceptabil din punct de vedere legal și moral."

Intimata a mai arătat că o altă critică a Certificatului nr. 9/2011 pe considerentul că „descarcă de sarcină arheologică și o zonă despre care Raportul Final arată că a fost cercetată și propusă pentru conservare in situ", invocată de către recurente/reclamante este lipsită de fundament.

Astfel, a arătat că documentația tehnică aflată la baza emiterii Certificatului nr. 9/2011 este neechivocă în ceea ce privește recomandările echipei de experți cu privire la zonele care pot fi redade activităților umane prin descărcare de sarcină arheologică, cele care trebuie conservate in situ și cele în care ar urma să se instituie zone de protecție (pag. 218 - 223 din Raport) și aceste propuneri au fost aprobate de Comisia Națională de Arheologie și însușite de emitentul Certificatului nr. 9/2011.

Intimata a menționat că Raportul delimitează cu claritate, prin coordonate STEREO 70 zona Piatra Corbului propusă pentru conservare in situ, aceste coordonate fiind acceptate și preluate în Certificatul nr. 9/2011. Prin urmare, intimata a apreciat că nu poate fi susținută o neconcordanță între propunerile Raportului și conținutul Certificatului nr. 9/2011.

Intimata a precizat că singura autoritate publică în drept să aprobe sau să respingă concluziile unui raport de cercetare arheologică preliminar este definită de art. 6 alin. (5) al O.G. nr. 43/2000 ca fiind Comisia Națională de Arheologie („În vederea emiterii certificatului prevăzut la art. 5 alin. (5), pentru siturile aflate în zone de interes arheologic prioritar, siturile clasate în grupa A din Lista monumentelor istorice și pentru toate investițiile, cu excepția locuințelor particulare aflate în alte zone, rapoartele de cercetare se trimit spre aprobare Comisiei Naționale de Arheologie.").

A menționat că acest organism este ținut să realizeze o evaluare științifică a raportului de cercetare arheologică, bazându-se pe aprecierile de specialitate întreprinse de membri săi, deținători ai unei bogate expertize în domeniu. Or, pe terenul aprecierii oportunității științifice a emiterii unei astfel de evaluări, decizia autorității publice nu poate fi cenzurată de către o instanță de judecată, în acest sens pronunțându-se o jurisprudență constantă a instanței supreme: Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 1941/25.05.2006; Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția de contencios administrativ și fiscal, Decizia nr. 585/15.02.2008.

Intimata a apreciat că, în cauză, criticile aduse de recurente-reclamante sunt netemeinice pentru următoarele considerente:

a. Faptul că galeriile Masivului Cârnic au fost clasate ca monument istoric de clasa A nu reprezintă un obstacol legal per se pentru procedura de descărcare de sarcină arheologică. Dimpotrivă, descărcarea de sarcină arheologică este unul din cazurile recunoscute de lege care declanșează procedura de declasare (art.19 alin. (3) din Legea 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice), iar stabilirea regimului de protecție de monument istoric are rolul de a crea cadrul legal pentru prezervarea unui monument istoric, dar aceasta nu împiedică, ci dimpotrivă reclamă efectuarea cercetărilor arheologice.

A mai arătat că rolul cercetării arheologice descrise de Raport este tocmai acela de a identifica și evalua starea și valoarea acestui patrimoniu arheologic, iar finalizarea cercetărilor conduce la recomandări de protejare și punere în valoare a patrimoniului arheologic identificat sau de redare în circuitul activităților umane curente a terenului care nu mai prezintă interes arheologic,

aceasta fiind exact procedura respectată în cazul analizat și finalizată prin emiterea Certificatului nr. 9/2011;

b. Redactorii Raportului au utilizat corect criteriile pentru stabilirea delineației dintre zona propusă pentru conservare și zona descărcată arheologic, iar contraargumentele recurențelor dovedesc întocmai lipsa unei expertize în domeniu, precum și citarea trunchiată a unor aspecte cuprinse în Raport.

Astfel, a arătat că este adevărat că varietatea stilistică a diferitelor epoci istorice fuzionate pe același areal este protejată de Carta Internațională pentru Conservarea și Restaurarea Monumentelor și Siturilor (Carta de la Veneția, 1964), însă această varietate nu trebuie confundată cu procesul de degradare/distrugere a unei valori de patrimoniu antice în epocile următoare. Nu orice dinamitate minieră din secolul XIX sau XX dă naștere unui tezaur arheologic. Reluările contemporane ale galeriilor vechi au dus la distrugerea fizică (prin exploatare industrială sistematică a acelorași zăcăminte aurifere) reducând sau anulând orice valoare de patrimoniu.

A învederat că de aceeași părere a fost și prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop, care a arătat în Raportul de expertiză efectuat în cauza că: *„Decizia de a propune o anumită zonă pentru conservare in situ, iar o altă zonă pentru descărcare, aparține echipei de arheologi care a efectuat cercetarea și reprezintă o decizie de specialitate, luată în considerarea tuturor elementelor (de fapt și de ordin teoretic) existente în sit. Din cuprinsul Raportului Arheologic, înțelegem că arealul din Piatra Corbului care a fost propus pentru conservare a etalat anumite lucrări miniere considerate semnificative la nivelul întregului sit, și anume lucrările efectuate cu focul, vizibile chiar și la suprafață, iar coerența lucrărilor din acest areal este mai mare decât în alte zone cercetate (spre exemplu, înțelegem din Raportul Arheologic ca lucrările din aceasta zonă sunt mai puțin afectate de reluările moderne).*

De asemenea, înțelegem că lucrările din această zonă sunt mai bine conservate.

Spre deosebire de specificul lucrărilor din zona propusă pentru conservare in situ, din documentele puse la dispoziție de părți reiese că în zona propusă spre descărcare lucrările miniere au caracter repetitiv, stare de conservare precară, sau sunt mult mai fragmentate.”

La fel, în ceea ce privește criteriul repetitivității, intimata a arătat că, în speță, comparațiile întreprinse de recurențe cu privire la o serie de construcții monumentale sunt nevalide, iar în cazul unei exploatare miniere, componenta științifică nu este relevantă de estetica arhitecturală, ci de tehnicile folosite în diferite epoci pentru respectivă muncă de exploatare.

c. Contrar celor susținute de recurențele-reclamante, intimata a precizat că descărcarea unei zone arheologice în vederea realizării unei investiții este o ipoteză permisă expres de către legiuitor, iar această susținere decurge în mod direct din conținutul art. 7 lit. a) al O.G. nr. 43/2000, conform căruia investitorii au obligația să finanțeze „stabilirea, prin studiul de fezabilitate al investiției și prin proiectul tehnic, a măsurilor ce urmează să fie detaliate și a necesarului de fonduri pentru cercetarea preventivă sau supravegherea arheologică, după caz, și protejarea patrimoniului arheologic sau, după caz, descărcarea de sarcină arheologică a zonei afectate de lucrări și aplicarea acestor măsuri [subl.ns.]”

De asemenea, intimata a mai arătat că cercetarea arheologică a fost efectuată de o echipă de arheologi formată din arheologi români și străini, în conformitate cu autorizațiile de cercetare arheologică emise cu respectarea prevederilor legale, fiind realizată în parteneriat, de către Unitatea de Arheologie și Istorie din Toulouse, Casa Cercetării - Universitatea Toulouse le Mirail, Muzeul Național de Istorie a României, Universitatea "Babeș-Bolyai" - Facultatea de Biologie și Geologie, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Universitatea Tehnică Munchen, Germania (UTM). Cercetarea a avut la bază avizele emise conform dispozițiilor legale în vigoare și a fost condusă, în calitate de responsabili științifici, de dr. Paul Damian, reprezentant al Muzeului Național de Istorie a României și de dna. Beatrice Cauuet, reprezentant al Universității de Arheologie și Istorie din Toulouse.

A precizat că textul art. 6 alin. (3) al O.G. nr. 43/2000 permite în mod expres posibilitatea cooptării în cadrul procedurilor de cercetare a unor specialiști din exterior („instituțiile organizatoare pot folosi și alți specialiști pentru efectuarea de cercetări, studii sau alte lucrări, care își vor desfășura activitatea pe bază de contract încheiat în condițiile Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările și completările ulterioare [subl. ns.]”) și având

în vedere gradul de complexitate al lucrărilor de arheologie minieră pe care le-a presupus cercetarea preventivă, precum și necesitatea unei expertize avansate într-o materie puțin dezvoltată în România, apelul la colaborarea instituției universitare de specialitate din Toulouse a fost pe deplin justificat.

De altfel, colectivul de cercetare francez a obținut de la Ministerul Culturii, pe durata lucrărilor, Autorizații de Săpătură nominale pentru fiecare din membrii săi (în baza art. 12 d)-fostul art. 10 d)- din O.G. nr. 43/2000). Nu mai puțin, echipa coordonată de dr. Beatrice Cauuet a avut libertatea de a presta în mod neîngrădit activitatea de cercetare arheologică în România, aceasta neputând fi restrânsă, potrivit legii, prin nici un mijloc (art. 16 alin.(3) din O.U.G. nr. 49/2009 privind libertatea de stabilire a prestatorilor de servicii și libertatea de a furniza servicii în România).

Cu privire la oportunitatea și necesitatea cooptării specialiștilor francezi în echipa de cercetare, intimata a învederat că în Raportul de expertiza întocmit de prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop s-a reținut: „Domeniul arheologiei miniere este un domeniu particular al arheologiei, care pe plan european însumează un număr extrem de limitat de specialiști comparativ cu cel al arheologiei clasice, de suprafață. Acest domeniu se cunoaște în România mai ales prin mijlocirea arheologilor specializați în epoca română în general, arheologi care, în deceniile din urmă, s-au pus la punct cu specificul cercetărilor mineritului de odinioară. De aceea, au expertiză în domeniu numai acești arheologi, care dispun de metodologia adecvată cercetării și care pot compara situația din România, în speța de la Roșia Montană, cu situațiile similare din Europa.”

„Consider că activitățile de cercetare care au stat la baza elaborării Raportului au fost deosebit de complexe și au respectat întru totul (depășind chiar) procedurile de cercetare aplicate în general în arheologia din România.”

Având în vedere considerentele de mai sus, intimata a solicitat respingerea recursului, în principal ca fiind tardiv formulat, iar în subsidiar ca nefondat.

La termenul de judecată din data de 26 ianuarie 2022, Curtea a respins excepția tardivității recursului invocată de intimați prin întâmpinări și, după dezbateri, a rămas în pronunțare, amânând inițial pronunțarea la data de 2 februarie 2022 la solicitarea recurențelor și ulterior, succesiv la data de 9 februarie 2022, respectiv 16 februarie 2022.

Examinând încheierea recurată prin prisma criticilor formulate și a temeiurilor prevăzute de Codul de procedură civilă din 1865, Curtea reține următoarele:

Prin cererea depusă la data de 18.08.2014 (f. 47 Vol. III dosar fond Tribunalul Buzău), reclamanta Asociația Alburnus Maior a solicitat introducerea în cauză, în calitate de pârâtă, a societății ROȘIA MONTANĂ GOLD CORPORATION S.A.

Prin încheierea din data de 17.09.2014 (f. 149 Vol. III dosar fond Tribunalul Buzău), instanța de fond a admis excepția tardivității cererii completatoare a reclamantelor ASOCIAȚIA AURARILOR ALBURNUS MAIOR ROȘIA MONTANĂ și CENTRUL INDEPENDENT PENTRU DEZVOLTAREA RESURSELOR DE MEDIU, excepție invocată de pârâta DIRECȚIA JUDEȚEANĂ PENTRU CULTURĂ ȘI PATRIMONIU NAȚIONAL ALBA și intervenienta ROȘIA MONTANĂ GOLD CORPORATION S.A., fiind respinsă cererea completatoare a reclamantelor menționate având ca obiect introducerea în cauză în calitate de pârâtă a ROȘIA MONTANĂ GOLD CORPORATION S.A.

Pentru a pronunța această soluție, prima instanță a reținut că, potrivit dispozițiilor art. 132 alin. (1) din vechiul Cod de procedură civilă, aplicabil în prezenta cauză, la prima zi de înfățișare instanța poate da reclamantului un termen pentru întregirea sau modificarea cererii cu excepția situațiilor prevăzute de alineatul (2) al aceluiași articol, iar conform art. 134 din același act normativ, prima zi de înfățișare este aceea la care părțile sunt legal citate și pot pune concluzii.

În prezenta cauză, tribunalul a constatat că acest moment procesual a fost depășit, astfel încât reclamantul nu își mai poate modifica cererea de chemare în judecată.

De asemenea, a reținut instanța de fond că dispozițiile art. 16¹ din Legea 554/2004 privind introducerea în cauză a altor subiecte de drept reprezintă o transpunere în legea specială a dispozițiilor cu caracter general privind rolul activ al judecătorului, însă condițiile de introducere în cauză a acestor subiecte de drept (printre care și termenul până la care acestea pot fi introduse în

cauză) sunt cele prevăzute în norma generală reprezentată de Codul de procedură civilă la care dispozițiile art. 28 din Legea 554/2004 fac trimitere.

În concluzie, întrucât cererea de completare a cererii de chemare în judecată în sensul introducerii în cauză în calitate de pârâtă a ROȘIA MONTANĂ GOLD CORPORATION S.A. a fost formulată de către reclamantă ulterior primei zile de înfățișare, prima instanță a constatat că cererea a fost tardiv formulată.

Prin cererea de recurs (lit. A), recurenții-reclamanti CENTRUL INDEPENDENT PENTRU DEZVOLTAREA RESURSELOR DE MEDIU, ASOCIAȚIA AURARILOR ALBURNUS MAIOR ROȘIA MONTANĂ, ASOCIAȚIA SALVAȚI BUCUREȘTIUL arată că, în primul rând, prin încheierea pronunțată la data de 19.11.2012 de către Tribunalul Cluj (anterior strămutării cauzei de către Înalta Curte de Casație și Justiție), a fost respinsă excepția tardivității completării de acțiune și excepția inadmisibilității cererii precizatoare, invocate de către pârâta Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Alba, respectiv de intervenienta accesorie Roșia Montană Gold Corporation S.A.

Recurențele au învederat că încheierea de ședință prin care excepția a fost soluționată este o încheiere interlocutorie potrivit art. 235 Cod procedură civilă, iar încheierile interlocutorii leagă instanța, în sensul că judecătorii nu mai pot reveni asupra lor, iar la pronunțarea hotărârii vor trebui să țină cont de problemele rezolvate prin aceste încheieri.

Prin încheierea de strămutare nr. 7086/05.11.2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, s-a dispus strămutarea cauzei la Tribunalul Buzău, însă nu s-a dispus asupra eliminării actelor procedurale efectuate anterior în cauză (art. 135 alin. 2 Cod procedură civilă), așa încât încheierea de ședință a Tribunalului Cluj a fost păstrată.

Prin urmare, recurențele au considerat că excepția discutată la data de 17.09.2014 de către Tribunalul Buzău este nelegală prin prisma încălcării efectelor încheierii interlocutorii pronunțate de către Tribunalul Cluj, anterior judecării cererii de strămutare.

Mai mult, deși Tribunalul Buzău a admis excepția tardivității cererii completatoare, recurențele au menționat că în motivarea sa, instanța de fond s-a referit la puncte de argumentație inserate de către recurențe în aceasta și, prin urmare, deși a fost respinsă ca tardivă această cerere completatoare, instanța de fond s-a pronunțat asupra ei.

În al doilea rând, recurențele au arătat că încheierea Tribunalului Buzău este criticabilă și nelegală prin prisma greșitei analize a momentului procesual în care o cerere completatoare poate fi introdusă.

Referitor la încheierea de ședință din 17.09.2014, raportat la pretinsa încălcare a dispozițiilor art. 132 Cod procedură civilă, recurențele au menționat că obiectul cererii de chemare în judecată delimitează cadrul procesual în care se va desfășura judecata, cu privire la acel obiect, instanța fiind ținută asupra acestuia, în sensul că acesta reprezintă un criteriu de apreciere al situațiilor de minus, plus sau ultra petita.

Însă, așa cum s-a consacrat în doctrina de specialitate, recurențele au precizat că, în arătarea motivelor de fapt, reclamantul trebuie să indice împrejurările de ordin substanțial din care derivă pretenția sa. Astfel că, obiectul cererii nu trebuie confundat cu motivele de fapt, respectiv motivele de drept ale cererii.

Din prevederile art. 132 Codul de procedură civilă, legiuitorul a distins două categorii de cereri: de întregire și de modificare a cererii inițiale, iar în doctrină și jurisprudență se regăsesc criteriile pentru ca diferențierea dintre cele două categorii de cereri să fie clară și ușor de făcut.

Recurențele au învederat că distincția dintre cele două cereri este extrem de importantă din perspectiva aplicării corecte a dispozițiilor art. 132, respectiv art. 134 Cod pr. civ. Astfel, interpretând prevederile art. 132 și art. 134 C. proc. civ. cererea modificatoare a „acțiunii nu poate fi primită, fără acordul celorlalte părți, decât la prima zi de înfățișare, nu și cererea întregitoare, care nu tinde la schimbarea unor elemente importante ale cererii cum ar fi obiectul, temeiul juridic sau părțile.

Recurențele au menționat că, la termenul de judecată din data de 10.09.2012, au depus o întregire de acțiune prin care au adus o completare a elementelor de fapt cuprinse în cererea inițială relativ la obiectul cererii – anularea actului administrativ Certificat de descărcare de sarcină

arheologică nr. 9 din 14.07.2011. Prin urmare, prin aprofundarea motivelor de nulitate invocate anterior, recurențele au arătat că nu au urmărit să schimbe obiectul cererii, ci doar au înțeles să completeze anumite lipsuri din cererea inițială.

Mai mult, subliniază recurenții că, în măsura în care motivele invocate sunt de nulitate absolută, invocarea lor este imprescriptibilă. Astfel, având în vedere că motivele suplimentare invocate se referă la nulitatea actului administrativ Certificat de descărcare de sarcină arheologică nr. 9 din 14.07.2011, iar acestea sunt de o vădită nulitate absolută, recurenții au apreciat că se impune ca instanța să țină seama de acestea și să fie analizate ca atare.

De asemenea, au mai arătat că, în speță, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a atras atenția în mod constant asupra faptului că dreptul la un proces echitabil, garantat de paragraf 6 alin. 1 din Convenție, include, printre altele, și dreptul părților de a prezenta observațiile pe care le consideră pertinente pentru cauza lor, întrucât Convenția nu are drept scop garantarea unor drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective, acest drept nu poate fi considerat efectiv decât dacă aceste observații sunt în mod real "ascultate", adică în mod corect examinate de către instanța sesizată.

Având în vedere principiul ocrotirii interesului public în dreptul administrativ, judecătorul este chemat să verifice legalitatea actului administrativ sub toate aspectele, astfel că este evident că legea contenciosului administrativ se completează, în măsura compatibilității, cu Codul de procedură civilă conform art. 28 alin 1.

Rolul activ al judecătorului statuat de art. 129 Cod procedură civilă este accentuat de aceea că este vorba de un litigiu de contencios administrativ, în care nu operează distincția între regimul juridic al nulității relative și cel al nulității absolute decelate în dreptul comun. Litigiul de contencios administrativ are ca obiect un act administrativ emis în aplicarea sau organizarea legii.

Recurențele au precizat că noile motive de nelegalitate invocate reies din administrarea unei probe legale, cea a depunerii documentației care a stat la baza emiterii actului administrativ. Astfel, pe de-o parte, motivele invocate ținesc la dovedirea vătămării unui interes public printr-un act lovit de nulitate absolută, iar pe de altă parte, reclamantul se află oarecum într-o poziție de inferioritate față de pârât și de actul în cauză. Actul în cauză este prezumat ca fiind legal, așadar pârâtul nu trebuie să facă proba legalității sale, iar reclamantul este cel care are în sarcină răsturnarea prezumției de legalitate a actului, prin toate mijloacele legale de probă.

Reclamantul nu cunoaște de la începutul cauzei întreaga documentație care a stat la baza emiterii actului, neexistând nicio procedură de publicare din oficiu a actului, de către autoritatea emitentă, încă de la emiterea sa, împreună cu toată documentația care a stat la baza emiterii actului. Reclamantul are cunoștința de întreaga documentație care a stat la baza emiterii actului numai după introducerea acțiunii la instanță și deci numai atunci poate pe deplin critica actul pentru toate viciile sale de nelegalitate.

Mai mult decât atât, recurențele au învederat că, în speță, cele două pârâte nu au înțeles să depună, până la prima zi de înfățișare, documentația completă care a stat la baza emiterii celor două acte administrative.

În acest sens, recurențele au învederat că numai la termenul din 18.06.2012 pârâta și intervenienta au depus documentația care a stat la baza emiterii actului atacat, instanța acordând termen pentru studiul documentației depuse. Numai de la acel termen, în considerarea principiului „egalității de arme”, reclamantele și-au putut întări și detalia motivele pentru apărarea cererii lor de anulare a actului administrativ, motive arătate în detaliu la termenul din 10.09.2012.

Curtea constată că, la termenul de judecată din 10.09.2012, în fața Tribunalului Cluj, reclamantii CENTRUL INDEPENDENT PENTRU DEZVOLTAREA RESURSELOR DE MEDIU, ASOCIAȚIA AURARILOR ALBURNUS MAIOR ROȘIA MONTANĂ, ASOCIAȚIA SALVAȚI BUCUREȘTIUL au depus o cerere intitulată „Întregire de acțiune” (f. 89 Vol. III dosar fond Tribunalul Cluj), prin care au solicitat, în contradictoriu cu pârâta Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Alba și intervenienta accesorie Roșia Montană Gold Corporation S.A., admiterea în întregime a cererii de chemare în judecată, așa cum a fost formulată și, pe cale de consecință, instanța să dispună anularea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9 din 14.07.2011, fără cheltuieli de judecată.

Prin încheierea pronunțată de Tribunalul Cluj la termenul din data de 19.11.2012 (f. 209 Vol. III dosar atașat Tribunalul Cluj), instanța a respins excepția tardivității completării la acțiune și excepția inadmisibilității, invocate de pârâtă și intervenientă, reținându-se că art. 132 Cod procedură civilă, aplicabil în speță în temeiul art. 28 din Legea contenciosului administrativ se referă la modificarea cererii de chemare în judecată, în sensul de schimbare a obiectului cererii, dar în prezenta cauză s-a formulat doar o completare a motivelor invocate în susținerea aceluiași obiect al cererii.

Pe de altă parte, s-a reținut că Legea contenciosului administrativ nu obligă partea interesată decât la promovarea cererii de chemare în judecată în termenul de 6 luni prevăzut la art. 11 alin. (1) din lege, însă acesta nu reprezintă și un termen de decădere cu privire la întregirea cererii deja promovate, cum susțin pârâta și intervenienta, aceasta cu atât mai mult cu cât unele motive de nelegalitate a actului administrativ ar putea fi invocate chiar și din oficiu pe tot parcursul judecății.

În aceste condiții, Curtea constată că sunt nefondate motivele de recurs invocate de recurente-reclamante împotriva încheierii din data de 17.09.2014, prin raportare la încheierea din data de 19.11.2012, întrucât cererea de completare a acțiunii depusă pentru termenul din data de 10.09.2012 avea un alt obiect, respectiv completarea motivelor acțiunii introductive.

Prin încheierea din data de 17.09.2014, s-a respins ca tardivă cererea de modificare a acțiunii depusă la data de 08.09.2014 vizând un alt obiect, respectiv introducerea în cauză, în calitate de pârâtă, a ROȘIA MONTANĂ GOLD CORPORATION S.A.

Cu privire la această soluție, Curtea reține că, potrivit dispozițiilor art. 132 alin. (1) Cod procedură civilă din 1865, „(1) *La prima zi de înfățișare, instanța va putea da reclamantului un termen pentru întregirea sau modificarea cererii precum și pentru a propune noi dovezi. În acest caz, instanța dispune amânarea pricinii și comunicarea cererii modificate paratului, în vederea facerii întâmpinării*”, iar potrivit art. 134 din același Cod, „*Este socotită ca prima zi de înfățișare aceea în care părțile, legal citate, pot pune concluzii.*”

În prezenta cauză, soluția pronunțată de instanța de fond prin încheierea din data de 17.09.2014 este corectă întrucât, în raport de prevederile art. 132 alin. (1) și art. 134 Cod procedură civilă din 1865, modificarea cererii de chemare în judecată putea fi făcută până la prima zi de înfățișare, respectiv până la termenul din data de 23.04.2012 (încheierea, f. 88 Vol. I dosar fond Tribunalul Cluj).

Sunt nefondate susținerile recurentelor conform cărora încheierea din data de 17.09.2014 încalcă efectele încheierii din data de 19.11.2012, întrucât încheierea de la termenul din 19.11.2012 are ca obiect completarea motivelor acțiunii, iar nu modificarea cadrului procesual din punctul de vedere al părților, cum a solicitat reclamanta Asociația Alburnus Maior prin cererea depusă la data de 18.08.2014.

Față de aceste considerente, Curtea **va respinge ca nefondat recursul formulat de reclamantii Centrul Independent pentru Dezvoltarea Resurselor de Mediu, Asociația Aurarilor Alburnus Maior Roșia Montană și Asociația Salvați Bucureștiul, împotriva încheierii din 17 septembrie 2014 pronunțată de Tribunalul Buzău**, în contradictoriu cu intimata pârâtă Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Alba și intimații intervenienți accesoriu Asociația Pro Dreptatea Roșia Montană, Asociația Pro Roșia Montană și Sindicatul Viitorul Mineritului.

Examinând sentința recurată prin prisma criticilor formulate și a temeiurilor prevăzute de art. 304 Cod procedură civilă din 1865, precum și sub toate aspectele, potrivit art. 304¹ Cod procedură civilă din 1865, Curtea reține următoarele:

Prin sentința nr. 770 din data de 10 decembrie 2020, Tribunalul Buzău – Secția a II-a Civilă, de Contencios Cministrativ și Fiscal a respins acțiunea formulată de reclamantii Centrul Independent pentru Dezvoltarea Resurselor de Mediu, Asociația Aurarilor Alburnus Maior Roșia Montană și Asociația Salvați Bucureștiul, în contradictoriu cu pârâta Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Alba și a admis cererea de intervenție accesorie în favoarea pârâtei, formulată de către Asociația Pro Dreptatea Roșia Montană, Asociația Pro Roșia Montană și Sindicatul Viitorul Mineritului.

Împotriva acestei sentințe și a încheierii de ședință din data de 17 septembrie 2014 pronunțate de Tribunalul Buzău – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, au

formulat recurs reclamantii CENTRUL INDEPENDENT PENTRU DEZVOLTAREA RESURSELOR DE MEDIU, ASOCIAȚIA AURARILOR ALBURNUS MAIOR ROȘIA MONTANĂ, ASOCIAȚIA SALVAȚI BUCUREȘTIUL, în temeiul art. 1 alin. (1) și al art. 20 alin. (1) al Legii nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, cu modificările și completările ulterioare și a solicitat admiterea recursului, casarea în integralitate a încheierii și a sentinței recurată, admiterea cererii introductivă de instanță și a acțiunii completatoare așa cum au fost formulate și, pe cale de consecință, să se dispună anularea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9 din 14.07.2011.

Analizând motivele de nelegalitate invocate de recurenții-reclamanți prin cererea de recurs, Curtea constată că, un important motiv de nelegalitate se referă la *emiterea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9 din 14.07.2011 în lipsa aprobării Comisiei de Naționale de Arheologie* (pct. VIII din cererea de recurs).

Sub acest aspect, prin cererea de recurs, recurenții-reclamanți arată că certificatul de descărcare arheologică este nul, întrucât decizia de aprobare a raportului de cercetare de către Comisia Națională de Arheologie este nulă.

Descărcarea de sarcină arheologică și deci emiterea actului în cauză este reglementată de articolele 5 și 6 din O.G. nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic.

Recurenții au învederat că în textul actului administrativ atacat se arată că această etapă procedurală a fost îndeplinită de Comisia Națională de Arheologie în ședința din 12.07.2011.

Recurenții au opinat că aprobarea Comisiei Naționale de Arheologie este lovită de nulitate, întrucât nu există decizie validă de aprobare a raportului de cercetare, întrucât nu există Regulament de funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie aprobat prin Ordin al Ministrului Culturii și Publicat în Monitorul Oficial Articolul 14 alin. (4) din O.G. nr. 43/2000 condiționează funcționarea Comisiei Naționale de Arheologie de funcționarea în baza unui regulament aprobat prin ordin al Ministrului Culturii; această prevedere este absolut normală, neexistând un alt act normativ care să prevadă cvorumul de ședință și procedura de vot în cadrul Comisiei.

Recurenții au mai arătat că Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative condiționează intrarea în vigoare a ordinelor Ministrului Culturii de publicarea în Monitorul Oficial.

Regulamentul de funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie este un act normativ întrucât reglementează statutul, ariile de competență, regimul actelor emise de un organism ce funcționează pe lângă Ministerul Culturii și fundamentează acte administrative emise de structuri aflate în subordonarea Ministerului Culturii. Funcționarea acestui organism este aplicabilă unui număr indeterminat de situații, în mod abstract și în raport exclusiv cu funcția îndeplinită de acele persoane ce intră în componența sa nominală. Prin urmare, regulamentul de funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie nu poate intra în vigoare decât după publicarea sa în Monitorul Oficial al României.

Recurenții au precizat că potrivit site-ului Ministerului Culturii, Regulamentul de Organizare și Funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie a fost aprobat prin Ordinul Ministrului Culturii nr. 2127/2005. Nici acest ordin, niciun alt ordin care să reglementeze funcționarea Comisiei Naționale de Arheologie nu au fost publicate în Monitorul Oficial al României.

Prin urmare, recurenții au concluzionat că funcționarea Comisiei Naționale de Arheologie este afectată de nelegalitate, întemeindu-se pe un act normativ care nu produce efecte juridice, întrucât Comisia Națională de Arheologie nu există de iure, neputând emite acte administrative legale, fiind nulă aprobarea pentru descărcarea de sarcină arheologică a Masivului Cârnic, emisă în ședința din 12.07.2011.

Recurenții au învederat că decizia de aprobare a raportului de cercetare este nelegală, întrucât nu întrunește condiții minimale privind forma și motivarea în drept.

Astfel, conform articolului 6 al O.G. nr. 43/2000, Comisia Națională de Arheologie emite o aprobare, act care fundamentează și condiționează emiterea actului administrativ final certificat de descărcare de sarcină arheologică și, în aceste condiții, chiar dacă ar fi apreciat ca un act premergător emiterii actului administrativ final, aprobarea Comisiei Naționale de Arheologie este ținută să îndeplinească cerințe minimale de formă, care să-i ateste valabilitatea.

Au mai arătat că au solicitat prin punctul 7 al Cererii în probațiune depusă la termenul din 20.04.2012 avizul Comisiei Naționale de Arheologie din data de 12.07.2011, dată la care Comisia Națională de Arheologie a dezbătut și aprobat documentația „Raport de cercetare arheologică preventivă - Masivul Cârnic pentru perioada 1999-2000, 2002-2006” și s-a propus acordarea certificatului de descărcare de sarcină arheologică pentru zonele identificate prin coordonatele STEREO 70.

Față de această solicitare a reclamantelor, pârâta și intervenienta SC Roșia Montana Gold Corporation au depus:

a) Adresa Direcției Patrimoniu Cultural din cadrul Ministerului Culturii, semnată de Director Mircea Angelescu, către Direcția pentru Cultura și Patrimoniu Național Alba nr. 1718/13.07.2011, prin care i se comunica faptul că documentația a fost analizată în ședința Comisiei Naționale de Arheologie din 12.07.2011 care a aprobat emiterea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică pentru zona delimitată în Raport prin coordonate St. 1970;

b) tabel distribuie documentație Raport cercetare arheologică preventivă Masivul Cârnic, Roșia Montană, Document final de sinteză 2009 întocmit la 28.01.2011;

c) un document care nu poartă niciun antet sau semnătură, intitulat „Documentație Raport cercetare arheologică preventivă pentru Masivul Cârnic, Roșia Montană, Document final de sinteză 2009”;

d) un document intitulat „Comisia Națională de Arheologie. Prezenta. 12.07.2011” cuprinzând lista nominală a membrilor Comisiei în dreptul numelor cărora se află semnăturile celor prezenți la ședința din 12.07.2011.

Având în vedere solicitarea reclamantelor și actele depuse de pârâtă, recurențele au plecat de la premisa că actele b), c) și d) sunt toate documente care emană de la Comisia Națională de Arheologie în privința aprobării date de acest organism pentru emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică atacat.

În mod evident, recurențele au apreciat că actele b) și d) nu pot fi acorduri, iar actul c) nu îndeplinește condițiile minimale privind forma și temeiul de drept pentru a reprezenta acordul Comisiei Naționale de Arheologie.

De asemenea, recurenții au arătat că actul nu cuprinde elemente esențiale, astfel:

- nu cuprinde mențiuni esențiale privind emitentul și numărul de înregistrare la emitent, neexistând niciun element al actului care să ateste că acesta provine de la Comisia Națională de Arheologie. De asemenea, nu există niciun element care să ateste că întâlnirea a avut loc la data de 12.07.2011;

- actul este nesemnat. În ipoteza în care actul la care s-a făcut referire reprezintă acordul Comisiei Naționale de Arheologie, susțin recurenții că acesta ar trebui să conțină semnătura fiecăruia dintre membrii comisiei care au votat pentru aprobarea raportului de cercetare. La limită, este posibilă semnarea actului doar de către persoana care l-a întocmit, cu condiția ca persoana care l-a întocmit să fi fost delegată de comisie pentru acest fapt, printr-un regulament sau printr-un act anterior al comisiei și actul să fie validat ulterior de comisie în întregul ei. Actul în cauză nu este semnat;

- actul nu cuprinde temeiul de drept în baza căruia a fost întocmit; actul emis de Comisia Națională de Arheologie nu cuprinde nicio mențiune privind temeiul de drept în baza căruia a avut loc întrunirea comisiei și s-a desfășurat votul acesteia;

- actul nu cuprinde data emiterii și dovada prezenței: nu există un act al Ministerului Culturii sau al Comisiei Naționale de Arheologie, care să conțină procesul verbal al Comisiei Naționale de Arheologie din 12.07.2011. Nu există în cuprinsul actului nicio mențiune care să ateste că relatează discuțiile din ședința din 12.07.2011. Prin urmare, recurenții au învederat că nu cunosc numele membrilor Comisiei care au luat parte la dezbateri și la vot. Chiar dacă s-ar admite că dezbaterile a avut loc în 12.07.2012, recurenții au arătat că nu există dovada că persoanele care au semnat documentul de prezență au luat parte la toate punctele de pe ordinea de zi a Comisiei, deci și la cea în cauză.

În combatere, cu privire la acest motiv de nelegalitate, prin întâmpinarea depusă (f. 99 dosar recurs), intimata-intervenient accesoriu Asociația Pro Roșia Montană arată, referitor la susținerile reclamantelor-recurente privind Comisia Națională de Arheologie, că funcționarea

acestei comisii s-a desfășurat în condiții de legalitate, conform O.G. nr. 43/2000, reclamantele neaducând nicio dovadă că prin modul în care aceasta și-a desfășurat activitatea s-ar fi încălcat legea. Astfel, intimata a precizat că, în speță, Comisia Națională de Arheologie este un organism științific, fără personalitate juridică înființată în temeiul Ordonanței Guvernului nr. 43/2000, fără a mai fi necesară adoptarea vreunui alt act normativ în acest sens.

Conform prevederilor art. 45 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, organizarea structurilor din cadrul ministerelor se stabilește prin ordin al ministrului.

În speță, intimata a învederat că Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2127/2005 prin care s-a aprobat regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei Naționale de Arheologie este un act administrativ cu caracter individual, iar nu un act normativ, astfel că nu era necesară publicarea în Monitorul Oficial a acestui ordin.

Nefiind o autoritate publică, ci doar un organism științific, fără personalitate juridică, ce acordă Ministerului Culturii și Patrimoniului Național consultanță de specialitate în legătură cu patrimoniul arheologic, intimata a precizat că, în speță, Comisia Națională de Arheologie nu are capacitatea de a emite acte administrative.

Prin urmare, a apreciat că decizia comisiei de aprobare a raportului de cercetare arheologică nu este act administrativ, instanța neputând să constate nulitatea acestuia. Aprobarea raportului de cercetare de către comisie se rezumă exclusiv la aspecte de ordin științific, decizia comisiei nefiind act juridic [conform dispozițiilor art. 14 alin. (1) din O.G. nr. 43/2000, comisia nu are personalitate juridică].

În cadrul apărărilor formulate de intimata-pârâtă Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Alba prin întâmpinarea formulată (f. 115 dosar recurs, la pct. 7), se arată că singura autoritate publică în drept să aprobe sau să respingă concluziile unui raport de cercetare arheologică preliminar este definită de art. 6 alin. (5) al O.G. nr. 43/2000 ca fiind Comisia Națională de Arheologie („În vederea emiterii certificatului prevăzut la art. 5 alin. (5), pentru siturile aflate în zone de interes arheologic prioritar, siturile clasate în grupa A din Lista monumentelor istorice și pentru toate investițiile, cu excepția locuințelor particulare aflate în alte zone, rapoartele de cercetare se trimit spre aprobare Comisiei Naționale de Arheologie.”).

A menționat că acest organism este ținut să realizeze o evaluare științifică a raportului de cercetare arheologică bazându-se pe aprecierile de specialitate întreprinse de membri săi, deținători ai unei bogate expertize în domeniu. Or, pe terenul aprecierii oportunității științifice a emiterii unei astfel de evaluări, decizia autorității publice nu poate fi cenzurată de către o instanță de judecată.

Prin sentința recurată, instanța de fond a reținut că, în conformitate cu art. 14 alin. (4) din O.G. nr. 43/2000, „Comisia Națională de Arheologie are 21 de membri și funcționează în conformitate cu regulamentul său de organizare și funcționare, aprobat prin ordin al ministrului culturii și cultelor.” Regulamentul de organizare și funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie a fost aprobat prin Ordinul nr. 2127/2005, nepublicat în Monitorul Oficial.

Prin raportare la dispozițiile art. 12 alin. (1) și (2) din Legea nr. 24/2000, a reținut instanța de fond că publicarea în Monitorul Oficial în vederea intrării în vigoare este o cerință prevăzută lege doar în privința ordinelor (acte administrative) cu caracter normativ.

Actele administrative normative sunt cele care conțin reglementări cu caracter general, impersonale, care produc efecte erga omnes, în timp ce actele individuale sunt acelea care produc efecte, de regulă, față de o persoană, sau uneori față de mai multe persoane, nominalizate expres în conținutul acestor acte.

Astfel, instanța de fond a reținut că, pentru a concluziona în sensul caracterului individual sau normativ al unui act administrativ, este necesar a se avea în vedere întinderea efectelor juridice pe care le produce. Or, contrar celor susținute de reclamantă, prima instanță a constatat că este mai mult decât evident că Ordinul prin care a fost aprobat Regulamentul de organizare și funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie nu produce efecte erga omnes.

Faptul că regulamentul de funcționare a altor comisii din Ministerul Culturii a fost aprobat prin ordin publicat în Monitorul Oficial nu prezintă relevanță, atât timp cât, în cazul concret

dedus judecării, Ordinul nr. 2127/2005 a fost apreciat de instanța de fond ca fiind un act administrativ cu caracter individual.

Mai mult decât atât, instanța de fond a arătat și faptul că, în conformitate cu prevederile art. 14 alin. 1 din O.G. nr. 43/2000, Comisia Națională de Arheologie funcționează ca organism științific de specialitate, fără personalitate juridică, cu rol consultativ în domeniul patrimoniului arheologic, pe lângă Ministerul Culturii și Cultelor

A mai constatat că această Comisie nu funcționează nici în subordinea, nici sub autoritatea Ministerului Culturii și nici în coordonarea ministrului culturii și patrimoniului național, nefiind prevăzută în anexa nr. 2 a Hotărârii nr. 90/2010 privind organizarea și funcționarea Ministerului Culturii.

Astfel cum reiese în mod clar din dispozițiile O.G. nr. 43/2000, Comisia Națională de Arheologie este un organism științific, fără personalitate juridică, având un rol consultativ în domeniul patrimoniului arheologic. Ca urmare, Comisia nu poate fi considerată o autoritate publică, fie ea și asimilată: *„organ de stat sau al unităților administrativ-teritoriale care acționează, în regim de putere publică, pentru satisfacerea unui interes legitim public; ... persoanele juridice de drept privat care, potrivit legii, au obținut statut de utilitate publică sau sunt autorizate să presteze un serviciu public, în regim de putere publică”* (art. 2 alin. 1 lit. b din Legea contenciosului administrativ).

Nefiind autoritate publică, judecătorul fondului a opinat că această Comisie nu emite acte administrative. Ca urmare, o analiză a legalității aprobării de către Comisia Națională de Arheologie a Raportului de cercetare arheologică preventivă nu se poate efectua prin prisma condițiilor de formă și fond cerute pentru un act administrativ.

A mai reținut instanța de fond că operațiunea de aprobare a raportului de cercetare este atestată de adresa nr. 1718/13.07.2011 a Direcției Patrimoniu Cultural din cadrul Ministerului Culturii, prin care se comunică aprobarea de către Comisie, în ședința din 12.07.2011, a raportului de cercetare privind Masivul Cârnic. Acest document a fost semnat de secretarul Comisiei, care a participat în această calitate la ședința respectivei entități din 12.07.2011. Existența unui document prin care se atestă acordul Comisiei Naționale de Arheologie constituie o dovadă a îndeplinirii operațiunii administrative a aprobării.

De altfel, judecătorul fondului a constatat că reclamanții nu au contestat faptul că Raportul a fost aprobat de către Comisie, ci au prezentat argumente ce vizau aspecte formale ale modului de lucru al Comisiei și de materializare în scris a deciziei acesteia. Or, atât timp cât nu există niciun dubiu că a avut loc ședința în care s-a prezentat Raportul și în urma căreia acesta a fost aprobat, atât timp cât argumentele reclamanților se circumscriu actelor administrative, iar Comisia Națională de Arheologie nu este o autoritate publică, ci un organism științific de specialitate, fără personalitate juridică, cu rol consultativ în domeniul patrimoniului arheologic analizat în prezenta cauză, instanța de fond a concluzionat că susținerile reclamanților nu sunt de natură a conduce la constatarea nelegalității Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011 ca și consecință a nelegalității modului de materializare a aprobării prealabile a Comisiei Naționale de arheologie.

Curtea constată că, prin Certificatul de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011 (f. 38 Vol. I dosar atașat fond Tribunalul Cluj), contestat în prezenta cauză, s-a certificat faptul că s-a realizat descărcarea de sarcină arheologică pe terenul aflat în comuna Roșia Montană, județul Alba, aflat în proprietatea Comunei Roșia Montană și a Statului Român, identificat prin coordonatele Stereo 70 indicate în cadrul certificatului.

În cuprinsul actului administrativ menționat, se arată că documentația „Raport de cercetare arheologică – Masivul Cârnic, Roșia Montană, pentru perioada 1999-2000, 2002-2006, a fost analizată și aprobată în ședința Comisiei Naționale de Arheologie din data de 12.07.2011, Comisia Națională de Arheologie propunând acordarea certificatului de descărcare arheologică pentru zonele identificate prin coordonatele Stereo 70.

Conform prevederilor art. 6 alineatele (5) și (6) din Ordonanța Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 951 din 24 noiembrie 2006, cu modificările și completările ulterioare, *„(5) În vederea emiterii certificatului prevăzut*

la art. 5 alin. (5), pentru siturile aflate în zone de interes arheologic prioritar, siturile clasate în grupa A din Lista monumentelor istorice și pentru toate investițiile, cu excepția locuințelor particulare aflate în alte zone, rapoartele de cercetare se trimit spre aprobare Comisiei Naționale de Arheologie.

(6) Certificatele de descărcare de sarcina arheologică emise în lipsa aprobării Comisiei Naționale de Arheologie sunt nule de drept.”

La termenul din data de 23.04.2012 (încheierea, f. 88 Vol. I dosar fond Tribunalul Cluj), Tribunalul Cluj a dispus efectuarea unei adrese către pârâta Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniul Național Alba, cu solicitarea de a depune la dosarul cauzei întreaga documentație care a stat la baza emiterii certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011, precum și autorizația de săpături arheologice.

La dosarul cauzei (f. 189 Vol. I dosar fond Tribunalul Cluj), a fost depusă adresa nr. 1718 din 13.07.2011 emisă de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național – Direcția Patrimoniul Cultural, către Direcția pentru Cultură și Patrimoniul Național Alba, prin care se arată că, urmare transiterii, prin adresa nr. 810 din 28.06.2010, a documentației „Raport cercetare arheologică preventivă Masivul Cârnic, Roșia Montană. Document final de sinteză 2009”, s-a comunicat faptul că documentația a fost analizată în ședința Comisiei Naționale de Arheologie din 12.07.2011. Comisia Națională de Arheologie a aprobat emiterea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică pentru zona delimitată în Raport prin coordonate ST. 1970, de către Direcția pentru Cultură și Patrimoniul Național Alba, conform competențelor, în baza art. 13 lit d) din Ordonanța Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și celelalte propuneri referitoare la protejarea unor zone de interes arheologic.

De asemenea, s-au depus la dosarul cauzei „Tabel distribuie documentație Raport cercetare arheologică preventivă Masivul Cârnic, Roșia Montană. Document final de sinteză 2009” din data de 28.01.2011 și un tabel intitulat „Comisia Națională de Arheologie, Prezență 12.07.2011” (f. 193-194 Vol. I dosar fond Tribunalul Cluj).

Cu privire la adresa nr. 1718 din 13.07.2011 emisă de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național – Direcția Patrimoniul Cultural, Curtea reține că aceasta reprezintă o adresă de informare către Direcția pentru Cultură și Patrimoniul Național Alba, cu privire la o pretinsă aprobare a emiterii Certificatului de descărcare de sarcină arheologică pentru zona delimitată în Raport prin coordonate ST. 1970 de către Comisia Națională de Arheologie în ședința acesteia din 12.07.2011, neputând echivala cu o aprobare în sensul dispozițiilor art. 6 alin. (6) din Ordonanța Guvernului nr. 43/2000, atât timp cât nu emană de la membrii Comisiei menționate.

Totodată, tabelele mai sus menționate atestă distribuie documentației Raport cercetare arheologică preventivă Masivul Cârnic, Roșia Montană. Document final de sinteză 2009 către 20 membri ai Comisiei Naționale de Arheologie (din cei 21 membrii menționați în tabel), precum și prezența a 14 membri ai Comisiei (din cei 21 membrii menționați în tabel), fără a rezulta dacă cei 14 membri ai Comisiei Naționale de Arheologie prezenți la data de 12.07.2011 au examinat documentația transmisă și și-au exprimat poziția în sensul aprobării sau a respingerii solicitării de eliberare a certificatului de descărcare de sarcină arheologică.

Nu rezultă din documentele transmise câți dintre cei 14 membri ai Comisiei prezenți la data de 12.07.2011 conform tabelului depus la dosarul de fond (f. 194 Vol. I dosar fond Tribunalul Cluj) au fost de acord cu aprobarea emiterii certificatului de descărcare de sarcină arheologică și câți nu au fost de acord, dacă emiterea certificatului a fost aprobată cu unanimitate sau cu majoritate sau dacă solicitarea de emitere a certificatului a fost respinsă.

Conform prevederilor art. 14 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 43/2000, forma în vigoare la data de 12.07.2011, „(4) Comisia Națională de Arheologie are 21 de membri și funcționează în conformitate cu regulamentul său de organizare și funcționare, aprobat prin ordin al ministrului culturii și cultelor.”

În baza acestor prevederi, a fost emis Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2127/2005, prin care s-a aprobat Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei Naționale de Arheologie, în vigoare la data de 12.07.2011, ordin care nu a fost publicat în Monitorul Oficial al României. Conform art. 5 alin. (2) din Regulamentul menționat, „(2) Comisia lucrează cu cel puțin

o jumătate plus unu din membrii săi și ia hotărâri cu majoritatea simplă a membrilor prezenți. **Deciziile** se iau prin vot secret sau deschis, conform hotărârii Comisiei pentru fiecare caz în parte.”, iar conform art. 6 alin. (3) din Regulament, „(3) **Deciziile** Comisiei privind acordarea avizelor sau a certificatelor de eliberare de sarcină arheologică se iau în absența elaboratorului documentației și a beneficiarului acesteia.”

De asemenea, potrivit art. 9 alin. (1) lit d) din Regulament, „(1) **Președintele** Comisiei are următoarele atribuții: [...] d) **formulează decizia** privind rezolvarea contestațiilor, pe baza votului membrilor Comisiei.”

Din interpretarea coroborată a acestor prevederi, rezultă că, în prezenta cauză, era necesar ca emiterea Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011 să fie aprobată prin decizie a Comisiei Naționale de Arheologie, în condițiile de cvorum și majoritate menționate, decizie redactată de către Președintele Comisiei, în lipsa aprobării emise în condițiile menționate, certificatul de descărcare de sarcină arheologică fiind nul de drept.

Curtea constată că în prezenta cauză nu s-a făcut dovada existenței unei decizii a Comisiei Naționale de Arheologie de aprobare a emiterii Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011, aspect ce atrage nulitatea certificatului menționat, întrucât adresa nr. 1718 din 13.07.2011 emisă de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național – Direcția Patrimoniul Cultural și cele două tabele mai sus menționate nu fac dovada existenței deciziei de aprobare a emiterii certificatului de descărcare de sarcină arheologică, conform prevederilor art. 6 alin. (6) din Ordonanța Guvernului nr. 43/2000.

În aceste condiții, Curtea reține ca fiind fondate susținerile recurentelor-reclamante conform cărora tabelul distribuie documentație Raport cercetare arheologică preventivă Masivul Cârnic, Roșia Montană, Document final de sinteză 2009 întocmit la 28.01.2011 și documentul intitulat „Comisia Națională de Arheologie. Prezenta. 12.07.2011” cuprinzând lista nominală a membrilor Comisiei în dreptul numelor cărora se află semnăturile celor prezenți la ședința din 12.07.2011 nu pot fi considerate acorduri și nu îndeplinesc condițiile minimale privind forma și temeiul de drept pentru a reprezenta acordul Comisiei Naționale de Arheologie.

Cu privire la aspectele reținute de instanța de fond, Curtea apreciază că în mod corect a reținut tribunalul că Ordinul prin care a fost aprobat Regulamentul de organizare și funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie nu produce efecte *erga omnes*, fiind un act administrativ cu caracter individual pentru care nu este obligatorie publicarea în Monitorul Oficial al României prin raportare la dispozițiile art. 12 alin. (1) și (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, cu modificările și completările ulterioare.

Curtea reține că, în funcție de întinderea efectelor juridice pe care le produc, actele administrative se clasifică în acte normative și acte individuale. Actele administrative normative conțin reglementări cu caracter general, impersonale, care produc efecte *erga omnes*, în timp ce actele individuale produc efecte, de regulă, față de o persoană, sau uneori față de mai multe persoane, nominalizate expres în conținutul acestor acte. Încadrarea unui act infralegislativ într-una dintre cele două categorii mai sus arătate se realizează prin examinarea integrală a conținutului său, prin prisma trăsăturilor fiecăreia dintre categoriile în discuție (acte normative și acte individuale). Cu alte cuvinte, un act administrativ este fie normativ, fie individual, în funcție de întinderea efectelor juridice pe care le produce.

Instanța de fond a reținut în mod corect că Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2127/2005, prin care s-a aprobat Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei Naționale de Arheologie nu este act administrativ cu caracter normativ și, drept urmare, nu era necesară publicarea lui în Monitorul Oficial (conform art. 11 din Legea nr. 24/2000) pentru a putea produce efectele juridice urmărite. Reglementarea organizării și funcționării Comisiei menționate prin ordin al ministrului culturii nu reprezintă o normă cu aplicabilitate generală, care să atragă calificarea ordinului ca act normativ, ci privește organizarea internă a autorității publice (în acest sens este și *jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția de Contencios Administrativ și Fiscal*, cu titlu de exemplu deciziile nr. 2027/17.06.2016, nr. 1324/14.03.2014, nr. 844/26.02.2015).

În schimb, instanța de fond a reținut în mod greșit că operațiunea de aprobare a raportului de cercetare este atestată de adresa nr. 1718/13.07.2011 a Direcției Patrimoniul Cultural

din cadrul Ministerului Culturii, prin care se comunică aprobarea de către Comisie, în ședința din 12.07.2011, a raportului de cercetare privind Masivul Cârnic, document semnat de secretarul Comisiei, care a participat în această calitate la ședința respectivei entități din 12.07.2011, iar existența unui document prin care se atestă acordul Comisiei Naționale de Arheologie constituie o dovadă a îndeplinirii operațiunii administrative a aprobării.

Astfel cum s-a reținut mai sus, potrivit Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei Naționale de Arheologie, aprobarea emiterii certificatului de descărcare de sarcină arheologică se realizează prin decizie a Comisiei Naționale de Arheologie care, chiar dacă nu constituie un act administrativ distinct, ci o operațiune administrativă ce stă la baza emiterii Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011, *aprobarea menționată reprezintă o cerință prevăzută sub sancțiunea nulității* de art. 6 alin. (6) din Ordonanța Guvernului nr. 43/2000.

Potrivit prevederilor art. 18 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1154 din 7 decembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare, instanța de contencios administrativ „*este competentă să se pronunțe, în afara situațiilor prevăzute la art. 1 alin. (6), și asupra legalității operațiunilor administrative care au stat la baza emiterii actului supus judecării.*”, astfel că, față de aceste dispoziții legale, instanța de fond era ținută să realizeze o examinare atentă a legalității operațiunii administrative a aprobării emiterii certificatului de descărcare de sarcină arheologică contestat în prezenta cauză, cu atât mai mult cu cât existența acestei aprobări este o cerință prevăzută sub sancțiunea nulității prin dispozițiile menționate din Ordonanța Guvernului nr. 43/2000.

Mai mult, chiar dacă s-ar face abstracție de prevederile exprese ale Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei Naționale de Arheologie aprobat prin Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2127/2005 care prevăd cerința aprobării emiterii certificatului de descărcare de sarcină arheologică prin decizie a Comisiei Naționale de Arheologie, nici prin adresa nr. 1718/13.07.2011 a Direcției Patrimoniu Cultural din cadrul Ministerului Culturii la care face referire instanța de fond și nici prin cele două tabele depuse la dosarul de fond care atestă doar primirea documentației de către membrii comisiei și prezența unei părți a acestora la ședința din 12.07.2011, nu se face dovada că decizia de aprobare a fost luată în mod efectiv în acea ședință, în condițiile de cvorum și majoritate prevăzute de regulament, ceea ce echivalează cu lipsa aprobării emiterii certificatului, prevăzută sub sancțiunea nulității.

De asemenea, în mod greșit a reținut instanța de fond că reclamanții nu au contestat faptul că raportul a fost aprobat de către Comisie, ci au prezentat argumente ce vizau aspecte formale ale modului de lucru al Comisiei și de materializare în scris a deciziei acesteia și că nu există niciun dubiu că a avut loc ședința în care s-a prezentat Raportul, iar în urma căreia acesta a fost aprobat.

Dimpotrivă, reclamanții au invocat ca motiv de nulitate a actului administrativ contestat lipsa aprobării Comisiei Naționale de Arheologie, prin raportare la dispozițiile art. 6 alin. (6) din Ordonanța Guvernului nr. 43/2000, existând și un dubiu în privința aprobării efective a emiterii certificatului de descărcare de sarcină în ședința Comisiei din 12.07.2011, în condițiile în care din niciun înscris depus la dosarul cauzei, nu rezultă că în ședința de la acea dată a fost supusă aprobării comisiei emiterea certificatului de descărcare de sarcină contestat și nici condițiile în care a fost dată aprobarea, din perspectiva respectării cerințelor de cvorum și majoritate prevăzute de regulamentul menționat, instanța fiind pusă în imposibilitatea de a verifica aceste cerințe.

Or, în prezenta cauză, o atare verificare se impune în condițiile în care recurenții-reclamanți au contestat legalitatea certificatului de descărcare de sarcină sub aspectul aprobării emiterii acestuia de către Comisia Națională de Arheologie, aprobare care nu a fost dovedită în prezenta cauză, ceea ce, din punct de vedere probator, echivalează cu inexistența acesteia potrivit adagiului *idem est non esse et non probari*.

Un alt important motiv de nelegalitate invocat de recurenții-reclamanți se referă la faptul că cercetarea arheologică întreprinsă nu a avut în vedere statutul de monument clasat în grupa A al galeriilor din Masivul Cârnic, față de care *investitorul ar fi trebuit să obțină un nou certificat de urbanism*. Sub acest aspect, prin cererea de recurs, se arată că Roșia Montană a fost declarată sit protejat, iar în anexa 3 punct 1 lit. 1 din Legea nr. 5/2000, au fost calificate drept patrimoniu de interes național galeriile romane ale exploatărilor miniere aurifere din satul Roșia Montană, comuna

Roșia Montană. Dovezile despre mineritul roman de la Cârnic sunt parte dintr-o serie de complexuri miniere subterane foarte extinse și de mare importanță din cadrul Imperiului Roman.

Suștin recurenții că cercetarea arheologică întreprinsă nu a avut în vedere statutul de monument clasat în grupa A al galeriilor din Masivul Cârnic. Prin Ordinul nr. 2361/2010 pentru modificarea anexei nr. 1 la Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2314/2004 privind aprobarea Listei monumentelor istorice, actualizată și a Listei monumentelor istorice dispărute, Ministerul Culturii și Patrimoniului Cultural național a actualizat Lista națională a Monumentelor clasate. Astfel că, începând cu această dată Masivul Cârnic a dobândit un nou statut juridic, prin ordinul ministrului mai sus menționat, galeriile din Masivul Cârnic, indiferent de datarea lor - romană, medievală, sau modernă, fiind clasate ca monument istoric clasa A. Monumentul istoric a fost înscris în listă ca sit, referindu-se astfel la toate grupările din Masivul Cârnic.

Ca urmare a intrării în vigoare a acestei noi liste, recurenții au apreciat că investitorul ar fi trebuit să obțină un nou certificat de urbanism care să listeze galeriile din Masivul Cârnic ca un monument istoric, cu necesitatea obținerii avizului Ministerului. Cu privire la acest aspect, au arătat faptul că potrivit art. 2 alin. 9 și 10 din O.G. nr. 43/2000, cercetarea arheologică prealabilă este obligatorie în toate cazurile de emitere a acordurilor de mediu pentru zone cu patrimoniu arheologic, iar emiterea acordului de mediu ce face numai după emiterea avizului Ministerului Culturii și Cultelor.

Având în vedere scopul în care ordinul a fost emis, acela de a proteja și conserva aceste zone, recurenții au considerat că prin însăși schimbarea produsă listei întocmite în anul 2004, Ministerul Culturii și Cultelor și-a reconsiderat poziția, acordând de această dată o protecție sporită galeriilor din Masivul Cârnic.

Prin sentința recurată, instanța de fond a reținut, față de susținerile reclamanților conform cărora, urmare clasării Masivului Cârnic în Lista monumentelor istorice, prin Ordinul nr. 2.361/2010, investitorul trebuia să obțină cu nou certificat de urbanism, că nu poate reține ca întemeiate aceste susțineri. Astfel, pe de o parte, cercetarea arheologică (preventivă sau nu) nu diferă în raport de bunurile situate în zonele cercetate, iar, pe de altă parte, dispozițiile invocate de reclamanți nu sunt aplicabile în modalitatea susținută de aceștia.

Astfel, a reținut instanța de fond, este adevărat că Metodologia de aplicare a procedurii de descărcare de sarcină arheologică aprobată prin Ordinul nr. 2518/2007 al ministrului culturii și cultelor prevede la art. 3 că „Pentru zonele cu patrimoniu arheologic din Lista Monumentelor Istorice sau Repertoriul Arheologic Național, cuprinse sau nu în documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism, autoritățile publice locale emit Certificatul de urbanism, cu specificarea necesității obținerii avizului din partea Ministerului Culturii și Cultelor, înainte de eliberarea autorizației de construire.”

Însă, aceste dispoziții au în vedere situația în care se solicită certificatul de urbanism ca și document prealabil emiterii autorizației de construire. Conform art. 6 alin. 1 din Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, „Certificatul de urbanism este actul de informare prin care autoritățile prevăzute la art. 4 și la art. 43 lit. a):

a) fac cunoscute solicitantului informațiile privind regimul juridic, economic și tehnic al terenurilor și construcțiilor existente la data solicitării, în conformitate cu prevederile planurilor urbanistice și ale regulamentelor aferente acestora ori ale planurilor de amenajare a teritoriului, după caz, avizate și aprobate potrivit legii;

b) stabilesc cerințele urbanistice care urmează să fie îndeplinite în funcție de specificul amplasamentului;

c) stabilesc lista cuprinzând avizele/acordurile necesare în vederea autorizării executării lucrărilor de construire;

c¹) indică nominal operatorii de rețele tehnico-edilitare care vor emite respectivele avize/acorduri; avizele se vor solicita doar de la posesorii de rețele supraterane și subterane care afectează suprafața de teren și/sau construcțiile pentru care se solicită certificate de urbanism, cu consultarea bazei de date urbane constituite în condițiile legii;

d) încunoștințează investitorul/solicitantul cu privire la obligația de a contacta autoritatea competentă pentru protecția mediului, în scopul obținerii punctului de vedere și, după caz, al actului administrativ al acesteia, necesare în vederea autorizării.”

Art. 10 lit. a din aceeași Lege prevede că „pentru lucrări de construcții care se execută la toate categoriile de monumente istorice prevăzute de Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, conform Listei monumentelor istorice actualizată, inclusiv la anexele acestora identificate în același imobil - teren și/sau construcții, în zona de protecție a monumentelor istorice și în zone construite protejate, la construcții amplasate în zone de protecție a monumentelor și în zone construite protejate, stabilite potrivit legii, ori la construcții cu valoare arhitecturală sau istorică deosebită, stabilite prin documentații de urbanism aprobate, autorizațiile de construire/desființare se emit cu avizul conform al autorității administrației publice centrale ori județene, după caz, competentă în domeniul protejării patrimoniului cultural.”

A reținut tribunalul că art. 3 din Ordinul nr. 2518/2007 al ministrului culturii și cultelor nu reprezintă decât o punere în aplicare a prevederilor actului normativ cu forță superioară reprezentat de Legea nr. 50/1991.

În plus, a reținut instanța de fond, faptul că certificatul de urbanism de care fac vorbire reclamanții nu constituie o condiție prealabilă emiterii certificatului de descărcare arheologică reiese și din modul în care este structurată sus-menționata Metodologie. Astfel, cercetarea arheologică preventivă este reglementată la punctul III din Metodologie care, la art. 11-17, stabilește condițiile în care se realizează cercetarea arheologică preventivă și care se finalizează prin întocmirea unui Raport. Nici punctul III, nici punctul IV al Metodologiei (intitulat „Emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică”) nu obligă la emiterea unui certificat de urbanism ca și condiție prealabilă emiterii certificatului de descărcare de sarcină arheologică.

Curtea reține că instanța de fond a interpretat și aplicat în mod greșit prevederile Ordinului ministrului culturii și cultelor nr. 2518 din 04.09.2007, prin care s-a aprobat Metodologia de aplicare a procedurii de descărcare de sarcină arheologică, în corelație cu prevederile Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 933 din 13 octombrie 2004, cu modificările și completările ulterioare.

Conform art. 3 din Metodologia aprobată prin Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2518/2007, „*Pentru zonele cu patrimoniu arheologic din Lista Monumentelor Istorice sau Repertoriul Arheologic Național, cuprinse sau nu în documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism, **autoritățile publice locale emit Certificatul de urbanism, cu specificarea necesității obținerii avizului din partea Ministerului Culturii și Cultelor, înainte de eliberarea autorizației de construire.***”

Rezultă din această reglementare privind procedura de descărcare de sarcină arheologică faptul că emiterea Certificatului de urbanism este o obligație pentru autoritățile publice locale, prealabilă emiterii certificatului de descărcare de sarcină arheologică, fiind necesar ca, în cuprinsul certificatului, să fie inserată ca mențiune obligatorie necesitatea obținerii avizului din partea Ministerului Culturii și Cultelor.

Chiar dacă norma menționată face referire la emiterea certificatului de urbanism „*înainte de eliberarea autorizației de construire*”, această sintagmă nu determină incidența în cauză a prevederilor Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, întrucât certificatul de descărcare de sarcină arheologică *este un act administrativ distinct de autorizația de construire.*

Referirea pe care textul din metodologie o face la eliberarea autorizației de construire este tocmai pentru a sublinia necesitatea obținerii certificatului de urbanism ca document obligatoriu pentru emiterea actului administrativ reprezentând certificatul de descărcare de sarcină arheologică, în sensul că, *chiar dacă întreprinzătorul respectiv deține o autorizație de construire ca act administrativ distinct, existența acestui act administrativ nu îl dispensează de obligația de a obține certificatul de urbanism, ca document obligatoriu a fi obținut înainte de emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică.*

Faptul că certificatul de urbanism este un act preparator ce stă la baza certificatului de descărcare de sarcină arheologică rezultă și din succesiunea reglementărilor din metodologie. Astfel, după ce la Capitolul I „Definiții”, art. 2, este definit certificatul de descărcare de sarcină arheologică, în sensul că „*Certificatul de descărcare de sarcină arheologică reprezintă actul administrativ prin care se anulează regimul de protecție instituit anterior asupra terenului în care*

a fost evidențiat patrimoniul arheologic.”, la art. 3 situat în Capitolul II intitulat „Proceduri”, este cuprinsă reglementarea citată anterior privind obligativitatea emiterii certificatului de urbanism, de unde rezultă că certificatul de urbanism este un act care stă la baza actului administrativ reprezentând certificatul de descărcare de sarcină arheologică.

În mod greșit instanța de fond s-a referit, în ceea ce privește definirea certificatului de urbanism, la dispozițiile cu caracter special în materia executării lucrărilor de construcții, cuprinse în Legea nr. 50/1991, întrucât prezenta cauză nu privește executarea unor lucrări de construcții, ci legalitatea emiterii Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011.

Curtea reține că, în prezenta cauză, sunt incidente reglementările cu caracter general privind urbanismul din Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 373 din 10 iulie 2001, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, conform art. 29 alin. (1) din Legea nr. 350/2001, forma în vigoare la data de 14.07.2011 (data emiterii Certificatului de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011), „(1) *Certificatul de urbanism este actul de informare cu caracter obligatoriu prin care autoritatea administrației publice județene sau locale face cunoscute regimul juridic, economic și tehnic al imobilelor și condițiile necesare în vederea realizării unor investiții, tranzacții imobiliare ori a altor operațiuni imobiliare, potrivit legii.*”, iar potrivit art. 31 din aceeași lege, „*Certificatul de urbanism cuprinde următoarele elemente privind:*

a) *regimul juridic al imobilului - dreptul de proprietate asupra imobilului și servituțurile de utilitate publică care grevează asupra acestuia; situarea imobilului - teren și/sau construcțiile aferente - în intravilan sau în extravilan; prevederi ale documentațiilor de urbanism care instituie un regim special asupra imobilului - zone protejate, interdicții definitive sau temporare de construire -, dacă acesta este înscris în Lista cuprinzând monumentele istorice din România și asupra cărui, în cazul vânzării, este necesară exercitarea dreptului de preempțiune a statului potrivit legii, precum și altele prevăzute de lege. Informațiile privind dreptul de proprietate și dezmembrămintele acestuia vor fi preluate din cartea funciară, conform extrasului de carte funciară pentru informare.*

b) *regimul economic al imobilului - folosința actuală, destinații admise sau neadmise, stabilite în baza prevederilor urbanistice aplicabile în zona, reglementări fiscale specifice localității sau zonei;*

c) *regimul tehnic al imobilului - procentul de ocupare a terenului, coeficientul de utilizare a terenului, dimensiunile minime și maxime ale parcelelor, echiparea cu utilități, edificabil admis pe parcela, circulații și accese pietonale și auto, parcaje necesare, alinierea terenului și a construcțiilor fata de străzile adiacente terenului, înălțimea minimă și maxima admisă.”*

În prezenta cauză, având în vedere prevederile art. 3 din Metodologia aprobată prin Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2518/2007, era necesară emiterea, de către autoritatea publică locală competentă, a certificatului de urbanism ca operațiune administrativă prealabilă emiterii actului administrativ reprezentat de Certificatul de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011, impunându-se ca acesta să conțină referiri la prevederi ale documentațiilor de urbanism care instituie un regim special asupra imobilului - zone protejate, interdicții definitive sau temporare de construire -, dacă acesta este înscris în Lista cuprinzând monumentele istorice din România, conform dispozițiilor citate mai sus.

Sub acest aspect, Curtea constată că, deși la pct. I al cererii de chemare în judecată, reclamanții au arătat că perimetrul Masivului Cârnic, Roșia Montana, Județul Alba a fost protejat începând din anul 2000, ca o zonă cu patrimoniu arheologic reperat, în considerarea existenței în această zonă a unor galerii miniere romane, galeriile romane ale exploatărilor miniere aurifere (Comuna Roșia Montana, Satul Roșia Montana, Județul Alba) fiind menționate în Anexa III la Legea 5/2000, instanța de fond nu a examinat cauza prin raportare la prevederile legii menționate.

Potrivit art. 5 alin. (1)-(3) din Legea nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a III-a - zone protejate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 152 din 12 aprilie 2000, cu modificările și completările ulterioare, „(1) *Valorile de patrimoniu cultural de interes național sunt prevăzute în anexa nr. III la prezenta lege.*

(2) *Autoritățile administrației publice locale, cu sprijinul autorităților publice centrale cu atribuții în domeniu, vor delimita, în baza unor studii de specialitate, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, zonele de protecție a valorilor de patrimoniu cultural, prevăzute în anexa nr. III.*

(3) *În vederea instituirii zonelor protejate autoritățile administrației publice locale vor întocmi documentațiile de urbanism și regulamentele aferente, elaborate și aprobate potrivit legii, care vor cuprinde măsurile necesare de protecție și conservare a valorilor de patrimoniu cultural național din zonă.”*

Prin Anexa III la Legea nr. 5/2000, pct. I - *Valori de patrimoniu cultural de interes național (monumente istorice de valoare națională excepțională)*, pct. 2. *Monumente și situri arheologice*, lit 1) *Arhitectura industrială; amenajări căi de comunicație*, la pct. 1) 1. sunt menționate „Galeriile romane ale exploatărilor miniere aurifere din comuna Roșia Montană, satul Roșia Montană, județul Alba.

Prin Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2.314/2004, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 646 din 16 iulie 2004, a fost aprobată Lista monumentelor istorice, actualizată, și Lista monumentelor istorice dispărute. În Anexa nr. 1 la ordinul menționat, pct. 1. „Județul Alba”, nr. crt. 146, Cod LMI 2004 AB-I-s-A-20329, sunt menționate *Galeriile romane din Masivul Cârnic, punct "Piatra Corbului"*, sat Roșia Montană, comuna Roșia Montană, adresa: Masivul Cârnic - "Piatra Corbului" coordonate STEREO 70: X-Y 356557.731-534948.712 356596.001-534948.689 356596.001-534743.972 356413.683-534667.722 356406.383-534765.930 356424.000-534784.000 356491.000-534830.000 356508.950-534864.163 356522.000-534889.000 356544.021-534906.863 356551.958-534927.066 356560.000-534876.000 356508.000-534757.000 356447.000-534730.000, acestea *datând din epoca romană.*

Ulterior, prin Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2361/2010 pentru modificarea anexei nr. 1 la Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2.314/2004 privind aprobarea Listei monumentelor istorice, actualizată, și a Listei monumentelor istorice dispărute, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 670 din 1 octombrie 2010, Anexa nr. 1 la Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2.314/2004 a fost modificată, între altele fiind prevăzut, pentru județul Alba, la nr. crt. 146, Cod LMI 2004 AB-I-s-A-20329, *Galeriile din Masivul Cârnic*, sat Roșia Montană, comuna Roșia Montană, *adresa Masivul Cârnic, datare Epoca romană, medievală, modernă.*

Rezultă că, prin Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2361/2010, a fost inclus în lista monumentelor istorice întreg Masivul Cârnic, cu galeriile datând din epocile romană, medievală și modernă, față de Galeriile romane din Masivul Cârnic, punct "Piatra Corbului", sat Roșia Montană, comuna Roșia Montană, adresa: Masivul Cârnic - "Piatra Corbului" cu coordonatele STEREO 70, cum erau menționate inițial prin Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2.314/2004, ceea ce înseamnă că, față de ordinul inițial, prin ordinul din anul 2010, Ministerul Culturii și Cultelor a operat o extindere a listei monumentelor istorice, prin includerea întregului Masiv Cârnic, cu epocile romană, medievală și modernă.

În aceste condiții, Curtea reține ca fiind fondate susținerile recurenților conform cărora, prin Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2361/2010, a fost actualizată lista națională a monumentelor clasate, iar Masivul Cârnic a dobândit un nou statut juridic, prin ordinul menționat, galeriile din Masivul Cârnic, indiferent de datarea lor – romană, medievală sau modernă, fiind clasate ca monument istoric clasa A, monumentul istoric înscris în listă ca sit referindu-se la toate grupările din Masivul Cârnic.

În consecință, Curtea reține că, în prezenta cauză, era necesar ca autoritatea publică locală competentă să emită certificatul de urbanism, ca operațiune administrativă prealabilă emiterii actului administrativ reprezentat de Certificatul de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/2011, certificat de urbanism care să reflecte regimul juridic al zonei propuse spre descărcare, din perspectiva reglementărilor mai sus menționate, fiind întemeiat motivul de nelegalitate invocat de recurenții-reclamanți, în sensul că certificatul de descărcare de sarcină arheologică a fost emis în mod nelegal în lipsa certificatului de urbanism.

Având în vedere că motivele de nelegalitate privind nulitatea certificatului de descărcare de sarcină arheologică pentru lipsa aprobării Comisiei Naționale de Arheologie și cel

privind lipsa certificatului de urbanism invocate de recurenții-reclamanți au fost găsite ca fiind fondate, Curtea apreciază ca fiind de prisos cercetarea celorlalte motive invocate de recurenți prin cererea de recurs.

Pentru toate aceste considerente, în temeiul dispozițiilor art. 304 pct. 9, art. 304¹ și art. 312 alin. (3) Cod procedură civilă din 1865, Curtea va admite recursul formulat de reclamanții **Centrul Independent pentru Dezvoltarea Resurselor de Mediu, Asociația Aurarilor Alburnus Maior Roșia Montană și Asociația Salvați Bucureștiul, împotriva sentinței nr. 770 din 10 decembrie 2020 pronunțată de Tribunalul Buzău**, în contradictoriu cu intimata pârâtă **Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Alba** și intimații intervenienți accesoriu **Asociația Pro Dreptatea Roșia Montană, Asociația Pro Roșia Montană și Sindicatul Viitorul Mineritului**, urmând a modifica în tot sentința recurată și rejudecând, va admite cererea de chemare în judecată și va dispune anularea actului administrativ Certificat de descărcare de sarcină arheologică nr. 9/14.07.2011.

În ceea ce privește cererea de intervenție accesorie formulată în favoarea pârâtei Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Alba, de către intervenientele Asociația Pro Dreptatea Roșia Montană, Asociația Pro Roșia Montană și Sindicatul Viitorul Mineritului, având în vedere soluția dată cererii principale, în temeiul art. 55 Cod procedură civilă din 1865, Curtea o va respinge.

**PENTRU ACESTE MOTIVE
ÎN NUMELE LEGII
D E C I D E:**

Respinge ca nefondat recursul formulat de reclamanții **Centrul Independent pentru Dezvoltarea Resurselor de Mediu**, cu sediul în Cluj-Napoca, str. Emil Racoviță, nr. 16, jud. Cluj, **Asociația Aurarilor Alburnus Maior Roșia Montană**, cu sediul în comuna Roșia Montană, str. Principală, nr. 299 (la Gruber Andrei), jud. Alba și **Asociația Salvați Bucureștiul**, cu sediul în București, str. Vișana nr. 3, bl. 3, sc. A, et. 6, ap. 32, sector 4, cu sediul ales în București, str. Mihail Kogălniceanu nr. 10, corp A+B, et. 1, ap. 3D, sector 5, toți recurenții reclamanți cu sediul ales la Harosa și Asociații S.C.P.A., în Cluj-Napoca, str. Ioan Budai Deleanu, nr. 48, jud. Cluj (prin av. Liviu Marius Harosa), **împotriva încheierii din 17 septembrie 2014 pronunțată de Tribunalul Buzău**, în contradictoriu cu intimata pârâtă **Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Alba**, cu sediul în Alba Iulia, str. Regina Maria, nr. 20, jud. Alba și intimații intervenienți accesoriu **Asociația Pro Dreptatea Roșia Montană**, cu sediul în comuna Roșia Montană, sat Roșia Montană, nr. 306, jud. Alba și cu sediul procesual ales la SCA COZMA; STOICA ȘI ASOCIAȚII în București, P-ța Națiunilor Unite nr. 3-5, bl. A, sc. A, et. 5, ap. 37, sector 4, **Asociația Pro Roșia Montană**, cu sediul în comuna Roșia Montană, sat Roșia Montană, nr. 554, jud. Alba, prin Cabinete Asociate de Avocați Bica&Hulea, cu sediile în Roșia Montană, bl. 175A, sc. 2, ap. 9, jud. Alba/Alba Iulia, str. Teilor, nr. 4, jud. Alba și **Sindicatul Viitorul Mineritului**, cu sediul în comuna Roșia Montană, sat Roșia Montană, nr. 554, jud. Alba, prin Cabinete Asociate de Avocați Bica&Hulea, cu sediile în Roșia Montană, bl. 175A, sc. 2, ap. 9, jud. Alba/Alba Iulia, str. Teilor, nr. 4, jud. Alba.

Admite recursul formulat de reclamanții **Centrul Independent pentru Dezvoltarea Resurselor de Mediu**, cu sediul în Cluj-Napoca, str. Emil Racoviță, nr. 16, jud. Cluj, **Asociația Aurarilor Alburnus Maior Roșia Montană**, cu sediul în comuna Roșia Montană, str. Principală, nr. 299 (la Gruber Andrei), jud. Alba și **Asociația Salvați Bucureștiul**, cu sediul în București, str. Vișana nr. 3, bl. 3, sc. A, et. 6, ap. 32, sector 4, cu sediul ales în București, str. Mihail Kogălniceanu nr. 10, corp A+B, et. 1, ap. 3D, sector 5, toți recurenții reclamanți cu sediul ales la Harosa și Asociații S.C.P.A., în Cluj-Napoca, str. Ioan Budai Deleanu, nr. 48, jud. Cluj (prin av. Liviu Marius Harosa), **împotriva sentinței nr. 770 din 10 decembrie 2020 pronunțată de Tribunalul Buzău**, în contradictoriu cu intimata pârâtă **Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Alba**, cu sediul în Alba Iulia, str. Regina Maria, nr. 20, jud. Alba și intimații intervenienți accesoriu **Asociația Pro Dreptatea Roșia Montană**, cu sediul în comuna Roșia Montană, sat Roșia Montană, nr. 306, jud. Alba și cu sediul procesual ales la SCA COZMA; STOICA ȘI ASOCIAȚII în

București, P-ța Națiunilor Unite nr. 3-5, bl. A, sc. A, et. 5, ap. 37, sector 4, **Asociația Pro Roșia Montană**, cu sediul în comuna Roșia Montană, sat Roșia Montană, nr. 554, jud. Alba, prin Cabinete Asociate de Avocați Bica&Hulea, cu sediile în Roșia Montană, bl. 175A, sc. 2, ap. 9, jud. Alba/Alba Iulia, str. Teilor, nr. 4, jud. Alba și **Sindicatul Viitorul Mineritului**, cu sediul în comuna Roșia Montană, sat Roșia Montană, nr. 554, jud. Alba, prin Cabinete Asociate de Avocați Bica&Hulea, cu sediile în Roșia Montană, bl. 175A, sc. 2, ap. 9, jud. Alba/Alba Iulia, str. Teilor, nr. 4, jud. Alba.

Modifică în tot sentința recurată și rejudecând:

Admite cererea de chemare în judecată. Dispune anularea actului administrativ Certificat de descărcare de sarcină arheologică nr.9/14.07.2011.

Respinge cererea de intervenție accesorie formulată în favoarea pârâtei Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Național Alba, de către intervenientele Asociația Pro Dreptatea Roșia Montană, Asociația Pro Roșia Montană și Sindicatul Viitorul Mineritului.

Irevocabilă.

Pronunțată în ședință publică, azi, 16.02.2022.

PREȘEDINTE
Mihaela Luminița Enescu

JUDECĂTORI
Mirela Malița Vasile Alexandru

GREFIER
Nora Zafiu

*Operator date cu caracter personal;
Număr notificare 3120/2006;
Red. AV
Tehnored. NZ
5 ex/15.03.2022
Dosar fond. 8243/114/20211 Tribunalul Buzău
Jud.fond. Elena Geanina Văsii*